

ΒΕΡΟΙΑΣ

0.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑ

Αριθ. εις 10.660/72

Δωρεά 2/4/74

Εξ αγοράς 2/4/74

Λάκων

GR VER - 00600

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΠΙΤΟΜΟΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

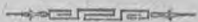
ΤΩΝ

ΣΟΥΛΤΑΝΩΝ

ΤΗΣ

Εμμ. Γ' Λαζαρίου

ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ.

ΤΕΥΧΟΣ Β'.

Ἐκδιδόντος

ΑΒΡΑΑΜ ΒΑΠΟΡΙΑΔΟΥ

γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν τυπογραφεῖων καὶ ἐξελιχτοῦ τῶν ἑλληνικῶν
βιβλίων ἐν τῇ αὐτοκρ. ὑπουργείῳ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

1885.

Δημόσιον Σ. Γ. ΒΟΥΤΥΡΑ. Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

11ος ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΣΕΛΙΜ Ο Β΄.

Βασιλεύσας 8 ἔτη.

(Ἔτος Ἑγείρας 974—982 ἢ 1566—1574 μ. Χ.).

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς.
Ταραχαὶ τῶν Γιαντισάρων.—Εἰρήνη μετὰ τῆς Πολωνίας καὶ Αὐστρίας.
—Σχέσεις μετὰ τῆς Γαλλίας.—Υποταγὴ τῶν Ἀράβων.—Κατά-
κτησις τῆς Κύπρου.—Μάχη τοῦ Λεπάντε.—Εἰρήνη μετὰ τῆς Βε-
νετίας.—Γαλλικὴ πρεσβεία.—Ἀλωσις τῆς Τύνιδας.—Μάχη ἐν Οὐγ-
γαρία.—Ὁ Βαθόρης ἀναγνωρίζεται ἡγεμὼν τῆς Τρανσυλβανίας.—
Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Σελίμ.

Ὁ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου πρὸς τὸν διάδοχον Σουλτά-
νον Σελίμ ἀποσταλεὶς ἐκ Τρανσυλβανίας ἀγγελιαφόρος Χα-
σάν τσαούσης μετὰ τσαύτης ταχύτητος ὤδευσεν ὥστε
ἔφθασεν εἰς Κοτύαιον ἐντὸς ὀκτῶ ἡμερῶν διαθεβαιῶν καθ’
ὁδὸν τοὺς πάντας ὅτι ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάν ἔζη καὶ δὲν
θὰ ἐγκατελείμπανε τὴν Ζεγίθ πρὶν ἢ ἐπιδιορθώσῃ τὰ ὀχυ-
ρώματά της· τοῦτο δὲ ἔπραττε κατὰ διαταγὴν τοῦ μεγά-
λου Βεζύρου Μωάμεθ Σοκολη τηροῦντος μυστικὸν τὸν θά-
νατον τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν.

Ὁ νέος Σουλτάνος ἅμα λαβὼν τὴν ἀγγελίαν ἀνεχώρησε,
μετὰ τρεῖς δὲ ἡμέρας τῇ 24 Σεπτεμβρίου 1566 ἔφθασεν εἰς
Χαλκηδὼνα, ἀλλ’ οὔτε ὁ προσωρινὸς διοικητὴς τῆς Κων-
σταντινουπόλεως Ἰσκηνδέρ πασσάς οὔτε οὐδεὶς ἄλλος με-
τέβησαν εἰς προὔπαντησίν του ὡς ἀγνοοῦντες ἐντελῶς τὰ
συμβάντα· εἰδοποιηθέντες δὲ μετέβησαν ἀμέσως λαβόντες
καὶ τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀκκτίον καὶ διηυθύνθησαν εἰς τὰ ἐν
Χρυσοπόλει ἀνάκτορα τῆς Σουλτάνας Μερχάμ ἀδελφῆς τοῦ
νέου Σουλτάνου. Ἐκεῖ διηυθύνθη καὶ οὗτος καὶ ἐκείθεν ἐπι-
θὰς διεξεπερχιώθη εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπὸ τὸν κράτον

τῶν τηλεβόλων τοῦ πύργου τοῦ Λεάνδρου καὶ τότε μόνον ἐκπληκτοὶ οἱ κάτοικοι ἐμάνθον τὴν τελευτὴν τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν.

Ἀποβάντα τὸν νέον Σουλτάνον ἔλαβεν ἐν ταῖς ἀγκάλαις ὁ Βασταντζήμπασης, κατὰ τὰ ἔθιμα, καὶ τὸν ὠδήγησεν ἐρίππον εἰς τὰ ἀνάκτορα ὅπου τὸν ὑπεδέχθη ὁ ἀυλάρχης λαβὼν αὐτὸν ὡσαύτως ἐν τῇ ἀγκάλῃ· ὁ νέος Σουλτάνος διηυθύνθη ἀμέσως εἰς τὰ δωμάτια τῆς ἀδελφῆς τοῦ Μερχάμ ἥτις μετὰ πολλῶν δακρύων τὸν ὑπεδέξατο καὶ ἔθηκεν ἀμέσως εἰς διχθεσὶν τοῦ 50,000 δρουκάτων καλῶς πάντες ἦσαν ἀπόντες ἐν τῇ στρατοπέδῳ ἐν Τρανσυλβανίᾳ. Ἀπὸ δὲ ὑπεδέξατο τὸν Σεῖχσλάμην, Ἐμπουσουούτ καὶ τὸν Ἰσκανδέρ πασσᾶν καὶ λοιποὺς μεγιστᾶνας, προσεκύνησε δὲ τοὺς τέφρους τῶν προγόνων τοῦ ἀνεχώρησε μετὰ δύο ἡμέρας διευθυνόμενος εἰς τὰ μεθόρια.

Ἀρκεόμενος εἰς Σοφίαν τῇ 6 ὀκτωβρίου 1566 ἐπεμψεν ἐπιστολάς εἰς τοὺς βασιλεῖς Γαλλίας καὶ Περσίας, τοὺς δούκας Βενετίας καὶ Ραγούζης ἀγγέλλων τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς καὶ τὴν ἀνάρρησιν τοῦ εἰς τὸν θρόνον.

Τῇ δεκάτῃ τῆς πορείας τοῦ ἡμέρᾳ ἔφθασεν εἰς Βελιγράδιον ὅπου καὶ εἰδοποιηθεὶς ἀνέμεινε τὴν ἄφιξιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου μετὰ τοῦ στρατοῦ.

Ἐν τούτοις ὁ στρατὸς ἡγνῶει εἰσέτι τὴν τελευτὴν τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν καίτοι εἶχε μάθει τὴν ἄφιξιν τοῦ ἡγεμονοπαιδὸς Σελίμ· ἐδόθη δὲ τὸ σύνθημα τῆς ἀνχωρήσεως ἐκ Τρανσυλβανίας καὶ ὁ νεκρὸς τοῦ Σουλτάνου ἐκομίζετο ἐν κεκλυμένῳ φορείῳ ὡς εἰ ἔζη, ἀπὸ πρηνουμένως ἐταριχεύθη· ὅτε δὲ ἔφθασαν πλησίον τοῦ Βελιγραδίου ὁ μέγας Βεζύρης διέταξε τοὺς ἱμάμας νὰ ἀρχίσωσι τὰς νεκρώσιμους εὐχὰς ἀκριβῶς τεσσαράκοντα ἡμέρας μετὰ τὴν τελευτὴν.

Ὁ στρατὸς ἀμέσως ἐξέπεμψε κορυγὰς καὶ ὀδυρμούς καὶ δὲν ᾔθελε νὰ προχωρήσῃ, ἕως οὗ ἐπέσθη διὰ τῶν πρῶτων τοῦ μεγάλου Βεζύρου· οὕτω δὲ προχωρήσας ἔφθασε πλη-

σίον τοῦ Βελιγραδίου. Ὑπῆρχεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ χρυσοῦς θρόνος ὃν εἶχε λάβει μεθ' ἑαυτοῦ ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάν καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου τούτου προσεκλήθη νὰ καθίσῃ ὁ νέος Σουλτάνος καὶ λάβῃ κατὰ τὰ ἔθιμα τὸν ὄρκον τῆς πίστεως τοῦ στρατοῦ καὶ νὰ διέλθῃ ὑπὸ τὰ ἔξλη αὐτοῦ· ἀλλ' οἱ σύμβουλοι καὶ φίλοι τοῦ Σουλτάνου Χότζα Ἀπουλλάχ, Ἀλὰ Χουσεῖν καὶ Ἰζελάλ βίης προβάλλοντες ὅτι ἡ ἀνδρῶν τοῦ εἶχεν ἤδη τελεσθῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπέτρεψαν αὐτὸν τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ ἔθιμου καίτοι ἐπιμένοντος τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μεχμέτ Σοκόλη.

Τῇ ἐπιούσῃ περὶ τὴν αὐγὴν ἄπας ὁ στρατὸς ἐπένθησε καὶ οἱ μὲν ὑπουργοὶ καὶ μεγιστᾶνες περιέδεσαν τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς διὰ μέλανος ὑφάσματος, οἱ δὲ λοιποὶ ἐνεδύθησαν τρίχινα ἐνδύματα. Ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου ἐξῆλθε τῆς σκηνῆς τοῦ ὁ νέος Σουλτάνος μέλανα ἐνδεδυμένος, παρίστη ἐν τῇ νεκρωσίμῳ ἀκλουσίᾳ, δακρύοντας τοῦ στρατοῦ, καὶ μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν χωρὶς οὐδὲν νὰ εἴπῃ τῷ στρατῷ περὶ τοῦ νενομισμένου δώρου· ἐνεκα τούτου ἤρξαντο οἱ στρατιῶται θοροβοῦντες καὶ ὁ μὲν νεκρὸς τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν ἐστάλη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ δὲ νέος Σουλτάνος ὑπεδέξατο τοὺς ἀξιωματικούς τοῦ στρατοῦ καὶ διέταξε νὰ διανεμηθῶσιν ὀλίγα χρήματα τοῖς στρατιώταις ἀπέναντι τοῦ μισθοῦ των, καθύστερον δ' αὐτοὺς διαβεβαιώσαντες ὅτι μὴ ὑπαρχόντων διαθέσιμων χρημάτων θὰ ἐλάμβανον τὸ νενομισμένον δῶρον ἅμα τῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀφίξει· μετὰ πενθήμερον δὲ διαμονὴν ἐν Βελιγραδίᾳ ἡ συνοδία ἐτέθη εἰς κίνησιν πρὸς τὴν πρωτεύουσάν διευθυνομένη· ὅτε δὲ ἐφθασαν πλησίον τῆς πρωτεύουσας προσήλθεν ὁ Σεχσάκης Ἐμπουσουὺ καὶ ἄλλοι μεγιστᾶνες εἰς προῦπάντησιν τοῦ Σουλτάνου καὶ ἠσπάζονταν τὴν χεῖρά του· μετὰ τοῦτο δὲ ἐδόθησαν διαταγαὶ πρὸς πικνηγυρικὴν καὶ θριαμβευτικὴν εἰσόδον, ἀλλ' ἡ ἀμπροσθοφυλακὴ τῶν γιγνίσκων συνεπίεσεν ἀνεννοήσεως γενομένης καθ' ὁδόν, ἠρνήθη νὰ προχωρήσῃ

καὶ ἐσταμάτησε μετὰ τὴν εἰσοδὸν πλησίον τῆς συνοικίας Σεχζαδέμπαση· ἡ ταραχὴ ἐγένετο γενικὴ καὶ οὐδεὶς ὑπῆκουσε μ' ὅλας τὰς διαταγὰς καὶ νουθεσίας τῶν Βεζυρῶν καὶ λοιπῶν ἀξιωματικῶν· ἀπῆλθον δὲ πλουσιώτερον τοῦ συνήθους δῶρον· ἀλλ' ἐπὶ τέλους κατανόησαντες ὅτι ὑπῆρχε κακὴ συνεννόησις καὶ ὅτι θὰ ἐλάμβανον τὰ νενομισμένα ἡσύχασαν καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἀφίξεως ἔλαβον τὰ δῶρά των· ἐξαιρετικῶς δὲ ὁ νέος Σουλτάνος ἐνεκα τῆς μεγάλης τοῦ εὐνοίας πρὸς τὸν Σεῖχσλῆμην διένειμε δῶρα καὶ εἰς τοὺς οὐλεμάδας καὶ ἱμάμας.

Μετὰ ταῦτα ἐγένοντο πολλοὶ προβιβασμοὶ τῶν εὐνοουμένων τοῦ νέου Σουλτάνου εἰς θέσεις ἐν ταῖς ἑπαρχίαις καὶ τοῦτο συνεργεῖα τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἵνα τοὺς ἀπομακρύνῃ καὶ ἀποφύγῃ κακὰ ἀποτελέσματα ἀδείνων συμβούλων.

Ὁ ναύαρχος Πιαλέ πασζᾶς ὅστις ζῶντος τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν εἶχεν ἐκπλεύσει μετὰ τοῦ στόλου κατὰ τῆς Χίου ἐπανῆλθε νικητὴς καὶ κατέθηκε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Σουλτάνου τὴν κατάκτησιν τῆς νήσου.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ ἐπομένου ἔτους 1567 ἐτελέσθη τὸ Βαϊράκιον μετὰ μεγάλης πομπῆς· αἱ ἑορταὶ ἐγένοντο δημοτελέσταται, οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν γιαντισχάων ἐφιλοξενήθησαν κατὰ τάξιν ὑπὸ τῶν Βεζυρῶν· ὁ δὲ Σουλτάνος ὑπεδέξατο φιλικώτατα τὸν Σεῖχσλῆμην Ἐμπουσουσούτ ἐγεγρεῖς ἄρθιος καὶ περιπτυχόμενος αὐτόν· φωταψφαίαι δὲ ἐγένοντο καθ' ὅλην τὴν πόλιν καὶ τὰ προάστεια.

Ὁ μέγας βεζύρης Μεχμέτ Σοκύλης, μετὰ τὸ πέραν τῶν ἑορτῶν, διενεόθη νὰ θέσῃ τάξιν εἰς τὴν διοίκησιν ἐν γένει τῆς αὐτοκρατορίας· ἀποκτήσας δ' ἐπίρροην μεγίστην ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου καὶ ὢν ἀνὴρ ἱκανός, ἀνδρεῖος καὶ ἐνῆρατος ἐσυνέχισε τὴν ἐνδοξὸν βασιλείαν τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν καὶ διὰ τῶν κατορθωμάτων του αὐτὸς μόνος ἀνέδειξε καὶ τὴν τοῦ Σουλτάνου Σελλιμ τοῦ Β'.

Ἐν τούτοις αἱ ἐχθροπραξίαι ἐξηκολούθησαν ἐν Τρανσυλβανίᾳ μεταξὺ τῶν Οὐγγρων καὶ ὀθωμανῶν καὶ πρὸς κατὰ-

παυσιν αὐτῶν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Μαξιμιλιανὸς ἔπεμψε πρέσβεις εἰς Κωνσταντινούπολιν· οὗτοι μετὰ πολυχρόνιους διππραγματεύσεις κατώρθωσαν τῇ 17 φεβρουαρίου 1568 τὴν συνομολόγησιν ὑκτατοῦς εἰρήνης ἀπαρτιζομένης ἐξ εἰκοσι πέντε ἀρθρῶν δι' ἧς ἐτηροῦντο ἀμροτέρωθεν αἱ κατεχόμεναι χώραι καὶ ἐπληρώνετο τῷ Σουλτάνῳ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἐτήσιος φόρος· ἐν τῇ συνθήκῃ ταύτῃ συμπεριελήφθη καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας Σιγισμὸνδος ἀναγνωρίσας καὶ ὑπογράφας αὐτήν.

Ταυτοχρόνως ἀφίκετο καὶ περσικὴ πρεσβεία μεγαλοπρεπεστάτη ἵνα συγχαρῇ τῷ Σουλτάνῳ ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει, ἥτις ἐγένετο δικτὴ ἐν Ἀδριανουπόλει, κομίσασα καὶ λαβούσα πλουτιμώτατα καὶ πλουσιώτατα δῶρα.

Ἡ συμμαχία μετὰ τῆς Γαλλίας ὡσαύτως παρετάθη καὶ εὐεργεσίαι καὶ νέαι ἀτέλειαι ἐχορηγήθησαν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τοῖς γάλλοις ὑπηκόοις οἵτινες τοιοῦτοτρόπως κατώρθωσαν νὰ λάβωσιν εἰς χεῖρας τῶν ἅπαν τὸ ἐμπόριον τῆς Μεσαγείου καὶ συνέστησαν καταστήματα ἐν Συρίῃ, Αἰγύπτῳ καὶ Ἀλβανίᾳ· ὁ δὲ Σουλτάνος ἐνεργῶν πάντοτε μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἔπεμψε καὶ ὁθωμανὸν πρεσβευτὴν εἰς Πεκρίσιους τὸν διερμηνεῖα τῆς Πύλης Ἰβραὴμ πρὸς τὸν βασιλεῖα τῆς Γαλλίας Κάρολον Θ' προτρέπων αὐτὸν εἰς συμμαχίαν ἐνοπλον κατὰ τῆς Βενετίας. Ὁ Κάρολος ὑπεσχέθη μὲν τὴν σύμπραξιν τοῦ κατὰ τῶν Βενετῶν, ἠτήσατο ὅμως τὸ βασίλειον τῆς Πολωνίας ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ δουκὸς τῆς Ἀνδεγαβίας.

Τῇ 17 Σεπτεμβρίου 1569 συνέβη ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγίστη πυρκαϊὰ ἀποτερώσασα 36,000 οἰκίας· ὑπερβολικὸς ὅμως φαίνεται ὁ ἀριθμὸς οὗτος καὶ ἐλαττωτέος κατὰ ἐν μηδενικόν· τοιαύτη πυρκαϊὰ συνέβη μετ' ὀλίγον καὶ ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ ἐν Προύση καταστρέψασα μέγα μέρος τῶν πόλεων τούτων.

Δύο ἄξια λόγου εἰσὶν, ἡ οἰκοδομὴ τοῦ τεμένους Σελιμί ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ ἡ ἀποπείρα κατασκευῆς διωρυγῆς πρὸς ἑνώσιν τοῦ Ταννίδος καὶ τοῦ Ῥᾶ, ποταμῶν τῆς Ταυρικῆς.

Ὁ ἀρχιτέκτων Σινάν ἐσχεδιαγράφησε τὸ εἰρημένον τέμενος τοῦ ὁποίου ὁ ὅλος εἶναι κατὰ τὴν διάμετρον μικρότερος κατὰ δύο πῆχεις τοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας. Εἶναι λαμπρὰ ἡ οἰκοδομὴ αὕτη ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς καλλιτεχνίας καὶ σώζεται μέχρι σήμερον. Αὐτὸς ὁ Σινάν ὁμολόγησεν ὅτι τὸ μὲν τέμενος τῶν ἡγεμονοπαίδων ᾠκοδόμησεν ὡς μαθητῆς, τὸ τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν ὡς συνεργός, τὸ δὲ Σελιμίε ἐν Ἀδριανουπόλει ὡς ἀρχιτέκτων.

Ἡ κατασκευὴ τῆς διώρυγος ἐν Ταυρῇ ἀπέτυχε διότι τὰ ἐπὶ τῶν συνόρων ῥωσικὰ στρατεύματα ἰδόντα αἰφνης πολυάριθμον ὀθωμανικὸν καὶ ταταρικὸν στρατὸν καὶ ἀγνοοῦντα τὸν σκοπὸν τῆς εἰσβολῆς ἐπέπεσον κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς δεσκόρπισαν ἀναγκάσαντες οὕτω νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἤπρακται τῇ 1570. Ἰωάννης ὁ Φοβερὸς, Ἰζάρος τῆς Ῥωσσίας, ἐπεμψε πρεσβευτὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῇ 1571 ἵνα ἀρθῇ ἡ γεννηθεῖσα παρενόησις καὶ ἀνανεωθῇ ἡ εἰρήνη, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Ὁ μέγας Βεζύρης Μεχμέτ Σοκολὸς ἀνὴρ, ὡς εἶπομεν, μεγαλοπράγμων καὶ προσπαθὼν νὰ τηρήσῃ τὰς παραδόσεις τῆς μεγάλης βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν, συνέλαβεν ευρύτατα σχέδια ἅτινα ἀτυχῶς ἔμειναν ἀνεκτέλεστα ἐνεκα τῶν συνεχῶν ἐξωτερικῶν πολέμων· μεταξύ δι' ἄλλων διανοήθη τὴν διάτρησιν τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουεῖς ἀποτυχοῦσαν ἐνεκεν τῶν ἐν Ἀραβίᾳ ἐκρηγναιῶν ταραχῶν.

Ὁ διοικητὴς τῆς Βασσώρας Οὐλιάνογλους ἐπαναστὰς ἐνίκηθη, ἀλλ' ὁ Μουταχλέρ ἀρχηγὸς ἀραβικῆς φυλῆς ἀνηγόρευσε ἐαυτὸν Καλίφην καὶ προσηταιρίσθη πολλοὺς ὀπαδοὺς. Ὁ μέγας Βεζύρης ἵνα ἀπομακρύνῃ τὸν τέταρτον Βεζύρην Αἰλὰ Μουσταφᾶν εὐνοούμενον τοῦ Σουλτάνου διώρισεν αὐτὸν ἀρχιστράτηγον (Σερσκέρην) καὶ ἀπέστειλεν εἰς Αἴγυπτον, ἀλλ' οὗτος ἀφικόμενος ἐκεῖ ἤρξατο ἐρίζων μετὰ τῶν διοικητῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ εὐδαίμονος Ἀραβίας Σινάν καὶ Οὐζαίμρ Ὀσμάν πασχῶν· ὁ μέγας Βεζύρης ἐνεκα τούτου τὸν μὲν Αἰλὰ Μουσταφᾶν καθήρισε τοῦ ἀξιωμα-

τος καὶ ἀνεκάλεσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, τὸν δὲ Σινὰν διορίσας σερρασκέρην διέταξεν ἵνα μετὰ τοῦ Ὁσμὰν πασᾶ καταδιώξωσι τοὺς ἀντάρτας.

Ὁ Ὁσμὰν πασᾶς ἐκστρατεύσας ἐκυρίευσεν τὸ ἰσχυρὸν φρούριον Ταῶζ καὶ θὰ ἐξηκολούθει τὰς κατακτήσεις του εἰὰν ἐρίσας μετὰ τοῦ Σινὰν πασᾶ δὲν ἔφευγεν εἰς Κωνσταντινούπολιν· καὶ οὗτος μὲν ἀφικόμενος ἐκεῖ καὶ προστατευόμενος ὑπὸ τοῦ Αἰλᾶ Μουσταφᾶ πασᾶ, ἀνκτιήσαντος τὴν εὐνοίαν τοῦ Σουλτάνου, ἀπέφυγε τὴν τιμωρίαν παρὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου, ὁ δὲ Σινὰν πασᾶς διετίλειτο πολεμῶν κατὰ τῶν ἀνταρτῶν κυριεύσας πλείστα φρούρια μετὰ τοῦ Βιχράμ πασᾶ νέου διοικητοῦ τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίης. Κατὰ μέρτιον τοῦ 1571 ἡ χώρα εἶχεν ἡσυχάσει ἐντελῶς, ὁ δὲ Σινὰν πασᾶς περιήρχετο προσκυνοῦν τὰ ἱερὰ τεμένη, τοὺς τάφους τῶν ἁγίων καὶ λοιπὰ εὐσεβῆ καθιδρύματα.

Πρὶν ἢ ἀνέλιθῃ ἔτι εἰς τὸν θρόνον ὁ Σουλτάνος διανοεῖτο τὴν κατάκτησιν τῆς Κύπρου προτρέπόμενος μάλιστα ὑπὸ Ἰουδαίου τινός· ὁ Ἰουδαῖος οὗτος ὀνόματι Ἰωσήφ Νασού κατήγετο ἐκ Πορτογαλλίας καὶ βαθύπλουτος ὢν καὶ συνήμα εὐφυῆς προσεκλήσατο τοσαύτην εὐνοίαν παρὰ τῷ Σουλτάνῳ Σελίμ ὥστε ἀνεδείχθη δούξ τῆς Νάξου καὶ δώδεκα εἰσέτι Κυκλάδων καὶ προέτρεπεν εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς Κύπρου ἐλπίζων ὅτι θὰ διωρίζετο ἡγεμὼν αὐτῆς ὑποστηριζόμενος καὶ ὑπὸ τῶν εὐνοουμένων τοῦ Αἰλᾶ Μουσταφᾶ πασᾶ καὶ τοῦ ἀρχιναύάρχου Πιαλέ πασᾶ.

Ὁ Σερχισλάμης Ἐμπουσάουτ ἐρωτηθεὶς περὶ Κύπρου εἰδὼκε τὸν περὶ ἐκστρατείας φετῶν καὶ ὁ Σουλτάνος διέταξε τὰ κατ' αὐτὴν διορίσας ἀρχιστράτηγον μὲν (Σερρασκέρην) τὸν Αἰλᾶ Μουσταφᾶ πασᾶν, ἀρχιναύαρχον δὲ τὸν Πιαλέ πασᾶν ἔχοντας ὑπὸ τῆς διαταγῆς τῶν πλείστους στρατηγούς καὶ ταυτοχρόνως ἔστειλε κατὰ τὸ ἔθιμον δύο τοσαύτας εἰς Κύπρον ἀπαιτῶν τὴν εἰρηνικὴν αὐτῆς παράδοσιν καὶ λαβὼν ὁριστικὴν ἀρνήσιν παρὰ τοῦ Βασιλεῦς διὰ τοῦ Νικολάου Ἀνδρόλου.

Ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἀφίκετο αἰσίως εἰς Λεμεσσὸν λιμένα τῆς Κύπρου κατ' αὐγουστον 1570 καὶ ὁ στρατὸς ἀνενοχλήτως ἀποβιβάσθεις ὠδεύσε κατὰ τῆς Λευκωσίας, μεσογειοτέρου φρουρίου· καίτοι ἰσχυρὸν τοῦτο ἐπολιορκήθη ἐπὶ ἓνα μῆνα καὶ μετὰ τρεῖς ἐφοδούς ἐκυριεύθη τῇ 9 Σεπτεμβρίου 1570 καὶ ἐξεπορβήθη.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Λευκωσίας ἐκυριεύθησαν ἡ Πάφος καὶ ἡ Λεμεσσὸς ὡς καὶ ἡ Ἀχρναξ· ὁ Σερασκέρης Λαλὰ Μουσταφᾶ πιασᾶς καταλιπὼν φρουρὰν ἐν τοῖς φρουρίοις τοῦτοις διηλυθύνθη κατὰ τῆς Φαμαγόστας ἢ Ἀμμοχώστου ἐτέρου ἰσχυροτάτου φρουρίου καὶ περικυκλώσας αὐτὸ πανταχόθεν διεχρίμασεν ἀναμένων τὸ ἔαρ καὶ ἐπικουρίας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἵνα συστηματικῶς τὸ πολιορκήσῃ.

Κατὰ μῆλιν τοῦ 1571 ἤρξατο ἡ πολιορκία διαρκέσασα τρεῖς περίπου μῆνας· ἀλλ' ἡ ἀντίστασις ἐκκτέρωθεν ἦν τοσοῦτον κρατερὰ ὥστε ὁ διοικητὴς τοῦ φρουρίου ὁ ἀνδρὶς Βραγαδίνος στερούμενος πυρίτιδος διεπραγματεύθη καὶ ἐνῆργησε τὴν παράδοσιν.

Τῇ 24 Σεπτεμβρίου 1571 ὁ Σερασκέρης θριαμβεύων ἐπανέκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, τὰ δὲ εἰσοδήματα τῆς Κύπρου παρεχωρήθησαν κατ' ἀρχάς εἰς τὸν μέγαν Βεζύρην καὶ μετ' ὀλίγον εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν οἶκον.

Λυθείσης τῆς μετὰ τῶν Βενετῶν εἰρήνης διὰ τῆς ἀλώσεως τῆς Κύπρου, οἱ ὀθωμανικοὶ στόλοι κατέπλευσαν εἰς τὰ παράλια τῆς Δαλματίας καὶ παρηνώχλουν τοὺς Βενετούς· τότε ἐκυριεύθησαν ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν καὶ τὰ παράλια φρούρια Ἀντίβαρι, Δουλτσίνον καὶ Βούδουζ, ἄλλαι δὲ πόλεις ἐβλάβησαν· ταυτοχρόνως οἱ ὀθωμανοὶ προέβησαν εἰς συνεχεῖς ἀπαβάσεις εἰς Κρήτην καὶ Κύθηρα.

Ταῦτα πάντα παρεκίνησαν τὰς εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις εἰς συμμάχϊαν κατὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους καὶ τῇ 25 Μαΐου 1571 ὑπεγράφη σύμμαχία μεταξὺ τοῦ Πάππα, τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Βενετίας καίτοι ὁ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπερχόμενος τότε γάλλος πρεσβευτὴς διαβάς ἐκ Βενετίας

ἀπεπειρόθη παραπεισαι τὸν μέγαν Δουκά ὑποσχόμενος νὰ ἐπιτύχῃ συνθήκην εἰρήνης ἐπωφελῇ μετὰ τοῦ Σουλτάνου.

Τῇ 25 Σεπτεμβρίου 1571 ὁ συμμαχικός στόλος ἀποτελούμενος ἐκ 205 μεγάλων καὶ μικρῶν πλοίων καὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς Ἰωάννου τοῦ Αὐστριακοῦ, ἀνδρὸς ὑψηλόφρονος καὶ ἀνδρείου, υἱοῦ Κηρόλου τοῦ Ε', συστρατηγοῦντος τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου ἐκ μέρους τοῦ Πάππα καὶ τοῦ Σεβαστιανοῦ Βενιέρου ἐκ μέρους τῆς Βενετίας, συνηνώθη ἐν τῷ λιμένι τῆς Μεσσήνης καὶ πολεμικοῦ συμβουλίου γενομένου ἀπεφασίσθη ἡ εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος προέλασις. Ὁ ὀθωμανικός στόλος συγκαίμενος ἐκ τριακοσίων πλοίων μεγάλων καὶ μικρῶν συνηνώθη ἐν τῷ λιμένι τῆς Ναυπάκτου· διοικηταὶ αὐτοῦ ἦσαν ὁ Περτιέ πασσᾶς Βεζύρης καὶ ἀρχιστρατήγος τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς, ὁ καπετὰν πασσᾶς Μουαζζινισαδὲ Ἀλῆς, ὁ υἱὸς τοῦ Βαρβαρόση Χατὰν πασσᾶς καὶ ἄλλοι.

Ὁ συμμαχικός στόλος προσεγγίσας εἰς Κεφάλληνίαν ἐξέπλευσε τῇ νυκτὶ τῆς 6 πρὸς τὰς 7 ὁκτωβρίου καὶ παρέπλεε πλησίον τῶν Ἑχινάδων νήσων (Κουρτζολάροι) ἀπέναντι τῆς Ἀλβανικῆς περαιῆς καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀχειλώου.

Οἱ ὀθωμανοὶ στρατηγοὶ ἰδόντες τὴν ἐπιούσαν πλείοντα τὸν συμμαχικὸν στόλον συνδισκέψαντο, ὁ δὲ Περτιέ καὶ Οὐλούτζ πασσᾶς συνεβούλευσαν νὰ μὴ συγκροτήσωσι μάχην ἕως οὗ φθάσωσιν ὅλα τὰ πληρώματα τοῦ στόλου, ἀλλ' ὁ καπετὰν πασσᾶς ἀντίπε καὶ κατίσχυσεν ἡ γνώμη του.

Οἱ δύο στόλοι πρὸς τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου τοῦ Λεπάν-τε συνεκροίσθησαν· ἡ μάχη διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ, ἀλλὰ δὲν ἀπέβη ὑπὲρ τῶν ὀθωμανῶν· ὁ καπετὰν πασσᾶς καὶ ἄλλοι διοικηταὶ ἔπεσαν μαχόμενοι, ἀφ' ἑτέρου δὲ τριάκοντα βενετοὶ καὶ ἄλλοι ἔπεσαν ὡσαύτως. Ὁ Οὐλούτζ Ἀλῆ πασσᾶς διοικητὴς τῆς Ἀλγερίας προσβαλὼν τὴν ναυαρχίδα τῶν Μελιταίων ἵπποτῶν διέσωσε μόνον τεσσαράκοντα πλοῖα τοῦ ὅλου ὀθωμανικοῦ στόλου.

Οἱ συμμαχοὶ ὅμως δὲν ἠδυνάθησαν νὰ ἐπωφεληθῶσι τὴν νίκην, διότι ὁ μέγας Βεζύρης Μεχμέτ Σοκόλης ἀμέσως ἐσκέφθη

καὶ ἐπραγματοποίησε τὴν ναυπήγησιν νέου στόλου· ὁ Οὐ-
λουτζ 'Αλῆ πασσᾶς ἐπανακάμψας εἰς Κωνσταντινουπόλιν
μετὰ τῶν τεσσαράκοντα πλοίων καὶ ἄλλων ὅσα ἡδυνήθη
νὰ συλλέξῃ ἐν τοῖς διχφύροις λιμέσι τοῦ 'Αρχιεπελάγου καὶ
Αἰγαίου ἐν συνόλῳ μετὰ 87 πλοίων διωρίσθη Καπετάν
πασσᾶς καὶ μετωνομάσθη Κιλίτζ 'Αλῆ (Ξίφος)· ὅτε δὲ ἡμέ-
ραν τινὰ οὗτος ὁμιλῶν μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου τῷ ἔλε-
γεν ὅτι ἡ μὲν ναυπήγησις τῶν πλοίων ἦν εὐχερὴς ἀλλ' ἐν
βραχεὶ χρόνῳ ἀδύνατον νὰ προμηθευθῇ τις πεντακοσίας ἀγ-
κύρας, σχοινία καὶ λοιπὰ ἐξαρτήματα τοῦ στόλου, ὁ Μεχ-
μέτ Σοκόλης τῷ ἀπήντησεν :

— 'Αρχον πασσᾶ, ἡ δύναμις τῆς Ὑψηλῆς Πύλης το-
σαύτη ἐστὶ καὶ τοσοῦτον ἄφθονος ὁ πλοῦτος αὐτῆς, ὥστε
ἐκν γείνη ἑλλειψις σιδήρου καὶ ἄλλων ἀναγκάων, δυνατὸν
αἱ μὲν ἄγκυραι νὰ κατασκευασθῶσιν ἐξ ἀργύρου, τὰ δὲ σχοι-
νία ἐκ μετάξης καὶ τὰ ἱστία ἐκ μεταξωτῶν ὑφασμάτων. Ζη-
τεῖτε παρ' ἐμοῦ καὶ θέλω σᾶς δώσει.

Πρὸς δὲ τὸν Βενετὸν πρεσβευτὴν τὸν διαμένοντα ἐν Κων-
σταντινουπόλει, καίτοι λυθείσης πρὸ πολλοῦ τῆς εἰρήνης,
καὶ βολιδοσκοποῦντα τὸν μέγαν Βεζύρην περὶ νέας συνθή-
κης, οὗτος ἀπήντησεν :

— 'Ημεῖς μὲν οἱ ὀθωμανοὶ κατακτείνοντες χώρας ἀποκό-
πτομεν τρόπον τινὰ βραχίονας οἵτινες δὲν ἀναφύονται, ἐνῷ
σεῖς καταστρέψαντες μερικὰ πλοῖα ἐξυρίσατε, τρόπον τινὰ,
τὸ γένειον τὸ ὁποῖον πυκνότερον θὰ ἀναφυῇ.

Πράγματι διὰ τῆς δραστηριότητος τοῦ ὁ Μεχμέτ Σοκό-
λης ἐν δ' αὐτῇ κατ' ὀλίγων μηνῶν κατήρτισε στόλον ἐκ 250
πλοίων ὅστις κατ' αὐγουστον τοῦ 1572 ἐπλευσε κατὰ τοῦ
συμμαχικοῦ στόλου ὅστις ὁμῶς ἀπέφυγε πολλάκις τὴν μά-
χην· οἱ δὲ ὀθωμανοὶ νύκτοισι περιπλεύσαντες τὴν Μεσό-
γειον ἔνενοχλήτως διεχείμασαν ἐν διαφόροις λιμέσι.

Τότε ἡ Βενετία ἡτήσατο ἐκ νέου τὴν εἰρήνην· μεσολα-
βοῦντος δὲ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας ἐν Κωνσταντινου-
πόλει συνωμοτολογήθη αὕτη τῇ 7 μαρτίου 1573 ὑπὸ ὅρους

ἐπωφελεστάτους διὰ τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν· ἡ Βενετία ὑπε-
χρεώθη ἰδίᾳ νὰ πληρώσῃ τὰς δαπάνας τῶν διαφόρων προ-
σφάτων ἐκστρατειῶν υπολογισθείσας εἰς 300,000 δουκά-
των, ἠΰξῃτε τὸν φόρον τῆς Ζακύνθου εἰς 1500 δουκάτα
καὶ ἀπέδωκε τῇ Πύλῃ τὸ φρούριον Σοποτόν μετὰ τοῦ πυρο-
βολικοῦ.

Ἐν τῷ μεταξύ Ἰωάννης ὁ Αὐστριακὸς ἐπιδραμών μετὰ
τοῦ Ἰσπανικοῦ στόλου ἐκυρίευσεν τὴν Τύνιδαν καὶ ὠχύρωσεν
αὐτὴν διὰ νέων φρουρίων. Τοῦτο παρώργισε τὸν μέγαν Βε-
ζύρην καὶ κατὰ μάχιον τοῦ 1574 ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἐκ
298 πλοίων καὶ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Κιλίτζ Ἀλῆ πασ-
σᾶ ὡς ἀρχινυάρχου, καὶ τοῦ Σινάν πασσᾶ, ἐξέπλευσε καὶ
ἀπεβίβασεν εἰς τὴν παρχλίαν τῆς Τύνιδος τὸν στρατόν. Ἡ
Τύνις πολιορκηθεῖσα ἐκυριεύθη μετὰ τρεῖς ἡμέρας, τὸ δὲ
φρούριον τῆς Γολίττας μετὰ τριάνοντα τρεῖς, τῇ 22 Ιου-
λίου 1574· ὁ διοικητὴς καὶ ὁ ἀντιβασιλεὺς ἀμφοτέροι
ἰσπανοὶ ἠχμαλωτίσθησαν, 200 δὲ τηλεβολᾶ καὶ 33 ση-
μαίαις ἐκυρίευσαν οἱ ὀθωμανοί. Οὕτω λοιπὸν κατακτηθεῖ-
σα ἡ Τύνις ἐκηρύχθη μετὰ τοῦ Ἀλγερίου καὶ τῆς Τριπό-
λεως ἐπαρχία τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους.

Ἐν τούτοις ταραχὴ ἀνεφύησεν ἐν Μολδαβίᾳ διότι ἀπο-
θανόντος τοῦ Σιγισμόνδου βασιλέως τῆς Πολωνίας ὁ προ-
στατευόμενος αὐτοῦ ἡγεμὼν τῆς Μολδοβίας Βόγδανος ἐξε-
θρονίσθη ὑπὸ τινος τυχοδιώκτου Ἰβονίου καλουμένου· ἐπὶ
ἐκανὸν χρόνον οὗτος διετηρήθη ἐν τῇ ἐξουσίᾳ ἀναγνωρισθεὶς
καὶ ὑπὸ τῆς Πύλης· ἀλλὰ διὰ τῶν ῥαδιουργιῶν καὶ τυραν-
νικῶν πράξεων του κατέστη μισητὸς παρὰ τῷ λαῷ, ἐτόλ-
μησε δὲ καὶ κατὰ τῶν ὀθωμανῶν διοικητῶν τῶν μεθορίων
πόλεων νὰ ἐκστρατεύσῃ. Συνελθούσης δὲ μάχης τῇ 9 Ιου-
νίου 1574 ἐν Ὀμπλοῦς τῆς Βουλγαρίας ὁ Ἰβονίας ἐνίκηθη
καὶ παραδοθεὶς ἀπέθανεν, ἡγεμὼν δὲ τῆς Μολδαβίας ἀνα-
δείχθη Πέτρος ὁ υἱὸς τοῦ τῆς Βλαχίας.

Τότε ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας ἐπίσκοπος τοῦ Νοκίλ
ἐπέτυχεν πρῶτην φοράν προστατευτικὸν φερمانιον ὑπὲρ τῶν

ἱερῶν τόπων τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ὑπὲρ τῶν πορευομένων ἐκεῖσε προσκυνητῶν.

Πρεσβεῖα ταυτοχρόνως τοῦ Τζάρου τῆς Ῥωσσίας Ἰωάννου τοῦ Φοβεροῦ, παραπονουμένου κατὰ τῶν Τατάρων ὡς προχωρησάντων ἐχθρικῶς μέχρι Μόσχας, ἐπέμθη εἰς Κωνσταντινούπολιν δις, ἀλλ' οὐδὲν κατώρθωσεν.

Ἀποθανόντος καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Τρανσυλθανίας Ἰωάννου Σιγισμόνδου Ζαπολίου ὁ θρόνος οὗτος ἐδόθη ὑπὸ τῆς Πύλης εἰς τὸν Στέφανον Βαθώρην δεόντως ὑποστηριχθέντα κατὰ τῶν ἀξιώσεων τὰς ὁποίας ἤγειρεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦτο βλάχος τις Βεκκίς τὸ ὄνομα ὃν ὑπεστήριζεν ἡ Αὐστρία.

Τότε μετὰ πολλὰς διαπραγματεύσεις ἀνευρέθη ἀπαράλλακτος μετὰ τὴν Πύλην καὶ Αὐστρίαν ἡ ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Σουλταϊμάν συνομολογηθεῖσα ὀκταετής εἰρήνη πρεσβευσάντων ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν αὐστριακῶν μεγιστάνων Ῥύμ καὶ Οὐνούδου.

Ἀλλεπάλληλα ἐν τούτοις δυστυχήματα ἐνέσκηψαν ἐν Κωνσταντινουπόλει λυπήσαντα τὸν Σουλτάνον καὶ ἐμποήσαντα αὐτῷ μεγίστην μελαγχολίαν. Ἀπέθανεν ὁ δευτερότοκος υἱὸς του, κατόπιν ὁ Σείχολάμης, ὁ σοφὸς νομομαθὴς Ἐμπουσσοῦτ, ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἐνεφανίσθη μέγας κομήτης, συνέβη σεισμὸς καταρρίψας 300 οἰκίας, πλημμύρα ἐν Μέκκῃ, ἐνέσκηψεν ἡ πανώλης καὶ τέλος πυρκαϊὰ ἀποτεφρώσασα τὸ αὐτοκρατορικὸν μαγείρειον.

Ὀλίγον χρόνον μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος καταληφθεὶς ὑπὸ πυρετοῦ ἐτελεύτησε μετὰ ἑνδεκα ἡμέρας τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1574.

Ὁ Σουλτάνος Σελίμ ὁ Β' ἦν ἡγεμὼν ἡσύχου μᾶλλον χαρακτῆρος καὶ ἔπραξε καλῶς ἐκτιμήσας τὴν ἱκανότητα τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μεχμέτ Σοκόλη διὰ τοῦ ὁποίου ἡ βασιλεία του ἐγένετο ἀξιόλογος.

Ἐκτὸς τοῦ Σελιμίε ὅπερ, ὡς εἶπομεν, φιλοδόμησεν ἐν Ἀδριανουπόλει, ἀνήγειρεν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ἀκαδημίαν καὶ σχολὰς, καὶ ἐπεσκεύασε τὰ τεῖχη αὐτῆς ὡς καὶ τὰ ὑδρα-

γωγεῖα καὶ τὸν πρόναον ἐν Μέκκᾳ στεγασάμενος αὐτὸν διὰ 360 θόλων. Κατέλιπε δὲ πέντε υἱοὺς τὸν Μουράτ, Σουλεϊμάν, Μουσταφᾶν, Τζιχαγγήρ καὶ Ὅσμάν καὶ τρεῖς θυγατέρας τὴν Ἑσμᾶ Σουλτάναν σύζυγον τοῦ Μεχμέτ Σοκόλη, τὴν Γεδέρ Σουλτάναν σύζυγον τοῦ ἀρχιναυάρχου Πιαλέ πασᾶ, καὶ τὴν Φατμᾶ Σουλτάναν ὑπανδρευθεῖσαν τὸν Σιαβούς πασᾶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός της καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Γ'.

12ος ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΡΑΤ Ο Γ'.

Βασιλεύσας 21 ἔτη.

(Ἔτος: Ἑγείρας 981—1002 ἢ 1574—1595 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:

Πρῶτα ἔργα τοῦ νέου Σουλτάνου.—Ἀπαγόρευσις τοῦ οἴνου.—Ὁ Βεθώρης ἀναγορεύεται βασιλεὺς τῆς Πολωνίας.—Ἐπανάληψις τῶν ἐχθροπραξιῶν μετὰ τῆς Οὐγγαρίας.—Σχέσεις τῆς Πύλης καὶ Γαλλίας.—Συνθήκαι μετὰ διαφόρων κρατῶν.—Στάσις τοῦ διοικητοῦ Τριπόλεως.—Μάχη ἐν Ἀλκαζάρ Κεμπέρ.—Δυσμένεια τοῦ Μεχμέτ Σοκόλη καὶ θάνατος αὐτοῦ.—Πόλεμος μετὰ τῆς Περσίας.—Μάχη ἐν Σαμουρ.—Πολιορκία τῆς Ταυριζας ὑπὸ τῶν περσῶν.—Μάχη ἐν τῇ πεδιάδι τῶν Γεράνων ἐν Περσίᾳ.—Ἐκωφελὴς εἰρήνη μετὰ τῆς Περσίας.—Ταραχαὶ τῶν Γιαντισάρων.—Ταραχαὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις.—Ἀπρόσποτοι συμφωναί.—Πόλεμος ἐν Βοσνίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ.—Ἀσθένεια καὶ θάνατος τοῦ Σουλτάνου Μουράτ.

Ὁ νέος Σουλτάνος Μουράτ διοικητὴς ὢν τῆς Μαγνησίας κατὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός ἀνεχώρησεν ἄμα λαβὼν τὴν ἀγγελίαν καὶ φθάσας εἰς Νικόπολιν (Μουδανία) ἐπέβη πλοiarίου μετὰ τεσσάρων πιστῶν θεραπόντων καὶ μετὰ ἐπτάωρον πλοῦν ἀπεδιβάσθη εἰς Κωνσταντινούπολιν τῇ 21 δεκεμβρίου 1574 περὶ τὸ μεσονύκτιον πλησίον τῶν ἀνα-

κτόρων· πάσχων δὲ ὑπὸ θαλασσίαις ναυτιάζουσιν κατεκλίθη χαμαί· ζητήσας δὲ ὕδωρ ὅπως νιφθῇ καὶ μὴ εἰρὼν κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην μετεχειρίσθη θαλάσσιον· δι' ὃ μετὰ ταῦτα ἀνηγέρθη κρήνη ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ.

Εἰδοποιηθεὶς δὲ ὁ μέγας Βεζύρης Μεχμέτ Σοκολής ἐσπευσε μετὰ φανῶν πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ νέου Σουλτάνου καὶ ἀσπασθεὶς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὠδήγησεν εἰς τὰ ἀνάκτορα πρὸς τὴν μητέρα του.

Ὁ νέος Σουλτάνος τὴν ἡλικίαν 28 ἐτῶν εἶχε μέτριον τὸ ἀνάστημα, ὠχρὸν καὶ ἰσχνὸν τὸ πρόσωπον, τοὺς ὀρθαλμοὺς ἀμαυροὺς σκιαζομένους ὑπὸ δακρυγόντων ὄρριων, ἀραιὸν δὲ καὶ ὑπερύψητον τὸν πώγωνα φθάνοντα μέχρι τοῦ στήθους.

Τῇ ἐπιούσῃ τῆς ἀφίξεώς του περὶ τὴν αὐγὴν ἅπαντες οἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ μεγιστᾶνες παρέστησαν τῷ Σουλτάνῳ καὶ ἡσπάζαντο τὸ κράσπεδόν του.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μετὰ τινος ὥρας ἐτελέσθη καὶ ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία τοῦ Σουλτάνου Σελīm ταφέντος παρὰ τὴν Ἀγίαν Σοφίαν· παρὰ τοὺς πόδας δ' αὐτοῦ ἐτάφησαν μετὰ μίαν ἐβδομάδα οἱ ἐν τῷ μεταῶ ἀποθανόντες τέσσαρες ἀδελφοὶ τοῦ νέου Σουλτάνου.

Ὁ Σουλτάνος Μουράτ διένειμεν ἐλέη καὶ διέταξεν ἐπὶ τοῖς θανάτοις τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν πένθος τεσσαράχκοντα ἡμερῶν διρκουσῶν τῶν ὑποίων ἀνεγινώσκετο τὸ Κοράνιον.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας τῇ 25 δεκεμβρίου 1574 ὁ νέος Σουλτάνος διένειμε τὸ σύνθησις δῶρον τῷ στρατῷ, τοῦ ὅλου ποσοῦ τοῖς μετρητοῖς ἀνελθόντος εἰς 1,100,000 δουκάτων· ἐκτὸς δὲ τούτων προσηνέχθησαν πλείστα καὶ διάφορα πλούσια δῶρα εἰς τοὺς ὑπουργοὺς, διοικητὰς καὶ μεγιστᾶνας ἐξ ὧν τινες καὶ προσεβιβάσθησαν.

Τῇ 31 δεκεμβρίου μετέβη μετὰ μεγίστης πομπῆς εἰς τὸ τέμενος τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ ἐτέλεσε τὴν πρώτην προσευχὴν ὡς Σουλτάνος· μετὰ πέντε δὲ ἡμέρας παρευθεὶς διὰ θαλάσσης εἰς Ἐγιοῦν μετὰ μεγαλειτέρης ἐτι πομπῆς, πε-

φιζώσατο τὸ ξέφος τοῦ Ὁσμάν καὶ ἐπανακλῆπτων διὰ ξη-
ρᾶς καὶ διὰ τῆς πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως προσεκύνησε
τοὺς τάφους τῶν προγόνων του, τῶν Σουλτάνων Μωάμεθ
τοῦ πορθητοῦ, Βαγιαζίτ τοῦ Β', Σελίμ τοῦ Α', Σουλεϊμάν
καὶ τοῦ πατρὸς του Σελίμ τοῦ Β' ὡς καὶ τοὺς τάφους τῶν
ιδίων ἀδελφῶν ὅπου ἔκλυσε πικρῶς.

Ὁ νέος Σουλτάνος εἶχε πολλά προτερήματα· ἦν ἀνδρεῖος, φιλάνθρωπος, φίλος τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων, ἀτυχῶς ὅμως ἀφῆρσεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἀπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μεχμέτ Σοκόλη καὶ ἐνησμενίζετο μᾶλλον νὰ παρέχῃ πίστιν εἰς τοὺς λόγους καὶ τὰς εἰσηγήσεις τῶν εὐνοουμένων του οἵτινες πάντες ἐμίσουν τὸν μέγαν Βεζύρον.

Εὐνοοῦμενοι τοῦ Σουλτάνου ἦσαν οἱ πλείους οὗτοι ἄνδρες : ὁ ποιητὴς Σιμόν πασσᾶς, ὁ Ὀμπιὲς πασσᾶς, ὁ Σκαδεδδὶν μέγας ἱστορικός καὶ διδάσκαλος τῶν ἡγεμονοπαίδων καὶ ὁ Γασνερέρ ἀρχὴς ὁ εὐνοῦχος ἀντιλόγος· σὺν ταῦτοις καὶ ὁ καζασκέρης (στρατοδίκης) τῆς Βούμβλης Καζιζαδής. Ἄπαντες οἱ εὐνοοῦμενοι οὗτοι, ἐπωφελοῦμενοι τὴν πρὸς τὴν φιλαρέσκειαν καὶ τὴν ποίησιν ῥοπήν τοῦ νέου Σουλτάνου, ὑπενόμυσαν μικρὸν κατὰ μικρὸν τὴν δύναμιν καὶ ἐπιρροὴν τοῦ μεγάλου Βεζύρου.

Ἀρχομένου τοῦ ἰανουαρίου 1575 ἐτελέσθη τὸ πρῶτον βασιχάριον ὑπὸ τοῦ νέου Σουλτάνου· ἐν τῇ περιστάσει δὲ ταύτῃ ὁ Φερίδουν βέης, γηρυῖος ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἀκόμη τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν, ἐδώρησάτο τῷ νέῳ Σουλτάνῳ πολυτίμον σύγγραμμα· ὁ ἀνώτατος οὗτος λειτουργὸς μετ' ἀξιεπαιίνου ζήλου συνέλαξε πολιτικὰ ἔγγραφα καὶ τὰ ἡμερολόγια τῶν ἐκστρατειῶν ἀπάντων τῶν προκατόχων Σουλτάνων καὶ διαίρεσας τὴν συλλογὴν ταύτην εἰς διακόσια πεντήκοντα φυλλῶδια περιέχοντα 1880 ἔγγραφα κατήρτισε μέγιστον τόμον ἐκ 3000 φύλλων καὶ ἀπέκλεισεν αὐτὸν χειρῶν τοῦ Σουλτάνου.

Τὸ πολύτεκνον τοῦτο σύγγραμμα κατέθηκε πρό τῶν πο-

δῶν τοῦ Σουλτάνου Μουράτ ὁ μέγας Βεζύρης ἐκ μέρους τοῦ Φεριδούν βέη.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1575 ὁ Σουλτάνος ἐξέδωκε διατχάς ἀπαγορευούσας εἰς πάντας τὴν χρῆσιν τοῦ οἴνου.

Καθαιρεθέντος τότε τοῦ ἀγῶ τῶν γιανιτσαρῶν διωρίσθη τοιοῦτος ὁ Κιγλάς συνάμα δὲ ἀρχιναύαρχος ὁ Ὅγιαλῆς.

Ἡ ἀνάρρησις τοῦ νέου Σουλτάνου ἠγγέλθη ἐν τούτοις εἰς τε τοὺς διοικητάς τῶν νομῶν τοῦ κράτους καὶ εἰς τὰς ξένας δυνάμεις. Ἡ Βενετία καὶ ἡ Αὐστρία ἀνενέωσαν καὶ ἐπεκύρωσαν τὰς μετὰ τῆς Πύλης συνθήκας πληρώσασαι τοὺς ὀρισμένους φόρους καὶ προτενεγκοῦσαι πλουσιώτατα δῶρα.

Ἀγγελτήρια γράμματα δὲν ἐπέμψθησαν εἰς Γαλλίαν καθότι ὁ Ἑρρίκος Βαλλοῦ, μέγας δούξ τῆς Γαλλίας, λαβὼν τὸν θρόνον τῆς Πολωνίας ἐγκατέλιπεν αὐτὸν καὶ ἀπῆλθεν εἰς Γαλλίαν ἵνα διαδεχθῇ τὸν ἀποθανόντα ἀδελφόν του βασιλέα Κάρολον τὸν Θ' χωρὶς νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν. Βασιλεὺς δὲ τῆς Πολωνίας ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ὁ Στέφανος Βαθώρας ἡγεμὼν τῆς Τρανσυλβανίας τῇ 24 δεκεμβρίου 1575.

Περποληθέντων χωρίων τινῶν πλησίον τῶν οὐγγρικῶν μεθορίων, ἐπανελήφθησαν αἱ ἐχθροπραξίαι διαρκέσασαι ἐπὶ πολὺν χρόνον· ἀποθανόντος δὲ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας Μαξιμιλιανοῦ ὁ διάδοχος αὐτοῦ Ροδόλφος ὁ Β' ἀνενέωσεν ὀκταετὴ συνθήκην τῇ 25 δεκεμβρίου 1576, ἀλλὰ καὶ ἡ συνθήκη αὕτη ἐκατέρωθεν συνεχῶς παραβιάζετο καὶ ὑπῆρχε κατ' ὄνομα μόνον.

Τῷ 1578 ἀνενεώθησαν συνθήκαι εἰρήνης ἀπ' ἐνὸς μὲν μετὰ τῆς Πύλης, ἀπ' ἐτέρου δὲ μετὰ τῆς Βενετίας, Ἰσπανίας καὶ Φλωρεντίας. Ἐκκηρύχθη δὲ ὑποτελής φόρου καὶ σχεδὸν ἀνεξέκρητος ἐπαρχία τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους καὶ αὕτη ἡ Πολωνία.

Τῷ αὐτῷ ἔτει καὶ ἡ Ἐλισάβετ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ἐπέμψα τρεῖς ἐμπόρους ἄγγλους εἰς Κωνσταντινούπολιν οἵτινες ἐζήτησαν τὴν ἄδειαν τοῦ ἐμπορεύεσθαι καὶ μίαν ἐπι-

στολήν τοῦ Σουλτάνου πρὸς τὴν βασίλισσαν· τοιαύτη ἐπιστολή ἐδόθη αὐτοῖς· ἡ δὲ βασίλισσα ἀπήντησε δις ὑποσχομένη τὴν ἀποστολήν καὶ ἐπισήμου πρεσβείας εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Τῷ 1579 ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας Ἰάκωβος Γερμανὸς ἀνακτήσας τὴν ὑπὲρ τῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ κυριάρχου του φιλίαν καὶ εὐνοίαν τοῦ Σουλτάνου κατώρθωσε νὰ ἀνανεώσῃ καὶ ἀναπτύξῃ ἐπὶ τὸ συμφερότερον τὴν πρὸ 45 ἐτῶν ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν συνομολογηθεῖσαν ἐμπορικὴν συνθήκην. Πᾶν πλοῖον γαλλικὸν ἢ μὴ, φέρον ὅμως τὴν γαλλικὴν σημαίαν, ἡδύνατο, συμφώνως τῇ συνθήκῃ ταύτῃ, νὰ πλέῃ χάριν ἐμπορίου εἰς ὀθωμανικοὺς λιμένας, ὥστε ἐπωφελοῦντο ἐν τῇ συνθήκῃ ταύτῃ πάντα σχεδὸν τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη.

Πλείσται ἄλλαι συθῆκαι συνομολογήθησαν κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν· ἡ Ἑλβετία καὶ ἡ Ἰσπανία συνομολόγησαν ἐμπορικὰς συνθήκας μετὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης· τὸ αὐτὸ ἐπραξε καὶ ἡ Ἀγγλία ἐπιτυχοῦσα μάλιστα ὥπως καὶ τὰ πλοῖά της περιπλέωσιν ὑπὸ ἰδίαν ἀγγλικὴν σημαίαν ἐν τοῖς ὀθωμανικοῖς λιμέσι καὶ οὐχὶ ὑπὸ γαλλικὴν.

Οἱ πειραταὶ τῆς Ἀλγερίας, Τύνιδος καὶ Τριπόλεως ἐπλήρωναν τῇ Πύλῃ μεγίστους φόρους καὶ παρέδιδαν τὰ παράλια τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ἰδίᾳ τοῦ Πάππα, τῆς Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλίας. Ὁ διοικητὴς τῆς Τριπόλεως προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ Σερίφου τοῦ Φέζ ἵνα τῷ βοηθήσῃ κατὰ τοῦ ἀντιζήλου τοῦ θρόνου του τὸν ὅποιον ὑπεστήριζον οἱ Πορτογάλοι. Μάχης δὲ γενομένης οἱ ὀθωμανοὶ κατενίκησαν τοὺς Πορτογάλους ἐξ ὧν ἐφονεύθησαν 20,000 καὶ 40,000 ῥιχμαλωτίσθησαν. Ὁ σερίφης τοῦ Φέζ ἀπέθανεν, ὃ δὲ διάδοχος αὐτοῦ ἐγένετο κατὰ συνέπειαν τῆς ληφθείσης ἐπικουρίας ὑποτέλης τοῦ Σουλτάνου. Τότε ἐνεφανίσθη κομήτης καὶ μετὰ τὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ ἐνέσκηψεν ἡ πανώλης ἐν τε Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν ἄλλαις χώραις καὶ ἐπελεύτησαν ὁ Καπετὰν πασσᾶς Πιαλέ καὶ ὁ Σαῖχολάμης

Χαμίτ, ἡ Σουλτάννα Μερμάρ, θεία τοῦ Σουλτάνου καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ.

Ὁ Σουλτάνος μετὰ τοῦ σοφοῦ Σαχδεδδίν καὶ ἄλλων ἀστρονόμων ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν καὶ μελέτην τῆς ἀστρονομίας καὶ πρὸς τοῦτο ἠκολομήθη πλησίον τοῦ Τοπχανέ ὑπόγειον ἀστεροσκοπεῖον μετὰ βελών φρεάτων ὅθεν ἠδύνατό τις παρατηρεῖν τοὺς ἀστέρας καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας.

Ὁ μέγας βεζύρης Μεχμέτ Σοκόλης ἐβλεπε περιοριζομένην καθ' ἡμέραν τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ διὰ τῶν εἰσηγήσεων τῶν ἐχθρῶν του καὶ εὐνοουμένων τοῦ Σουλτάνου καὶ πρῶτον οὗτοι ἀπεμάκρυναν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἅπαντας τοὺς πιστοὺς φίλους αὐτοῦ· μετὰ τούτων συγκαταλέγεται καὶ ὁ Μιχαὴλ Καντακουζηνός ὅστις διὰ τῆς προστισίσεως τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἀναδ' αἰχλῆς ἐπιθιωρητῆς τῶν ἀλικίων τῆς Ἀρχιεπῆς παρὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον μέγιστα ἀπέκτησε πλοῦτη καὶ μεγίστην ἰσχύϊ πνύων καὶ μετατίτων κατὰ τὸ δοκοῦν τοὺς ὀρθοδόξους πατριάρχας καὶ μητροπολίτας.

Ἐνθ' δὲ τῇ 11 ὁκτωβρίου 1579 ὁ μέγας Βεζύρης ἤδρευεν ἐν τῷ ἐσπερινῷ συμβουλίῳ ἀνθρωπὸς τις φέρων ἐνδυμα δερβίσου παρουσίῳσθη ἵνα τῷ ἐπιδώσῃ ἀναφοράν· ταύτην δὲ ἐπιδίδων ἐξήγαγεν ἐγχειρίδιον καὶ ἐπλήξεν αὐτὸν κατὰ τὴν καρδιακὴν χώραν. Ὁ μέγας Βεζύρης ἀμέσως πεσὼν χαμαὶ ἐξέπνευσεν· ὁ δὲ φανεύς, βόσνιος τὸ γένος, συλληφθεὶς καὶ ἀνακριθεὶς οὐδὲν ὡμολόγησε κατεδικάσθη δ' ἀμέσως εἰς θάνατον.

* Ἀρχεται ἤδη ὁ κατὰ τῆς Περσίας πόλεμος διαρκείας δέκα πέντε ἑλοκλήρα ἔτη καὶ καταλήξας διὰ τῆς ὑποταγῆς μεγίστου μέρους τῆς χώρας ταύτης τῇ ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ.

Ὁ Σάχης Ταμάσπ εἶχεν ἀποστείλει εἰς Κωνσταντινοῦπολιν μεγαλοπρεπεστάτην πρεσβείαν συγκαμμένην ἐκ δικασίων πεντήκοντα ἀνδρῶν, ἀρχηγὸς τῶν ὁποίων ἦν ὁ πέρις μεγιστὰν Τομκχαν. Ἡ ὑποδοχὴ τῆς πρεσβείας

ταύτης ἐγένετο πανηγυρικώτατη ὡς οὐδέποτε πρότερον. Μεταξὺ τῶν ὑπὸ τοῦ Σάχη τῷ Σουλτάνῳ σταλέντων μεγαλοπρεπεστάτων δώρων ἦσαν ἐξ κιθώτια πλήρη πολυτίμων λίθων, ἀδαμάντων, σμαράγδων, σαπφείρων καὶ λοιπῶν μεγίστης ἀξίας. Ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἀπὸν εἰς τὸ κυνήγιον εἰσῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, περικταμένης τῆς πρεσβείας ταύτης, προπεμπόμενος ὑπὸ 12,000 μεγιστάνων καὶ ἀξιωματικῶν, ἐδέξατο δὲ τὸν πρεσβευτὴν φιλοφρονέστατα καὶ τῷ ἀπέειπε πλούσια δῶρα. Τούτων γενομένων ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1576 κατὰ μάκρον, ἀπέθανεν ὁ Σάχης Ταμάσπ καὶ διάδοχος αὐτοῦ ἀνηγορεύθη ὁ υἱὸς τοῦ Σάχης Χαϊδάρ, ἀλλὰ αἱ ῥαδιουργίαι καὶ αἱ ἐνέργειαι τῶν διαφόρων φιλάρχων, γιωργιανῶν, κουρδικῶν, κερκασιανῶν καὶ τουρκομανικῶν, ἡ ἀπὸ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον ἐν τῇ περτικῇ χώρῃ, ὁ υἱὸς Σάχης ἐφορεύθη μάλισ ἀναγορευθεὶς, ὁ δὲ αντικαταστήσας αὐτὸν ἀδελφὸς τοῦ Σάχης Ἰσμαήλ ἐφορεύθη καὶ οὗτος μετὰ δέκα ὀκτὼ μηνῶν βσιλείαν. Ἡ ἀναρχικὴ αὕτη κατάστασις παρώτρυνε τοὺς εὐνοούμενους τοῦ Σουλτάνου Σινὰν καὶ Μουσταφᾶ πασσὰν νὰ τον προτρέψωσιν εἰς ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Περσίας. Ὁ Μεχμέτ Σοκόλης, ὅστις ἔζη ἀκόμη τότε, μὴ ἐπιθυμῶν τὸν πόλεμον, προσεπάθει νὰ ἐκμηδενίσῃ τὰς ἐνεργείας τῶν δύο εἰρημίων ἀντιπάλων του, ἀλλ' ἐπὶ τέλος ἐνέδωκε κατὰ τὸ σύστημά του καὶ ἀνέθετο τὴν ἀρχηγίαν εἰς τοὺς δύο τούτους ἀναδείξας τὸν μὲν Ἀλᾶ Μουσταφᾶ πασσὰν ἀρχηγόν τῶν μεθορίων Βαγδάτης, τὸν δὲ Σινὰν πασσὰν ἐν τοῖς μεθορίοις τοῦ Ἑρζερὺμ. Ἐρισάντων δὲ τῶν δύο τούτων ἐπαύθη ὁ Σινὰν πασσὰς καὶ ἀρχιστράτηγος γενικὸς διωρίσθη ὁ Ἀλᾶ Μουσταφᾶ πασσὰς ἔχων ὑπὸ τὰς ὁδηγίας του πολλοὺς στρατηγούς καὶ διοικητὰς ἱππαρχίων ἐν οἷς καὶ τὸν τοῦ Διαρβεκίρ ἀρχαῖόν του φίλον Οὐζδεμίρ Ὁσμὰν πασσὰν. Ὁ ἀρχιστράτηγος τῶν ὀθωμανικῶν στρατευμάτων διακοίνωσε τὸν διορισμὸν του διὰ γραμμῶν εἰς ἀπαντας τοὺς διοικητὰς τῶν Περτικῶν μεθορίων, εἰς τοὺς φιλάρ-

χους καλῶν πάντας εἰς σύμπραξιν πρὸς κατάπαυσιν τῶν ἐν Περσίᾳ ταραχῶν. Ταῦτα ἐγένοντο κατὰ μέρος τοῦ 1578.

Περσικὰ τινὰ στρατιωτικὰ ἀποσπασμὰ ἀρπάσσοντα πλείστα ὀθωμανικὰ ποίμνια πλησίον τῆς Βαγδάτης καὶ κακοποιήσαντα τοὺς φρουροὺς τῶν μεθόριων ἔδωκεν τὴν ἀφορμὴν εἰς τὴν μελετωμένην ἐκστρατείαν.

Τῇ 5 ἀπριλίου 1578 ὁ ἀρχιστράτηγος ἀσπασθεὶς καὶ ἀποχαιρετίσας τὸν Σουλτάνον καὶ προπεμπόμενος ὑπὸ πάντων τῶν Βεζυρῶν διεπεριχώθη εἰς Χρυσόπολιν καὶ ἐκείθεν ἡγούμενος τοῦ στρατοῦ διηυθύνθη εἰς τὰ περσικὰ μεθόρια. Διαβάντος τοῦ στρατοῦ τὰ μεθόρια κατὰ τὰ τέλη ἰουλίου 1578 συνεκροτήθη μετὰ τῶν περσῶν μάχη τῇ 9 αὐγούστου καθ' ἣν ἐνίκησαν οἱ ὀθωμανοὶ πλησίον τοῦ φρουρίου Τσιλδὶρ εἰς τὰ πρόθυμα τῆς Γεωργίας.

Ἡ ἐπικράτεια αὕτη διήρκειτο εἰς τέσσαρς ἡγεμονίας ἐχούσας ἀνεξαρτήτους ἡγεμόνας· εἰς ἐξ αὐτῶν ἐδεῖξάτο προθύμως τὴν ὀθωμανικὴν ἐπικυριαρχίαν· τῶν τριῶν ἄλλων ἀρνηθέντων, ὁ σερσκήρης ἐπολιορκήσας καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Τιφλίδα καὶ συγχροτήτας δευτέρην μάχην τῇ 8 σεπτεμβρίου πλησίον τοῦ ποταμοῦ τῆς Γεωργίας Κανάκ ἐνίκησεν ἐκ νέου τοὺς Πέρσας. Μετὰ τὴν ἤτταν ταύτην οἱ διάφοροι Πέρσαι στρατηγοὶ διεσκορπίσθησαν εἰς τὰς πρωτεύουσας τῆς διοικήσεως τῶν καὶ ἐκείθεν ἀνέμενον τὰς τελευταίας διαταγὰς τοῦ Σάχη.

Μετ' ὀλίγον διαβάντος τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοῦ τὸν ὀρμητικὸν Κανάκ, δόντος τὸ πρᾶγμα πρῶτον τοῦ σερσκήρη βιβθέντος εἰς τὰ ὕδατα, ἐπολιορκήθη καὶ ἐκυριεύθη τῇ 15 σεπτεμβρίου τὸ ὄχυρόν φρούριον Σεκή.

Ὁ σερσκήρης, εἰ καὶ ὁλόκληρος ἡ Γεωργία δὲν εἶχεν εἰσέτι κατακτηθῆ, διήρπεν αὐτὴν εἰς τέσσαρς ἐπικράτίας ὀθωμανικὰς διορίσας διοικητάς· ἦν πλουσιωτάτη εἰς δίκροα προϊόντα ἡ Γεωργία καὶ μόνον μία ἐπικράτεια αὐτῆς ἡ Σεβάν ἀπέφερε κατ' ἔτος εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον 25 εκατομμύρια ἀσπρῶν. Ἐπιτυχούσης ἤδη τῆς πρώτης ταύ-

της ἐκστρατείας ὁ Σερασκέρης ἐπεμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν μακρὰν περὶ αὐτῆς ἐκθεσιν καὶ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐπιτυχίας.

Ἐνθ' δὲ οὗτος μετὰ τοῦ πλείστου στρατοῦ διεχίμαζε πλησίον τοῦ Ἐρζερύμ, οἱ περσικοὶ στρατοὶ ἀνεφάνησαν αἰφνης ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἐπανακτήσωσι τὴν Γεωργίαν, ἀλλ' ὁ διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς Σερβάν Οὐδζεμίρ Ὁσμάν πασσᾶς βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ συστρατεύταντος τότε χάνη τῆς Ταυρικῆς ἐνίκησε τοὺς Πέρσας μετὰ τριήμερον μάχην καθ' ἣν ἐφρονεύθησαν καὶ ἐτραυματίσθησαν ἐκ τῶν Περσῶν 20,000 περίπου.

Ὁ Σουλτάνος λαβὼν τὴν ἐκθεσιν τοῦ σερασκέρη διέταξεν αὐτὸν νὰ ἀνεγείρῃ καὶ ὀχυρώσῃ ἐκ νέου τὸ φρούριον Κάρς· τὸ ἔργον ἤρξατο πάραυτα, μετὰ πλείστους δὲ κύπους καὶ ἀμέτρους δαπάνας τὸ φρούριον ὠχυρώθη· ἡ περιοχὴ αὐτοῦ ἦν 47,000 πῆχυν.

Ἐνθ' δ' ἐξηκολούθουν αἱ ἐχθροπραξίαι μετὰ τῶν Περσῶν καὶ ὀθωμανῶν ἐν Γεωργίᾳ, ὁ σερασκέρης Μουσταφᾶ πασσᾶς ἀνεκλήθη εἰς Κωνσταντινούπολιν διορισθεὶς δεῦτερος Βεζύρης καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἀνηγορεύθη ἀρχιστράτηγος ὁ ἐχθρὸς τοῦ Σινάν πασσᾶς.

Διάδοχος τοῦ Μεχμέτ Σοκόλη εἶχε διορισθῇ ὁ δεῦτερος Βεζύρης Ἀχμέτ πασσᾶς καὶ τοῦτον ἀποθανόντα μετ' ὀλίγον χρόνον τὸν διεδέχθη οὐχὶ κατ' ἱεραρχικὴν τάξιν ὁ δεῦτερος Βεζύρης Ἀλλὰ Μουσταφᾶ πασσᾶς· ἀλλ' ὁ Σινάν πασσᾶς τοῦτο καταλύπησε τὸν ἀποτυχόντα ὥστε ἀπέθανεν ἐκ στενοχωρίας. Τὰυτα ἐγένοντο κατ' αὐγούστον τοῦ 1580.

Ὁ Σάχης τῆς Περσίας αἰτησάμενος τὴν εἰρήνην καὶ μὴ τυχὼν αὐτῆς ἠσχολεῖτο εἰς ἀσημάντους ἐπιδρομὰς, ὁ δὲ μέγας Βεζύρης Σινάν πασσᾶς κεκμηκώς ἐκ τῶν μάχων καὶ τοῦ ψύχους ἠτήσατο τὴν ἄδειαν καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποπειραθεὶς νὰ προτρέψῃ τὸν Σουλτάνον εἰς τὴν εἰρήνην.

Ἡ πρότασις αὕτη καὶ ἡ ἀπώλεια μιᾶς μεγάλης σιτο-

πομπείας ἐν Γεωργίᾳ, περιελθούσης εἰς χεῖρας τῶν Περσῶν, παρώργισαν καὶ δικαίως τὸν Σουλτάνον ὅστις τὸν μὲν Σινὰν πασσᾶν ἐξώρισεν εἰς Διδυμότειχον καὶ κατόπιν εἰς Μαλγαρά, ἀνέδειξε δὲ μέγαν μὲν Βεζύρην τὸν Σιαβούς πασσᾶν ἀρχιστράτηγον δὲ κατὰ τῶν Περσῶν τὸν βεηλέρβην τῆς Ρόυμελης Φερχᾶν πασσᾶν· ταῦτα ἐγένοντο κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1582.

Ὁ νέος σερασκέρης ἐφρόντισε πρῶτον περὶ τῆς ὀχυρώσεως τοῦ φρουρίου Ἐριβὰν διορίσας διοικητὴν τῆς ὁμωνύμου τῷ φρουρίῳ χώρας τὸν Ἰουσούφ πασσᾶν υἱὸν τοῦ Κιγᾶλα ἀγῶ τῶν γιανιτσάρων· καὶ ἕτερα φρούρια τῆς αὐτῆς χώρας ὠχυρώθησαν ἰσχυρῶς· πλούσια δὲ ἦσαν τὰ εἰσοδήματα αὐτῆς ἀνερχόμενα εἰς 1,000,000 δουκάτων.

Ὁ Οὐζδεμίρ Ὁσμὰν πασσᾶς ἐν τούτοις ἐθριάμβευε κατὰ τῶν Περσῶν· ἀφοῦ δὲ ὑπέταξεν ὁλόκληρον τὴν ἐπαρχίαν Δαγεστάν συνεκρούσθη μετὰ τῶν Περσῶν κατὰ μάχιν τοῦ 1583 πλησίον τοῦ ποταμοῦ Σαμουρ ὃν καίτοι ὀρητικώτατον διέβη μετὰ τοῦ στρατοῦ του. Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἔπεσαν 8,000 Πέρσαι καὶ 3,000 ἠχμαλωτίσθησαν. Ὁ Ὁσμὰν πασσᾶς ἐξασφαλίσας οὕτω τὰ πρὸς τὸν Καύκασον ὄρια τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ἐγκατέλιπε τὸν Δζαφέρ πασσᾶν ὡς τοποτηρητὴν του ἐν Δαγεστάν, καὶ διηυθύνθη εἰς Κωνσταντινούπολιν· ἀλλὰ καθ' ὁδὸν ἔλαβε διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου ἵνα τραπῇ πρὸς τὴν Ταυρικὴν καὶ τιμωρήσῃ τὸν Χάνην αὐτῆς Μωᾶμεθ Γκιραῖ ὅστις ἀφ' ἐνὸς μὲν ὑπέσχετο τῇ Πύλῃ πίστιν καὶ σύμπραξιν κατὰ τῶν Περσῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ συνεννοεῖτο μετὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ ἀντίπραττε.

Πρὸς βοήθειαν τοῦ Ὁσμὰν πασσᾶ ἐστάλη κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1584 ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ ναύαρχος Κιλίτζ Ἀλῆς μετὰ πολλῶν πλοίων φέρων μεθ' αὐτοῦ καὶ τὸν Ἰσλάμ Γκιραῖ ἀδελφὸν τοῦ ἀντάρτου Χάνη εὐρισκόμενον ἐν Ἰκονίῳ καὶ προσκληθέντα εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὁ Ὁσμὰν πασσᾶς κατενίκητε τὸν Μωᾶμεθ Γκιραῖ, ἐνεθρόνισε

τὸν Ἰσλὰμ. Γκιραὶ καὶ θρισμβεύων ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Τὸν Ὀσμὰν πασσὲν ἐπανελθόντα κατὰ ἰούλιον τοῦ 1584 ὑπεδέξαντο μετὰ μεγίστων τιμῶν· ὁ δὲ Σουλτάνος ἐκτιμῶν τὴν ἀνδρείαν του παρέβλεψε τὰ ἔθιμα τῆς αὐλῆς καὶ τὸν προσεκάλεσε νὰ καθίσῃ ἐνώπιόν του· ὁ πασσᾶς ἐκ σεβασμοῦ ἔστη ὄρθιος καὶ μετὰ τετάρτην ἔντονον διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου ἐκάθισε καὶ ἀφηγήθη τὰ τῆς ἐκστρατείας· ἡ ἀφήγησις αὕτη διήρκεσε τέσσαρας ὁλοκλήρους ὥρας κατὰ τὸ δίκστημα τῶν ὁποίων ὁ Σουλτάνος ἀκούων μετὰ προσοχῆς ἐπευφύμει καὶ ὑπερεπήνει τὸν Ὀσμὰν πασσὲν δωρησάμενος αὐτῷ ἀμέσως τὸ ἴδιόν του ξίφος λιθοκόλλητον καὶ δύο πτερὰ ἐρωδίου λιθοκόλλητα ὡσπύτως, εὐχόμενος αὐτῷ συνάμα εὐτυχίαν καὶ νίκας καὶ διαταξας νὰ τὸν ἐνδύσωσιν ἐκ τῶν ἰδίων του φορεμάτων. Αἱ τιμαὶ αὗται ἦσαν πρωτοφανεῖς ἀλλὰ δεδικαιολογημεναι καθ' ὅτι ὁ Σουλτάνος ὅστις περηκοῦσθαι δι' ἀλληλογραφίας τὴν ἐκστρατείαν καὶ διηύθυνεν ἐν γένει αὐτὴν ἐπίσθη ὅτι ἡ ἀφήγησις τοῦ Ὀσμὰν πασσᾶ ἦν κατὰ πάντα ἀληθής.

Κατὰ ἰούλιον τέλος τοῦ 1584 ὁ Ὀσμὰν πασσᾶς ἀνηγορεύθη μέγας Βεζύρης καὶ ταυτοχρόνως σερασκέρης, ὁ δὲ τέως τοιοῦτος Φιερχὰτ πασσᾶς ἀνεκλήθη ἐκ Γεωργίας.

Διαρκούσης τῆς κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείας οὐδὲν νεώτερον πολεμικὸν γεγονός εἶχε συμβῆ ἐν Εὐρώπῃ ἐκτὸς ἀσημάντων τινῶν συμπλοκῶν ἐν ταῖς μεθορίαις τῆς Οὐγγαρίας. Ἀνενεώθησαν δὲ αἱ περὶ εἰρήνης συνήκαι μετὰ πασῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, ὡς καὶ αἱ ἐμπορικαὶ συμβάσεις μετὰ τῆς Γαλλίας.

Ταυτοχρόνως ἐτελέσθη ἡ περιτομὴ τοῦ ἡγεμονόπαιδος Μωάμεθ πρωτοτάκου υἱοῦ τοῦ Σουλτάνου. Αἱ ἐπὶ τούτῳ ἑορταὶ τελεσθῆναι ἐπὶ τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἱπποδρομίου διήρκεσαν πεντήκοντα δύο ἡμέρας καὶ ὑπερέβησαν κατὰ τὴν λαμπρότητα, τὴν πλοῦτον καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν θεαμάτων πάσας τὰς προγενεστέρας καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἐπὶ

τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν γενομένης. Προσεκλήθησαν ἐν αὐταῖς πάντες οἱ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς οἵτινες ἐπεμψαν ἀντιπροσώπους προσε- νεγκόντες πλουσιώτατα δῶρα· οἱ ἀντιπρόσωποι οὗτοι διέ- μειναν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν ἐορτῶν ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἱπποδρομίου ὑπὸ μεγαλοπρεπεῖς σκηνὰς ἐπὶ τούτῳ στηθείσας. Ἐκτὸς τῆς ποικιλίας τῶν ἡμερησίων καὶ νυκτε- ρινῶν θεαμάτων καὶ παραστάσεων παρήλασαν ἐν τῇ πλα- τείᾳ πᾶσαι αἱ πολυάριθμοι συντεχνίαι τῆς Κωνσταντινου- πόλεως ἐπιδεικνύουσαι τὰ προϊόντα τῆς τέχνης. Αἱ φωτα- ψίαι καὶ τὰ πυροτεχνήματα ἐφώτιζον ἅπασαν τὴν πρω- τεύουσαν.

Ὁ περιτμηθεὶς ἡγεμονόπαις δεκαεξαετῆς ἤδη τὴν ἡλι- κίαν ἐνυμφεῖσθαι μετ' ὀλίγον καὶ διορίσθαι διοικητῆς Μαγνη- σίας· ἔστι δὲ ὁ τελευταῖος ἡγεμονόπαις ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἱστορίᾳ ὁ διοριζόμενος διοικητῆς τῆς ἐπαρχίας ταύτης.

Ὁ μέγας Βεζύρης Ὁσμάν πασᾶς καίτοι ναστῶν ἐξεστρά- τευσεν ἐκ νέου εἰς Περσίαν ἕνα τιμωρήτη διαφόρους ἐπιδρο- μάς τοῦ Σέχου καὶ τῶν στρατηγῶν του. Πληρηκῆστας ἐ- κυρίευσεν τὴν Ταυρίδα τῇ 29 ὁκτωβρίου 1585, ἀλλὰ μετ' ὀλίγου ἡμέρας ἀπέθανεν ὑπὸ νόσου.

Ἡ αὐτοκρατορικὴ σφαχίς ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ αὐστρα- τεύοντος ἀγῶ τῶν Γιαντισῶρων Κιγαλιζαδὲ εἰς Κωνσταν- τινούπολιν, ὁ δὲ Σουλτάνος ἀνηγόρευσε μέγαν Βεζύρην τὸν ἐννενηκοντούτην Μεσσίχ πασᾶν. Ἀρχιστράτηγοι δὲ κατὰ τῆς Περσίας διορίσθησαν ὁ Φερχάτ πασᾶς καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Κιγαλιζαδέ.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Πέρσαι ἤραντο ἐπιτυχίας τινὰς ἀλλ' ὁ Φερχάτ πασᾶς προφθάσας κατὰ μάχον τοῦ 1586 ἐξηστρά- λισε τὰ κινδυνεύοντα φρούρια Βάν, Ἐρβάν καὶ Γερλίδα καὶ προχωρήσας ἔσωσε καὶ τὴν Ταυρίδα πολιορκουμένην ἀπὸ δέκα μηνῶν ὑπὸ τῶν Περσῶν οὓς καὶ ἐξεδίωξε· ταυ- τοχρόνως ὑπέταξεν ἡγεμονίαν τινὰς παρὰ τὴν Βαγδάτην καὶ συμπληκθεὶς μετὰ δεκαπέντε στρατηγῶν Περσῶν πλη-

αίον τοῦ λόφου τῶν Γεράνων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βαγδάτης κατενίκησεν αὐτούς· ἡ μάχη διήρκεισε τρία ἡμιροῦνκτια.

Ὁ ἕτερος σερσάκερς ὁ υἱὸς τοῦ Κιγαλιζαδὲ διηυθύνθη πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν τῆς Βαγδάτης καὶ στρατοπεδεύσας ἐπετέθη συνεχῶς κατὰ τῶν Περσῶν στρατηγῶν οὓς πολ-
λάκις ἐνίκησε· μετὰ ταῦτα δὲ προέτεινε τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ νὰ διαπραγματευθῇ τὴν εἰρήνην καὶ νὰ διευκολύνῃ τὴν συγκοινωνίαν χάριν τῶν εἰς Μέκκαν μεταβαίνόντων Περσῶν προσκυνητῶν, ἀλλ' αἱ προτάσεις του δὲν εἰσηκούσθησαν.

Ταυτοχρόνως ὁ Ἰβραήμ πασᾶς, ἀγκητὸς τοῦ Σουλτάνου Μουράτ, διωρίσθη διοικητὴς τῆς Αἰγύπτου πρὸς ἀντι-
κατάστασιν τοῦ καταχραστοῦ καὶ δωρολήπτου Χαζναδάρ Χασσάν πασᾶ· ὁ Ἰβραήμ πασᾶς εἰς Κάϊρον ἀνέχευσε καὶ κατέλαβε τοὺς θησαυροὺς τοῦ προκτόχου του, κεκρυμμέ-
νους ὄντας καὶ συγκεκρυμένους ἐκ χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λί-
θων· ἀπὸ τριακοσίων δὲ χιλιᾶδων δουκάτων ἐξ ὧν συνέ-
κειτο τὸ εἰσόδημα τῆς Αἰγύπτου ἀνήγαγεν αὐτὸ εἰς ἑξα-
κοσίας χιλιᾶδας ἀνακλιψας τὰς γενομένας καταχρήσεις·
διαταχθεὶς δὲ νὰ μεταβῇ εἰς Συρίαν, πρὸς τιμωρίαν τῶν
Δρούσων παραχοποιῶν, ἐναπιστεύθη τὴν διοίκησιν τῆς Αἰ-
γύπτου εἰς τὸν δερτερδάρεν Σινάν καὶ ἀφίκετο εἰς Αἰβανον
ὅπου πολεμήσας κατὰ τῶν ἀνταρτῶν Δρούσων ἡγεμόνων
ὕπέταξε καὶ αὐτοὺς καὶ λαβὼν καὶ ἐκάθειεν πλείστους θη-
σαυροὺς κατέπλευσε διὰ Βηρυτοῦ εἰς Κωνσταντινουπόλιν
καὶ ὑπέβλεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Σουλτάνου τὰ διάφορα
πράγματα· τὸ ἀξιολογώτατον δὲ πάντων ἦν χρυσοτευκτός
θρόνος ἀξίζων τότε 100,000 δουκάτων καὶ διατηρούμε-
νος, ὥς λέγουσι, μέχρι σήμερον διότι ἐπ' αὐτοῦ ἀνέρχονται
οἱ Σουλτάνοι τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρή-
σεώς των.

Πρὸς ἀμοιβὴν τῶν ἐπιτυχιῶν τοῦ Ἰβραήμ πασᾶ ὁ Σουλ-
τάνος ἔδωκεν αὐτῷ εἰς γάμον τὴν ἀδελφὴν του Ἀϊσέ Σουλ-
τάναν· ἡ δὲ τελετὴ γενομένη κατὰ μᾶλλον τοῦ 1586 ὑπῆρξε
μεγαλοπρεπὲς καὶ σημειωτέον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Ἰβραήμ

πασσῶς ἀπολαύων τοσαύτης εὐνοίας ἔβχινεν ἐπὶ τὰ ἔχνη καὶ προσεπάθει νῆ μισηθῇ κατὰ πάντα τὸν φίλον τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν καὶ μέγαν Βεζύρην Ἰβραήμ πασσᾶν εἰς τοῦ ὁποίου μάλιστα τὸ μέγαρον ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἰπποδρομίου κατῴκει καὶ αὐτός.

Καίτοι εἰρήνης οὐσας μετὰ τῆς Αὐστρίας καὶ Πολωνίας δὲν ἔπαυον ὁμῶς καὶ αἱ μεταξὺ τῶν δυνάμεων τούτων καὶ τῶν ὀθωμανῶν διοικητῶν ἐχθροπραξίαι ἐνεκὰ διαφόρων αἰτιῶν ἐκτετέρωθεν παρεχομένων· ἀφορμὴν ἰδίως παρέσχευ ὁ χηρεύσας θρόνος τῆς Πολωνίας ὃν διεξεδίκουν πλείστοι ὅσοι καὶ ἰδίᾳ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας καὶ ὁ ἡγεμὼν τῆς Τρανσυλθανίας· ἀλλ' ὁ Σουλτάνος ὑπεστήριξεν ὡς τοιοῦτον τὸν Σιγισμὸνδον ἡγεμονόπαιδ᾽ αὐτῆς Σουηδίας.

Τῷ 1588 κατὰ μέγαν ὁ σερασκέρης Φεργάτ πασσᾶς διὰ τοῦ τελευταίου πολεμικοῦ τοῦ κατορθώματος, τῆς ὑποταγῆς δηλονότι τῆς λαμπρῆς χώρας τοῦ Καραβάχ, ἠνάγκασε τὸν Σάχην τῆς Περσίας ἵνα αἰτήσῃται ἐπιμόνως τὴν εἰρήνην διὰ τῆς ἀποστολῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν τοῦ ἰδίου τοῦ υἱοῦ Χαμζὰ Μιρζὰ, συνοδευομένου ὑπὸ τεσσάρων στρατηγῶν καὶ χιλίων περίπου θεραπόντων. Ὁ Πέρσης ἡγεμονόπαις ἀφικόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ μέριον τοῦ 1590 ἔτυχε τῆς εἰρήνης λίαν ἐπωφελοῦς τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ, διότι δι' αὐτῆς ἀνεγνωρίζοντο ὡς ἐπαρχίαι τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, ἡ Γεωργία, τὸ Λοριστάν, τὸ Σιρβάν, ἡ Ταυρίς καὶ μέρος τοῦ Ἀλδερμπαιτζάν.

Ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ἐν τούτοις ὁ Σουλτάνος ἀπασχολεῖτο εἰς ἀντακρίσεις τοῦ στόλου καὶ ἐπισκευὴν τῶν ἀντικτόρων οἰκοδομήσας καὶ τὸ περίπτερον Παιλὶ Κιόσκ, παρὰ τὸ Σιρβὶ βουρνοῦ κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος.

Ὁ μέγας Βεζύρης Μεσσίχ πασσᾶς παυθεὶς ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Σιαβούς πασσᾶ καὶ οὗτος μετ' ὀλίγον ὑπὸ τοῦ Σινάν πασσᾶ, ὅστις ὠκοδόμησεν ὡσαύτως παρὰ τὸν Βόσπορον μεγαλοπρεπέστατον περίπτερον δεξιόμενος ἐν αὐτῷ τὴν ἐπισκεψιν αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου κατὰ τὴν διαβά-

σιν τοῦ ὁποίου ἡ ὁδὸς ἐστρώθη διὰ πολυτίμων ταπήτων.

Οἱ τραπεζίται Ἰουδαῖοι ὑποστηριχθέντες ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Ἰωσήφ Νεσῆ, εὐνοουμένου τοῦ Σουλτάνου Σελίμ τοῦ Β', προώδευσαν παρὰ τῇ ἀνωτάτῃ κοινωνίᾳ καὶ μυρίους τρόπους ἐφεύρισκον πρὸς κερδοσκοπίαν. Οὕτως εἰς ἐξ αὐτῶν, ἔφορος τοῦ νομισματοκοπείου, πείσας τὸν Βεηλέρβην τῆς Ρούμελης νὰ πληρώσῃ τοὺς Γιανιτσαῖρους εἰς νόμισμα νοθευμένον ἐξήγειρε τὴν ἀγανάκτησιν αὐτῶν ἥτις μολὶς κατεστάλη, ἀποθανόντος τοῦ Βεηλέρβην καὶ τοῦ Τερτιρδάρ καὶ πληρωθέντων τῶν μισθῶν εἰς γνήσιον νόμισμα.

Ταρχαὶ ὡσαύτως ἐξερχάγησαν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἐν Ταυρίδι, Καίρῳ, Πέστη καὶ Βούδη, διότι τὰ φρουροῦντα ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις στρατεύματα ἐπιέζοντο ὑπὸ τῶν διοικήτων, ἀλλὰ κατεστάλησαν· ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ὡσαύτως διάφορα μονομερῆ κινήματα τῶν Γιανιτσαίων προὔκλεσαν τὴν ἀλλαγὴν τριῶν μεγάλων βεζυρῶν ἐντὸς ἐνὸς ἔτους τοῦ 1592. Τὸν Σινὰν πασσᾶν διεδέξατο ὁ Φιρχάτ πασσᾶς καὶ τοῦτον πάλιν ὁ Σιαβούς πασσᾶς διὰ τρίτην φορὰν λαμβάνων τὸ ὑπακτον ἀξίωμα.

Διακροῦντος τοῦ 1592 ἡ πανώλης ἐνέσκηψεν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ καὶ μεγάλην ἐπήνεγκε θρῦσιν, ἀλλ' ἀραιωθέντων τῶν κατοίκων διὰ τῆς ἀποστολῆς τοῦ στρατοῦ εἰς Οὐγγαρίαν καὶ διὰ τῆς ἀναχωρήσεως πλείστων ἰδιωτῶν εἰς τὰ πέριξ ἡ νόσος περιῆλθεν εἰς ὕφεσιν· συνάμα καὶ ἄλλοι πάλληλοι πυρκαϊαὶ κατέστρεψαν πολλὰς συνοικίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Μετὰ ταῦτα ἐμελετήθη σπουδαῖον ἔργον ἡ κκτασκιυή διώρυγος ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Νικομηδείας μέχρι τῆς Μαύρης θαλάσσης· τριάκοντα χιλιάδες ἐργατῶν ἐπέμφοθησαν μάλιστα ἐπιτοπίῳ καὶ ἤρξατο ἡ ἐξορκίσις τοῦ ἰδάφους, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος ἀπεδοκίμασε τὸ ἔργον εἰπὼν ὅτι προτιμότερα ἦν ἡ ναυπήγησις καὶ ἄλλων πλοίων ἢ ἡ κκτασκιυή τῆς διώρυγας. ἡ δὲ ἐκκείνη ἐδόνατο μετακτασθῆναι ὡς καὶ πρότερον, διότι χάριν εὐχεριστέρας μεταπο-

ρᾶς τῆς διὰ τὸν στόλον ξυλίας εἶχε προταθῇ ἡ κατασκευὴ τῆς διώρυγος.

Τῷ 1593 καίτοι ὑπαρχούσης εἰρήνης, ὁ διοικητὴς τῆς Βοσνίας Χασσάν πασᾶς ἐπολιόρκησε τὸ φρούριον Σισσέκ ἐν Κροατίᾳ καὶ ἐκυρίευσεν αὐτό· ἀλλ' ἀποτυχὼν ἐν τινι κατόπιν μάχῃ ἐπνίγη ἐνῶ διήρχετο τὸν ποταμὸν καὶ τοῦτο παρώξυνε τὸν Σουλτάνον τοσοῦτον ὥστε ἀντικαταστήσας καὶ πάλιν τὸν μέγαν Βεζύρην Σιαβούς πασᾶν διὰ τοῦ Σινάν πασᾶ ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Αὐστρίας. Ὁ μέγας Βεζύρης ἐκστρατεύσας ἐκυρίευσεν πολλὰ παραδουνάβεια φρούρια, ἀλλ' ἂφ' ἐτέρου οἱ ἡγεμόνες τῆς Τρανσυλβανίας, Μολδαβίας καὶ Βλαχίας συνεννοούμενοι μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας ἤρξαντο παρενοχλοῦντες τοὺς ὁθωμανούς.

Τότε κατὰ νοέμβριον τοῦ 1594 ἡ ἱερὰ σημαία τοῦ Προφήτου (Σαντζάκ σερίφ) ἦτις ἐφυλάττετο ἐν Δαμασκῷ μετεκομίσθη μετὰ μεγίστης πομπῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐκείθεν ἐστάλη εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐν Οὐγγαρίᾳ πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ θέρους καὶ τῆς γενναιότητος τῶν στρατιωτῶν.

Ἐνῶ δὲ ἐξηκολούθει ὁ ἐν Οὐγγαρίᾳ πόλεμος, ὁ Σουλτάνος Μουράτ νασῆσας κατελήφθη ὑπὸ μεγίστης μελαγχολίας καὶ ὑπὸ προαισθήσεων περὶ τῆς προσεχοῦς αὐτοῦ τελευτῆς. Ἡμέραν δὲ τινα, τὴν 16 Ἰανουαρίου 1595, ἐνῶ διασκεδάζων ἐθαῖτο ἀπὸ τοῦ περιπτέρου τοῦ Σινάν πασᾶ τὰ εἰσερχόμενα καὶ ἐξερχόμενα ἐκ τοῦ λιμένος πλοῖα, δύο τοιαῦτα Αἰγυπτιακὰ εἰσελθόντα ἐκानονοδόλησαν κατὰ τὸ ἐθιμον ὃ δὲ κρότος τῶν τηλεβόλων ἔθραυσε δύο ἢ τρεῖς θυρίδας τῶν τοῦ ὀπματίου ἐν ᾧ εὗρίσκετο ὁ Σουλτάνος· οὗτος δὲ ἐκλαβὼν τοῦτο ὡς κακὸν οἰωνὸν καὶ μελαγχολήσας ἔτι μᾶλλον ἐτελεύτησε τῇ ἐπιούσῃ 17 Ἰανουαρίου ἡσυχῶς καὶ δακρύων μόνον ἐπὶ τῇ ματαιότητι τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων.

Ὁ Σουλτάνος Μουράτ ὑπῆρξε λίαν φιλόθεος κατὰ

τὴν διὰρκειαν τῆς βασιλείας του· ἤρκειτο μόνον νὰ παύῃ τοὺς ὑπουργοὺς χωρὶς νὰ τοὺς καταδικάζῃ εἰς θάνατον. Ἦν φίλος τῶν πεπαιδευμένων καὶ ποιητῶν καὶ αὐτὸς οὗτος συνέθηκε ποίημα ὀνομαζόμενον Μουραδιέ.

Ἀποδόμησε πλείστα τεμένη ἐν διαφόροις πόλεσι καὶ πρὸ πάντων ἐν Μαγνησίᾳ· ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου δὲ τούτου ἡ εὐρυτάτη ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία διηρείτο εἰς τεσσαράκοντα νομαρχίαις, ὧν ὀκτὼ ἐν Εὐρώπῃ, τέσσαρες ἐν Ἀφρικῇ καὶ εἰκοσιν ὀκτὼ ἐν Ἀσίᾳ.

Ἐγένετο πατὴρ ἑκατὸν δύο τέκνων ἐκ διαφόρων συζύγων ἐξ αὐτῶν ἐπέζησαν κατὰ τὴν τελευταίαν του εἰκοσιν ἄρρενα καὶ εἰκοσιν ἐπτά θήλεα· ἐκ τῶν ἄρρένων πρωτότοκος ἦν ὁ πρίγκιψ Μωάμεθ διοικητὴς τῆς Μαγνησίας ὅστις καὶ διεδέξατο τὸν θρόνον.

13ος ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΩΑΜΕΘ Ο Γ'.

Βασιλεύσας 8 ἔτη.

(Ἔτος: Ἐγείρας 1003—1012 ἢ 1595—1603 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς: Πρῶται πράξεις τοῦ Σουλτάνου.—Χαρακτὴρ αὐτοῦ.—Μιχαὴλ ὁ ἄνδρσις.—Πόλεμος κατὰ τῆς Βλαχίας.—Πόλεμος κατὰ τῆς Οὐγγαρίας.—Ἀλωσις τοῦ Ἑλλάδου.—Μάχη ἐν Κερεσιτζές.—Ἀπελευθέρωσις τῆς πόλεως Κανίσκα.—Πολιτικὴ τῶν Γάλλων.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ Γ'.

Ὁ θάνατος τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Γ' ἐτηρήθη μυστικῶς, ἡγνόνουν δ' αὐτὸν καὶ αὐτοὶ οἱ ὑπουργοί, ἐκτός τῆς συζύγου τοῦ καὶ μητρὸς τοῦ διαδόχου ὅστις διατελοῦν διαιερούσας κατὰ τὴν Μαγνησίαν καὶ λαβὼν παρ' αὐτῆς τὴν εἰδήσιν ἐ-

φθασεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῇ 18 ἰανουαρίου 1595 καὶ ἀμέσως τὰ τηλεβόλα ἀφ' ἐνὸς καὶ ὁ κήρυξ ἀφ' ἑτέρου ἀνήγγειλαν τοῖς πᾶσι τὸν θάνατον τοῦ Σουλτάνου καὶ τὴν ἐλευσιν τοῦ διαδόχου του. Οἱ μεγιστάνες προσελθόντες προσηγόρευσαν τῷ νέῳ Σουλτάνῳ καὶ μετὰ τοῦτο ἐγένετο μετὰ τῆς συνήθους πομπῆς ἡ κηδεία τοῦ Σουλτάνου Μουράτ Γ', ταφέντος παρὰ τὸν πατέρα του Σουλτάν Σελίμ τὸν Β' ἐν τῷ τεμένει τῆς Ἀγίας Σοφίας.

Ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἐπέβηκαν ἀλληλοδιαδόχως οἱ δέκα ἐννέα ἀδελφοὶ τοῦ Σουλτάνου κηδευθέντες μετὰ μεγάλης πομπῆς καὶ ταφέντες κύλῳ τοῦ πατρικοῦ τάφου. αἱ δὲ ἀδελφαὶ αὐτοῦ καὶ ἀπασαὶ αἱ ὑπηρετρίαι αὐτῶν ἀπεσταλῆσαν εἰς τὰ παλαιὰ ἀνάκτορα.

Ταυτοχρόνως ἐπληρώθη τὸ σύνθημα δῶρον τῷ στρατῷ· ὁκτώ δὲ ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνέρρησίν του ὁ νέος Σουλτάνος ἐν πομπῇ ἐτέλεσε τὴν προσευχὴν τῆς Πιρσκηνῆς καὶ συναμῶν ἀνήγγειλε δι' ἀπεσταλμένων τὴν ἀνέρρησίν του εἰς τοὺς ξένους βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας.

Γενομένων τῶν συνήθων μεταθέσεων μεταξὺ τῶν μεγιστάνων, ἐπαύθη καὶ ὁ μέγας Βεζίρης Σινάν πασσᾶς ἀπομακρυνθεὶς μάλιστα τῆς πρωτεύουσας καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Φερχὰτ πασσᾶ.

Ὁ νέος Σουλτάνος ἦν ἀγαθὸς τὸν χαρακτῆρα, φιλόνηρος καὶ φίλος τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων ὑποστηρίξας ἀκαταπαύστως καὶ ἐνθαρρύνας τοὺς ποιητὰς καὶ νομομαθεῖς τῆς ἐποχῆς του· δικαιοτάτος εἰς ἄλλον καὶ τηρητὴς τῶν θρησκευτικῶν διατάξεων, ἦν μὲν ἀπόλυτος ἄρχων κατ' ὄνομα μόνον, ἐνεπιστεύετο δὲ τὴν διαίκνησιν εἰς τοὺς ὑπουργοὺς του διακρίτων αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν καὶ δικαίαν διεύθυνσιν τῶν τοῦ κράτους· πολλοὶ ὅμως ἐξ αὐτῶν ἐράνησαν ἀνέξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης ταύτης καὶ παρέσχον ἐνοχλήσεις τῷ αὐτοκράτορι των.

Τινὲς τῶν συνεθῶν μετὰ τινὰς ἡμέρας προεπιβλήθησαν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ μεγάλου Βεζίρου Φερχὰτ πασσᾶ ἀπὸ

τησαν έντονώτερον τήν πληρωμήν τῆς τριμήνου μισθοδοσίας τῶν ἀλλὰ διελύθησαν ὑπό τῶν Γικνιτσῶρων· αἱ δὲ Βεζύραι Κιγαλιζαδες καὶ Σιαβού· ἐξωρίσθησαν.

Αὐτοκρατορικοῦ συμβουλίου γενομένου ἰὼν ἔπρεπε νὰ προβῶσιν εἰς ἐκστρατεῖαν κατὰ τῆς Βλαχίας· ἢ κατὰ τῆς Οὐγγαρίας, διότι αἱ χῶραι αὗται διετέλουν ἐν ἀντιστάσει, ἀπόφασις ἐγένετο νὰ προσβληθῇ πρῶτον ἡ Βλαχία, ἥς ἡγεμὼν ἦτο Μιχαήλ ὁ ἀνδραῖος.

Τῇ 27 ἀπριλίου 1595 ἐξεστράτευσεν ὁ μέγας Βεζύρης Φερχάτ πασσάς καὶ νικήσας τὰ στρατεύματα τοῦ Μιχαήλ ἐκέρυξε τὴν Μολδαβίαν καὶ Βλαχίαν ἐπικράτας καθαρὰς τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους· διορίσας διοικητὰς αὐτῶν, ἀλλὰ διὰ τῶν βεχδιουργιῶν τῶν ἐχθρῶν τοῦ ἀνεκλήθη εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπου καὶ ἀπέθνε. Διάδοχος αὐτοῦ διωρίσθη καὶ πάλιν ὁ Σινάν πασσάς ἀναλαβὼν τὴν κατὰ τῆς Βλαχίας νέαν ἐκστρατεῖαν, διότι ἐν τῇ μεταξύ ὁ ἡγεμὼν Μιχαήλ εἶχεν ἀναλάβει τὴν ἀρχήν. Γεφυρωθέντος τοῦ Δουνάβεως τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα διήλθον εἰς Βλαχίαν καὶ εἰς ἀπόστασιν τεσσάρων μιλίων ἀπὸ τοῦ Βουκουρεστίου συνεπλάκησαν μετὰ τῶν Βλαχικῶν· ἡ μάχη διήρκεισε μέχρις ἑσπέρας, ἐπιτυχόντων ἐν μέρει τῶν ὀθωμανῶν οἵτινες ὁμῶς ἐνεκα τοῦ βελτιώδους τοῦ τόπου ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποχωρήσωσιν· ἐν τῇ μεταξύ ἔφυγεν ὁ ἡγεμὼν Μιχαήλ εἰς Τρανσυλβανίαν ὃ δὲ Σινάν πασσάς κατέλαβε τὸ Βουκουρεστίον καὶ τὸ Γέργκοβιτζ καὶ ὠχύρωσεν αὐτὰ· ἀλλ' ὁ Μιχαήλ ἐπανελθὼν μετὰ τινας ἐβδομάδας, κατ' αὐγουστον τοῦ 1595, καὶ καταλαβὼν αἰφνης τοὺς ὀθωμανοὺς ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ ἀποχωρήσωσι πέραν τοῦ Δουνάβεως, καὶ οὕτω κατώρθωσε τὴν ἄλωσιν ὅλων τῶν βλαχικῶν φρουρίων. Ταυτοχρόνως ὁ οὐγγρικός στρατὸς ἐπιτύγγανε τὴν ἀνάκτησιν τοῦ Στριγονίου, τοῦ Βίσεγρεδ καὶ ἄλλων πόλεων.

Ὁ Σινάν πασσάς ἐπανακίεψε εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ νοέμβριον τοῦ 1595· ἐπέκυβη τοῦ ἀξιωματος ἐξουσίας· μέγας δὲ Βεζύρης διωρίθη ὁ Αἰλιά Μουσταφάς· αὐ-

λάρχης ὅστις τσαούσης ὦν ἀπλοῦς ἦτοι λοχίας ἀνεδείχθη ἐντὸς δώδεκα ἐτῶν μέγας Βεζύρης, ἀλλὰ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὸν διορισμὸν του ἐτελεύτησεν αἰφνικῶς, διχόδοχος δὲ αὐτοῦ διωρίσθη καὶ πάλιν ὁ Σινάν πασσᾶς διὰ πέμπτην ἡδὴ φοράν. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἀποτυχίαι τῶν ὀθωμανικῶν στρατευμάτων ἐξηκολούθουν ἐν Βλαχίᾳ καὶ Οὐγγαρίᾳ ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ αὐτοπροσώπως.

Ἐν τῷ μεταξύ ἐτελεύτησε τὸν βίον ὁ Σινάν πασσᾶς κατὰ τὰς ἀποτυχίας αὐτοῦ πλούτη καὶ διχόδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ δευτέρως Βεζύρης καὶ γαμβρὸς τοῦ Σουλτάνου ἐπ' ἀδελφῇ Ἰβραὴμ πασσᾶς.

Διαρκούντος τοῦ χειμῶνος τοῦ 1595 ὁ Σουλτάνος ἐδέξατο τὰ συγχερητήρια τῶν βασιλέων καὶ ἡγεμόνων Βυρώπης καὶ Ἀσίας ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει του εἰς τὸν θρόνον καὶ ταυτοχρόνως ἐφρόντισε περὶ τῶν οἰκονομικῶν τοῦ κράτους καὶ ἐρευνήσας τὰ χρεὴ τῶν ἀνακτόρων ἐπλήρωσεν αὐτὰ ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου του ταμείου· ἐξέδωκε συνάμα αὐστηρὸν διάταγμα περὶ τῆς τηρήσεως τῶν θρησκευτικῶν διατάξεων κατὰ τῆς χρήσεως τοῦ οἴνου καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κατηδαφίσθησαν ἅπαντα τὰ καπηλεῖα.

Ὁ Μιχαὴλ καίτοι ἀράμενος νίκας καὶ λαβῶν καὶ τὸ στέμμα τῆς Μολδαβίας κατελήφθη ὑπὸ φιλοδοξίας καὶ προέπεινε τῇ Πύλῃ ὑποταγὴν καὶ συμμυχίαν ἐὰν ἤθελε τῷ βοηθήσει ἵνα ἀναγορευθῇ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας καὶ Οὐγγαρίας· ἡ ἀπάντησις τῆς Πύλης ὑπῆρξε μᾶλλον εὐνοικῇ ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ ἐκραγέντος ἐμφυλίου πολέμου ἐν Βλαχίᾳ ἐδολοφονήθη ὁ ἡγεμὼν Μιχαὴλ καὶ οὕτως ἡσύχασαν σχετικῶς τὰ πράγματα τῆς Βλαχίας.

Κατὰ ἰούνιον ἐξεστράτευσεν αὐτὸς ὁ Σουλτάνος κατὰ τῆς Οὐγγαρίας ἄγων πολυκρίθμον στρατὸν καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἰβραὴμ πασσᾶ, τοῦ Βελιέρβει τῆς Ρούμελης, τοῦ γενναίου Χασσάν πασσᾶ υἱοῦ τοῦ Μεχμέτ Σοκόλη καὶ ἄλλων στρατηγῶν· περιουθιμένος δὲ τοῦ Δουναβίου πρὸς διχόδοσιν ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ἐστράτευσεν

δευσε πλησίον τοῦ φρουρίου Ἐρλίκου ὅπερ κατακτηθὲν ἄλλοτε εἶχεν ἀνακτηθῆ ὑπὸ τῶν Οὐγγρων.

Τὸ φρούριον τοῦτο μετὰ βραχείαν πολιορκίαν παρεδόθη κατὰ σептέμβριον τοῦ 1596, κατ' ὁκτώβριον δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπρόφθασαν πλησίον τῆς πόλεως Κεριστζὲ τὰ βραδύοντα στρατεύματα τῆς Αὐστρίας καὶ Πολωνίας καὶ συνεκρότησαν τρεῖς ἄλλεπαλλήλους μάχας μετὰ τῶν ὀθωμανῶν καὶ ἐκέρδισαν μὲν τὰς δύο πρώτας ἀλλ' ἐν τῇ τρίτῃ ἐνίκηθησαν κατὰ κράτος καὶ ὑπὲρ τοὺς 50,000 ἐξ αὐτῶν ἐπνίγησαν ἐν τοῖς βάλτοις ἢ ἔπισαν μαχόμενοι. Εἰς τὴν νίκην ταύτην συνετέλεσε μεγάλως ὁ Χότζας καὶ ἱστοριογράφος Σααδεδδὴν καταπίσας τὸν Σουλτάνον νὰ λάβῃ τὴν ἱερὰν σημαίαν καὶ νὰ παραμείνῃ ἐν τῇ μάχῃ, ἐνῶ ἄλλοι βεζύροι προέτρεπον αὐτὸν νὰ ἀναχωρήσῃ· ἐπίσης συνετέλεσε καὶ ὁ Κιγαλιζαδὲς ὁρμήσας αἰφνης μετὰ τοῦ ἱππικοῦ καὶ παραλύσας τὰς δυνάμεις τῶν ἐχθρῶν. Πρὸς ἀμοιβὴν τοῦ ὁ Κιγαλιζαδὲς ἡ Σινὰν πασσᾶς διωρίσθη μέγας Βεζύρης, ἀλλὰ μόλις ἓνα μῆνα διετέλεσεν ἐν τῷ ἀξιωματι τοῦτω διότι προσηνέχθη αὐθαιρέτως καὶ ἀσυνέτως. Μεταξὺ ἄλλων προέγραψε καὶ κατεδίκασεν ἐρήμην εἰς θάνατον πάντας ὅσοι ἔλειπον διὰ διαφόρους αἰτίας ἐκ τοῦ στρατοῦ· καὶ ὁ μὲν σκοπὸς αὐτοῦ ἦν κατ' ἀρχὴν ὠφέλιμος, διότι ἐνόμιζεν ὅτι θὰ συνεκράτει τὴν στρατιωτικὴν πειθαρχίαν, ἀλλ' ἔπρεπε τοῦτο νὰ γείνῃ μικρὸν κατὰ μικρὸν καὶ μετ' ὀλιγωτέρας συγκαταθήσεως διότι ἅπαντες οἱ λειποτάχται ὑπὸ τὸν τίτλον φιραρί (φυγάδες) κατέφυγον εἰς Μικράν Ἀσίαν καὶ ἐκεῖ διωργάνωσαν κατόπιν ἀντίστασιν ὥς θέλομεν ἰδεῖ.

Νικηφόρος οὕτως ὁ Σουλτάνος ἀνέλαβε τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀγούσαν, λαβὼν δὲ πλησίον τῆς Ἀδριανουπόλεως γράμματα τῆς μητρὸς τοῦ συγχαρητήρια καὶ ἀποδοκιμαστικά διὰ τὸν διορισμὸν τοῦ Κιγαλιζαδὲ ἐπαυσε αὐτὸν διορίσας καὶ πάλιν τὸν Ἰβραὴμ πασσᾶν ὥς μέγαν Βεζύρη. Ἀρκετάκιον δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐγένετο δεκτὸς μετὰ πρωτοφανοῦς πομπῆς ὑπὸ πάντων τῶν μεγί-

στάνων, τῶν ξένων πρεσβευτῶν, τῶν διαφόρων συντεχνιῶν καὶ ἄλλων· ἐπὶ ἐπτά δὲ ἡμέρας διήρκεσαν αἱ φωταΐσαι καὶ αἱ δημόσιαι ἑορταί.

Διαρκούντων τῶν ἐτῶν 1597, 1598, 1599 καὶ 1600 αἱ ἐχθροπραξίαι ἐξηκολούθουν ἐν Οὐγγαρίᾳ· ἡ δὲ τύχη τῶν ὀπλων ἦν ἀμφίβολος· κατὰ τὸ δίκαστημα τοῦτο ὁ Ἰβραὴμ πασσᾶς ἐπαύθη καὶ μετ' αὐτὸν ἐχρημάτισαν μεγάλοι Βεζύρραι ὁ Χασσάν καὶ Τζεράχ πασσᾶς· ἀλλὰ πρυθέντων καὶ τούτων διωρίσθη αὐθις ὁ Ἰβραὴμ πασσᾶς ὅστις ἐπέτυχε μᾶχος σπουδαίας ἐν Οὐγγαρίᾳ ἐκπολιορκήσας πολλὰ φρούρια καὶ ἀνακτήσας τὴν Κανίσκην ἣτις ἀπηλλύγη νικηθέντων τῶν πολιορκούντων αὐτὴν γερμανῶν.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τούτοις ὁ Σουλτάνος διῆγε τὸν βίον ἡσυχῶς δεχόμενος καὶ ἀπαντῶν εἰς πρεσβείας τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων καὶ ἀνανεύων τὰς μετ' αὐτῶν συμβάσεις· ἰδίᾳ δὲ ἐπιρροὴν μεγίστην ἐξήσκει ἐπὶ τῆς Πύλης ἢ Γαλλία ἣτις βασιλεῖα ἔχουσα τὸν Ἑρρίκον τὸν Δ' προσεπύθει ὁλονὲν νὰ συσφίξῃ τοὺς μετὰ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας δεσμοὺς προτείνουσα μάλιστα συμμαχίαν διὰ θαλάσσης κατὰ τῶν ἡγγίων καὶ Ἀφρικανῶν πειρατῶν.

Ἡ βασιλομνήτωρ (Βασιδὲς Σουλτάνα) ἐξήσκει ἀπεριόριστον ἐξουσίαν καὶ διέθετε κατὰ τὸ δοκοῦν τὰ τῆς πρωτεύουσας καὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἀξιώματα. Ἐχουσα βενετικὴν καταγωγὴν ἦν γυνὴ πνευματώδης καὶ ἀσιανῆς πολιτικῆς πείρας κάτοχος. Αὕτη ἀνέφξε τὴν νέαν τῶν τειχῶν πύλιν *Meskenè-kapousou* καὶ ἠκοδόμησε τὸν ἐκτὸς τῶν τειχῶν τεκνὲν τῶν μεβλεβίδων δερβισῶν μετ' ἀκαδημίας, τιμῆνους καὶ πτωχοκομείου.

Τῇ 2 ὁκτωβρίου τοῦ 1599 ἀπέθανεν ὑπέργῃως ὁ σοφὸς ιστοριογράφος Σααδεδδίν· πρὸ αὐτοῦ δὲ καὶ μετ' αὐτὸν ἀπέθανον καὶ πλείστοι ἄλλοι σοφοὶ ποιηταὶ καὶ νομομαθεῖς ἐξ ὧν καὶ ὁ Βακκὶ ὁ μέγιστος λυρικός ποιητὴς τῶν ὀθωμανῶν.

Κατὰ ἰούλιον τοῦ 1601 νόσῃσας ὁ ἐν Οὐγγαρίᾳ πα-

λεμῶν ἀκόμη τότε μέγας Βεζύρης ἀπέθανε πρὶν ἢ συνολογηθῇ ἡ εἰρήνη περὶ τῆς ὁποίας διεπραγματεύετο· διὰ-δοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ Χασκν πασσᾶς, ὁ Ὁπωροπώλης ἐπικαλούμενος, ὅστις ἀμέσως ἐκστρατεύσας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πρὸς συνέχισιν τοῦ μετὰ τῆς Οὐγγαρίας πολέμου δ.ετέλεσε πολέμων ἐπὶ ἔν ἔτος καὶ πολλὰς κατήγαγε νίκας· ἐπανελθὼν δὲ τῷ 1602 εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀντημείφθη λαβὼν ὡς σύζυγον τὴν χήραν τοῦ Ἰβραήμ πασσᾶ καὶ ἀδελφὴν τοῦ Σουλτάνου Ἀϊσέ Σουλτάναν.

Τῷ 1600 ἤρξαντο ἐν Ἀσίᾳ καὶ αἱ ταραχαὶ τῶν καταδιωχθέντων φυγᾶδων ἐπὶ τῆς βεζυρίας τοῦ Κιγαλιζαδὲ ἡ Σινὰν πασσᾶ, ὡς εἴπομεν. Ἀρχηγὸς αὐτῶν ὁ Καραγιαζιτζὶ (μέλας γραφεύς) ἀντέστη ἐπὶ μακρὴν ἄλλὰ τῷ 1602 κατετροπώθη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Μεχμέτ Σεκόλη Χασκν πασσᾶ καὶ τραπεῖς εἰς φυγὴν κατέφυγεν εἰς τὰ ὄρη τοῦ Τζανίκ ὅπου καὶ ἀπέθανεν· ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ντελῆ Χουσεῖν (τρελλός) τὸν διεδέχθη ὡς ἀρχηγὸς τῶν ταραξιῶν.

Ἐνῷ ταῦτα ἐγίνοντο ἐν Ἀσίᾳ ὁ μὲν ὀθωμανικὸς στόλος ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Κιγαλιζαδὲ ἐπύρρει τὰ παράλια τῆς Ἰταλίας καὶ ἐνίκη τὸν Ἰσπανικὸν καὶ Φλωρεντινὸν στόλον, ὅστις ἀπεπειράθη νὰ κατακτήσῃ τὰ παράλια τῆς Ἀλγερίας καὶ Τύνιδος, ὁ δὲ μέγας Βεζύρης Χασκν πασσᾶς ἐπέλεμει ἐν Οὐγγαρίᾳ καὶ πολιορκήσας ἀνέκτισε τὸ Στουλβαύσενμπούργ καὶ ἐξεδίωξε τοὺς αὐστριακοὺς πολιορκοῦντας τὴν Βιῦδαν.

Ἐπανελθὼν ὁ μέγας Βεζύρης εἰς Κωνσταντινούπολιν κατέστειλε δ' αὐτῶν Γιαμισκίων ταραχὰς τινὰς τῶν σπαήδων καὶ ἀπειθανῶν μετ' ὀλίγον ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς Αἰγύπτου Γιαβούζ Ἀλῆ πασσᾶ, ἀνδρὸς λίαν αὐστηροῦ, ὅστις μεταβαίνων εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς κατάληψιν τοῦ ἀξιώματός του πολλὰς ταραχὰς κατέπειλεν ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ καὶ πολλοὺς καταχραστὰς διοικητὰς ἐτιμώρησεν. Ὁ δὲ Ντελῆ Χουσεῖν προσελθὼν αὐτῷ καὶ αἰτησάμενος συγγνώμην διωρίσθη διοικητὴς ἐν Βοσνίᾳ, ὅπου

καὶ μετέβη ἄγων καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας ἵνα πολεμήσῃ κατὰ τῶν Οὐγγρων μετὰ τοῦ σερασκέρη Λαλὰ Μωάμεθ πασσά.

Ὁ Σάχης τῆς Περσίας παραβιάσας τῷ 1602 αἶφνης τὴν εἰρήνην καὶ καταλαβὼν τοὺς παρὰ τὰ μεθόρια ὀθωμανοὺς στρατηγούς ἀνετοίμους ἀνέκτητε τὴν Ταυρίδα καὶ ἄλλα τινὰ φρούρια. Ἐνῷ δὲ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει μόλις μαθόντες τὰ γενόμενα καὶ παρασκευαζόμενοι πρὸς ἀποστολὴν ἐπικουριῶν ἐμελλον προσβαλεῖν τοὺς Πέρσας, ἐτελεύτησεν ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ τῇ 22 δεκεμβρίου 1603 ὑπὸ πανώλους, καταλιπὼν τὸν θρόνον τῷ υἱῷ του Ἀχμέτ ἀνηλίκῳ εἰσέτι.

14ος ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΧΜΕΤ Ο Α΄.

Βασιλεύσας 14 ἔτη.

(Ἔτος Ἑγείρας: 1012—1026 ἢ 1603—1617 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:
 Πρώται πράξεις τοῦ Σουλτάνου.—Πόλεμος ἐν Ἀσίᾳ καὶ Οὐγγαρία.—
 Συνθήκη ὑπογραφεῖσα ἐν Βιέννῃ μετὰ τῆς Ὑψ. Πύλης καὶ τῆς
 Αὐστρίας.—Εἰρήνη τοῦ Σιλβατορόν.—Συνθήκαι μετὰ τῶν Κάτω
 χωρῶν.—Χρῆσις τοῦ καπνοῦ.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου.

Δεκατριετής τὴν ἡλικίαν ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον ὁ Σουλτάνος Ἀχμέτ. Ἡ κηδεὶα τοῦ ἀποθανόντος Σουλτάνου ἐγένετο κατὰ τὰ νενομισμένα, ἐτάφη δὲ οὗτος παρὰ τῷ πατρικῷ τάφῳ πλησίον τῆς Ἀγίας Σοφίας. Ὅλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνάρρησιν τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ ἀφίκετο τῇ 27 δεκεμβρίου 1603 εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ ἐπὶ τοῦ προκατόχου του διορισθεὶς μέγας Βεζύρης καὶ προυνσιασθεὶς τῷ νέῳ Σουλτάνῳ ἀνεγνωρίσθη καὶ ἔλαβε τὰ συγχαρτῆ-

ρια τῶν ὑπουργῶν καὶ μεγιστάνων, τοῦ τέως τοποτηρητοῦ Κασσίμ πασᾶ καὶ λοιπῶν.

Τῇ 4 ἰανουαρίου 1604 ὁ νέος Σουλτάνος περιεζώσθη κατὰ τὸ σύνθημα τὴν σπῆθην ἐν Ἐγιοῦπ καὶ δίδειμι τὰ δῶρα τοῖς στρατιώταις ὡς καὶ ἄρθονα ἐλέη τοῖς πτωχοῖς.

Τῇ 25 ἰανουαρίου ὁ νέος Σουλτάνος ἐπορεύθη εἰς τὸ προσνύνημα τῆς Παρασκευῆς· τῇ δὲ αὐτῇ ἐσπέρα μὴ περιτμηθεὶς μέχρι τότε περιετμήθη ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ μεγάλου Βεζύρου. Ἀδιαθετήσας δὲ ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως καὶ προσβληθεὶς ὑπὸ εὐλογίας ἐνόσησε σπουδαίως καὶ περίεστη ἐν κινδύνῳ ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐσώθη καὶ ἀνέρρωσεν.

Ἄμα τῷ ἔαρι τοῦ 1605 ὁ μὲν Κιγαλιζαδὲ ἦ Σινάν πασᾶς διωρίσθη ἀρχιστράτηγος κατὰ τῶν Περσῶν τῶν ὀπίστων ὁ Σάχης Ἀμπάς ἦν πολεμικώτατος καὶ στρατηγικώτατος ἀνὴρ· ὁ δὲ μέγας Βεζύρης κίτοις προτιμῶν νὰ μείνῃ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ διετάχθη νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Οὐγγαρίας.

Ὁ Κιγαλιζαδὲς περιωρίσθη εἰς τινὰς ἀψιμαχίας κατὰ τῶν Περσῶν καὶ διεχείμασεν ἐν Ἐρζερούμ· ὁ δὲ Σάχης παλιορκήσας τὸ φρούριον Βὲν ἀπέτυχε καταδιωχθεὶς πέραν τῶν μεθορίων.

Ὁ μέγας Βεζύρης Γιζβούζ πασᾶς διαυθυνόμενος εἰς Οὐγγαρίαν ἀπέθικεν ὑπὸ νόσου ἐν Βελιγραδίῳ καὶ ἀντικταεστάθη ὑπὸ τοῦ τέως τοποτηρητοῦ Χαφίζ πασᾶ, ἀλλ' οὗτος μὴ ἐπιθυμῶν νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς Οὐγγαρίαν διέφυγε τὸν διορισμόν, καὶ μέγας Βεζύρης διωρίσθη ὁ ἀρχιστράτηγος Λαλὰ Μεχμέτ πασᾶς, ὁχυρώσας ἀμέσως καὶ τροφοδοτήσας τὰ πλείστα τῶν φρουρίων, διότι χειμῶνος ἐπιστάντος δὲν ἠδύνατο νὰ προβῇ εἰς ἔργα πολεμικά.

Τῷ αὐτῷ ἔτει 1604 ὁ Σουλτάνος δεκαπενταετῆς ἤδη ἀπέκτισεν υἱὸν κληθέντα Ὁσμὲν καὶ τῇ 8 μαρτίου 1605 ἐξ ἄλλης συζύγου ἔσπον υἱόν, τὸν Μωάμεθ.

Ὁ μέγας Βεζύρης Λαλὰ Μεχμέτ ἐπανελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐγένετο δεκτὸς μετὰ μερίστης ἐνιμενείας ὑπὸ τοῦ

Σουλτάνου, ἀλλὰ διετάχθη νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐκ νέου λαβὼν καὶ τὴν ἄδειαν νὰ συνομολογήσῃ εἰρήνην, ἐὰν τῷ ἐγίνοντο τοιαῦται προτάσεις.

Πρὸ πολλῶν ἡδὴ ἐτῶν διαρκούντος τοῦ μετὰ τῆς Οὐγγαρίας καὶ Αὐτρίας πολέμου, πολλαὶ διαπραγματεύσεις περὶ εἰρήνης εἶχον γίνεσθαι ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος. Τὴν φορὰν ταύτην ὁ μέγας Βεζύρης Ἀαλὰ Μεχμέτ πασσᾶς χάριν ἀντιπερισπασμοῦ συνομολόγησεν ἀνάκωχὴν καὶ εἰρήνην μετὰ τοῦ νέου ἡγεμόνος τῆς Οὐγγαρίας Βοκσάι καὶ ἀνεγνώρισεν αὐτὸν ὡς βασιλεῖα τῆς χώρας ταύτης· μετὰ ταῦτα διευθυνθεὶς κατὰ τῶν αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων καὶ νικῆσας ἠθέλησε νὰ ὀδεύσῃ κατ' εὐθείαν πρὸς πολιορκίαν τῆς Βιέννης, ἀλλὰ μὴ ἔχων ἐπαρκεῖς ἀποσκευὰς καὶ ζωοτροφίας, προσέβαλε τὰ φρούρια Βισεγράδ, Στριγόνιον καὶ ἄλλα καὶ τὰ ἀνέκτισε κυριεύσας αὐτά.

Τῷ 1605 νοεμβρίου 11 ὁ ἡδὴ φίλος καὶ σύμμαχος τῶν ὀθωμανῶν Βοκσάι παρουσιάσθη τῷ μεγάλῳ Βεζύρῃ ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Ρακόςη καὶ ἀσπασάμενος τὴν χεὶρά του ἔλαβε τὸ στέμμα τῆς Οὐγγαρίας, λιθοκόλλητον ξίφος καὶ ἄλλα δῶρα ὡς καὶ σημαίαν φέρουσαν τὸν τίτλον τοῦ ὡς βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας καὶ ἡγεμόνος τῆς Τρανσυλθανίας ὑποτελοῦς τῷ Σουλτάνῳ.

Ἐν Περσίᾳ ὁ ἀρχιστράτηγος Κιγζλιζαδὴ δὲν κατῴρθωσε μεγάλα πράγματα καὶ ἐτελεύτησεν ἐπὶ τέλους τὸν βίον ἐν Διασβεκίρ τῇ 2 δεκεμβρίου 1605.

Αἱ κατὰ Χωραί, ἡ Ὀλλανδία καὶ τὸ Βέλγιον, συνῆψαν ὡσαύτως ἐμπορικὰς συμβάσεις μετὰ τῆς Γ. Πύλης· οἱ δὲ Ὀλλανδοὶ ἔμποροι ἐπωφελοῦμενοι ἐκ τῆς συμβάσεως ταύτης εἰσήγαγον ἐν τῇ ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ τὴν χρῆσιν τοῦ πῦρος ἀγνώστου καπνοῦ, τὸν ὅποιον ἀμέσως οἱ πάντες ὑπερηγάπησαν καὶ κατ' οὐδὲν ἴσχυσεν ἡ ὑπὸ τοῦ Σεῖχολάμη γενομένη ἀπαγόρευσις.

Ὁ Σουλτάνος βλέπων τὰς ἀτυχεῖς ἐν Ἀσίᾳ ἐκστρατείας ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ μέχρι Περσίας καὶ ἀκείθεν αὐτοπρο-

σώπως νὰ ἐκστρατεύσῃ πεισθείς εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Νασσούχ πασσᾶ.

Καίτοι δὲ ἀποθνήσκουσιν τῆς βασιλομήτορος ὁ Σουλτάνος δὲν ἀνέμεινεν οὐδὲ τὴν πόροδον τῶν διὰ τὸ πένθος ἡμερῶν καὶ παρὰ τὰς συμβουλὰς καὶ παρακλήσεις τοῦ Σειχσλάχη καὶ ἄλλων ἐπορεύθη μετὰ μεγίστης πομπῆς εἰς Προῦσαν· ἐπισκεψάμενος δ' ἐκεῖ τοὺς τάφους τῶν ἀρχαίων Σουλτάνων καὶ τὰ ἱαματικὰ λουτρά ἀπέστειλε τὸν Νασσούχ πασσᾶν καὶ Δαούτ πασσᾶν κατὰ τῶν Περσῶν καὶ ἄλλων ταραξιῶν, αὐτὸς δὲ ἐπανεκάμφεν εἰς Κωνσταντινούπολιν· μετακαλεσάμενος δὲ τὸν μέγαν Βεζύρην Αἰλᾶ Μεχμέτ πασσᾶν διέταξε καὶ αὐτὸν νὰ ἀπέλθῃ κατὰ τῶν Περσῶν, ἀλλ' οὗτος μόλις διαβὰς εἰς Χρυσόπολιν ἀπέθανεν ὑπὸ ἀποπληξίας· μέγας δὲ Βεζύρης διωρίσθη ὁ Βυσταντζήμπασης Ιερβίς πασσᾶς· ἀλλ' οὗτος προβάς εἰς μυρίας καταπιέσεις καθήρεθαι καὶ διάδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ Μουράτ πασσᾶς· διακρίβων τότε ἐν Οὐγγαρίᾳ καὶ διαπραγματευόμενος τὴν εἰρήνην. Οὗτος ἦν ἀνὴρ αὐστηρὸς τὰ ἥθη καὶ δικαιοτάτος, ἐπιτυχὼν τὴν συνομολογήσιν τῆς μετὰ τῆς Αὐστρίας συνθήκης, ἥτις, ὡς ἐγγράφον ἦν τὸ πρῶτον ἐν τῷ εἶδει τούτῳ, καθότι πρώτην φορὰν ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ ἡ ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία ἀνεγνώρισε τὸ διεθνὲς λεγόμενον δίκαιον.

Ἡ εἰρήνη αὕτη, ὀνομασθεῖσα εἰρήνη τοῦ Σιβεκτορή, συνομολογήθη τῇ 11 νοεμβρίου 1606 ἰσχύευσεν ἐπὶ εἰκοσιν ἔτη καὶ περιέχουσα 17 ἄρθρα, ὧν τὰ σπουδαιότερά εἰσιν ἡ ἄρσις παντὸς φόρου ἀπὸ μέρους τῆς Αὐστρίας καὶ Οὐγγαρίας ὑποχρεωθειῶν νὰ πληρώσωσιν ἐφ' ἑξαεὶς 200,000 δουκάτων, ἡ ἀναγνώρισις τῶν κατακτηθεισῶν χωρῶν ἐκατέρωθεν, καὶ ἡ συμπερίληψις ἐν τῇ εἰρήνῃ οὐ μόνον τοῦ Ροδόδρου αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας ἀλλὰ καὶ τοῦ Βοκσᾶ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας καὶ ἡγεμόνος τῆς Τρανσυλθανίας, ὅστις ἐκ τῶν προτέρων εἶχε συνομολογήται συνθήκην μετὰ τοῦ Ροδόδρου ἦν ἀνεγνώρισεν ἡ Ὑ. Πύλη.

Γενομένης οὕτω ἡσυχίας ἐν Εὐρώπῃ ὁ μέγας Βεζύρης Μου-

ράτ πασσῶς καίτοι ἐννενηκοντούτης περίπου, ἀλλὰ διατηρῶν τὰς δυνάμεις του, ἐξεστράτευσεν εἰς Ἀσίαν μέχρι Χαλεπίου καὶ Βαγδάτης καὶ ἀλληλοδιαδόχως κατενίκησε καὶ κατετρόπωσε τοὺς ταραξίας Τζανθουλάδ, Καλενδέρογλου, Μουσελὴν Τσαούση καὶ Ἰουσοῦρ πασσᾶν προσενεχθεὶς μετὰ μεγίστης αὐτοκρατορίας· ἡ ἐκστρατεία αὕτη διήρκεσε μέχρι τοῦ 1608 ὅτε τῇ 18 δεκεμβρίου ἐπανῆλθεν ὁ μέγας Βεζύρης ἐν Θριάμβῳ εἰς τὴν πρωτεύουσάν τυχὼν μεγίστων τιμῶν παρὰ τοῦ Σουλτάνου.

Τῷ 1609 ἐτέθησαν τὰ θεμέλια ἐν τῇ πλατεῖᾳ τοῦ Ἰπποδρομίου τοῦ φερωνύμου τῷ Σουλτάνῳ τιμένους (Σουλτάν Ἀχμέτ τζαμιά). Τῷ αὐτῷ ἔτει 1609 κατεσκευάσθη καὶ ἡ μεγάλη πηγὴ τοῦ Τοπχανέ διατηρουμένη μέχρι σήμερον.

Τῷ ἔτει τοῦ 1610 ὁ μέγας Βεζύρης Μουράτ πασσῶς ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Περσίας καὶ πολιορκήσας ἀνεκτίσασθαι τὴν Ταυρίδα· τρεῖς ὁ Σάχης τῆς Περσίας ἠτήσασθαι τὴν εἰρήνην ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ καθεστῶτος, ἀλλ' ὁ μέγας Βεζύρης ἀπέκρουσε τὰς προτάσεις ἀπαιτῶν ὅσας χώρας εἶχε κυριεύσει ὁ Σάχης. Ἐν τῷ μεταξύ ἀποθνήσκοντος τοῦ μεγάλου Βεζύρου ὑπὸ βραχυτάτου γήρατος μέγας Βεζύρης ἀνεδείχθη ὁ ἀλθανὸς Νασσοῦχ πασσῶς διοικητὴς τέως τοῦ Δικρεδικίρ ὅστις καὶ μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Κατ' ἰούνιον τοῦ 1612 ἐτελέσθησαν μετὰ μεγίστης πομπῆς οἱ ἀρραβῶνες τῶν τριῶν θυγατέρων τοῦ Σουλτάνου ἀγουσῶν τὸ τρίτον, ἑβδομὸν καὶ ὀγδοὺν ἔτος τῆς ἡλικίας των, μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Νασσοῦχ πασσῶ, μετὰ τοῦ καπετάν πασσῶ Μεχμέτ καὶ τοῦ διοικητοῦ τῆς Αἰγύπτου Μεχμέτ πασσῶ Κουλικιρὴν· ὑπαγρεύθησαν ὡσαύτως μία θεία τοῦ Σουλτάνου καὶ τρεῖς ἀδελφαὶ του μετ' ἄλλων μεγιστάνων. Μόνον ἡ μελλόνυμφος τοῦ Νασσοῦχ πασσῶ ἀσθενήσασα αἰφνιδίως ἀπέθανεν ἐνῷ εἰσέτι ἐτελοῦντο οἱ γάμοι.

Κατ' ὀκτώμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, 1612 ἀφίκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν Πέρσης πρεσβευτὴς μετὰ προτάσεων εἰρήνης ἀλλ' οὐδὲν κατώρθωσε· παρέστη μόνον εἰς τὴν ἀγο-

τελή και μεγαλοπρεπεστάτην ἐξοδον τοῦ Σουλτάνου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως και ἐξεπλάγη ἐπὶ τῷ πλούτῳ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Ὁ Σουλτάνος διηυθύνθη οὕτως εἰς Ἀδριανούπολιν χάριν κυνηγεσίου σταθμεύων καθ' ὁδὸν και γυμναζόμενος εἰς τὸ ἀκόντιον. Ἐν Ἀδριανουπόλει ὑπεδέξαντο αὐτὸν δημοτελέστατα ῥαίνοντες ἀγγεῖα πλήρη ἀργυρῶν και χρυσῶν νημισμάτων· διαχειμάσας δ' ἐν Ἀδριανουπόλει ἐπορεύθη κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1613 εἰς Καλλιόπολιν και ἐπεσεκέψατο τὸν ἐν Βουλαιρ τάφον τοῦ προγόνου του Σουλεϊμάν υἱοῦ τοῦ Σουλτάνου Ὁρχάν καλύψας τὰ ὀστέα διὰ χρυσοῦ ὑφάσματος· μετὰ ταῦτα διέβη τὸν Ἑλλησποντον εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην ὑπὸ τὸν κρότον τῶν τηλεβόλων, και τῇ 14 μαΐου ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Διακροῦντος τοῦ θέρους κατώκησεν ἐν διαφόροις ἐπαύλσει τοῦ Βοσπόρου. Ὑπὸνδριυσεν ἐπτά θείας του μετὰ διαφόρων ἀξιοματικῶν, ἀπηγόρευσεν αὐστηρῶς τοῖς μουσουλμάνοις τὴν χρῆσιν τοῦ οἴνου, περιώρισε μετὰ τοῦ Νησούχ πασσᾶ, μεγάλου Βεζύρου, τὴν ἐπιτροπὴν τῶν διαρμηνείων τῶν ξένων πρεσβευτῶν, οἵτινες εἶχον συνειθίσει μικρὸν κατὰ μικρὸν ὄχι μόνον νὰ εἰσέρχωνται ἄνευ ἀδείας εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ διβανίου ἀλλὰ και νὰ κήθηνται πλησίον τῶν Βεζύρων.

Τὸν χειμῶνα τοῦ 1613 μετέβη ὁ Σουλτάνος και αὖθις εἰς Ἀδριανούπολιν χάριν κυνηγεσίου, διότι τὴν πρώτην φοράν εἶχε τὰ μέγιστα εὐχαριστηθῆ φανεύσας 1200 ἑλάφους.

Ἐπανελθὼν δὲ και εἰσελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ μεγίστης πομπῆς συγκατένευσε μετὰ τινος ἡμέρας εἰς τὴν μετὰ τῶν Περσῶν εἰρήνην καθ' ἣν τὰ σύνορα τῶν δύο κρατῶν ἀνεγνωρίζοντο οἷα ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ τοῦ Β' διὰ τῆς συνθήκης ταύτης οἱ Πέρσαι ἀνέκτησαν ἱκανὰς χώρας των.

Κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα 1611 μέχρι 1614 δὲν ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν μεγάλα ναυτικά πολεμικά ἔργα· οἱ ὀθωμανικοὶ στόλοι συνεκρούοντο ἀνικταπύστως μετὰ τῶν Μπα-

ταίων ἐν μικραῖς ἀψιμαχίαις καὶ τὰ ἀποτελέσματα ἦσαν ὅτε μὲν ὑπὲρ τῶν Ὀθωμανῶν ὅτε δὲ ὑπὲρ τῶν Μελιταίων ἀρχιναύαρχοι δι' ἦσαν ὁ Μεχμέτ πασσᾶς γαμβρὸς τοῦ Σουλτάνου καὶ μετ' αὐτόν, νικηθέντα παρὰ τὴν Χίον καὶ διὰ τοῦτο παυθέντα, ὁ Χαλῆλ πασσᾶς, ὅστις ἀνῶρθωσε τὴν δόξαν τῶν ὀθωμανικῶν ὀπλῶν ἀποβὰς εἰς Μελίτην καὶ ἐκπορθήσας τὰ περίχωρα αὐτῆς, καθυσυχᾶσας τὰ ἀφρικανικὰ παράλια καὶ καθυποτάξας τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ ὀρεινοὺς Μανιάτας.

Σύμπαντος τοῦ στόλου εὐρισκομένου ἐν Μεσογείῳ, οἱ Κοτζάκοι ἐπωφεληθήσαν τοῦτο καὶ ἐπιδραμόντες κατέλαβον καὶ ἐλεηλάτησαν τὴν ἐν τῷ Εὐξείνῳ παράλιον καὶ εὐλίμενον πόλιν Σινώπην τὸ γεγονός τοῦτο ἀποκρυβέν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Νασσοῦχ πασσᾶ καὶ κοινοποιήθη τῷ Σουλτάνῳ ὑπὸ τοῦ Σεῦχσάχη δυσηρέστησεν αὐτὴν τοσούτον ὥστε ἤρξατο μεριμνῶν περὶ τῆς διαγωγῆς ἐν γένει τοῦ Νασσοῦχ πασσᾶ· πειθηθεὶς δὲ μετ' ἀποδείξεων ὅτι ὁ Βεζύρης οὗτος ἦτο μέγας καταχραστὴς καὶ σκληρότατος ἀπέσυρεν ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἐμπιστοσύνην του καὶ μετ' ὀλίγον τῇ 17 ὁκτωβρίου 1614 ὁ Νασσοῦχ πασσᾶς ἀπέθανεν, ἐδημιούθη δὲ ἡ περίουσία του συνισταμένη ἐξ ἐκατομμυρίου δουκάτων, ἐκατομμυρίου ταλλήρων καὶ πλείστων ἄλλων πολυτιμοτάτων ἀντικειμένων, μαργαριτῶν, λίθων, ταπήτων χρυσῶν, ὡς καὶ 1100 ἵππων, 8000 καμήλων, 6000 βοῶν καὶ 600,000 προβάτων.

Μέγας Βεζύρης διορίσθη ὁ γαμβρὸς τοῦ Σουλτάνου Μεχμέτ πασσᾶς ὅστις τῷ 1616, κατὰ μάλλον, ἐξεστράτευσεν κατὰ τῆς Περσίας, διότι ὁ Σάχης Ἀμπάς παρεδίωκε τὴν εἰρήνην τῆς ἐκστρατείας ταύτης μὴ ἐπιτυχούσης καθ' ὅλοκληρίαν ὁ μέγας Βεζύρης ἐπιάθη ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Χαλῆλ καπετάν πασσᾶ.

Ὁ νέος μέγας Βεζύρης ἐμερίμνησε κατ' ἀρχάς νὰ ἀπαλλάξῃ τὸ κράτος ἀπὸ τῶν συνεχῶν ἐπιδρομῶν τῶν Κοτζάκων, οἵτινες διὰ τὴν ζήτησιν καὶ διὰ τὴν θηλασίαν παρεδίδαντον

τῆς ὁμόρους χώρας ἀνχμινύμενοι καὶ εἰς τὰ πρᾶγματα τῆς Μολδαβίας καὶ Βλαχίας, διότι ὑπεστηρίζοντο ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας.

Ὁ διοικητὴς τοῦ Ἑλλάκου Ἰσκανδέρ πασῆς ἐξεστράτευ-
σεν εἰς Μολδαβίαν καὶ ἀποκατέστησε τὴν ἡσυχίαν ἐγκα-
ταστήσας ἡγεμόνα τὸν Στέρανον Θύμζα. Μετὰ τινα δὲ
χρόνον ἐξεστράτευσε καὶ κατὰ τῆς Πολωνίας στρατοπεδεύσας
παρὰ τὸν Βορυσθένην ποταμόν. Ἐνῷ δὲ ἐπέκειτο γενικὴ
μάχη, κατίσχυσεν ἡ εἰρήνη ἥτις καὶ συνωμολογήθη τῇ 27
σεπτεμβρίου 1617 δι' αὐτῆς οἱ μὲν Πολωνοὶ ὑπεχρεώθη-
σαν νὰ μὴ ἐπιτρέπωσι ταῖς Κοζάκους τὴν διέβασιν τοῦ πο-
ταμοῦ Βορυσθένους καὶ νὰ μὴ ἀνχμινύωνται εἰς τὰ πρᾶγ-
ματα τῆς Μολδαβίας, Βλαχίας καὶ Τρανσυλβανίας. ἡ δὲ
Υ. Πύλη ὑπεσχέθη νὰ μὴ ἐπιτρέπῃ ταῖς Ταρτάρους νὰ δια-
τράσσωσι τὴν Πολωνίαν.

Δύο μῆνας μετὰ ταῦτα τῇ 22 νοεμβρίου 1617 μετὰ
βραχυτάτην νόσον ἐτελεύτησεν ὁ Σουλτάνος Ἀχμέτ ἐν ἡ-
λικίᾳ εἰκοσιν ὀκτώ ἐτών. Ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ἀνέβη τὸν
Θρόνον μετρίκιον δὲν ἡδυνήθη νὰ ἐπιδείξῃ τὸν χαρακτήρα
του, εἰμὴ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς βασιλείας του. Τό-
τε δὲ ἐφάνη ἀγαθός, ἐνεργητικὸς, ἀνησυχῶν περὶ τῶν κα-
ταχρήσεων, προσπατεῶν τὴν δικαιοσύνην καὶ διανοούμε-
νος εὐγενὴ ἔργα, ἀλλ' ὁ θάνατος προώρως τὸν ἀφήρπασε.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἔργων καὶ διατάξεων τοῦ Σουλτά-
νου Ἀχμέτ κατὰ τὰ τελευταῖα τῆς βασιλείας του ἔτη εἰσὶν
ὁ διορισμὸς ἀναγκαστῶν τοῦ Κορηνίου ἐν τοῖς ἀνακτόροις
ἀναγκινωσκότων αὐτὰ κατὰ πᾶσαν Παρσκαυήν καὶ ἡ συγ-
γραφὴ τῆς ὁμωνύμου του νομοθεσίας (Σουλτάν Ἀχμέτ
κανουνναμeh) δημοσιευθείσης δύο ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν
του, περιχοῦσης διαφόρους νέους νόμους, καὶ διατασ-
αύσης σαφῶς τὴν διαίρεσιν τοῦ Κράτους εἰς νομαρχίας
καὶ ἐπαρχίας, τὴν κατάρτισιν τοῦ στόλου, τοῦ στρατοῦ,
τῆς ἀστυνομίας καὶ τὴν διοίκησιν τῶν ἀνακτόρων.

Ὁ Σουλτάνος Ἀχμέτ κατέλειπεν ἕνα ἀδελφόν τὸν Σουλ-

τάνον Μουσταφᾶν καὶ ἑπτὰ υἱοὺς τὸν Ὀσμᾶν, Μουράτ, Ἰβραήμ, Μεχμέτ, Σουλεῖμᾶν, Κασσίμ καὶ Βαγιαζίτ· ἐξ ὧν οἱ μὲν τρεῖς πρῶτοι ἐβασίλευσαν κατόπιν, ὡς θέλομεν ἶδει, οἱ δὲ ἄλλοι τέσσαρες ἀπέθανόν ἐν τοῖς ἀνακτόροις.

15^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο Α΄.

Βασιλεύσας ἐν ἔτος.

(Ἔτος Ἐγείρας 1026—1027 ἢ 1617—1618 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:—Πρῶται πράξεις.—Παραίτησις τοῦ Σουλτάνου.

Πρώτην φορὰν ὁ θρόνος τῶν Ὀσμανιδῶν μεταβαίνει εἰς πλῆγιον συγγενῇ ἢ εἰς ἀδελφὸν κατὰ τὸ νομικὸν δίκαιον τῶν ὀθωμανῶν ὑπερ παρέλαβον ἐκ τῆς νομοθεσίας τοῦ Ῥεγ-γισχάν καὶ συμφώνως τῷ ὑποφω ὑπάρχοντος ἀδελφοῦ ὁ θρόνος δὲν μεταβαίνει εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀποβιώσαντος Σουλτάνου. Μέχρι δὲ τοῦδε τοιαύτη περίπτωσις δὲν εἶχε δοθῇ καθ' ὅσον οἱ ἀδελφοὶ τῶν κατὰ καιροὺς Σουλτάνων ἀπέθνησκον ἐν τῇ μεταξύ καὶ κατὰ συνέπειαν ὁ θρόνος μετέβαιεν ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν.

Ὁ ἡγεμονόπαις λοιπὸν Μουσταφᾶς, ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ, ἐπιζήσας ἀνηγορεύθη Σουλτάνος. Οὗτος εἰκοσι πέντε περίπου ἔτων τὴν ἡλικίαν διετέλεσε τὸν βίον ἐν τοῖς ἀνακτόροις κατὰ τὸ δίκαστημα τῆς βασιλείας τοῦ ἀδελφοῦ του. Εἶχε τὸ πρόσωπον ὡχρότατον καὶ στυγνόν, τὸν πώγωνα μέλανα καὶ ἀραιότατον ὡς καὶ τὴν μύστακα τοῦς ὀρθαλμοὺς μέλανας, μεγάλους καὶ προέχοντας ἀλλ' ἀνευ ζωηρότητος· ἦν δὲ χαρακτήρος λίαν μαλκκοῦ καὶ ἐθιωρεῖτο ὡς ἄγιος ὑπὸ τῶν μεγάλων σεχῶν.

Περὶ ζωθῆαι τὸ ξίφος μετὰ τῆς συνήθους πομπῆς καὶ προς-

κυνήσας τοὺς τάφους τῶν προγόνων του διένειμε τὸ σῶνθες δῶρον τῷ στρατῷ ὅπερ ἀνῆλθεν εἰς 3,000,000 δουκάτων καὶ ἤρξατο βασιλεῦν ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τῆς μητρὸς του, τοῦ ἀρχιευνούχου καὶ τοῦ Σεῦσλάμη.

Μετὰ τὸν διορισμὸν καὶ τὴν μετάρθεσιν τῶν διοικητῶν τῆς Αἰγύπτου, τῆς Δαμασκού καὶ τῆς Καραμανίας ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον καὶ διὰ τοῦτο ἀνηγoreύθη ὁ ἀνεψιὸς του καὶ υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ, Σουλτάνος Ὁσμάν ὁ Β'. Τὰ ἔργα ἐγένοντο κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1618.

Ἡ βασιλεία τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ διήρκεσε περίπου ἔν ἔτος ἀν καὶ ἱστορικοὶ τινες παραδέχονται τρίμηνον μόνον τὴν διάρκειαν αὐτῆς.

16^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΟΣΜΑΝ Ο Β'.

Βασίλευσας 4 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 1027—1031 ἢ 1618—1622 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:

Ἐπανάληψις τῶν φιλικῶν σχέσεων μετὰ τῆς Γαλλίας.—Εἰρήνη μετὰ τῆς Περσίας.—Εἰρήνη μετὰ τῆς Πολωνίας.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν.—Παλινῳρθωσις τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ.

Ὁ νέος Σουλτάνος Ὁσμάν ἦν μόλις δεκατετραετῆς τὴν ἡλικίαν εὐρωστος δὲ καὶ αὐστηρὸς τὰ ἦθη.

Ὁ μέγας Βεζύρης Χελήλ πασσᾶς διέτριβεν εἰσέτι ἐν Περσίᾳ καθ' ἣς εἶχεν ἐκστρατεῦσαι ζῶντος τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ· μετὰ πολλὰς μάχας ἀποβάσας ὅτε μὲν ὑπὲρ τῶν Περσῶν ὅτε δὲ ὑπὲρ τῶν Ὀθωμανῶν ὁ Σάκης ἐπεμφεν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ μεγάλου Βεζύρου τὸν Κασίμ, γὰρ ἀποκαλούμενον Βουρνού, ὡς ἔχοντά μεγάλην τὴν ρίνα. Οὗτος

προσῆλθεν εἰς τὸ συμβούλιον τῶν στρατηγῶν καὶ ἡ ἡμέραν ἔπνεε σφοδρότατος ἄνεμος, ἡρξάτο δὲ κατ' ἀρχάς κομπορημονῶν καὶ μεγχλυχῶν. Εἰς τῶν Βεζυρῶν, ὁ Διλαθέρ πασσῶς, ἵνα στρέψῃ τὸν λόγον, τὸν ἠρώτησεν ἕκκ πάντοτε τὸσον σφοδρὸς ἄνεμος ἔπνεεν ἐν τῇ χώρῃ τῶν Περσῶν, ἀλλ' ἕτερος Βεζύρης ὁ Βελή πασσῶς-λίαν εὐφυῆς ἀπήντησεν ὅτι ὁ ἄνεμος τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔπνεεν ἐκ τῆς ῥινὸς τοῦ Κασσίμ χάν καὶ διὰ τοῦτο ἦν σφοδρότατος· τὸ λογοπαίγνιον τοῦτο ἐκίνησεν εἰς γέλωτα τοὺς λοιποὺς πιστῆδες καὶ κατέπαυσε τὴν μεγχλυχίαν τοῦ Κασσίμ χάν. Ὁ Σάχης μάλιστα Ἀμπῆς ὦν εὐφυῆς καὶ ἀγαπῶν τοὺς τοιοῦτους ἐπεμψε δῶρον τῷ Βελή πασσῶ τρεῖς σιρᾶς καμῆλων φορτωμένων ἔριον.

Ἡ εἰρήνη ἐπὶ τέλους συνωμολογήθη· ὁ δὲ μέγας Βεζύρης ἐπανελθὼν κατὰ νοέμβριον τοῦ 1618 ἐπρηνέθη μὲν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν ἀλλ' ἐπέβη τῆς μεγάλης βεζυρίας διατηρηθεὶς μόνον ὡς καπετὴν πασσῶς.

Κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1618 ἀρίετο εἰς Κωνσταντινουπόλιν ὁ Μολλὰρδ πρεσβευτὴς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας ἵνα συγχαρῇ τῷ νέῳ Σουλτάνῳ ἐπὶ τῇ εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσει του καὶ ἀνανεώτητάς περὶ εἰρήνης συνθήκας· ὁ πρεσβευτὴς οὗτος εἰσῆλθεν εἰς Κωνσταντινουπόλιν προηγούμενης μουσικῆς ἀλλ' ἔνευ σηκιοφόρου κρατοῦντος· ἀναπεπταμένην σημαίαν φέρουσαν τὸν σκυρὸν διότι ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ ἕτερος αὐστριακὸς πρεσβευτὴς ὁ Τσερνὶν ἀναπετάσας πρῶτην φορὰν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοιαύτην σημαίαν προσέλασε παρκτηρήσεις. Ὁ Μολλὰρδ ἐπέτυχε τῆς εἰρήνης περιλαβὼν μάλιστα ἐν ταῖς αὐστριακαῖς κτήσεσι καὶ τὴν Λίππαν, φρούριον ἀνῆκον τέως τῇ Οὐγγαρίᾳ.

Ἀγγελιαφόρος τοῦ Σουλτάνου ἀπῆλθε ταχυτοχοῦνως εἰς Βενετίαν, Γαλλίαν, Ἀγγλίαν καὶ Ὀλλανδίαν πρὸς ἀνακοίνωσιν τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεώς του· ῥῶσαι πρεσβευταὶ ἐλθόντες εἰς Κωνσταντινουπόλιν ἠσπάζαντο τὴν χειρὰ του,

μόνον δὲ μετὰ τῆς Πολωνίας αἱ σχέσεις ἦσαν λίαν περιορι-
σμέναι ἐνεκα τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Κοζάκων ὅς αὐτὴ δὲν πα-
ρεκώλυσε κατὰ τὴν συνθήκην καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἰσκενδὲρ
πασσᾶς ἐξεστράτευσεν κατ' αὐτῆς· καὶ μετὰ τινὰς ἐπιτυχίας
τῶν ὀθωμανῶν ἐγένετο ἐκ νέου εἰρήνη ἐν τῇ πόλει Χοζίμ
μεταξὺ τοῦ Ἰσκενδὲρ πασσᾶ καὶ τοῦ Στανισλάου Ζοραβίνσκη
πρεσβευτοῦ τοῦ Πολωνοῦ βασιλέως.

Ἀνευώθη ὡσπύτως ἡ εἰρήνη καὶ μετὰ τῆς Περσίας πρε-
σβεύσαντος αὐθις τοῦ Κασίμ Χάν μετὰ πλουσιωτάτων δώ-
ρων καὶ ἐδόθη ὑπόσχεσις βοηθείας τῷ Σουλτάνῳ τοῦ Φιζ
καὶ Μαρσκού αἰτήσαντι βοήθειαν κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν
ἰσπανικῶν πλοίων εἰς τὰς παραλίους χώρας του.

Μέγας Βεζύρης μετ' ὀλίγον κατὰ σептέμβριον τοῦ 1619
διωρίσθη ὁ Ἀλῆ πασσᾶς ἐπικαλούμενος Γκιουζέλ καὶ Τσε-
λεμπής (ὠραίος καὶ κομψός) ὅστις ἐντὸς ὀλίγου χρόνου το-
σαύτην εὐνοίαν καὶ ἐπιρροὴν ἐκτήσατο παρὰ τῷ Σουλτάνῳ
ὥστε ἀπεμάκρυνε πάντας τοὺς τέως εὐνούμενους καὶ ἰδίᾳ
τὸν Σεῖχσάκην Ἐσσάτ ἐφέντην.

Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Ὁ-
σμάν ἀπέθανεν ἡ προμήτωρ αὐτοῦ Σουλτάνη σύζυγος τοῦ
Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Γ' καὶ ὁ βεζύρης Ἐκμεκτισιζαδὲ
Ἀχμέτ πασσᾶς ὅστις ἀρῆκε περιουσίαν 1,000,000 δου-
κάτων.

Ταυτοχρόνως ἐν μὲν Βούδη τῆς Οὐγγαρίας ἔπαιον μετὰ
μεγίστης βροντῆς πλείστοι ἀεράλιθοι μέλανες τὸ χρῶμα καὶ
ἀνεφάνη κομήτης ἔχων αἰμόχρουν τὸ φῶς καὶ σχῆμα καμ-
πύλου ξίφους.

Κατὰ σептέμβριον τοῦ 1620 οἱ Πολωνοὶ καὶ πάλιν πα-
ραβάντες τὴν εἰρήνην ἐνικήθησαν κατὰ κράτος πλείον τοῦ
Ἰασιού παρὰ τὸν Τύραν ποταμὸν ὑπὸ τοῦ Ἰσκενδὲρ πασσᾶ
καὶ ἄλλων στρατηγῶν ἐν οἷς καὶ ὁ Χάνης τῆς Ταυρικῆς·
μετὰ τὴν μάχην οἱ ὀθωμανοὶ ἐπὶ δέκα ἑπτὰ ἡμέρας κατε-
δίωκον τοὺς Πολωνοὺς φεύγοντας καὶ ἅπαντα τὸν στρατὸν
κατέστρεψαν. Ταυτοχρόνως καὶ ὁ Χάληλ καπιτάν πασσᾶς

ἐπετύγγανε διὰ θαλάσσης παρὰ τὸ Δουρῆχιον κατὰ τῶν χειμαστικῶν πλοίων, κατέλαβέ τινα φρούρια καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ μέγας Βεζύρης Ἀλῆ πασσᾶς ἐξηκολούθει καταδιώκων τοὺς πλουσίους καὶ εὐνοουμένους τῶν μεγιστάνων καὶ δημεύων τὰς ἀδίκως κηθείσας μεγάλας αὐτῶν περιουσίας ἐπλούτιζε τὸ δημόσιον ταμεῖον· ἐπωφελοῦμενος δὲ τὰς στάσεις καὶ μικρορραδιουργίας τῶν ἡγεμόνων τῆς Βοημίας καὶ λοιπῶν παρὰ τὴν Αὐστρίαν καὶ Οὐγγαρίαν χωρῶν ἀνύψωσε τὴν πολιτικὴν ἰσχὺν τῆς ὀθωμανικῆς αυτοκρατορίας εἰς μέγαν βαθμόν.

Τῷ 1621 12 ἰανουαρίου ἀπέθανεν αἰφνης ὁ ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάνου, ὁ ἡγεμονόπαις Μωάμεθ, νέος πλήρης ἀρετῶν, μετ' ὀλίγας δ' ἡμέρας ἐνέσκηψεν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ταῖς λοιπαῖς χώραις δριμύτατος καὶ πρωτοφανῆς χειμῶν ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ Βόσπορος ἐπάγη καὶ οἱ κάτοικοι περὶ διέβαινον ἐκ τῆς μιᾶς ὁχθῆς εἰς τὴν ἄλλην.

Κατὰ μᾶρτιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀπέθανεν ἐκ λιθιάσεως καὶ ὁ μέγας Βεζύρης Ἀλῆ πασσᾶς καὶ διάδοχος διαώρισθη ὁ Χουσεῖν πασσᾶς, ἀνὴρ ἄπειρος τῶν τοῦ κόσμου.

Ὁ Σουλτάνος ἐν τούτοις γενόμενος δεκαοκταετῆς ᾤρεξαστο ἀποκρούων τὴν κηδεμονίαν καὶ τὰς συμβουλὰς τῶν εὐνοουμένων του καὶ σχηματίζων ἰδίαν κρίσιν καὶ σκέψιν. Βλέπων δὲ τὰς καταχρήσεις τῶν μεγιστάνων ἐφρόντιζε μόνος αὐτὸς νὰ ἀντιμωρῶσθαι τὰ τοῦ κράτους δι' αὐστηρότητος καὶ οἰκονομίας καὶ αὐταπροσώπως διήρχετο τὰς νύκτας τὰς ὁδοὺς τῆς πρωτευούσης πρὸς ἐπιτήρησιν καὶ τιμωρίαν τῶν ἀφροντιστούντων ἢ ἀτακτούντων.

Κατὰ μᾶριον τοῦ 1621 αὐτὸς ὁ Σουλτάνος ἐξστράτευσε κατὰ τῆς Πολωνίας διότι ὁ βασιλεὺς αὐτῆς παρεβίαζεν ἀκαταπαύστως τὴν εἰρήνην ἐπιτρέπων τοῖς Κοζάκοις νὰ λυμαίνωνται τὰς ὀθωμανικὰς χώρας· οὗτοι μάλιστα πρὸ ὀλίγου ἐπιδραμονέτες εἶχον λεηλατήσει τὴν Ἀγγαλον ἐν τῷ Εὐεῖνῳ πόντῳ.

Ὁ Σουλτάνος ἐστρατοπέδευσε κατὰ ἰούλιον παρὰ τὸν Δούναβιν καὶ διέταξε τὴν ἀνέγερσιν τοῦ φρουρίου Ἰσκιεντζὶ σωζομένου μέχρι σήμερον· διαβάς δὲ τὸν ποταμὸν τοῦτον μετὰ τοῦ στρατοῦ συνεπλάκη μετὰ τῶν Πολωνῶν πλησίον τοῦ Ὑρξ ποταμοῦ. Πέντε κρατεραὶ συνεκροτήθησαν μάχαι, αἱ ζημίαι τῶν Πολωνῶν ἦσαν μεγάλαι· τῶν αἰ τῶν ὀθωμανῶν, ἀλλ' ὀριστικὸν ἀποτέλεσμα δὲν ἐπετεύχθη ἐνεκα τῆς νωθρότητος τοῦ μεγάλου Βεζύρου ὅστις διοικῶν τοὺς Γιανιτσάρους δὲν προσηνέχθη μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης στρατιωτικῆς τέχνης· δι' ὃ καὶ ἐπαύθη ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Διλαθέρ πασᾶ. Τότε ὁ Σουλτάνος διατάξας τριακονθήμερον ἀνὰ πρὸς ἐπὶ πᾶσι μετὰ τοῦτο τὰς ἐχθροπραξίας καὶ ἠνάγκασε τοὺς Πολωνοὺς νὰ ζητήσωσιν εἰρήνην ἧτις καὶ ἐγένετο ὑπὸ βαρυτάτους ὅρους διὰ τοὺς Πολωνοὺς. Ἐστάλησαν δὲ πανταχοῦ ἐπιστολαὶ περὶ τῆς νίκης καὶ ἐγένοντο ρωταφαίαι ἐν τῇ πρωτευούσῃ. Κατὰ δὲ ἰανουάριον τοῦ 1622 ὁ Σουλτάνος ἐπὶ πᾶσι θριαμβεύων εἰς Κωνσταντινουπόλιν ὅπου τὴν χαρὰν αὐτοῦ ὑψίστη καὶ ἡ γέννησις πρώτου υἱοῦ, ὃν ἔτεκεν ἡ περιληγμένη αὐτοῦ σύζυγος.

Ἡ μεγάλη αὐστηρότης τοῦ Σουλτάνου ἵνα διαμορφώσῃ τὸν ἀτακτοῦντα στρατὸν καὶ ἰδίᾳ τοὺς Γιανιτσάρους, ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ οἴνου καὶ τοῦ καπνοῦ, ὁ γάμος τοῦ μετὰ τριῶν συζύγων αἵτινες ἦσαν θυγατέρες τῶν μεγιστάνων, ὡς τοῦ Περτιβ πασᾶ καὶ τοῦ Σεῖχσλάμη, δυσχερέστησαν πρὸ πάντων τοὺς Γιανιτσάρους, ἡ δὲ δυσχερέσεια αὕτη ἐκορυφώθη ὅτε ὁ Σουλτάνος ἐδήλωσεν ὅτι θὰ ἐξεστράτευεν αὐτοπροσώπως κατὰ τῶν Δρούσων οἵτινες ἐτάραττον τὴν Συρίαν, καὶ ὅτι θὰ ἐλάμβανε μεθ' ἑαυτοῦ πεντακοσίους μόνον Γιανιτσάρους ἀναθέτων τοῖς λοιποῖς τὴν φρούρησιν τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐπαρχιῶν· διεδίδετο δὲ τότε ὑπὸ τινων ὅτι σκοπὸς τοῦ Σουλτάνου ἦν ἡ διάλυσις μὲν κατὰ μὲν τῶν τέχμας τῶν Γιανιτσάρων, οἷος

Ὅτε δὲ τὰ πάντα περισκευάσθησαν, ὁ τε στρατός καὶ

ὁ στόλος, ὁ δὲ Σουλτάνος ἐδήλωσεν ὅτι μετὰ τὴν εἰς Συρίαν ἐκστρατείαν ἐμελλε νὰ ἐπισκερθεῖ τὰς ἀγίας πόλεις, ἡ δὲ δυσαρέσκεια τῶν γιαντισάκων καὶ τοῦ λαοῦ ἤρξατο νὰ γίνηται καταρρανεστέρα, ὁ Σερχσάκης καὶ ἄλλοι μεγιστᾶνες προσεπύθθησαν νὰ ἀποτρέψωσι τὸν Σουλτάνον τῆς ἐκστρατείας ὁ πρῶτος μάλιστα ἠνέθη νὰ ἐκδώσῃ καὶ τὸν ἀπαραίτητον ἐπὶ τούτῳ πετρὰν ἐκδοῦς ὅλως ἐναντίον τὸν ὁποῖον κατὰ τινες ἱστοριογράφους ἔτριπεν ὁ Σουλτάνος.

Κατὰ τὴς παρχμονάς ἐπὶ τέλους τῆς ἀναχωρήσεως 19 μαΐου 1622 οἱ σπαῆδες καὶ οἱ γιαντισαχοὶ ἀπήτησαν τὴν παράδοσιν τοῦ Κιζιλάρκχ καὶ τοῦ χότζα Ὁμέρ ἐφέντη, ἀλλ' ἡ αἴτησις αὐτῶν δὲν εἰσπικρούσθη.

Τῇ 20 μαΐου ἀνεγνωρίσθη Σουλτάνος ὁ πρῶτος τοιοῦτος Μουσταφᾶς, ὅστις ἐφυλάττετο ἐν τοῖς ἀγκυρόροις. Ὁ δὲ Σουλτάνος Ὁσμάν, καίτοι σύμπαντες οἱ στρατιῶται ἀπήτησαν τὴν ἀσφάλειαν καὶ διατήρησιν αὐτοῦ ἐν τοῖς ἀνακτόροις, τῇ 24 μαΐου ἀπέθανε μὴ προβιάσας νὰ ἐπιδείξῃ τὰς ἀρετὰς του, οἰκοδομήσας δὲ μόνον τὸ ὕδραγωγεῖον τοῦ Βελιγραδίου.

ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο' Α'

(Τὸ δεύτερον).

Ἡ παλινόρθωσις αὕτη διήρκασεν ἔν ἑτος.

(Ἔτος Ἑγείρας 1031—1032 ἢ 1622—1623 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:—Πρῶται πράξεις.—Ταραχαὶ ἐν Ἀσίᾳ.—Κινήματα τῶν Οὐλεμίδων.—Παραίτησις τοῦ Σουλτάνου.—Εὐθρόνισις τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Δ'.

Διευνηθέντος τοῦ συνήθους δώρου εἰς τὸν στρατὸν, οἱ γιαντισαχοὶ καὶ οἱ σπαῆδες ἐξεδήλωσαν καὶ αὖθις τὴν δυσαρέσκειάν των κατηγοροῦντες τὸν μείζον Βεζῆρην Δαυὶτ

πασσάν ὡς αἴτιον τοῦ θανάτου τοῦ Σουλτάνου 'Οτμάν καὶ ἐπέτυχον τὴν παῦσιν του.

Διὰδοχος αὐτοῦ διορίσθη ὁ ἄλβανὸς Μερὲ Χουσεῖν πατ-
σᾶς, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐπαύθη κατ' ἀπαίτησιν τῶν στρα-
τιωτῶν καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Μουσταφᾶ Λεφελῆ
πασσᾶ καὶ τοῦτον διεδέξατο ὁ Δερβίς πασσᾶς, καὶ τοῦτον
πάλιν μετ' ὀλίγον χρόνον ὁ Γκουρτζῆ Μεχμέτ πασσᾶς· πα-
σαι αὗται αἱ ἀλλαγαὶ ἐγένοντο κατ' ἀπαίτησιν τοῦ στρα-
τοῦ καὶ τῇ συγκαταθέσει τῆς βασιλομήτορος ἥτις διηύθυνε
τὰ τοῦ κράτους, διότι ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς φύσει με-
λαγχολικῆς καὶ νοσηρῆς κρᾶσις· προετίμα τὴν ἡσυχίαν
καὶ μελέτην τοῦ Κορανίου.

'Ο μέγας Βεζύρς Γκουρτζῆ (γεωργιανός) Μεχμέτ πασ-
σᾶς ἦν ἀνὴρ ἱκανὸς καὶ δραστήριος συγκαλέσας δὲ γενικὸν
συμβούλιον τῶν Βεζυρῶν καὶ λοιπῶν μεγιστάνων ἐμερίμνη-
σε νὰ ἐπαναγγῇ τὴν τάξιν εἰς τὰ τῆς αὐτοκρατορίας καὶ
καθησύχασε μέχρι τινὸς σημείου τοὺς ἀτακτοῦντας στρα-
τιώτας.

'Ο ὀθωμανικὸς στόλος καταδιώξας τοὺς Κοζάκους ἐν τῇ
Μαύρῃ θαλάσσῃ συνέλαβεν 150 πλοίαρχα αὐτῶν καὶ 500
αἰχμαλώτους.

Περσικὴ δὲ πρεσβεία ἦλθε μετὰ δώρων ἵνα συγχαρῇ τῷ
Σουλτάνῳ Μουσταφᾶ, καὶ ἀγγελιαφόροι ἐπέμψθησαν εἰς Βε-
νετίαν καὶ Βιέννην πρὸς ἀνακρίνωσιν τῆς ἀναρρήσεώς του.

'Εν τῷ μεταξύ πρεσβεῖαι τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Ρωσ-
σίας ἦλθον εἰς τὴν πρωτεύουσάν πρὸς ἀνανέωσιν τῶν συν-
θηκῶν ἥτις καὶ ἐγένετο μετὰ τινα χρόνον καὶ μετὰ τὴν
παῦσιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μεχμέτ πασσᾶ ἀντικαταστα-
θέντος καὶ αὐθὺς ὑπὸ τοῦ Μερὲ Χουσεῖν πασσᾶ. Καὶ ὁ αὐ-
τοκράτωρ τῆς Αὐστρίας ὠτακτύως ἀνενέωσε διὰ πρεσβευτοῦ
τὴν εἰρήνην· ἐν πάσῃς δὲ ταύταις ταῖς πολιτικαῖς δια-
πραγματεύσεσιν ἐμμεσολάβουν οἱ πρέσβεις τῆς Γαλλίας καὶ
'Αγγλίας.

Βιβλιοθήκη Κεντρικῆ ΒιΒλιοθήκη Βέροιας
'Αλλ' ἐν Ἀσίᾳ ὁ διοικητὴς τῆς Συρίας Γιουσούφ πασ-

σας καὶ μάλιστα ὁ τῆς Ἑξερουμ Ἀμπαζα πασσας μὴ ἀνεγόμενοι τὴν ταρχώδη διαγωγὴν τῶν γιαντισάκων ἐξεδίωξαν αὐτοὺς καὶ ἀντέστησαν κατὰ τῶν διαταγῶν τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μιρέ Χουσεϊν πασσά.

Ὁ μέγας οὗτος Βεζύρης θωπεύων καὶ περιποιούμενος μόνον τοὺς γιαντισάκους προσεφέρετο μετὰ μεγίστης σκληρότητος κατὰ τῶν λοιπῶν καὶ ιδίᾳ τῶν Οὐλεμάδων καὶ σπαήδων, ὥστε οἱ πρῶτοι στασιάζοντες ἀπῆρτησαν τὴν καθαίρεσίν του, ἀλλ' οἱ γιαντισάκοι ἐπελθόντες τοὺς διέλυσαν βραδύτερον ἤμω· οἱ σπαῆδες δυσχεστερηθέντες καὶ προσηκούμενοι καὶ τοὺς γιαντισάκους, τῶν ὁποίων ὁ ἀρχηγὸς Βερχάμ ἄγης ἦν ἐχθρὸς τοῦ μεγάλου Βεζύρου, ἀπῆρτησαν καὶ ἐπέτυχον τὴν παύσιν αὐτοῦ ἀντικατασταθέντος ὑπὸ τοῦ Κερμανκίς Ἀλῆ πασσά.

Ἐαυτοχρόνως καὶ ὁ μέγας Βεζύρης Ἀκούε πασσας ὁ παρὰ τῆς διαταγῆς τοῦ Σουλτάνου καὶ τὴν θέλησιν τῶν στρατιωτῶν καὶ προκαλέσας τὸν θάνατον τοῦ Σουλτάνου Ὅσμάν ἔδωκε λόγον τῆς αἰτίας τοῦ διαγωγῆς καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον.

Ἐν τούτοις παντρχόθεν τὸ κράτος ἐταράσσετο καὶ ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων δὲν ἦτο εὐχρηστο· ταῦτα πάντα ὑπέβλεπεν ὁ νέος μέγας Βεζύρης εἰς τὸν Σουλτάνον ὅστις παραιτηθεὶς ἀπεσύρθη εἰς τὰ ἐν τοῖς ἀνεκτέραις ἰδιαιτέρα δωμάτιά του.

Διέδοχος δ' αὐτοῦ ἀνηγορεύθη ὁ υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ ἄγων τὸ ἐνδέκατον τῆς ἡλικίας του ἔτος καὶ ὀνομαζόμενος Μουράτ.

17^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΡΑΤ Ο Δ'.

Βασιλεύσας 17 ἔτη.

("Ἔτος Ἐγείρας 1032—1049 ἢ 1623—1640 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας αὐτῆς εἰσὶ τὰ ἑξῆς:
 Πρῶτα: πράξεις τοῦ Σουλτάνου.—Περσικαὶ κατακτήσεις.—Ταραχαὶ ἐν Ἐρζερούμ καὶ Κριμαίᾳ.—Στάσις καὶ ὑποταγὴ τῶν γιαντισάρων.— Ἀλώσις ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν τοῦ Ἐριδίου καὶ τῆς Ταυρίδος.—Πολιορκία τῆς Βαγδάτης καὶ ἀνάκτησις αὐτῆς.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Μουράτ.

Ὁ νέος Σουλτάνος ἦν μόλις δωδεκαέτης ὅτε ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1623. Εἶχε τὸ πρόσωπον ὠοειδές, τὴν ὄψιν ὠχρὰν, τὴν κόμην μέλαιναν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ζωηροὺς καὶ ἀπειλητικούς, τὸν δὲ χαρακτηῖρα ἐν γένει ζωηρὸν καὶ ἐμβριθῆ.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη ἀνῆλθ' ὧν ἐδασίλευσεν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μητρὸς τοῦ Σουλτάνου Μαχπεκέρ ἥτοι ὀψεως τῆς Σελήνης, γυναικὸς διατελούσης ἔτι ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας καὶ σπανίου ἐπὶ ἐνεργητικότητι χαρακτηῖρος.

Τῇ ἐπιούσῃ τῆς ἀναρρήσεως ὁ νέος Σουλτάνος μεταβάς ἐν πομπῇ εἰς Ἐγριούπ περιζώσθη τὴν προπατορικὴν σπάθην καὶ μυρικδὲς προβάτων ἐσφάγησαν ἐπὶ τῇ περιστάσει. Οἱ δὲ στρατιῶται γιαντισάροι τε καὶ σπαῖδες καίτοι δηλώσαντες τῷ μεγάλῳ Βεζύρῃ ὅτι θὰ ἤρκοῦντο εἰς ἀσήμαντον ποσὸν δώρου, καθ' ὅτι δὲν εἶχον καταφθάσει εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον αἱ δίκαιοι πρόσοδοι, μεταβαλόντες γνώμην ἀπῆρτησαν τὸ σύνθημα δώρον 25 δουκάττ κατ' ἄτομον καὶ ἐπέτυχον ἐπὶ τέλους τοῦ σκοποῦ· ἀνοίγοντος τοῦ ἰδικιτέρου ταμεῖου ἐλήφθησαν ἐξ αὐτοῦ 2,000,000 δουκάτων ἄτινα καὶ διενεμήθησαν τοῖς στρατιώταις.

Τῇ πέμπτῃ μετὰ τὴν ἀνάρρησιν ἡμέρᾳ περιετμήθη ὁ νέος Σουλτάνος. Ἡμῶσιον Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βεροῖκος

Μετά τὴν βασιλομήτορα, τὰ μᾶλλον ἰσχύοντα πρόσωπα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν ὁ μέγας Βεζύρης Κεμανκίς 'Αλῆ πασσᾶς, ὁ ἀρχιναύαρχος Ρετζέπ πασσᾶς, ὁ ἀρχηγὸς τῶν γιαντισσάων Βεχράμ ἀγᾶς, ὁ Χαρίζ πασσᾶς διοικητὴς Διαρβεκίρ, οἱ τρεῖς τελευταῖοι ἦσαν καὶ γαμβροὶ τοῦ Σουλτάνου ἐπ' ἀδελφαῖς, καὶ ὁ Σάχσλάρης 'Εσσάτ ἐφέντης ἀντικαταστήσας τὸν πῶς τοιοῦτον Γιαχιά ἐφέντην· οἱ δὲ συνιετοὶ καὶ ἱκανοὶ πασσάδες Μεχμέτ Γκουρτζή καὶ Χαλήλ διετέλουν ὑπὸ δυσμένειαν κατ' ἐσθήγησιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου.

Ἐν τούτοις ἡ Βαγδάτη περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῆς Περσίας κατὰ νοέμβριον τοῦ 1623 ἕνεκα τῆς αἰσχροῦ διαγωγῆς τοῦ Βεκίρ πασσᾶ. Οὗτος ὢν ἀρχιαστυνόμος τῆς πόλεως, φιλόδοξος καὶ βυθύπλουτος, εἶχεν ἐκδιώξει τὸν διοικητὴν τῆς πόλεως Γιουσούφ πασᾶν καὶ ἀνηγόρευσεν ἑαυτὸν ὡς τοιοῦτον. Ὁ ἀρχιστρατήγος καὶ διοικητὴς τοῦ Διαρβεκίρ Χαρίζ πασᾶς ἐξεστράτευσεν κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν κατετρόπωσεν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ἐπικαλεσθῆ τὴν ἐπικουρίαν τοῦ Σάχου τῆς Περσίας ὁ Χαρίζ πασᾶς ἔκρινεν εὐλογὸν πρὸς ἀποφυγὴν πολέμου μετὰ τῆς Περσίας καὶ ἀναγνωρίσῃ τὸν Βεκίρ πασᾶν ὡς διοικητὴν Βαγδάτης καὶ κατόπιν ἀπεσύρθη εἰς τὴν ἑδρὰν τῆς διοικήσεώς του. Ὁ Σάχης ὁμοῦ ἐλθὼν μετὰ τοῦ στρατοῦ ἐπολιορκήσας τὴν πόλιν ἦν καὶ ἱκυρίευσεν μεγάλην προξενήσας αἱματοχυσίαν καὶ καταδικάσας εἰς θάνατον καὶ αὐτὸν τὸν Βεκίρ πασᾶν.

Ἡ πτώσις τῆς Βαγδάτης καὶ ἡ ἐν γένει δυσάρεστος κατὰστάσις τῶν Ἀσιατικῶν ἐπαρχιῶν ἐπέφερον τὴν ἀντικατὰστασιν τοῦ Βεχράμ ἀγᾶ ἀρχηγοῦ τῶν γιαντισσάων διὰ τοῦ Χοσερέφ ἀγᾶ, καὶ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου Βεζύρου Κεμανκίς 'Αλῆ πασᾶ καὶ τοῦ Μιρέ Χουσεῖν πασᾶ· ἄλλοτε μεγάλου Βεζύρου Ταῦτα συνέβησαν κατὰ φεβρουάριον καὶ ἀπρίλιον τοῦ 1624.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἀφίκαντο εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἑκτακτοὶ ἀπειταλμένοι τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ἀνα-

γνωρίζουσιν τὴν ἀναγώρευσιν τοῦ νέου Σουλτάνου· πᾶσαι αἱ προγενέστεραι συμβάσεις μετὰ τῆς Γαλλίας, Ἀγγλίας, Ὀλλανδίας, Πολωνίας, Βενετίας καὶ Τρανσυλθανίας ἀνε-
νεώθησαν πανδημῶς ὡς καὶ ἡ μετὰ τῆς Αὐστρίας περὶ εἰ-
ρήνης συνθήκη. Ταυτοχρόνως τοιαύτας συνθήκας συναμο-
λόγησαν πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἐμπορίου των ἐν τῇ Μεσο-
γείῳ καὶ μετὰ τῶν ἀντιβασιλέων Ἀλγερίας, Τυνιδος καὶ
Τριπόλεως, οἵτινες ἦσαν αὐτόντοι μὲν ἄλλ' ὑπὸ τὴν κυ-
ριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου.

Ὁ διοικητὴς τῆς Ἐξερῶν ἐν τούτοις Ἀμπαζᾶ πασσᾶς
εἶχε κηρύξει ἐαυτὸν ἀντάρτην, ἀλλ' ὁ Χαφιζ πασσᾶς διορι-
σθεὶς μέγας Βεζύρης καὶ καταλιπὼν ἐν Κωνσταντινουπό-
λει ὡς τοποτηρητὴν τοῦ τὸν Γκουρτζή Μεχμέτ πασσᾶν
ἐξεστράτευσεν κατὰ μάχον τοῦ 1624 κατὰ τοῦ Ἀμπαζᾶ
καὶ τὸν κατετρόπωσεν πλησίον τῆς Καισαρείας κατ' αἰγου-
στον τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ὁ Ἀμπαζᾶ μόλις ἐσώθη φυγών,
αἱ δὲ γυναῖκες καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ἠχμαλωτίσθησαν ἐπι-
στάντος ὁμῶς ὀρμῆος χειμῶνος, ὁ Χαφιζ πασσᾶς πρὸς
καθησύχασιν τῶν τετραρχημένων ἤδη ἐπαρχιῶν ἀνεγνώρισεν
καὶ αὖθις τὸν Ἀμπαζᾶ πασσᾶν διοικητὴν Ἐξερῶν, ἀλλ'
ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ προσλάβῃ οὗτος προὔραν γιαντισάων ἐν
τῇ ἰδρᾷ τῆς διοικήσεώς του, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἀποθανόντος τοῦ Σεῦχσάκη
Ἑσσάτ ἐφέντη διεδέξατο αὐτὸν ὁ καὶ ἄλλοτε τοιοῦτος
Γιαντζὶ ἐφέντης.

Ταυτοχρόνως ὁ ἀρχινάαρχος Ρετζίπ πασσᾶς ἐξεστρά-
τευσεν μετὰ τοῦ στόλου εἰς Κριμαίαν πρὸς ἀποκατάστασιν
τῆς ἡσυχίας ἐν τῇ ὑποτελεῖ ταύτῃ ἡγεμονίᾳ, καθότι ἀπο-
θανόντος τοῦ χάνου, διεπιλονεῖκουσιν τὴν ἀρχὴν διάφοροι
συγγενεῖς. Μετὰ τινὰς μάχας, ὁ ἀρχινάαρχος ἀνεγνώρισεν
ὡς χάνην τὸν Μωχμετ Γκιραί.

Κατὰ πρώτην τότε φορὰν ἐφάνησαν ἐν τῇ ἄνω Βοσπό-
ρῳ 150 πλοίαρχα τῶν Κοζάκων φέροντα ἑκαστον ἀνὰ 20
ἐνόπλους ἀνδράς καὶ ἀρθρόνους ζωοτροφίας· οἱ Κοζάκοι οὐ-

τοὶ ἀπεβιάσθησαν εἰς Βουγιουνδρέ, Θερραπεῖα καὶ Νεα-
χώριον, ἀλλ' αὐθημερόν ἐξεδιώχθησαν πέραν τοῦ στομίου
τοῦ Βισπόρου μὴ τολμήσαντες νὰ ἐπανέλθωσιν.

Ἀρξικμένου τοῦ ἔκρος τοῦ 1625 ἰσχυρὰ ἐπικουράει ἐ-
στάλησαν εἰς τὸν ἐν Ἀσίᾳ διακείμενοντα μέγαν Βεζύρη καὶ
ἀρχιστράτηγον κατὰ τῶν Περσῶν Χαφίζ πασσάν· διάφοροι
στρατηγοὶ αὐτοῦ ἐνίκησαν τὰ περσικὰ στρατεύματα πρὸ
πάντων δὲ ἐν Γεωργίᾳ ὁ περσικὸς στρατὸς ὑπέστη μεγίστην
φθοράν διότι ἐκ 30,000 στρατοῦ μόλις 3000 διεσώθησαν.

Τῷ 1626 ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἀποτελούμενος ἐξ ἑκο-
σι μόλις πλοίων προσεβλήθη διὰ νυκτὸς παρὰ τὴν Βάρυν
ὑπὸ τρικισίων περίπου κοζακικῶν πλοηγίων· οἱ Κοζά-
κοι ἀναδύντες εἰσώρμησάν εἰς τινὰ ὀθωμανικὰ πλοία,
ἀλλ' ἐπὶ τέλους κατετρωπώθησαν. Ὀγδοήκοντα πλοίαρκα
αὐτῶν κατεβυθίσθησαν, ἑκατὸν ἐβδομήκοντα οὕτως συνε-
λήθησαν μετὰ 786 ἀνδρῶν, ὁ δ' ἀρχιναύαρχος Ρετζίπ
πασσὰς κατέπλευσεν ἐν Θριάμβῳ εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὁ μέγας Βεζύρης Χαφίζ πασσὰς ἐπο-
λιόρκησε τὴν Βαγδάτην προσπαθῶν νὰ τὴν ἀνακτήσῃ, νι-
κήσας μάλιστα ἐπανηλημμένως αὐτὸν τὸν Σάχην Ἀμπὰς
ἐλθόντα εἰς ἐπικουρίαν τῶν πολιορκουμένων. Ἐνῷ δὲ ὁ
Σάχης ἤρξατο διαπραγματευόμενος τὴν παράδοσιν τῆς πό-
λεως, ὁ Χαφίζ πασσὰς εἴτε ἐνεκὰ μεγίστης ἀλλειψέως ζωο-
τροφιῶν, εἴτε ἐνεκὰ τῆς ἐπιμονῆς τοῦ στρατοῦ, ἔλυσε τὴν
πολιορκίαν καὶ ἐπανηχώρησε διεχέμασεν ἐν Χαλιπίῳ
τῷ 1627.

Τρομερὰ ταυτοχρόνως πανώλης ἐνστάψατο ἐν Κωνσταν-
τινουπόλει ἐπήμεγε μεγίστην θραῦσιν· χίλιοι ἀπέθνησκον
καθ' ἑκάστην. Τὸ κυριώτερον ἰδίχ διὰ τὴν αὐτοκρατορίαν
κακὸν ἦν ἡ ἀπέλθειν εἰς ἦν εἶχον ἐλίσθῃ ἀπὸ τινων χρόνων
οἱ γιανίτσαροι καὶ οἱ σπαῖδες στασιάζοντες ἐνεκὸν ἐλα-
χίστων αἰτιῶν, πρᾶγματι ὁμοῦ ὡλούμενοι εἰς τὰ ἀτοπα-
ταῦτα κινήματα ὑπὸ διαφόρων μεγιστάνων ἰδία ἐπιδιω-
κόντων συμφέροντα. Οὕτω κατὰ δεικνύοντα τοῦ 1627 οἱ

γιανίτσαροι καὶ σπαῖδες προέβησαν εἰς ἀταξίαν ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν Χαλκιδίῳ· ἀποτέλεσμα τούτων ἦν ὁ θάνατος τοῦ Γκουρτζή Μεχμέτ πασᾶ τοποτηρητοῦ, ἡ παῦσις τοῦ Χαρίζ πασᾶ μεγάλου Βεζύρου ἀντικατασταθέντος ὑπὸ τοῦ πρώην τοιούτου Χαλήλ πασᾶ, καὶ ἡ τοῦ ἄγχι τῶν γιανιτσαρῶν Χοσρέφ ἀντικατασταθέντος ὑπὸ τοῦ πασᾶ-μπατῆ Ἀλῆ, καὶ τούτου ἀποθάνοντος μετ' ὀλίγον διωρίσθη τοιοῦτος ὁ Χαλήλ, ἐπικληθεὶς Κεζίκ Τιμούρ.

Κατὰ δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1627, καίτοι δριμυτάτου ὄντος χειμῶνος, ὁ μέγας Βεζύρης ἐκτρατεύσας ἀφίκετο εἰς τὸ ἐν Χαλκιδίῳ στρατόπεδον κατὰ μέρτιον τοῦ 1628. Ἐπὶ μῆνα· δ' ὀλικληροῦς προτεπάρθηκε νὰ καθυποτάξῃ τὸν διοικητὴν τῆς Ἐρζερούμ Ἀμπαζῆ πασᾶν, ὅστις ἐκ νέου εἶχε προῦθι εἰς ἀπειθὴ κινήματα ἐννοήσας ὅτι ὁ Χαλήλ πασᾶς ἐσκόπει τὸν θάνατόν του· ἀλλ' οὐδὲν κατωρθώθη, ὁ δὲ Χαλήλ πασᾶς ἀνγκληθεὶς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπαύθη τῆς μεγάλης Βεζυρίας καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανε συνειπὶς φυσικοῦ θανάτου.

Ὁ νέος μέγας Βεζύρης Χοσρέφ πασᾶς, ἀνὴρ ὡμὸς ἀλλὰ καὶ ἐνεργητικώτατος, κατώρθωθεν ἐντὸς ὀλίγου χρόνου νὰ υποτάξῃ τὸν Ἀμπαζῆ πασᾶν διοικητὴν Ἐρζερούμης, εἰς τὸν ὅποιον καὶ παρεχώρησεν ἀμνηστειὰν ἣν ἐσεβάσθη· κατ' ὀκτώβριον δὲ τοῦ 1628 ἐπανῆλθεν ἐν θριχμῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν φέρων μετ' ἑαυτοῦ τὸν Ἀμπαζῆ πασᾶν καὶ τὸν Πέρση στρατηγὸν Σιμσῆ χάν αἰχμαλωτισθέντα ἐν τινὶ μάχῃ. Ὁ μέγας Βεζύρης ἐγένετο δεκτὸς ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου μετὰ μεγάλων τιμῶν καὶ δώρων, ὁ δὲ Ἀμπαζῆ πασᾶς διωρίσθη διοικητὴς Βοσνίας.

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐνανεώθη μετὰ τῆς Αὐστρίας ἡ συνθήκη τοῦ Σιλβχτορόκ εἰς ἣν περιελήφθησαν ἐκτὸς τῶν μεγάλων εὐρωπαϊκῶν δυάμεων, καὶ ὁ ὑποτελὴς τῇ Πύλῃ ἡγεμὸν τῆς Τρανσυλβανίας Βεθλὲν Καμπέρ ὅστις μυρίας ῥέδιουργίας μετέρχετο διὰ νὰ ἀνγκλωρισθῇ καὶ ὡς βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας.

Ὁ Σουλτάνος ἐν τούτῳ ἐνγλικοῦτο ὅλον ἐν ἀπικόμενος εἰς τὸ δέκατον ἑβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας του· τὸ ἀνάστημά του εἶχεν ἀναπτυχθῆ, τὸ δὲ πρόσωπόν του εἶχε λάθει τὸ ἐλαϊόχρουν ἐκεῖνο τῆς γενεᾶς του· τὸ βλέμμα του ἦν μέλαν, ἡ δὲ ὄψις του αὐστηρά. Ἀκριβῆς εἰς τὰς ἀπασχολήσεις του καὶ ποθὼν νὰ μανθάνῃ τὰ περὶ ἐκυτόν, ἤρεσκετο νὰ διατρέχῃ μετρημεισμένος τὰς ὁδοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως· μικρὸν δὲ κατὰ μικρὸν ἀπηλλάχθη τῆς κηδεμονίας τῆς μητρὸς του καὶ ἐνέλαβε μόνος του τὴν διοίκησιν τοῦ κράτους.

Ἀρξαμένου τοῦ ἔαρος τοῦ 1629 ὁ μέγας Βεζύρης ἐξεστράτευσεν εἰς Ἀσίαν σκοπεύων νὰ καταδιώξῃ τοὺς Πέρσας καὶ νὰ ἀνακτήσῃ τὰς ὑπ' αὐτῶν κυριευθείσας χώρας καὶ πρὸ πάντων τὴν Βαγδάτην· ὁ Σάκης τῆς Περσίας Ἀμπάς εἶχεν ἀποθάνει ἐν τῷ μεταξύ ἀφήσας τὸν θρόνον εἰς τὸν υἱόν του Σάχ Μερζά, τοῦτο δὲ διηκούσιν τοὺς σκοποὺς τοῦ μεγάλου Βεζύρου· οὗτος προχωρήσας μέχρι Χαλεπίου προσπενέχθη μετὰ μεγίστης αὐστηρότητος πρὸς πολλοὺς διοικητὰς καὶ τιμαριούχους βέηδας. Ἐκεν ὅμως τῶν ῥαγδαίων βροχῶν ἐπλημμύρησαν ὁ Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης μεταβαλόντες τὴν Μεσοποταμίαν εἰς εὐρυτάτην θάλασσαν καὶ διὰ τοῦτο ὁ μέγας Βεζύρης δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν πολιορκίαν τῆς Βαγδάτης ἀρκεσθῆς νὰ στρέψῃ τὸν στρατὸν κατὰ τοῦ Κουρδιστάν, καθυποτάξας τεσσαράκοντα διαμερίσματα τῆς χώρας ταύτης, καὶ ἐκδιώξας τοὺς Πέρσας διοικητὰς· ἐκείθεν ἐκστρατεύσας εἰς τὰ ἐνδοτέρω τῆς Περσίας ἐνίκησεν ἐπανειλημμένως ἄλλοτε μὲν αὐτός, ἄλλοτε δὲ οἱ στρατηγοὶ του, τοὺς περσικοὺς στρατοὺς καὶ οὕτω νικῶν καὶ ἐκπορθῶν ἐξέκλινε καὶ αὐθις τῆς ὁδοῦ καὶ ἀγὼ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν περσικὴν πρωτεύουσιν, διηκολήθη πρὸς τὴν Βαγδάτην πρὸ τῶν τειχῶν τῆς ὁποίας ἐφθασε κατ' ὀκτώβριον τοῦ 1630· πολιορκήσας δ' αὐτὴν ἐπὶ ἓνα καὶ ἡμισυ μῆνα, ἀπεχώρησεν εἰς Χαλέπιον ὅπου καὶ διεμείνει μέχρι τοῦ ὀκτωβρίου τοῦ 1631 σχεδὸν ἀπρακτος,

οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ ἐχθροὶ τοῦ ἐπέτυχον ἐν τῷ μεταξὺ τὴν πῦσιν τοῦ, διορισθέντος μεγάλου Βεζύρου τοῦ καὶ πρόην τοιοῦτου Χαφίζ πασᾶ, ἀλλὰ καὶ οὗτος δὲν διετέλεσεν ἐπὶ πολὺ ἐν τῇ θέσει τοῦ, διότι διὰ τῶν ῥαδιουργιῶν τοῦ Ρετζέπ πασᾶ οἱ σπαῖδες προέβησαν εἰς ἀταξίας ἐπενεγκούσας τὸν θάνατόν τοῦ· ἕνα μῆνα μετὰ τοῦτο ὑπέστη τὸν θάνατον καὶ ὁ Χασρέφ πασᾶς διχρμένων ἐν Τοκάτ καὶ νοσηλευόμενος συνεπαίχθη ἀσθρίτιδος· μέγας Βεζύρης διωρίσθη ὁ Ρετζέπ πασᾶς ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐπέδειξεν ἀκαταλόγιστον χαρμητέρα, διότι ὑπέβαλε τὰς ἀταξίας τῶν γιαντισάρων καὶ σπαῖδων ἐν τε τῇ πρωτεύουσῃ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις.

Ταῦτα ἔχων ὑπ' ὄψει ὁ Σουλτάνος Μουράτ, ἀνδρωθεὶς δὲ πλέον τὴν ἡλικίαν καὶ ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἀνδρικοῦ τοῦ χαρμητέρος, ἀπεφάσισε νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν ἀνώμαλον καὶ ἐπικίνδυνον ἐκείνην κατὰ ττασιν τῶν πραγμάτων. Σχῶν λοιπὸν ἀποδείξας ἀνυμρισητήτους τῆς δουλοπτητος τοῦ Ρετζέπ πασᾶ, κατεδίειξεν αὐτόν εἰς θάνατον τῇ 18 μαΐου 1632. Μέγας Βεζύρης διωρίσθη ὁ ἄλβανός Ταδανγιάτ Μεχμέτ πασᾶς, ὅστις καὶ διετέχθη αὐστηρῶς νὰ τιμωρήτῃ πᾶσαν τοὺς πρωταγίους, τῶν ταρξιδῶν· αἱ διαταγαὶ τοῦ Σουλτάνου ἐξετελέσθησαν ἀκριβῶς καὶ μετ' ὀλίγον περίρβοι καὶ ἔντρομοι οἱ τε γιαντισαροὶ καὶ οἱ σπαῖδες προσῆλθον καὶ ὤμωσαν ἐπὶ τοῦ Κορανίου πίστιν καὶ ὑποταγὴν τῷ Σουλτάνῳ· τοιοιτοτρόπως ἡ πρωτεύουσα καθυσύχασεν, ἐδόθησαν δὲ αὐστηραὶ ὡσαύτως διαταγαὶ πρὸς κατεύθυνσιν καὶ τῶν ἐν Ἀσίᾳ ταραχῶν· καὶ τοῦτο δὲ ἐπετεύχθη τιμωρηθέντων ἀπάντων τῶν αὐτουργῶν καὶ οὕτως ὁ Σουλτάνος ἡδυνήθη νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἡσυχίαν τοῦ κράτους καὶ νὰ σκερθῇ περὶ ἀνακτήσεως τῶν ὑπὸ τῶν Περσῶν κατεληρθεῖσων ἐν τῷ μεταξὺ χωρῶν καὶ πόλεων.

Τῷ 1633 ὁ Σουλτάνος ἐγέννησεν υἱὸν καὶ δημοτελῶς ἐωρτάσθη τὸ συμβάν· κατ' αὐγουστον δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους συνέβη τρομερὰ πυρκαϊὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει διχρήστα

όλοκλήρους ἡμέρας καὶ ἀποτεφρώσασα 20,000 μεγάλας καὶ μικρὰς οἰκίας. Ἄπασα σχεδὸν ἡ Κωνσταντινούπολις ἐγένετο παρανάλωμα· τὸ πῦρ ἐκραγὲν πλησίον τῆς Πύλης Τσιβαλλίου ἐπέξετάθη μέχρι τῶν συνοικιῶν Σουλτάν Σελίμ, Σουλτάν Μεχμέτ, Οὐν-καπάν καὶ τῶν πέριξ. Ὁ Σουλτάνος αὐτοπροσώπως διηύθυνε τὰς ἐνεργείας πρὸς καταστολὴν τοῦ πυρός. Μετὰ ταῦτα δὲ ἀπηγόρευσε αὐστηρῶς τὰ καφε-νεῖα καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ καπνοῦ πρὸς πρῶληψιν τῶν πυρ-καΐων καὶ πρὸς ἀποφυγὴν συσσωρεύσεως τοῦ λαοῦ. Νυχθη-μερὸν μετημφισμένος διέτρεχε τὰς ὁδοὺς ἵνα πεισθῇ ἰδίους ὅμμασι περὶ τῆς τηρήσεως τῶν διαταγῶν του· εἰς τὰς ἐσχάτας δὲ τιμωρίας ὑπεβάλλοντο οἱ παραβάται αὐτῶν.

Τῷ 1633 κατ' ὀκτώθριον ἀπῆλθεν εἰς Ἀσίαν ὁ μέγας Βεζύρης διαχειμῶσας ἐν Χαλεπίῳ καὶ μετὰ τῆς διαταγῆς νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Περσῶν ἅμα τῷ ἐκρί. Ὁ δὲ Σουλτάνος ἐποίησατο ἐκδρομὴν εἰς Προῦσαν καὶ Ἀδριανούπολιν καὶ αὐστηρῶς τιμωρῶν τοὺς ταραξίαις καὶ τοὺς παραβάτας τῶν διαταγῶν του κατὰ τὴν ἐπάνοδόν του ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἀπηγόρευσε καὶ τὴν οἰνοποσίαν, διατά-ξας τὴν κατεδάφισιν ὅλων τῶν οἰνοπωλείων.

Αἱ μετὰ τῆς Πολωνίας σχέσεις διεκόπησαν ἐν τῷ μετα-ξὺ καὶ ἐκηρύχθη μέλιστα καὶ ὁ πόλεμος κατ' αὐτῆς, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς Βραδίσλαος ἐνοχλούμενος καὶ ὑπὸ τῶν Ρώσων προετίμησε τὴν εἰρήνην ὑποβληθεὶς ἐκ νέου εἰς τὴν ἀπό-τισιν τῇ Πύλῃ ἐτησίου φόρου.

Κατὰ μάρτιον τοῦ 1635 αὐτὸς τέλος ὁ Σουλτάνος ἐξε-στράτευσε εἰς Ἀσίαν κατὰ τῶν Περσῶν καὶ ἀρῶν καθ' ὁδὸν αὐστηρῶς ἐτημώρησε διὰ τῶν ἐσχάτων ποινῶν τοὺς προκαίνοντας τὰς διαταγὰς του, μεγάλους καὶ μι-κροὺς, ἀφίκετο εἰς Ἐρζερούμην κατ' ἰούλιον ὅπου συνήτη-σεν αὐτῷ ὁ μέγας Βεζύρης. Ἐκείθεν προχωρήσας ἐφθάσε πρὸ τῶν τευχῶν τοῦ Ἐρβάν ὅπερ μετὰ τινῶν ἡμερῶν πο-λιορκίαν παρεδόθη. Ὁ Σουλτάνος κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἔδειξε μεγίστην αὐταπάνησιν καὶ πολεμικὴν ἱκα-

νόηται ὅτι ὄχι μόνον κατὰ τὸ δίκαιον τῆς ὁδοιπορίας του τὸ ἐρίππιον μόνον εἶχεν ὡς προσκεφάλαιον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κατὰ τοῦ Ἐριβάν ἐφόδου ὑπαινίχθη τὸν ζῆλον τῶν πασάδων στρατηγῶν· τοσοῦτον δὲ ῥωμαλέος εἶχε καταστῆ ὥστε τὸν παχύσαρκον μέγαν Βεζύρην ἐκρήκῃ ποτε ἐναίριον ἐπὶ τινὰ λεπτά διὰ τῆς μιᾶς μόνης χειρὸς του.

Μετά τὴν ἀλωσιν τοῦ Ἐριβάν ὁ Σουλτάνος ἐπεμψε τὴν ἀγγελίαν ταύτην εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπου ἐγένετο φωταψία ἐπὶ τούτῳ· διαρκούσης ὁμῶς αὐτῆς ἀπέθανον αἶφνης οἱ δύο ἀδελφοὶ τοῦ Σουλτάνου, Βαγιαζίτ καὶ Σουλεϊμάν, πρίγκιπες διὰ πολλῶν προτερημάτων περικοσμούμενοι· ἐξ Ἐριβάν ὁ Σουλτάνος διηυθύνθη εἰς τὰ ἐνδότερα ἐκπορθῶν τὰς περσικὰς πόλεις ἐν αἷς καὶ τὴν Ταυρίδα· ἐκείθεν κατήλθεν εἰς Δικαδικίρ ὅπου διαρρίνας ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἔνεκα τῆς κατατροχούσης αὐτὸν ἀρθρίτιδος, ἔλαβε τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀγούσαν ὅπου καὶ ἀφίκετο κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1635 ἐν θριάμβῳ τελείας δημοσίας ἐορτᾶς καὶ φωταψίας ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας.

Μετά τινὰ ὅμως χρόνον ὁ Σάχης τῆς Περσίας ἐπιθῶν καὶ ἐπωφελοῦμενος τὸν χειμῶνα καὶ τὴν ἀπουσίαν τῶν ὀθωμανικῶν στρατευμάτων ἀνέκτησε τὸ Ἐριβάν· ἔνεκα δὲ τούτου ὁ μέγας Βεζύρης καὶ αὐτὸς ἐξεστράτευσεν εἰς Ἀσίαν καὶ μετ' αὐτὸν καὶ αὐτός ὁ Σουλτάνος ὠδηγήσας τὸν στρατὸν πρὸς ἀλωσιν τῆς Βαγδάτης. Ἐτι ἐν Κωνσταντινπολὶ αὐτοῦ εὗρισκαμένου ἀπέθανεν αἶφνης καὶ ὁ τρίτος ἀδελφὸς του Κασίμ νέος πολλὰ ἔχων πλεονεκτήματα.

Ὁ Σουλτάνος ἔρθεσε πρὸ τῆς Βαγδάτης κατὰ νοέμβριον τοῦ 1638 καὶ μετὰ πολιορκίαν τεσσαρακονθήμερον, διαρκούσης τῆς ὁποίας προσηνέχθη μετὰ μεγίστης κριτερίας καὶ ἀνδρίας ἐμφυχόνων τοὺς στρατηγούς καὶ στρατιώτας, ἡ πόλις αὕτη παρεδόθη καὶ ἔκτοτε διαιτελεῖ ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῶν ὀθωμανῶν Σουλτάνων.

Μετά τὴν ἀλωσιν τῆς Βαγδάτης, ὁ Σουλτάνος διηυθύν-

Θη εἰς Κωνσταντινούπολιν διατάξας τὸν μέγαν Βεζύρην νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τὸ ἔρ' ἑν ὃ Σάχη δὲν ἤθελε ζητήσει ἐν τῇ μεταξύ εἰρήνην καὶ κατ' ἰούλιον τοῦ 1639 ἀφίκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐν Οὐράμῳ· ὀλίγον δὲ χρόνον μετὰ ταῦτα συνωμοτιγῆθη μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ τοῦ πρεσβυτοῦ τοῦ Σάχη συνθήκη εἰρήνης δι' ἧς παρεχωρεῖτο ἡ ἐπαρχία τ. Ὑ' Εἰρήν τῇ Περσίᾳ, ἀνεγνωρίζοντο δὲ ὅλαι αἱ λοιπαὶ ἐπαρχίαι ὡς ὀθωμανικαὶ κατῆσεις.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Σουλτάνος Μουσταφᾶς ἀπέθανεν ὑπὸ ἀσθενείας ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Σουλτάνου.

Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1639 ὁ Σουλτάνος ἐδέξατο τὰ συγχαρητήρια τῶν εὐρωπαϊῶν πρέσβεων ἐπὶ τῇ ἐπιτυχείᾳ ἐκστρατείας. Μεγαλοπρεπεστάτη ἐγένετο ἡ ὑποδοχὴ αὐτῇ· ὁ Σουλτάνος καθήμενος ἐπὶ θρόνου ὀλοχρόστου, ἔχοντας τέσσαρας στήλας ἐκ στερεοῦ ἀργύρου, ἐπὶ τῶν ὑποίων ἦσαν κειραρχημένοι στίχοι ποιήματος περὶ ἐλώσεως τῆς Βαγδάτης, ἠρρίδετο ἐπὶ προσκεφαλίου πεπτοικιζμένου διὰ μεγάλων μαργαριτῶν, τὸ δὲ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του ἦν πλήρης ἀδάμαντων.

Κατ' ὁκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ὁ μέγας Βεζύρης γενόμενος δεκτὸς μετὰ μεγάλων τιμῶν.

Ἐν τούτοις αἱ ἐκδρομαὶ τῶν πειρατῶν Τύνιδος, Ἀλγερίου καὶ Τριπόλεως ἐγένοντο ἐνοχλητικώταται ἐν τῇ Μεσογείῳ πρὸ πάντων εἰς τὰ γαλλικὰ καὶ βενετικὰ παράλια· ἡ Γαλλία μάλιστα ἐπέμψε κατ' αὐτῶν τρεῖς μοῖρας στόλου ἀλλ' ἄνευ σπουδαίου ἀποτελέσματος.

Ὁ Σουλτάνος Μουράτ κατατρυχόμενος ὁλονέν ὑπὸ τῆς ἀρθριτιδος ἐτελεύτησε τὸν βίον τῇ 9 φεβρουαρίου 1640, τὸν διαδέχθη δὲ ὁ μόνος ἐπίζήσας ἀδελφὸς του Σουλτάνος Ἰβραήμ.

Ὁ Σουλτάνος Μουράτ ὑπῆρξε πράγματι ἄκαμptos καὶ λίαν αὐστηρὸς εἰς τὰς ἀποφάσεις του, διὰ δὲ τοῦ χαρακτηρὸς του τοῦτου κατώρθωσε νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν πεί-

Θαρχίαν ἐν τῷ στρατῷ, νὰ αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν αὐτοῦ, νὰ καταπαύσῃ τὰς ἐν ταῖς ἀσιατικαῖς ἐπαρχίαις ταραχάς, νὰ ἀνακτῇ ὀριστικῶς τὴν Βαγδάτην καὶ ἐν γένει νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸ κράτος τὴν πρώτην αὐτοῦ εὐκλειαν καὶ ἰσχύν.

18ος ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΙΒΡΑΪΜ Ο Α'.

Βασιλεύσας 9 ἔτη.

(Ἔτος Ἑγείρας 1049—1058 ἢ 1640—1649 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσι τὰ ἑξῆς:

Ἀλώσις τῆς Κρομαίας.—Πόλεμος κατὰ τῆς Βενετίας.—Συνθηκολόγησις τῶν Χανίων καὶ Ἡρακλείου Κρήτης.—Ταραχαὶ τῶν γιαντισίων.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου.

Διάδοχος τοῦ Σουλτάνου Μουράτ ἐγένετο ὁ ἀδελφός του Σουλτάνος Ἰβρὰιμ πρὸ πολλῶν ἐτῶν διαμένων ἐν τινὶ πτέρυγι τῶν ἀνακτόρων· μήτηρ αὐτοῦ ἦν ἡ Σουλτάννα Κεσίμ. Ὁ νέος Σουλτάνος περιζωθὲς τὴν σπάην ὑπεδέξατο τοὺς μεγιστάνους τοῦ κράτους ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ θρόνου καὶ ταυτοχρόνως ἀνήγγειλε δι' ἀπεσταλμένων εἰς τὰς εὐρωπαϊκάς καὶ ἀσιατικὰς ἀρχαίας τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησίν του. Ἀπαντες δὲ οἱ Βεῆροι διετηρήθησαν εἰς τὰς θέσεις των.

Οἱ ἐν τοῖς μεθορίοις ὁθωμανοὶ διοικηταὶ εἰσέβηλον εἰς τὴν Συρίαν καὶ ἐξεπύρηνσαν πόλεις τινὰς αὐτῆς ἀλλὰ προσθεὶς Αὐστριακὴ καὶ Οὐγγρικὴ μεταβῆσα εἰς Κωνσταντινούπολιν διεπρηγματεύθη καὶ ἐπέτυχε τὴν ἀνανέωσιν τῶν συνθηκῶν κατὰ ἰσχύον τοῦ 1641. Ἐκτακτοὶ ὡσαύτως πρέσβεις τῆς Ρωσσίας, Περσίας, Τρηνσυλβανίας, Βλαχίας,

Μολδαβίας καὶ Περσίας συνεχάρησαν τῷ Σουλτάνῳ ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει ὑποβιβάλλοντες τοὺς συνήθεις φόρους καὶ πλοῦσι δῶρα.

Κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1642 ἐγεννήθη τῷ Σουλτάνῳ πρῶτος υἱὸς ὀνομασθεὶς Μεχμέτ καὶ κατόπιν δεύτερος ὁ Σουλεϊμάν· δημοτελεῖς δ' ἑορταί καὶ φωταψφαὶ ἐγένοντο ἐπὶ τούτῳ· τὴν ἐκ τούτου ὁμῶς χαρὰν ἐπεσκήασαν διάφορα θλιβερά συμβάντα, ἥτοι σεισμός καὶ πυρκαϊὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐμφάνις κομήτου, βροχὴ κόνεως, ἕτερος σεισμός ἐν Ἀσίᾳ καταστρέψας σὺν ἄλλαις πόλεσι καὶ τὴν Ταυρίδα ὡς καὶ τὸ μεγαλοπρεπέστατον μωσουλεῖον τοῦ Μογγόλου αὐτοκράτορος Σεμγκιζὴν οὐτινος τὰ ἐρείπια διεγείρουσι μέχρι τοῦ νῦν τὸν θυμασμὸν τῶν περιηγητῶν.

Ὁ μέγας Βεζύρης Καρὰ Μουσταφᾶ πασᾶς, ἱκανὸς καὶ δραστήριος, ἐπέστησεν ἰδίᾳ τὴν προσοχὴν εἰς τρία σπουδαῖα ζητήματα, τὴν βελτίωσιν τοῦ νομίσματος, τὸν κανονισμὸν καὶ τὴν διατήρησιν τῶν ἐν ταῖς ἀγοραῖς πωλουμένων καὶ τὴν ἀπογραφὴν τῶν κατοίκων τοῦ κράτους ὡς καὶ τὴν τακτοποίησιν τῶν φόρων· αἱ μεταρρυθμίσεις αὗται ἐξετελέσθησαν ταχέως ἐφαρμοσθεῖσαι μετὰ μεγίστης αὐστηρότητος· ἐπεὶ δὲ διατηρήθη καὶ ἐπὶ τῆς νέας βασιλείας ἡ περὶ τοῦ καπνίσματος ἀπαγόρευσις, οἱ ἑρπύλλαι τοῦ καπνοῦ κατέφυγον εἰς τὴν διὰ τῆς ῥινὸς ἀπορροφωμένην καπνόκοινον πρῶτην τότε φορὰν εἰσάχθεισαν ἐν Τουρκίᾳ.

Τῷ 1641 ἐγένετο ἡ πρώτη κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἐκστρατεία κατὰ τῶν Κοζάκων κατεχόντων ἀπὸ πέντε ἐτῶν τὴν Κριμαίαν· καὶ ἡ μὲν πρώτη ἐκστρατεία ἀπέτυχε· κατὰ τὸ ἐπὶ τὸν ὅμως ἔτος 1642 δευτέρα ἐκστρατεία ὑπὸ τὸν Μεχμέτ πασᾶν Σουλτάν ζαδὲ, ἔγγονον πρὸς μητρὸς μιᾶς Σουλτάνας, ἐπέτυχε πληρέστατα· καὶ οἱ μὲν Κοζάκοι προετίμησαν νὰ καύσωσι τὴν πόλιν ἢ νὰ τὴν περὶδύωσιν, ἀλλ' ὁ Μεχμέτ πασᾶς ἀνυποχώρησεν αὐτήν.

Τῷ 1643 ἐγεννήθησαν δύο εἰσέτι υἱοὶ τῷ Σουλτάνῳ ὁ Ἀχμέτ καὶ ὁ Μουράτ, ὁ τελευταῖος δ' οὗτος ἀπέθανε μετὰ

δέκx μῆνας. Ὁ περιβόητος υἱὸς τοῦ Νασσούχ πασᾶ ὅστις ἤρξατο ταρχτῶν τὴν Ἀσίαν προσκληθεὶς εἰς Κωνσταντινούπολιν κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Ἡ πανώλης ἐποίησε τρομεράν θραύσιν καὶ ἐν Αἰγύπτῳ ἀποδεκάτισαα τὸν στρατὸν καὶ καταστρέψαα διακόσια τριάκοντα χωρία.

Ἐν τούτοις ἡ βασιλομήτωρ ὑποβηθουμένη καὶ ὑπὸ τῶν εὐνοουμένων τοῦ Σουλτάνου, τοῦ Γιουσούφ πασᾶ σταυλάρχου καὶ τοῦ χέτζα Χουσεῖν Ἀζιντζί, προεκάλεσε τὴν παῦσιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου Καρά Μουσταφᾶ ὅστις δὲν ἦτο μὲν κάτοχος παιδείας, ἀλλ' ἐκέκτητο μεγίστην ἱκανότητα κατορθώσας νὰ καταστείλῃ κατὰ τὸ δίκστημα τῆς διοικήσεώς του πάσας τὰς ἀξιώσεις τῶν γιαντισκῶν καὶ σπαχίδων, οἵτινες εἰς οὐδὲν στασιαστικὸν κίνημα εἶχον προβῇ· ταυτοχρόνως ἐτακτοποίησε τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τοῦ κράτους, εἰσῆγαγε σπουδαίας οἰκονομίας καὶ ἐν διαστήματι πέντε ἐτῶν ἠύξησε τὸ ἀποθεματικὸν καφέλαιον κατὰ 150 χιλιάδας δουκάτων. Ἀνήγειρεν ὡσαύτως διάφορα εὐσεβῆ καὶ δημόσια καθιδρύματα ἐν Μίκκx, Σεδαστειῆx, Ἀδριανουπόλει καὶ Κωνσταντινουπόλει· διάδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ Μεχμέτ πασᾶx Σουλτάν Ζαδὶx προῆx εἰς πλείστας μεταθέσεις στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν διοικητῶν.

Τῷ 1644 ὁ Σουλτάνος Ἰβραῆμ τυνοδευόμενος μόνον ὑπὸ τῶν εὐνοουμένων του καὶ τῆς περιληφμένης τοῦ συζύγου ἐποίησατο ἐκδρομὴν μέχρις Ἀδριανουπόλεως· κατὰ δὲ τὴν ἐπάνοδόν του παρειρήθη εἰς τὴν γέννησιν δύο εἰσέτι υἱῶν, τοῦ Ὁσμάν καὶ Σελίμ.

Τῷ 1645 παρ' ὀλίγον ἐγένετο διακοπὴ σχέσεων μετὰ τῆς Ῥωσσίας καὶ Αὐστρίας ἐνεκα τῶν Ταταρικῶν ἐισβολῶν ἀφ' ἐνὸς καὶ τῶν ῥαδιουργιῶν τοῦ Ῥωσσοῦ ἡγεμόνος τῆς Τρανσυλθανίας ἀφ' ἑτέρου· δι' ἀμοιβαίων ὁμῶς πρεσβειῶν αἱ συνήλθαι ἐπεκυρώθησαν καὶ αὐτίx.

Ἐν τούτοις ὁ Σουλτάνος μὴ περισπώμενος ὑπὸ πολέμικων ἐκστρατειῶν ἐντρεπείτο διασκορᾶλλον μετὰ τῶν εὐ-

νοουμένων του· ἔνεκα ὅμως ῥχδισουργιῶν τινων ὁ ἀρχιευ-
νοῦχος τῶν ἀνακτόρων Σουλτουλῶν ἀναγκασθεὶς νὰ με-
ταβῇ εἰς Μέκκαν προσεβλήθη καθ' ὁδὸν ὑπὸ Μελιταίων
πειρατῶν· καὶ αὐτὸς μὲν ἔπασσε μαχόμενος, ἡ δὲ συνοδία
τοῦ ἀπασα περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῶν πειρατῶν· μεταξύ τῶν
αἰχμαλωτισθέντων ἦν καὶ ἡ τροφὸς τοῦ υἱοῦ τοῦ Σουλτζ-
νου μετὰ τοῦ τέκνου τῆς. Οἱ πειραταὶ καταφυγόντες εἰς
τὰ δυτικά παράλια τῆς Κρήτης, ἐπήνεγκον τὴν κήρυξιν
τοῦ πολέμου κατ' αὐτῆς τῆς Βενετικῆς δημοκρατίας εἰς
τὴν ἀνῆκεν ἡ Κρήτη· ἡ ἀλωσις τῆς νήσου ταύτης ἀπὸ
πολλοῦ ἦν ἐν τῷ νῦ τῶν ἰθυόντων τὴν ὀθωμανικὴν αὐ-
τοκρατορίαν καὶ διὰ τοῦτο ἀμέσως ἐπωφελήθησαν τὴν πα-
ρουσιαζομένην εὐκαιρίαν.

Ἀρχιστράτηγος τῶν ὀθωμανικῶν στρατευμάτων συμπο-
σούμενων εἰς 100,000 ἀνδρας διωρίσθη ὁ Γιουσούφ πασ-
σᾶς ὅστις ἐπιβὰς τοῦ στόλου συγκειμένου ἐξ 110 μεγάλων
καὶ 300 μικρῶν πλοίων ἀπῆρεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως
τῇ 30 ἀπριλίου 1645. Ὁ σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας εἶχε
τηρηθῇ μυστικός, ἐκτὸς δὲ τοῦ ἀρχιστρατήγου, οἱ λοιποὶ
ἐνόμιζον ὅτι διηυθύνοντο κατὰ τῆς Μελίτης. Ἐναντίοι ἄ-
νεμοι καὶ τρικυμιαί ἐβράχυναν τὸν κατάπλουον εἰς τρόπον
ὥστε μόλις περὶ τὰ τέλη ἰουλίου ὁ ὀθωμανικὸς στόλος προσ-
ωρρίσθη εἰς τὸν λιμένα τῶν Χανίων (τὸ πάλαι Κυδωνίαι·
ἡ δὲ λέξις Χανία ἐκ παραφθορᾶς ἐστὶ τοῦ Χανδάκ, χάνδα-
κος, τὸν ὅποιον ὠρυζᾷαν οἱ Σαρακκενοὶ πέριξ τῆς πόλεως
κατὰ τινα εἰς τὴν νῆσον ἀπόβασιν τιν).

Οἱ ὀθωμανοὶ ἀποβάντες περιεκύκλωσαν αἶφνης τὴν πό-
λιν τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι οὐδὲν τοιοῦτον ἀνέμενον· ἡ πο-
λιορκία διήρκεσεν εἴκοσι περίπου ἡμέρας· μετ' ἐπανειλημ-
μένας δ' ἐφοδούς οἱ διοικηταὶ τῆς πόλεως ἐσυνηκολόγη-
σαν· ἡ ἀλωσις τῶν Χανίων ἐπληγυρίσθη ἔν τε Κωνσταν-
τινουπόλει καὶ ταῖς ἐπαρχίαις δημοτελέστατα μεθ' ἑορτῶν
καὶ φωταφῶν. Κατ' ὁμολογίαν δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1645
ὁ ἀρχιστράτηγος Γιουσούφ πασσᾶς κατακλιπὼν φρούραν ἐν

Χανίοις ἀπῆρεν εἰς Κόρυλλον ὅπου ἀπίλυσε τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ εἰς τὰς ἐστίας του καὶ ἐκείθεν ἐπανάκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν γενόμενος δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου μετὰ μεγίστων τιμῶν.

Ὁλίγον καιρὸν μετὰ ταῦτα νέα πυρκαϊὰ διαρκέσασα τριάκοντα ὥρας ἀπέτέρρωσε μέγα μέρος τῆς πρωτευούσης σὺν αὐτῇ δὲ συνέβησαν καὶ μετεωρολογικὰ φαινόμενα, καταιγίδες, πλημμύραι καὶ τὰ τοιαῦτα.

Κατὰ δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1645 ἐπαύθη τῶν καθηκόντων του ὁ μέγας Βεζύρης Σουλτάν-ζαδὲ ἀνηκατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Σαλίχ πασσᾶ, ἀπέθανε δὲ ὑπὸ δυσμέλειαν καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος Γιουσούφ πασσᾶς.

Τῷ ἐπὶόντι ἔτει 1646 ὁ ἔκπτωτος μέγας Βεζύρης Σουλτάν-ζαδὲ διωρίσθη ἀρχιστράτηγος κατὰ τῶν Βενετῶν, καὶ ἀπέπλευσε μετὰ τοῦ στόλου· οἱ Βενετοὶ καταλαβόντες ἐν τῷ μεταξὺ τὴν Τένεδον ἐξεδιώχθησαν· ὁ δὲ ὀθωμανικὸς στόλος ἀπεβίβασε τὸν στρατὸν εἰς Κρήτην· κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην ἐκστρατεῖαν ἀπέθανε μὲν ὁ Σουλτάν-ζαδὲ, ὁ ἀρχιναύαρχος ὅμως μετὰ τῶν λοιπῶν στρατηγῶν κατώρθωσε τὴν ἄλωσιν τῆς Ρεθύμνου ὀχυρᾶς πόλεως τῆς Κρήτης καὶ ἄλλων ὡς καὶ τῆς Κισσάμου, Ἀποκορώνου καὶ λοιπῶν.

Τῷ 1647 νέα ἐκστρατεία διοργανώθη κατὰ τῆς Κρήτης πρὸς ἄλωσιν τῆς πρωτευούσης αὐτῆς, τοῦ Ἡρακλείου, καὶ κατὰ τῶν ἐν Δαλματικῇ βενετικῶν κτήσεων· παυθὲντος δὲ καὶ ἀποθανόντος τοῦ μεγάλου Βεζύρου Σαλίχ πασσᾶ διωρίσθη τοιοῦτος ὁ Ἀχμέτ πασσᾶς.

Αἱ ἐν Δαλματικῇ ἐχθροπραξίαι ἀπέβινον ὑπὲρ τῶν Βενετῶν, ἡ ἄλωσις τοῦ Ἡρακλείου τῆς Κρήτης εἶχεν ἐγκαταλειφθῇ, ἐν ᾧ ὁ μέγας Βεζύρης κρύπτων πάντα ταῦτα καὶ οὐδὲν κοινολογῶν τῷ Σουλτάνῳ ἀπησχολεῖτο εἰς μεταθέσεις διοικητῶν· ἐκτὸς τῶν βενετικῶν ἐπιτυχιῶν, ταραχαὶ ἤρξαντο καὶ ἐν Ἀσίᾳ, ἐν γένει δὲ ἡ κατὰστάσις τῶν πραγ-

μάτων ἦν οὐχὶ εὐάρεστος· ἔνεκα τούτων ὁ μέγας Βεζύρης Ἀχμέτ πασσᾶς ἐπαύθη τῶν κηθηκόντων τοῦ ἀντικατασταθῆς ὑπὸ τοῦ Σοφῆ Μεχμέτ πασσᾶ καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν, ὁ δὲ Σουλτάνος Ἰβραήμ παρητήθη τοῦ θρόνου καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανε καὶ οὗτος. Ταῦτα συνέβησαν κατ' αὐγουστον τοῦ 1648.

ΕΠΟΧΗ ΕΚΤΗ.

Περίλαμβάνουσα 81 ἔτη.

(Ἔτος Ἑγείρας 1059—1143 ἢ 1649—1730 μ.Χ.).

19^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΩΑΜΕΘ Ο Δ'.

ΑΛΩΣΙΣ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ.

ΒΕΖΥΡΙΑ ΤΩΝ ΚΙΟΠΡΟΥΛΙΔΩΝ.

Χαρακτήρ τῆς ἐποχῆς.

Μεθ' ὅλας τὰς ὑπὸ τῶν γιανιτσάρων συνδουλιζομένας
ταραχάς, τὸ ὀθωμανικὸν κράτος διατελεῖ ἰσχυρὸν καὶ δρέ-
πει διηνεκῶς νίκας. Ἄνδρες πολιτικοὶ μεγίστης ἱκανότη-
τος διευθύνουσιν ἐπιτυχῶς τὰ τῆς αὐτοκρατορίας. Τὸ κυ-
ριώτερον γεγονός τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐστὶν ἡ ἄλωσις τοῦ
Ἡρακλείου καὶ διὰ τῆς πόλεως ταύτης ἡ ὀλοσχερὴς ὑπο-
ταγὴ τῆς νήσου Κρήτης ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῶν Σουλτάνων.
Οἱ Βενετοὶ διεφιλονείκησαν τὴν κυριαρχίαν τῆς νήσου ταύ-
της πολεμήσαντες ἐπὶ εἴκοσι τέσσαρα ὀλόκληρα ἔτη· μετὰ
τοῦ γεγονότος τούτου συνδέεται ἡ Βεζυρία τοῦ Ἀχμέτ
πασσᾶ Κιοπρουλοῦ καὶ ἡ δευτέρα ἐνδοξος φάσις τῆς ὀθω-
μανικῆς αὐτοκρατορίας.

19^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΩΑΜΕΘ Ο Δ'.

Βασιλεύσας 38 ἔτη.

(*Έτος Έγείρας 1058—1099 ἢ 1649—1687 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς.
Ταραχαὶ τῶν γιαντισάρων.—Έπιτυχίαι τῶν Βενετῶν.—Διορισμὸς τοῦ Μεχμέτ Κιοπρουλοῦ ὡς μεγάλου Βεζύρου.—Νίκαι· τῶν ὀθωμανῶν κατὰ τῶν Βενετῶν.—Ταραχαὶ ἐν Τρανσυλθανίᾳ καὶ Βλαχίᾳ.—Έπαταγή τῶν δύο τούτων ἐπαρχιῶν.—Διακοπὴ τῶν πολιτικῶν σχέσεων μεταξὺ Γαλλίας καὶ Πύλης.—Θάνατος τοῦ Μεχμέτ Κιοπρουλοῦ.—Διάδοχος αὐτοῦ ὁ υἱὸς του Ἀχμέτ Κιοπρουλῆς.—Έπιτυχίαι τῶν ὀθωμανῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ.—Μάχη τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου.—Εἰρήνη τοῦ Βασβάρ.—Πολιορκία τοῦ Ἡρακλείου.—Συνασπισμὸς τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Ἡρακλείου.—Ἀλώσις τοῦ Ἡρακλείου.—Οἱ Κοζάκοι τῆς Οὐκρανίας ἀναγνωρίζουσι τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου.—Πόλεμος μετὰ τῆς Πολωνίας.—Πολιορκία καὶ συνθηκολόγησις τῆς πολωνικῆς πόλεως Καμινέκ.—Εἰρήνη μετὰ τῶν Πολωνῶν ἐν Βόκσαξ.—Ἰωάννης ὁ Σοβιέσκης.—Συνθήκη ἐν Δουκῶν πασσᾶ παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν.—Θάνατος Ἀχμέτ Κιοπρουλοῦ.—Διάδοχος αὐτοῦ ὁ γαμβρὸς του Καρὰ Μουσταφᾶς.—Πόλεμος μετὰ τῆς Ρωσσίας.—Εἰρήνη ἐν Καζέν.—Πόλεμος μετὰ τῆς Οὐγγαρίας.—Πολιορκία καὶ ἀπαλλογή τῆς Βιέννης.—Θάνατος τοῦ μεγάλου Βεζύρου.—Ἱερὰ συμμαχία.—Γενικὸς πόλεμος.—Στάσις τῶν γιαντισάρων.—Παραίτησις τοῦ Σουλτάνου.

Οἱ ὀθωμανοὶ ἱστοριογράφοι διαιροῦσι τὴν βασιλείαν τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ Δ' εἰς τρεῖς περιόδους· ἡ πρώτη ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἀναρρήτεως του εἰς τὸν θρόνον μέχρι τοῦ διορισμοῦ τοῦ Κιοπρουλοῦ Μεχμέτ πασσᾶ ὡς μεγάλου Βεζύρου· ἔστι δε πλήρης ταραχῶν καὶ δυσαρέστων συμβάντων. Ἡ δευτέρα συμπεριλαμβάνει τὰς δύο Βεζυρίας τῶν Κιοπρουλήδων ἀπὸ τοῦ 1656 μέχρι τῆς μετὰ τῆς Πολωνίας εἰρήνης, ὅτε ἡ δόξα καὶ ἡ τάξις λαμπρύνουσι τὴν αὐτοκρατορίαν· ἡ δὲ τρίτη περίοδος περιλαμβάνει τὰ συμβέβητα μέχρι τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ Δ'.

Διηγήσις τοῦ Σουλτάνου· τὴν μόλις ἐπταετῆς αἰτῇ ἀνέβηκε τὸν θρόνον,

διετέλεσε δὲ μέχρι τῆς ἐνηλικιάσεώς του ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς προμητορὸς του Κιοσέμ Σουλτάνας καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μητρός του. Τῇ 16 αὐγούστου 1648 περιεζώσθη ἐν Ἐγυπτῷ τὴν σπάθην τοῦ Ὁσμάν. ἔφερε δὲ κίτρινον φόρεμα, πορφυροῦν ἐπανωφόριον πλήρες χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων, καὶ στέμμα ἐξ ἀδάμάντων.

Ὁ μέγας Βεζύρης Σοφὴ Μαχμέτ πασσᾶς δημεύσας τὴν περιουσίαν τοῦ Χότζα Δζιντζὶ συγκειμένην ἐκ 2,000,000 δουκάτων διένειμεν αὐτὴν εἰς τοὺς στρατιώτας ὥς δῶρον σύνηθες κατὰ πᾶσαν ἀνάγκησιν νέου Σουλτάνου.

Διάφοροι ταραχαὶ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει καὶ Μικρᾷ Ἀσίᾳ συνέβαινον καὶ κατεστέλλοντο ἀλληλοδιαδόχως κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας ταύτης. Οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ ἐπολέμουν ἐν Κρήτῃ νικῶντες καὶ νικώμενοι· διότι πρὸ πάντων δὲν ἐπέσλλοντο αὐτοῖς ἐγκαίρως αἱ ἀπαιτούμεναι ἐπικουραί· ἐνεκὰ μιᾶς τοιαύτης ἐλλείψεως, ὅτε παρ' ὀλίγον ἤθελεν ἀπολεσθῇ ὁ ὀθωμανικὸς στόλος, καίτοι νικήσας τοὺς Βενετούς καὶ ἀναγκάσας αὐτοὺς νὰ λύσῃσι τὸν ἀποκλεισμόν τοῦ Ἑλλησπόντου, ἐνεκὰ μιᾶς τοιαύτης, λέγομεν, ἐλλείψεως ἐπικύθη ὁ μέγας Βεζύρης Σοφὴ Μαχμέτ πασσᾶς ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀγῶ τῶν γιαντισάρων Καρά Μουράτ πασσᾶ. Ὁ πικρὸς μέγας Βεζύρης ἐξορισθεὶς καὶ ἀποθανὼν μετ' ὀλίγον ἀρῆκε περιουσίαν 3,000,000 δουκάτων.

Τὸ δεύτερον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ νέου Σουλτάνου ἔφθασαν εἰς Κωνσταντινούπολιν πρέσβεις τῶν εὐρωπαϊκῶν καὶ ἀσιατικῶν κρατῶν ἵνα υποβάλλωσι τὰ συγχαρητήρια, ἀνανεώσωσι τὰς συνθήκας καὶ πληρώσωσιν, ὅσοι ὑποτελεῖς ἐξ αὐτῶν, τοὺς ὀρισμένους φόρους. Σμὶτ ὁ πρεσβευτὴς τῆς Αὐστρίας ἀνανεώσιν ἐπὶ εἴκοσι δύο ἔτη τὴν εἰρήνην τοῦ Σιλβαστοράκ τῇ 1 ἰουνίου 1649, πληρώσας ἐφ' ἀπαξ 100,000 δουκάτων ὥς φόρον.

Κατὰ διεξόδον τοῦ 1649 ἐγένετο ἡ περιτομὴ τοῦ

Σουλτάνου καὶ τῶν τριῶν ἀδελφῶν του, ὅτε ἐτελέσθησαν καὶ πολυτελέσταται ἑορταί· ὁ νέος Σουλτάνος ἐξηκολούθει διδασκόμενος τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν· ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἡ καλλιγραφία, ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ προήχθησαν τὰ μέγιστα.

Αἱ ταραχαὶ τῶν γιανιτσάρων καὶ σπαχίδων ἦσαν συνεχεῖς· ὁ μέγας Βεζύρης Καρὰ Μουράτ πασσᾶς παυθεὶς ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Μελέκ Ἀχμέτ πασσᾶ, ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἀλλὰ στερουμένου τῆς διὰ τὰ οἰκονομολογικὰ ἀπαιτουμένης δεινότητος καὶ διὰ τοῦτο παυθέντος καὶ ἀντικατασταθέντος ὑπὸ τοῦ Σιαβούς πασσᾶ.

Αἱ αὗται ταραχαὶ ἐπήνεγκαν καὶ τὸν θάνατον τῆς προμήτορος τοῦ Σουλτάνου Κιοσέμ Σουλτάνας ἀφικομένης εἰς ἱκανὸν γῆρας. Ἡ ἡγεμονίς αὕτη διεκρίθη ἐπὶ μεγίστη ἱκανότητι καὶ εὐγενεσίᾳ αἰσθήμασι διοικήσασα τετράκις τὴν αὐτοκρατορίαν ὡς σύζυγος τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ, μήτηρ τῶν Σουλτάνων Μουράτ καὶ Ἰβράὴμ καὶ προμήτωρ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ Δ΄· γενναῖσδωρος εἰς ἄκρον καὶ ἀγχαλωτὴ τὴν καρδίαν, σπουδαία χρηματικὰ ποσὰ ἐδαπάνη καὶ ἐκάστην πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πτωχῶν, τὰς δὲ ἐλεημοσύνας τῆς διένεμεν αὐτοπροσώπως μὴ ἐμπιστευομένη εἰς τοὺς ὑπηρετάς τῆς. Ἀποδόμησε πλείστα εὐσεβῆ ἱδρύματα ἐν τε Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν Αἰγύπτῳ· μετὰ δὲ ἄλλων εἶναι καὶ τὸ Βαχλιδέ-χάνιον σωζόμενον μέχρι σήμερον ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἐνταῦθα μέχρι τοῦ 1656 παρατηρεῖται ἀλληλουχία μεγάλων Βεζυρῶν, ταραχαὶ τῶν γιανιτσάρων καὶ ἀποτυχίαι ἕνεκα τούτων τῶν ὀθωμανικῶν ὅπλων κατὰ τῶν Βενετῶν, οἵτινες ἐν μὲν τῇ Κρήτῃ παρέτεινον τὸν πόλεμον, κατάρθωσαν δὲ νὰ κυριεύσωσι τὰς νήσους Ἀἴμον καὶ Τένεδον. Ἡ βασιλομήτωρ βλέπουσα τέλος τὴν δυσάρεστον ταύτην τῶν πραγμάτων κατὰστασιν ἀνηγόρευσε τὸν συνελθόν καὶ πεπειραμένον γέροντα Μεχμέτ πασσᾶν Κιοπρολὸν μέγαν Βεζύρην τῇ 15 Σεπτεμβρίου 1656, ὅστις ἔλαθε τῇ

σφραγίδα τοῦ Κράτους παρὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου εὐχρηθέντος αὐτῷ εὐδῶσιν αἰσίαν τοῦ ἔργου.

Ὁ νεωστὶ διορισθεὶς μέγας Βεζύρης κταγόμενος ἐκ τῆς πόλεως Κιοπρί πλησίον τῆς Ἀμασειας, ἣτις ἐξ αὐτοῦ ὠνομάσθη Βεζίρ-Κιοπρού, ἦν γέρον τὴν ἡλικίαν ἀλλ' εἶχεν ἑκτακτον διορκικότητα καὶ πολιτικὴν ἱκανότητα. Ὁ Μιχμέτ πασσάς ἅμα τῷ διορισμῷ του κατέβαλεν ἀπαντὰς τοὺς ῥυθιούργους διορίσας εἰς τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα ἀνδρας ἱκανοὺς καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης του· μεταξὺ αὐτῶν σημειοῦμεν καὶ τὸν Παναγιώτην Νικουσίον διορισθέντα διερμηνέα τῆς Ὑ. Πύλης καὶ μεγάλως ὠφελήσαντα ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων του.

Μετὰ τὴν ἐξόντωση τῆς ἀνταρσίας καὶ καθυπόχασιν οὗτω τοῦ κράτους ὁ μέγας Βεζύρης ἐξεστράτευσεν κατὰ μάκρον τοῦ 1657 μετὰ στρατοῦ καὶ στόλου καὶ στήσας τὸ στρατάρχειόν του ἐν Δαρδανελλείοις συνῆψεν ἐν τοῖς στεναῖς τὴν πρῶτην ναυμαχίαν κατὰ τῶν Βενετῶν νικῆσας αὐτούς· ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ταύτῃ εἰς πυροβολητῆς τὸ ὄνομα Μιχμούτ ἐσκόπευσε τοσοῦτῳ δεξιῳ· τὴν ναυαρχίδα τῶν Βενετῶν ἐκ τινος τῶν ἐν τῇ παρχλίᾳ τηλεβολοστασιῶν ὥσπερ ἀνετίναξε τὴν πυριτιδοαποθήκην αὐτῆς. Ὁ μέγας Βεζύρης ἀντακμείψας γενναίως τοὺς ἀριστεύσαντας καὶ τιμωρήσας αὐστηρῶς γιαντισάρους τινὰς λιποτακτήσαντας, μετέβη εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Τρωάδος καὶ ἐκαθεν ἀποβὰς εἰς Τένεδον καὶ πολιορκήσας ἐκυρίευσεν καὶ ἀνεκτήσασθαι οὕτως αὐτὴν ἐκδιώξας τοὺς Βενετούς. Ἐκείθεν πολιορκήσας ἀνεκτήσασθαι καὶ τὴν Ἀἴμναν· κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ οἱ ὀθωμανοὶ στρατηγοὶ ἔδρεπον διαφόρους νίκας κατὰ τῶν Βενετῶν ἐν Δαλματίᾳ· ὁ δὲ Σουλτάνος δεκατετραετῆς ἤδη ἀνεχώρησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ἀδριανούπολιν χάριν κυνηγεσίου ἀκολουθοῦμενος ὑπὸ τοῦ Παναγιώτου Νικουσίου, τῶν συζύγων του καὶ τῶν ἡγεμονοπαίδων ἀδελφῶν του.

Ὁ μέγας Βεζύρης μετέβη κατόπιν εἰς Ἀδριανούπολιν ὁ-

που διεχέιμψε μετά τοῦ Σουλτάνου· εἶναι ἄξισημείωτον τὸ ψῦχος τοῦ χειμῶνος ἐκείνου· ἡ καύσιμος ξυλεία ἐσπένισε καὶ ὑπερετιμῆθη ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε πολλοὶ κρημνίσαντες ἐπώλησαν τὴν ξυλικὴν τῶν οἰκιῶν των καὶ εἰσέπραξαν ποσὰ μεγαλήτερα τῆς ἀξίας αὐτῶν.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1658 ἐκηρύχθη ὁ πόλεμος κατὰ τῆς Τρανσυλθανίας, διότι ὁ ἡγεμὼν αὐτῆς Ῥάκοςζης ἄνθρωπος ταραχοποιὸς συνεμύχνησε μετὰ τῶν Βλάχων, Μολδαυῶν καὶ Κοζάκων κατὰ τῆς Πολωνίας ἄνευ τῆς ἀδείας τῆς Πύλης. Ὁ μέγας Βεζύρης νικήσας τὸν ἡγεμόνα τῆς Τρανσυλθανίας ἐξεθρόνισεν αὐτὸν διορίσας τὸν Ἀχάτιον Βαρζάξ ὑποσχεθέντα φόραν ἐτήσιον 40,000 δουκάτων· τὰ αὐτὰ ἔπαθον καὶ οἱ ἡγεμόνες τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαυίας· ἡξιώθη δὲ παρὰ τοῦ Σουλτάνου μεγίστων τιμῶν καὶ πλουσιῶν δώρων ἐν οἷς ὑπῆρχε μία ἀδαμαντοκόλλητος σπάθη μυθώδους ἀξίας.

Τότε συνέβη ἐπεισόδιόν τι ἐνεκα τοῦ ὁποίου παρ' ὀλίγον διεταράχτηντο αἱ ἀρμονικαὶ σχέσεις τῆς Πύλης μετὰ τῆς Γαλλίας· ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει γάλλος πρεσβευτὴς ὡς καὶ ὁ υἱὸς του προσεβλήθησαν ἐν τινι περιστάσει, ὁ δὲ Μαζαρίνος πρωθυπουργὸς τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου ΙΔ' ἀπέστειλε πρεσβευτὴν αἰτούμενος ἱκανοποιήσιν· αἱ διαπραγματεύσεις ἐξηκολούθησαν ἕως οὗ ὁ θάνατος τοῦ Μαζαρίνου ἔθηκε τέρμα εἰς τὸ ἐπεισόδιον καὶ αἱ σχέσεις τῶν δύο Κρατῶν ἐπανελήφθησαν φιλικαὶ ὡς πρότερον.

Ὁ Ἀμπαζὴ Χατὰν διοικητὴς Χαλεπίου συνεννοηθεὶς μετὰ τριάκοντα περίπου διοικητῶν καὶ ὑποδιοικητῶν ἐτάραξε τὰς ἰαϊατικὰς ἐπαρχίας καὶ ὡς ὅρον τῆς ἐπανάδου του εἰς τὸ καθήκον ἀπῆται τὴν καθάρεισιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου. Ὁ Σουλτάνος συνετῶς φερόμενος ὄχι μόνον οὐδὲως ἐπῆκουσε τῶν αἰτήσεων, ἀλλ' ἀπέστειλε κατὰ τῶν ταραξιῶν τὸν Μουρτέζα πασσάν, ὅστις νικήσας κατεδίκασε τὸν Ἀμπαζὴ Χασσάν καὶ τοὺς ἀρχηγοὺς πασσάδες τριῶντα τὸν ἀριθμὸν εἰς ἑξορίαν.

Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1660 προμικρὰ πυρκαϊὰ ἐκρά-

γείσα ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τὸ Ἀγίασμα καπουσοῦ διήρκεσε τρεῖς ἡμέρας καὶ ἀπετέφρωσεν 28,000 οἰκίας, 300 μέγαλα, καὶ 100 χάνια (ξενῶνας)· ἡ πυρκαϊὰ εἶχεν ἐτεταθῇ μέχρι τῆς ἀγίας Σοφίας ἀφ' ἐνὸς καὶ μέχρι τῶν Ὑψωμαθίων ἀφ' ἑτέρου κατὰ μῆκος καὶ πλάτος· 40,000 κάτοικοι καταφυγόντες τὴν πρώτην ἡμέραν μετὰ τῶν πολυτίμων των πραγμάτων εἰς τὰ τεμένη τοῦ Ἀζερὰχ καὶ Μαχμουτ πασσά καὶ εἰς τὰς ὑπογείους δεξαμενὰς τῆς Βλάχκας ἀπετεφρώθησαν. Τοιαῦται πυρκαϊαὶ συνέβησαν καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσι, Προύση, Τοκὰτ, Σοφίχ, Σιλιστρίχ καὶ Ἰασίω. Τὸ δὲ ἐπόμενον ἔτος 1661 ἐνέσκηψε καὶ ἡ πανώλης ἦν ἐπηκολούθησε πείνα μεγάλη.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ μέγας Βεζύρης πάσχων ἐξ ὑδρῶπικος ἀπέθανε· κατὰ τὴν τελευταίαν του στιγμήν συνέστησε τῷ Σουλτάνῳ ὡς μέλλοντα μέγαν Βεζύρην τὸν υἱόν του Ἀχμέτ πασσάν. Ὁ ἀποθανὼν μέγας Βεζύρης, σὺν τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ σωτηρίοις διὰ τὸ κράτος ἔργοις, ἐξησφάλσε τὰ στενὰ τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τὰ παράλια τῆς Ἀζοφικῆς θαλάσσης ἀνεγείρας ὄχυρά φρούρια καὶ τηλεβολοστάσια.

Ὁ νέος μέγας Βεζύρης Ἀχμέτ πασσάς Κιοπρουλοῦ ἦτο εἰκοσιεξαετής τὴν ἡλικίαν ὅτε ἀνέλαθε τὴν διοίκησιν τοῦ κράτους καὶ διετήρησε τὸ ἄξιωμα τοῦτο ἐπὶ διακπέντε κατὰ συνέχειαν ἔτη μέχρι δηλαδὴ τοῦ θανάτου του. Ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἔσχεν εὐπαιδευτοὺς διδασκάλους καὶ ἐσπούδασεν, ὡς μέλλον οὐλεμῆς, τὸ νομικὸν ὀθωμανικὸν δίκαιον· ἐνέκυψεν ἐμβριθῶς εἰς τὴν ἐπιστήμην ταύτην, ἀλλὰ κατ' εἰσήγησιν τοῦ πατρὸς του προετίμησε μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του τὸ πολιτικὸν στάδιον ἀπὸ τοῦ ἱερρατικοῦ· εἶχε χρηματίσει ἤδη διοικητῆς Ἐρζερούμης καὶ Δαμασκού προσενεχθεὶς μετ' ἄκρας δικαιοσύνης καὶ ἀκεραιότητος, ἀπαλλάξας τοὺς κατοίκους ἀπὸ προσθέτων τινῶν φόρων, οὓς εἶχον ἐπιβάλλει οἱ προκάτοχοί του δι' ἰδιῶν των συμφέρον. Ἐν Δαμασκῷ διατελὼν ἐνέκησε τοὺς παρικίους Ἀρμένους καὶ πολλὰ καλὰ παρέσχε τῷ τόπῳ τοῦ

πατρός του ἀσθενήσαντος ἐν Ἀδριανουπόλει προσεκλήθη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ διωρίσθη τοποτηρητὴς αὐτοῦ· ἀποθνήσκοντος δ' ἐκείνου ὁ ἐν Ἀδριανουπόλει ὡσαύτως διαμένων Σουλτάνος προσκαλεσάμενος ἐνεχείρισεν αὐτῷ τὴν σφραγίδα τοῦ Κράτους.

Ὅτε ὁ νέος μέγας Βεζύρης ἀνέλαβε τὰς ἡνίκας τοῦ κράτους, ἐν μὲν τῇ Κρήτῃ ἐξηκολούθει ὁ μετὰ τῶν Βενετῶν πόλεμος διότι τὸ φρούριον τοῦ Ἡρακλείου καὶ τοὶ πολλοὶ κίς πολιορκηθὲν διετέλει ἀπόρητον, ἐν δὲ τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ ἐν Τρανσυλβανίᾳ ὑπῆρχον ταραχαὶ περὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ ἡγεμονικοῦ τούτου στέμματος, διότι ὁ μὲν αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας ὑπεστήριζε τὸν Κεμόνην, ἡ δὲ Πύλη τὸν Ἀπάφην. Ὁ Ἀλῆ πασσᾶς διοικητὴς τοῦ Ὄφεν κατεπολέμησε τοὺς στρατοὺς τοῦ Κεμόνη φονευθέντος ἐν τινι μάχῃ καὶ ἀνηγόρευεν ἡγεμόνα τὸν Ἀπάφην· ταυτοχρόνως ταραχαὶ τινες ἐν Ἀσίᾳ κατεστέλλοντο δι' αὐστηροῦς τιμωρίας τῶν ἐνόχων. Ταῦτα ἐγένοντο τῷ 1661 καὶ 1662 μ. Χ.

Ἀμα τῷ ἔαρι τοῦ 1663 ἐκηρύχθη ὁ κατὰ τῆς Οὐγγαρίας πόλεμος· τοποτηρητὴς ἐν Κωνσταντινουπόλει διωρίσθη ὁ Καρὰ Μουσταφᾶ πασσᾶς γαμβρὸς τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐπ' ἀδελφῇ καὶ καπετὰν πασσᾶς. Ὁ δὲ Σουλτάνος, τετάρτην ἤδη φορὴν, μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου μετέβη εἰς Ἀδριανούπολιν καὶ ἐκεῖ ἀναδείξας αὐτὸν ἀρχιστράτηγον, προσαρτήσας ἰδίαις χερσὶν ἐπὶ τοῦ καλύμματος τῆς κεφαλῆς του πολὺτιμα πτερὰ καὶ ὠρησάμενος ἀδαμαντοκόλλητον σπάθην ἀπέστειλε κατὰ τῆς Οὐγγαρίας. Ὁ μέγας Βεζύρης δεξιόμενος ἐν Βελιγραδίῳ πρεσβευτὰς τῆς Αὐστρίας περὶ εἰρήνης καὶ ὑποδείξας ὅρους σκληροῦς ἐπροχώρησε καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν Τρανσυλβανίαν ἀνέμενε τὴν κατὰλληλον στιγμήν πρὸς ἐπιθεσιν. Ὁ στρατὸς του συνέκειτο ἐξ 120,000 ἀνδρῶν καὶ 135 τηλεβόλων, 60,000 καμήλων καὶ 10,000 ἡμιόνων. Ἀνεμένοντο δὲ 100,000 ἱππεῖς Τάταροι. Μετὰ τινας ἡμέρας ἐγένετο ἡ πρώτη μάχη καὶ ἦν ἐνικῆθησαν

οἱ Οὐγγροι, ὁ δὲ ὀθωμανικὸς στρατὸς μετὰ ταῦτα περιέζωσε τὸ Νεβχαζέλ ἰσχυρὸν φρούριον.

Ἐν τούτοις εἶχον ἀφίχθῃ εἰς ἐπικουρίαν τῶν ὀθωμανῶν 100,000 Τάταροι καὶ 20,000 Κοζάκοι ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν υἱῶν τοῦ Χάνου τῆς Ταυρικῆς. Τὸ φρούριον πολιορκηθὲν παραδόθη κατ' αὐγούστον τοῦ 1663 καὶ μετ' ὀλίγον παρεδόθησαν καὶ τὰ περίξ φρούρια.

Ὁ μέγας Βεζύρης διαχείμασεν ἐν Βελιγραδίῳ, κατὰ τὸ ἐπόμενον δὲ ἔαρ μηνὶ μαρτίῳ 1664 ἐπανελήφθησαν αἱ ἐχθροπραξίαι καὶ πολλὰ φρούρια ἔπασον εἰς χεῖρας τῶν ὀθωμανῶν. Τῇ πρώτῃ δὲ αὐγούστου ἐγένετο ἀποφασιστικὴ μάχη πλησίον τοῦ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Γοθαρδου καθ' ἣν ἐπέτυχον μᾶλλον οἱ αὐστριακοὶ βοηθούμενοι καὶ ὑπὸ γάλλων στρατιωτῶν. Μετὰ τὴν μάχην τὰς τὴν ἀνευνώθη ἡ εἰρήνη τοῦ Σουλτανοῦ ἐν τῇ πόλει Βαζέαρ τῇ 10 αὐγούστου καὶ ὁ πόλεμος ἔληξε.

Μετά τὴν ὑπογραφὴν καὶ ἐπικύρωσιν τῆς συνθήκης ταύτης ὁ μὲν μέγας Βεζύρης διαχείμασεν ἐν Βελιγραδίῳ, ὁ δὲ Σουλτάνος ἐποιεῖτο συνεχεῖς κυνηγετικὰς ἐκδρομὰς ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως μέχρι Ἰαμπύλεως· πολλοὶ τότε ληστὰι λυμαίνοντο τὴν θρόγκην συνελήφθησαν καὶ καταδικάσθησαν εἰς θάνατον. Ταυτοχρόνως ἐξεργάγησαν ταραχαί τινες ἐν Καίρῳ καὶ Κύπρῳ, κατὰ τῶν διοικητῶν κατασταλεῖσαι ἀμέσως.

Εἰς ἓκ τῶν ὑπαπιστῶν τοῦ Σουλτάνου Ἀππὴ κάτοχος δεξιᾷ καλῆκαυ συνέγραφε τότε κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου τὰ χρονικά τῆς βασιλείας του· πολλάκις μέλιστα Μωάμεθ ὁ Δ' ἰδιοχείρως ἐσημείων ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τοῦ Ἀππὴ συμβεβηκέναι τινὰ τῶν κυνηγετικῶν του ἐκδρομῶν· εἶναι δὲ ὁ μόνος Σουλτάνος ὅστις ἰδιοχείρως ἐσημείωσεν ἱστορικὰ γεγονότα τῆς βασιλείας του. Κατὰ ἰούλιον τοῦ 1665 ἐπικηλθὼν εἰς Ἀδριανούπολιν ὁ μέγας Βεζύρης, ἐν ὑπαδείξαντο μετὰ μεγίστων τιμῶν, μετὰ δὲ τούτου ὁ Σουλτάνος ἐσχολούμενος πλείοντε εἰς κυνηγετικὰς ἐκδρομὰς ἐπε-

σκέψατο κατ' αὐγουστον καὶ Σεπτέμβριον τὴν Καλλιπόλιν καὶ τὰ Δαρδανέλλια, ὑπεθεώρησε τὰ ὄχυράματα καὶ τηλοβολοστάσια καὶ μετὰ ταῦτα ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Τότε ἐγένοντο τὰ ἐγκαινία τοῦ τεμένου τῆς βασιλομήτορος Ἀδλιᾶ τζαμισί· ἡ ἡγεμονὶς προσήνεγκε πλουσιώτατα δῶρα εἰς τὸν Σουλτάνον καὶ τοὺς μεγιστᾶνας· ἡ λαβὴ χρυσοῦ ἐγγχειριδίου προσενεχθέντος τῷ Σουλτάνῳ ἀπετελείτο ἐκ κολοσσαίου σμαράγδου. Ταυτοχρόνως μεγαλοπρεπὴς πρεσβεία τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ μετ' ὀλίγον χρόνον καὶ ὀθωμανικὴ τοιούτη ἐπορεύθη εἰς Βιέννην.

Κατὰ μᾶρτιον τοῦ 1666 ἡ Βενετικὴ δημοκρατία ὑπέβαλε καὶ αὖθις τῇ Πύλῃ ὅρους περὶ εἰρήνης· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν συγκατατέθη νὰ παρχωρήσῃ ὁλόκληρον τὴν νῆτον Κρήτην, μέγα συμβούλιον ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἀπεράσισε τὴν ἐξακολουθήσιν τοῦ πολέμου. Καὶ ὁ μὲν μέγας Βεζύρης μετὰ τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησε κατὰ μίχιον καὶ διελθὼν ἀπῆσαν τὴν μικρὰν Ἀσίαν πρὸς τὴν παραλίαν ἐπέβη τοῦ στόλου ἐν τινὶ λιμένι αὐτῆς καὶ ἀπέπλευσεν εἰς Κρήτην· ὁ δὲ Σουλτάνος ἀποῦ ἐδέεχτο ἐν Ἀδριανουπόλει πλείστους πρεσβεῖς τῶν τε μεγάλων εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων καὶ τῶν ὑποτελῶν τῇ Πύλῃ ἡγεμονιῶν διηρῶνθη κατ' αὐγουστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἰς Λάρισσαν τῆς Θεσσαλίας ἀγχολούμενος πάντοτε εἰς τὰ τῆς θήρας καὶ ἀναβαίνων πρὸς τοῦτο τὰ ὕψηλά τῆς Θεσσαλίας ὄρη καὶ πρὸ πάντων τὸν Ὀλύμπον τοῦ ὁποῖου ἐπισκέψατο τὰς ὑψηλοτέρας κορυφάς.

Ὁ μέγας Βεζύρης προέβη ἀμέσως κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1666 εἰς τὸν ἀποκλεισμόν καὶ τὴν πολιορκίαν τοῦ Πρακλείου· ἐκατέρωθεν ὅμως αἱ πολιμικαὶ ἐνέργειαι κατεβλήθησαν μετὰ τοσαύτης δραστηριότητος καὶ ἐπιμονῆς ὥστε ἡ πολιορκία αὕτη διήρκασε τρεῖς ὁλόκληρα ἔτη. Ἐπιστολαὶ κατὰ τὸ δίκστημα τοῦτο εἶχον προσέλθει τοῖς Βενετοῖς,

στρατὸς γαλλικός, παπικός καὶ μελιταίος, ἀλλ' ὅμως νικηθέντες ἀπεχώρησαν. Τέλος κατ' ὀκτώβριον τοῦ 1669 ὁ διοικητὴς τοῦ φρουρίου Μοροζίνης ἐσυνθηκολόγησε διερμηνεύοντος τοῦ διερμηνέως τῆς Πύλης Παναγιώτου Νικολαίου διὰ τῆς ἐκ δέκα ἄρθρων ἀποτελουμένης συνθήκης ταύτης ἅπασα ἡ νῆσος Κρήτη περιήρχετο εἰς τὴν ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν. Ἐπταήμερος φωταψία καὶ ἄλλαι ἐορταὶ παρηκολούθησαν τὴν κατάκτησιν ταύτην. Ὁ Σουλτάνος ὅστις διαρκούσης τῆς τριετοῦς τελευταίας πολιορκίας πολλάκις ἔπεμψεν αὐτογράφους ἐπιστολάς τῷ μεγάλῳ Βεζύρῃ καὶ τοῖς λοιποῖς στρατηγοῖς ἐπαινῶν τὸν ζῆλον τῶν τε στρατηγῶν καὶ στρατιωτῶν καὶ δηλώσας τελευταῖον ὅτι αὐτοπροσώπως θὰ μετέβαινε πρὸς ἔντασιν τῶν πολεμικῶν ἐνεργειῶν, συνεχῶς μετὰ μεγίστης φιλοφροσύνης καὶ πλουσιωτάτων δώρων τῷ τε μεγάλῳ Βεζύρῃ καὶ τοῖς λοιποῖς στρατηγοῖς καὶ προσεκέλειπεν αὐτὸν εἰς Ἀδριανούπολιν ἐνθα θὰ μετέβαινεν ἐκ Αἰτίας.

Ὁ μέγας Βεζύρης, διατάξας τὰ τῆς νεωστὶ ἀλωθείσης νήσου, μῶλις ἐννέα μῆνας μετὰ τὴν ἄλωσιν ἡδυνήθη νὰ ἐπανακτάσῃ εἰς Ἀδριανούπολιν, ὅπου ἰδέξατο αὐτὸν ὁ Σουλτάνος φιλοφρονέστατα διατάξας δημοτελεῖς ἐορτάς καὶ πανηγύρεις.

Πολλὰ καὶ αἷθις προσβείκει τῶν μεγάλων εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων καὶ τῶν ὑποτελῶν τῇ Πύλῃ ἡγεμονιῶν μετέβησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ Ἀδριανούπολιν ἵνα υποβάλωσι τὰ συγχαρητήριά των ἐπὶ τῇ κατακτήσει τῆς Κρήτης καὶ αἰτήσωνται τὴν ἐπικύρωσιν τῶν ἐμπορικῶν συμβάσεων. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ ἡγεμὼν τῶν Κοζάκων Δοροστένκος ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῶν Πολωνῶν ᾗτήσατο διὰ τοῦ Χάνου τῆς Ταυρικῆς τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Οὐκρανίας, ἰδίως τοῦ ἐπαρχίας, καὶ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ὑποτελὴς διοικητὴς αὐτῆς. Ὁ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας ἀνησυχήσας μεγάλως ἐπὶ τούτῳ ἐπέμψατο προσβεῖαι εἰς Ἀδριανούπολιν κατηγορῶν τῶν Κοζάκων, ἀλλ' ἀποτυχὼν ἐπέδραμε τὰς

κοζακικάς κτήσεις καὶ ἕνεκα τούτου ὁ Σουλτάνος ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Πολωνίας κατ' ὀκτώβριον τοῦ 1672 θελὼν ὁ ἴδιος ἐπὶ κεφαλῇ τῆς ἐκστρατείας. Διαβὰς δὲ μετὰ τῶν Τατάρων τὸν Δνίεστερ ἐπολιόρχησε τὸ ὡς ἀπόρρητον θεωρούμενον φρούριον Καμινιέκ καὶ ἐντὸς ἑπτὰ ἡμερῶν ἐκυρίευσεν αὐτὸ ὡς καὶ τὸ Λαμπέργ' αἱ ἐπιτυχίαι αὗται ἤνγκασαν εἰς εἰρήνην τὸν βασιλεῖα τῆς Πολωνίας ὅστις δι' αὐτῆς, υπογραφείσης ἐν τῇ πόλει Βουζζάκ, ἀνεγνώρισεν ἅπασαν τὴν Ποδολίαν ὡς ὀθωμανικὴν ἐπικράτειαν, τὴν Οὐκρανίαν ὡς ὀριστικῶς ἀνήκουσαν τοῖς Κοζάκοις καὶ ὑπεχρεώθη πρὸς τούτοις εἰς πληρωμὴν τῇ Πύλῃ φόρου ἑτησίου ἐκ 220,000 δουκάτων. Ἀλλὰ μετὰ τινα χρόνον ἀποπαρόντος τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας διεδέξατο αὐτὸν ὁ πολεμιστὴς Ἰωάννης ὁ Σοβιέσκης ὅστις παρέβη τὴν συνθήκην καὶ αἱ ἐχθροπραξίαι ἐπανελήφθησαν, ὥς οὗ τῇ μεσολαβήσει τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Χάνου τῆς Ταυρικῆς συνυμολογήθη τῷ 1676 ὀριστικὴ εἰρήνη ἐν Δαούτ πασσᾶ προαστείῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Σουλτάνος ἀφοῦ ἐώρτασε μετὰ πρωτοφανοῦς πεμπῆς ἐν τῇ πρωτευούσῃ τὴν περιτομὴν τοῦ πρωτοτόκου τοῦ υἱοῦ καὶ τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς του μετὰ τοῦ εὐνοουμένου του καὶ δευτέρου Βεζύρου Μουσταφᾶ πασσᾶ, ἐπανῆλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν ὅπου εὐηρεστεῖτο μᾶλλον νὰ διαμῆνῃ.

Ὁ μέγας Βεζύρης καίτοι βρέως νοσῶν ἀνεχώρησε μετ' αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ ὁδὸν ὑπέκυψεν εἰς τὴν δεινότητά τῆς νόσου τελευτήσας τὸν βίον τῇ 16 ὀκτωβρίου 1676 ἐν ἡλικίᾳ μόλις τεσσαράκοντα ἐνὸς ἐτῶν· ὁ θάνατος τοῦ ἀνδρὸς τούτου ὑπῆρξε μεγίστη ἀπώλεια διὰ τὸ ὀθωμανικὸν κράτος· διάδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸς του Καρὰ Μουσταφᾶ πασσᾶς.

Ὁ Σουλτάνος ἐπανελθὼν ἐξ Ἀδριανουπόλεως εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐδέξατο τοὺς πρέσβεις διαφόρων δυνάμεων ἐξ ὧν ὁ τῆς Πολωνίας ἐπέδειξε **μεγίστην μεγαλοπρέπειαν** συνοδευόμενος ὑπὸ τριακασίων ἀνδρῶν. Σκοπὸς τούτου ἦν

νὰ ἐπιτύχη τὴν προσθήκην ὄρων τινῶν εἰσέτι ἐπωρελῶν τῇ Πολωνίᾳ ἐν τῇ τελευταίᾳ συνθήκῃ, ἀλλ' ἀπέτυχε τοῦ ποθομένου. Ἐν τῇ μεταξὺ δὲ ἐπιδρομαί τινες τῶν Ρώσων εἰς Ταυρικὴν ἠρέθισαν τὴν Πύλην καὶ ὁ Ἰβραὶμ πασᾶς διετάχθη νὰ ἐκστρατεύσῃ κατ' αὐτῶν, ἀλλ' ἡ ἐκβασίς τῆς ἐκστρατείας ὑπῆρξε μᾶλλον κατ' αὐτοῦ δι' ὃ καὶ ἀπεφασίσθη διὰ τὸ ἐπιὸν ἔαρ τοῦ 1678 ἡ ἀποστολὴ πολυαριθμοτέρου στρατοῦ κατὰ τῶν Ρώσων.

Κατὰ ἰούνιον τοῦ 1678 ὁ Σουλτάνος μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐξῆλθον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡγούμενοι τοῦ κατὰ τῆς Ρωσσίας ἐπιστήμῳ κηρυχέντος πολέμου· καὶ ὁ μὲν Σουλτάνος ἔμεινεν ἐν Σιλιστρίᾳ, ὁ δὲ μέγας Βεζύρης διαβάς τὸν Ἀνίστερ ἐστῆ πρό τοῦ φρουρίου Κιχρὲν καὶ ἐπολιορκήσεν αὐτὸ κυριευθὲν καὶ κατεδαφισθὲν ἐπὶ τέλους μετὰ πολλὰς ἐφόδους καὶ δύο μάχας συγκροτηθείσας μεταξὺ Ρώσων καὶ ὀθωμανῶν καὶ ἀποβάσας ἰσορροπούς. Τὸν μέγαν Βεζύρην ἐπανελθόντα κατὰ νοέμβριον εἰς Ἀδριανουπόλιν ὑπεδέξατο ὁ Σουλτάνος μετὰ τιμῶν καὶ ἐπαίνων δωρησάμενος αὐτῷ πλεῖστα πολύτιμα ἀντικείμενα.

Κατὰ μάρτιον τοῦ 1679 ὁ Σουλτάνος κυνηγῶν καθ' ὃδὸν μετέβη ἐξ Ἀδριανουπόλεως εἰς Κωνσταντινουπόλιν ὅπου ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐγένοντο φωταψίαι καὶ ἑορταὶ ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ τοῦ ἀφίξει· σημειωτέον ὅτι ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ὁ Δ' ἠρέσκετο μᾶλλον εἰς τὴν ἐν Ἀδριανουπόλει διαμονὴν διότι τὰ περὶ αὐτῆς παρήχον ἀφθονον κυνηγίσια. Τότε ἀπεπερατώθη καὶ ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ἐν Βεσικτάς θερικοῦ ἀνακτόρου.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν μέγας διερμηνεὺς τῆς Πύλης ἦν Ἀλέξανδρος ὁ Μυρογορδάτος ἀντικαταστήσας τὸν ἀπεθανόντα Παναγιώτην Νικουσίον.

Διαιχοῦντος τοῦ 1679 πολλαὶ καὶ αὖθις πρεσβεῖαι τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ὑποτελῶν τε καὶ μὴ ἦλθον εἰς Κωνσταντινουπόλιν πρὸς ἀνανέωσιν τῶν συνθηκῶν καὶ πληρωμὴν τῶν φόρων, εἰς αὐτῶν ὅμως δύο ρωσικαὶ πρεσβεῖαι προτείνασαι ὅρους εἰρήνης ἀπεπέμφθησαν ἀπρακτοί.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πτωχὸς τις εὔρεν ἐκτὸς τῶν τειχῶν παρὰ τὴν Χαρσίαν Πύλιν (Ἑγρικαποῦ) λαμπρὸν ἁδάμαντα ζυγίζοντα εἰκοσι τέσσαρα καρχήτια· ὁ εὐρέτης ἀγνοῶν τὴν ἀξίαν ἀντήλλαξεν αὐτὸν ἀντὶ τριῶν κοχλιαρίων ἐκ συνήθους μετάλλου ὧν εἶχεν ἀνάγκην· ἀπὸ χειρὸς δὲ εἰς χεῖρα ἡγόρασεν αὐτὸν ὁ Σουλτάνος κοσμήσας δι' αὐτοῦ τὸ αὐτοκρατορικὸν διάδημα.

Ταυτοχρόνως ἐπιτηδεύσατος ἀκροβάτης Πέρσης ἔλθων τότε εἰς Κωνσταντινουπόλιν ἔδειξεν ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου καὶ πλείους πολλοῦ τὴν περίφημον τέχνην του, καθότι ἀπὸ τοῦ ναυστάθμου μέχρι τῆς ἀπέναντι αὐτοῦ καιμένης Πύλης Φαναρίου διήλθεν ἐπὶ σχοινίου τοῦ ὁποίου αἱ δύο ἄκραι ἦσαν προσδεδεμέναι ἐπὶ τῶν ἱστίων δύο πλοίων ἀγκυροβολούντων ἔνθεν καὶ ἐνθεν τοῦ Κερατίου κόλπου.

Κατὰ σептέμβριον τοῦ 1680 ὁ Σουλτάνος παραστάς εἰς τὴν ἑναρξιν τῶν σπουδῶν τῶν δύο υἱῶν του γενομένην μετὰ μεγίστης πομπῆς ἐνώπιον τῶν οὐλεμάδων καὶ μεγιστάνων ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπαπτεῖαν τοῦ Βασιλέως ἐφένθη διακεκριμένου φιλολόγου, φιλοσόφου καὶ θεολόγου τῆς ἐποχῆς, ἀνεχώρησεν ὁδὸν ταύτην φορὰν εἰς Ἀδριανούπολιν πρὸς ἐξακολουθήσιν τῆς ὑἱας.

Τῷ 1681 ὑπεγράφη μεταξὺ τῆς Πύλης καὶ τῆς Ῥωσσίας συνθήκη εἰρήνης ἐξασφαλίζουσα τοῖς Ῥώσοις τὴν κτῆσιν τοῦ Κιέβου. Ταυτοχρόνως ἐταράχθησαν αἱ μετὰ τῆς Γαλλίας σχέσεις καθότι ὁ ναύαρχος αὐτῆς Δούκεον καταδιώκων πειρατὰς ἐν τῇ Μεσογείῳ ἀνῆλθε μέχρι τῆς νήσου Χίου καὶ ἐδομβαρθέσθησεν αὐτὴν ὡς γενομένην καταφύγιον τῶν πειρατῶν· ἀλλ' ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Γάλλος πρεσβευτὴς ἱκανοποιήσας τὴν μέγαν Βεζύρην ἐπανελάθε τὰς πρώην φιλικὰς σχέσεις.

Τῷ 1682 μέγας σεισμὸς προὔξενσε μεγίστας ζημίας ἐν Σμύρνῃ· χίλιοι περίπου ἄνθρωποι ἐφονεύθησαν· ταυτοχρόνως δὲ πυρκαϊὰ ἀπὸ τέρπουσε μέγα μέρος ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει καὶ Γαλατῇ· μέγας δὲ κομήτης ἐνεφανίσθη με-

ταξὶ τῆς Μικρᾶς καὶ Μεγάλῃς Ἀρκτου. Ἐν τούτοις ἀμοι-
 σχία καθ' ἑκάστην παράπονα διετυποῦντο ἐκ μέρους τῆς
 Πύλης κατὰ τῆς Αὐστρίας ἐπενεγκόντα τὴν κατ' αὐτῆς
 κήρυξιν τοῦ πολέμου μεθ' ὅλας τὰς προσπάθειάς διαφόρων
 ἐκτάκτων πρεσβειῶν πρὸς ἀποσύμβασίν του. Οὕτω τῷ 1683
 ὁ Σουλτάνος, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ἐπιστρέψαι εἰς Κων-
 σταντινούπολιν, ἐξεστράτευσε συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ μεγά-
 λου Βεζύρου καὶ τῶν γυναικῶν τῶν ἀνακτόρων. Οὐδέποτε
 μέχρι τοῦδε ὀθωμανὸς Σουλτάνος ἐπέδωκε τοσαύτην μεγα-
 λοπρέπειαν καὶ τηλικούτον πλοῦτον ἐκστρατεύων· ἡ πομπὴ
 αὐτῇ καταντῆ ἀνεπίδεκτος περιγραφῆς. Ὁ Σουλτάνος ἀφι-
 κόμενος εἰς Βελιγράδιον κατὰ μέσον τοῦ 1683 ἀνηγόρευσε
 ἀπόλυτον ἀρχιστράτηγον τὸν μέγαν Βεζύρην καὶ διέταξεν
 αὐτὸν νὰ προχωρήσῃ. Οὗτος ὑπ' ὅφει ἔχων τὴν κατὰκτη-
 σιν τῆς Βιέννης ἐπροχώρησε χωρὶς νὰ πολιορκήσῃ καὶ κυ-
 ριεύσῃ ἐκ τῶν προτέρων τὰ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἰσχυρά φρούρια·
 ἀρκισθεὶς δὲ εἰς τὴν πολιορκίαν εὐκλύτων τινῶν φρουρίων
 καὶ τὴν ἐκπόρθειν τῆς χώρας ἔφθασε πρὸ τῶν τειχῶν τῆς
 Βιέννης τῇ 13 ἰουλίου 1683· ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας
 καὶ ἄπαντα ἡ αὐλὴ εἶχον ἤδη ἀπέλθει ἐκ τῆς πρωτευούσης
 τῶν καταφυγόντες εἰς τὰς μεσογαιοτέραι πόλεις. Ἐξήκον-
 τα ἡμέρας διήρκεισεν ἡ πολιορκία τῆς Βιέννης· δέκα ὀκτὼ
 ἐφόδους εἶχον ἐπιχειρήσει οἱ πολιορκεῦντες καὶ εἴκοσι τέσ-
 σαραις ἐξόδους οἱ πολιορκούμενοι· ἡ φρουρὰ τῆς πόλεως εἶ-
 χεν ἤδη ἀποδεκατισθῆ, συντονώτεραι δὲ ἐνέργειαι τοῦ με-
 γάλου Βεζύρου θὰ ἐξησφάλιζον τὴν ἄλυσιν τῆς πόλεως ὅτε
 αἰφνης τῇ 12 Σεπτεμβρίου ὁ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας Ἰωάν-
 νης ὁ Σοβιέσκης μετὰ τοῦ στρατοῦ καὶ παρακολουθούμενος
 ὑπὸ γάλλων ἐπικούρων καὶ τινῶν αὐστριακῶν ὤρμησε κατὰ
 τῶν ὀθωμανῶν καὶ μάχης γενομένης ἀπεχώρησεν ἐν ἀτα-
 ξίᾳ ὁ μέγας Βεζύρης καταλιπὼν τοῖς ἐχθροῖς μέρος τοῦ
 στρατοπέδου. Οὕτως ἐσώθη ἡ Βιέννη.

Κατὰ τὴν ἀποχώρησίν του ὁ μέγας Βεζύρης συνῆψε τῇ
 9 ὀκτωβρίου 1683 ἀματηρὰν μάχην μετὰ τῶν Αὐστρια-

κῶν καὶ Πολωνῶν πλησίον τῆς πόλεως Περκανή παρὰ τὸν Δούναβιν καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐνίκων οἱ ὀθωμανοὶ ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὑπεχώρησαν. Ὁ μέγας Βεζύρης ἀφίκετο οὕτως εἰς Βελιγράδιον δύο ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκείθεν εἰς Ἀδριανούπολιν ἀνχώρησιν τοῦ Σουλτάνου. Αἱ ἀποτυχίαι τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐπήνεγκον τὴν παῦσιν του καὶ μετ' ὀλίγον τὸν θάνατόν του τῇ 25 φεβρουαρίου 1683 ἐν Βελιγραδίῳ. Τοῦτον διεδέξατο ὁ Ἰβράιμ πασσᾶς ἀνὴρ ἱκανὸς προθὰς ἀμέσως εἰς διαφόρους διορισμοὺς καὶ μεταθέσεις ἀνωτέρων ὑπαλλήλων ἐν τε τῇ πρωτεύουσῃ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις.

Ἄμα τῷ ἔκρῃ τοῦ 1684 ἐπανελήφθησαν αἱ ἐχθροπραξίαι ὄχι μόνον ἐκ μέρους τῶν αὐστριακῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν Πολωνῶν, Βενετῶν καὶ Οὐγγρων. Αἱ μάχαι ἐν Τρανσυλβανίᾳ καὶ Οὐγγαρίᾳ ἀπέβησαν ἄλλοτε μὲν ὑπὲρ τῶν ὀθωμανῶν, ἄλλοτε δὲ ὑπὲρ τῶν συμμάχων, οἵτινες ἀνέκτησαν ἐν τῷ μεταξύ ἀρκετὰ φρούρια πολιορκήσαντες καὶ τὸ Ὄρεν.

Τὰ ἔτη 1685, 1686 καὶ 1687 διήλθον ἐν διηνεκείῃ μάχαις ὁ μέγας Βεζύρης Ἰβράιμ πασσᾶς πκυθεὶς ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Σουλεϊμάν πασσᾶ ὅστις διὰ πικροῦν μίσων κατήρτισε νέους στρατοὺς καὶ προσεπάθησε νὰ προσελκύσῃ τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ρωσσίαν εἰς τὴν συμμαχίαν τῆς Πύλης, ἀνανεώσας τὰς συμβάσεις καὶ πλείστας τιμὰς ἀπονειμὰς τῷ Γάλλῳ καὶ Ρώσῳ πρεσβευτῇ. Τέλος μετὰ κρατεράν πολιορκίαν ἐκυριεύθη καὶ τὸ Ὄρεν, φρούριον σπουδαιότατον, ἡ κλεῖς οὕτως εἶπεν τῶν ἐν Εὐρώπῃ ὀθωμανικῶν κτήσεων. Ἡ σπουδαιότερῃ μάχῃ ἀποβόσκα ὑπὲρ τῶν συμμάχων ἦν ἡ γενομένη παρὰ τὸ φρούριον Μοχάτζ τῇ 12 αὐγούστου 1687. Ταυτοχρόνως οἱ Βενετοὶ ἐκυρίευσαν πολλὰ φρούρια τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος.

Ταῦτα πάντα ἀφ' ἐνός, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ πανώλης ὡς καὶ αἱ συνεχεῖς πυρκαϊαὶ αἰτίνες ἐμάστιζον τὴν τε πρωτεύουσάν καὶ τὰς ἐπαρχίας, ἐπήνεγκον τὴν ἀναγκάστην τῶν γιαντισκάρων οἵτινες ἀνηγόρευσαν μέγαν Βεζύρην τὸν Γιαζούρ

πασσᾶν. Ὁ Σουλτάνος καίτοι ἀναγνωρίσας τὸν νέον μέγαν Βεζύρην, ἔκρινεν εὐλογον τῇ 8 νοεμβρίου 1687 νὰ ἀποχωρήσῃ τοῦ θρόνου ἄγων τὸ 38^{ον} ἔτος τῆς βασιλείας καὶ τὸ 45^{ον} ἔτος τῆς ἡλικίας του.

20^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΣΟΥΛΕΪΜΑΝ Ο Β'.

Βασιλεύσας 4 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 1098—1102 ἢ 1687—1691 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβέβητα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:
Πρῶτα ἔργα τοῦ Σουλτάνου.—Ἐξακολούθησις τῶν ἐχθροπραξιῶν.—
Ὁθωμανικαὶ νίκαι κατὰ τῶν Βενετῶν ἐν Ἑλλάδι.—Ὁ μέγας Βεζύρης Μουσταφᾶς Κιοπρουλής.—Ἔργα καὶ μεταρρυθμίσεις αὐτοῦ.—
Θάνατος τοῦ Σουλτάνου.

Ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάν Β' ἤγε τὸ 46 ἔτος τῆς ἡλικίας του ὅτε ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον καὶ κατὰ τὸ διχστήμα τοῦτο εἶχε διέλθει τὸν βίον ἐν τοῖς ἀνακτόροις, ἐνασχολούμενος εἰς νομικὰς καὶ θρησκευτικὰς μελέτας. ἦν ἀνὴρ γενναῖος καὶ πολεμικὸς ἐκ φύσεως, ἐχθρὸς δὲ τῆς τρυφῆς καὶ τῶν ἡδονῶν· εἶχε τὴν ὄψιν ἐλαδίσχρουν, κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς αὐτοκρατορικῆς γενεᾶς τῶν ὀθωμανῶν. Περιζωσθεὶς τὸ ξίφος τῶν προγόνων ἐν Ἐγύπτῳ διένειμε καὶ τὸ σύνθημα δῶρον τῷ στρατῷ· ὁ νέος μέγας Βεζύρης Ἰσμὰχὴλ πασσᾶς διώκησεν ἡμέρας τινὰς μόνον ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀγᾶ τῶν γιαντισᾶρων Μουσταφᾶ πασσᾶ. Ἡ στάσις τῶν γιαντισᾶρων κατεστάλη μὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπεξετάθη ὅμως ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. Τὰς ταραχὰς ταύτας ἐπωρελήθησαν φυσικῶς τῷ λόγῳ οἱ σύμμαχοι· καὶ οἱ μὲν Βενετοὶ συνεπλήρωσαν τὴν κατάκτησιν τῆς Πελο-

πονήσου, κυριεύσαντες ἐν τῇ Στερεᾷ καὶ τῇ Θήβῃ, οἱ δὲ Αὐστριακοί, Πολωνοὶ καὶ Οὐγγροὶ ἐσσεὶ προχωροῦντες ἐπολιορκήσαν καὶ ἐκυρίευσαν τὸ Βελιγράδιον, εἰσελάσαντες καὶ εἰς τὴν Βοσνίαν. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξύ ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἔσωσε τὴν κινδυνεύουσαν Εὐβοίαν.

Ὁ Σουλτάνος μαθὼν πάντα ταῦτα μετέβη εἰς Ἀδριανούπολιν προτιθέμενος κατὰ τὸ ἐπὶ ἔαρ τοῦ 1688 νὰ ἐκστρατεύσῃ αὐτοπροσώπως. Πρὸ τούτου ὁμως ἐμερίμνησε νὰ καταβάλῃ τοὺς ταραχοποιούς ὧν οἱ κυριώτεροι Γεργέν Ὀσμάν πασσᾶς καὶ Κεδούκ Μεχμέτ πασσᾶς ἐλυμκίνοντο ὁ μὲν εἰς τὴν Θράκην, ὁ δὲ ἄλλος τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Πρὸς τοῦτο, προσκληθέντος εἰς Ἀδριανούπολιν καὶ τοῦ Χάνη τῆς Ταυρικῆς καὶ συμβουλίου γενομένου ἀπεφασίσθη ἡ διάλυσις τῶν ἀτάκτων λεγομένων στρατιωτικῶν σωμάτων ἁπλῶς ὑπὸ διάφορα ὀνόματα ἐπεβάρυνον τὸ δημόσιον ταμεῖον· τὸ μέτρον τοῦτο ὑπῆρξε σωτήριον διότι ἐντὸς ὀλίγου οἱ ἄνω μνημονευθέντες δύο ταραχοποιοὶ συλληφθέντες κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον.

Ἐν ταῦτοις κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1689 ὀθωμανὸς πρεσβευτῆς ὁ Ζουλφικάρ ἐφέντης συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ μεγάλου διερμηνέως Ἀλεξάνδρου Μαυρογορδάτου ἐβόρσεν εἰς Βιέννην, τοῦτο μὲν ἵνα ἀνγγείλῃ τῷ αὐτοκράτορι τὴν ἀνάγκησιν τοῦ νέου Σουλτάνου, τοῦτο δὲ ἵνα ἐννοήσῃ κατὰ πόσον ἡδύνατο νὰ συνομολογήσῃ εἰρήνῃ εὐλογος καὶ δικαία. Ἐπὶ δέκα μῆνας διαμείναντες ἐν Βιέννῃ καὶ ἐν τοῖς προαστείοις αὐτῆς καὶ δωδεκάκις συνεδριάζαντες μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων Αὐστρίας, Οὐγγαρίας, Πολωνίας καὶ Βενετίας εἰς οὐδὲν κατέληξαν.

Νεώτεροι ἐχθροπραξίαι ἔσχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἄλυσιν ὑπὸ τῶν συμμάχων τῆς Νύσσης καὶ Βιδύνης, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου οἱ ὀθωμανοὶ ἐνίκων μονομερῶς εἰς διέφορα μέρη τῆς Τρανσυλβανίας καὶ ἐξεδίωκον τοὺς Βενετοὺς ἐκ Μακεδονίας ὅτε οὗτοι ἐπολιορκούν τὴν Θεσσαλονίκην. Ὁ Σουλτάνος εἰς Ἀδριανουπόλεως μετέβη εἰς Φιλιππούπολιν, ὁ δὲ μέγας

Βεζύρης μετὰ τοῦ στρατοῦ προχωρήσας ἐκώλυσε τὴν εἰς τὰ πρῶτα ποταμὸν τῶν αὐστριακῶν.

Οὕτως ἐχθρῶν τῶν πραγμάτων ἀναγκαῖος ἦν ἀνὴρ ἱκανὸς καὶ δραστήριος ὅστις νὰ ἐπαναφέρῃ σχετικὴν εὐημερίαν ἐπανορθῶν τὰς μέγας τοῦδε ζημίας· ὡς τοιοῦτος ὑπὸ πάντων ὑπεδείχθη ὁ Κιοπρουλῆς Μουσταφᾶ πασᾶς· ἀδελφὸς τοῦ Ἀχμέτ Κιοπρουλῆ ὅστις διωρίσθη μέγας Βεζύρης λαβὼν ὡς τοποτηρητὴν τὸν ὠσαύτως ἱκανὸν καὶ δραστήριον Ἀλῆ πασᾶν τέως διοικητὴν Καλλιπόλεως. Ταῦτα ἐγένοντο περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1690 μ. Χ.

Ὁ νέος μέγας Βεζύρης προέβη εἰς γενικὴν τοῦ κράτους μεταρρύθμισιν καὶ ἐξέτελεσεν αὐτὴν χωρὶς νὰ καταφύγῃ εἰς βίαια μέσα. Ἀπασχολήθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ρύθμισιν τῶν οἰκονομικῶν καὶ εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν ταμείων τοῦ κράτους διὰ τῆς εἰσπράξεως τῶν καθυσταρουμένων φόρων καὶ δι' ἐπιβολῆς νέων δασμῶν ἀναλόγως τῆς θέσεως τοῦ λαοῦ. Ὄρισεν ὠσαύτως τὴν τρέχουσαν τιμὴν τῶν νομισμάτων, μετεποίησεν εἰς νόμισμα τὰ ἐν ἀφρονίᾳ περιττὰ χρυσὰ σκεύη τῶν ἀνγκτόρων, πρώτου δόντος τὸ παράδειγμα τοῦ Σουλτάνου καὶ μετ' αὐτὸν τοῦ μεγάλου Βεζύρου· τοιοῦτοτρόπως πληρώσας τοὺς μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν καὶ ἐξασφαλίσας καὶ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι πληρωμὴν αὐτῶν, κατέστειλε τὰς στάσεις· δίκαιος καὶ φιλόπατρις εἰς ἄκρον ἀπηύθυνε μετὰ ταῦτα τῷ στρατῷ προκήρυξιν τοῦ Σουλτάνου δι' ἧς ἐγένετο ἐκκλησις εἰς τὴν τιμὴν, τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα καὶ τὸν πατριωτισμὸν τῶν Μουσουλμάνων. Ἡ προκήρυξις αὕτη ἔσχε σπουδαῖον ἀποτέλεσμα διότι ἀμέσως συνήχθη πολυάριθμος στρατός. Ἡ πρὸς τοὺς λοιποὺς ὑπηκόους τοῦ κράτους διαγωγὴ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ὑπῆρξεν ὠσαύτως φιλάνθρωπος καὶ δικαία· παράδειγμα δὲ μεταξὺ πολλῶν ἄλλων εἶναι ὅτι ἀπηγόρευσεν ἐπὶ ποινῇ θανάτου τὴν εἰσοδὸν οἰουδήποτε εἰς τὰ χωρία πρὸς διαρπαγὴν ἔστω καὶ μετὰ θανάτου ἢ ἐνδοῦ· Ἀνεγνώρισεν ὠσαύτως τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐμπορίου καταργήσας πᾶσαν

καταβληπτικὴν διέταξιν καὶ οὕτως ᾠξήσῃ διὰ τῶν συνε-
τῶν τούτων μεταρρυθμίσεων τὴν ἰσχύιν τοῦ Σουλτάνου καὶ
τὴν εὐμερίαν τοῦ Κράτους.

Οὕτω λοιπὸν διοργανίσας κατὰ τὸ ἐνὸν τὰ πράγματα
τοῦ Κράτους καὶ κατ' οὐδένᾳ λόγον ἐννοῶν νὰ συνομολο-
γήσῃ εἰρήνην ἀσύμφορον τῇ αὐτοκρατορίᾳ ἀπεφάσισε νὰ
ἐκστρατεύσῃ αὐτοπροσώπως. Τῆς ἐκστρατείας ταύτης προ-
ηγήθησαν φρικώδεις κατατρίβεις ἐν τῷ Βοσπόρῳ καὶ Καρατίφ
κόλπῳ πολλὰς ἐπενεγκούσας ζημίας ἐν αἷς καὶ τὴν ἀπώλειαν
πεντακοσίων ἀνθρώπων, μεγάλην πυρκαϊὰ ἀποτεφρώσασα
μέγα μέρος τῆς πρωτευούσης, ὁλόκληρον τὸ προάστειον τοῦ
Ἑγίουπ, καὶ σεισμὸς καταρρίψας πολλὰς οἰκίας, τοὺς θό-
λους τοῦ τεμένους τοῦ Πορθητοῦ, μέρος τῶν τειχῶν, ἐν οἷς
καὶ τὴν θύραν τοῦ Ρωμανοῦ ἢ Τόπ-καποῦ. Τούτων συμ-
βάντων κατὰ μάχιν, ἰούνιον καὶ ἰούλιον τοῦ 1690 ἄλλη-
λοδιαδόχως, ὁ μέγας Βεζύρης περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ αὐγού-
στου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν αὐστριακῶν.
Ἐντὸς ὀλίγου καιροῦ ἀνεκτέσαστο τὰ φρούρια Νύσσης, Βι-
δίνης, Σεμενδρίας καὶ Βελιγραδίου καὶ ἐκδιώξας τοὺς αὐ-
στριακοὺς πέραν τῶν ποταμῶν Μοράβου καὶ Σάβου ἐπανήλ-
θεν ἐν θριάμβῳ εἰς Κωνσταντινουπόλιν.

Κατὰ μάχιν τοῦ 1691 ὁ Σουλτάνος μετέβη εἰς Ἀδρια-
νούπολιν· ἐκ τῆς πόλεως δὲ ταύτης ὁ μέγας Βεζύρης ἀνε-
χώρησεν εἰς Σοφίαν· μόλις ὅμως ἐξῆλθε τῆς Ἀδριανουπό-
λεως, ἐπληροφορήθη τὸν θάνατον τοῦ Σουλτάνου Σουλεῖ-
μάν τοῦ Β' πάσχοντος πρό πολλοῦ ἐξ ὕδρωπος καὶ ἐκπνεύ-
σαντος τῇ 23 ἰουνίου 1691. Ὁ νεκρὸς αὐτοῦ ἐτάφη ἐν
Κωνσταντινουπόλει ἐν τῷ μυσσωλείῳ Σουλεϊμάν τοῦ Με-
γαλοπρεποῦς.

21^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΧΜΕΤ Ο Β'.

Βασιλεύσας 4 ἔτη.

(*Έτος 'Εγείρας 1102—1106 ἢ 1691—1695 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς.

Ἦτα ἐν Σαλενκενέμ.—Θάνατος τοῦ Κιοπρουλή Μουσταφᾶ πασᾶ. —
'Εκστρατεία κατὰ τῶν αὐστριακῶν.—'Επιτυχία τῶν Βενετῶν.—Θά-
νατος τοῦ Σουλτάνου.

Ἀχμέτ ὁ Β' ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν τοῦ Β' ἀνῆλθε τὸν θρόνον περιζωσθεὶς τὸ ξίφος ἐν Ἀδριανουπόλει. Ὁ νέος Σουλτάνος ἠγάπα τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ποίησιν, ἦν δὲ μελαγχολικὸς τὸν χαρακτῆρα καὶ εὐλαβέστατος τηρητὴς τῶν θρησκευτικῶν διατάξεων.

Ὁ μέγας Βεζύρης ἀναγνωρισθεὶς τοιοῦτος καὶ ὑπὸ τοῦ νέου Σουλτάνου ἐπροχώρησε κατὰ τῶν αὐστριακῶν μεθ' ὧν συνηντήθη τῇ 19 αὐγούστου 1691 πλησίον τῆς πόλεως Σαλενκενέμ παρὰ τὸν Δούναβιν· κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἡ μάχη ἐγένετο ἐν τε τῇ ξηρᾷ καὶ ἐν τῷ ποταμῷ ὅπου συνεκρούσθησαν οἱ δύο στόλοι· καὶ ἡ μὲν ναυμαχία ἀπέβη ὑπὲρ τῶν ὀθωμανῶν, ἡ δὲ ἐν τῇ ξηρᾷ μάχη διήρκει πεισματωδεστάτη καὶ πολλοὶ ἐκατέρωθεν ἐπιπτον ὅτε ὁ μέγας Βεζύρης περιβληθεὶς χλαῖαν μέλαιναν καὶ ἀναφωνήσας τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ διέταξε τὴν διὰ τῆς σπᾶλης ἐφοδον· ἀλλὰ μετ' ὀλίγας στιγμὰς προσβληθεὶς ὑπὸ σφαίρας ἔπεσε νεκρὸς μαχόμενος ὡς ἥρως. Δικαίως κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς ὀνομάζεται ἐνέρετος, διότι οὐδέποτε προέβη εἰς πρᾶξιν ἄδικον ἢ κακὴν οὔτε ἐπρόφερε λέξιν περιττήν. Θὰ ἔλεγε τις ὅτι ἠκολούθει τῷ συστήματι τοῦ Πυθαγόρου· ἐνεδύετο μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀπλότητος, ἦν ἐχθρὸς τῆς ὀκνηρίας καὶ τῆς πολυτελείας, ἠγάπα τὴν ἀνάγνωσιν ἱπποστημονικῶν συγγραμμάτων καὶ ἐν αὐτῷ ἔτι τῷ στρατοπέδῳ, ἀπιστρέφετο τὴν διπλωματικὴν καὶ μακιαβελικὴν πο-

λιτικήν καὶ γλῶσσαν καὶ ἐξεφράζετο πάντοτε μετ' εὐκρινείας καὶ ἀληθείας.

Διάδοχος τοῦ ἀποθανόντος μεγάλου Βεζύρου διωρίσθη ὁ Ἀλῆ πασᾶς εὐνοούμενος τοῦ Σουλτάνου, ὅστις προέβη εἰς πολλὰς μεταθέσεις τῶν ἀνωτάτων ὑπαλλήλων ἀντὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐκστρατείαν· ἐνεκα τούτου πεσὼν ὑπὸ δυσμένειαν ἐπαύθη καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Χατζῆ Ἀλῆ πασᾶ, ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ γενναίουφρονος, κατὰ μᾶρτιον τοῦ 1692, ὅτε ἤλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ μεγαλοπρεπεῖς πρεσβεῖαι τῶν τε ἀσιατῶν καὶ εὐρωπαϊῶν ἡγεμόνων νὰ συγχαρῶσι τῷ νέῳ Σουλτάνῳ ἐπὶ τῇ εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσει του. Τότε ἐπέστρεψαν εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τριετῇ ἐν Βιέννῃ διαμονῇ καὶ ὁ ὀθωμανὸς πρεσβευτὴς Ζουλφικάρ ἐρέντης μετὰ τοῦ πρώτου διερμηνέως Ἀλεξάνδρου Μαυρογορδᾶτου οὐδὲν περὶ εἰρήνης κατορθώσαντες. Ὁ μέγας Βεζύρης ἐκστρατεύσας μέχρι Βελιγραδίου ἀνεκαίνισεν τὰ φρούρια τῆς πόλεως καὶ οὐδεμίαν ἀξίαν λόγου μᾶχην συγκροτήσας μετὰ τῶν αὐστριακῶν ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1692.

Τῇ 6 ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐγέννησεν ὁ Σουλτάνος δύο διδύμους υἱοὺς ὀνομασθέντας Ἰβραὴμ καὶ Σελίμ· ἡμέρας δέ τινας μετὰ τοῦτο ἀπέθανε καὶ ὁ πρῶτος Σουλτάνος Μωάμεθ ὁ Δ'.

Κατὰ μᾶρτιον τοῦ 1693 ὁ μέγας Βεζύρης Χατζῆ Ἀλῆ πασᾶς πεσὼν εἰς δυσμένειαν ἐπαύθη ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Μπουγιουκλοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ· καίτοι δὲ ὑπὸ δυσμένειαν, ἠρωτήθη ποῶν ἐπαρχιῶν διοικητῆς ἤθελε νὰ διορισθῇ· ἀλλ' ἀπεποιήθη προτιμήσας νὰ ἐφησυχάσῃ· ἐρωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τε τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ποῖον ποσὸν τῷ ἤρσκειν ὡς μισθὸς συντάξεως, δέκα πέντε πουργία, ἀπεκρίθη· θαυμάζοντος δὲ τοῦ Σουλτάνου ἐπὶ τῇ εὐτελείᾳ τοῦ ποσού, τοῦτο τὸ ποσὸν ἀρκεῖ καὶ ὑπεραρκεῖ, ἀπήντησεν ὁ πρῶτος μέγας Βεζύρης, διότι διατρέχοντες περὶ στάσεις καθ' ἃς ὁ πόλεμος ἀπαιτεῖ πολλὰς θυσίας· ἀξιο-

σημείωτος πράγματι ἀφιλοκέρδεια καὶ φιλοπατρία τοῦ ἀνδρός τούτου.

Τῇ 16 μαΐου 1693 τρομερὰ πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα ἐν τῇ συνοικίᾳ Τσουβλίου ἀπετέφρωσε χιλιάδας οἰκιῶν καὶ ἐργαστηρίων.

Κατὰ ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ μέγας Βεζύρης ἐκστρατεύσας μέχρι Βελιγραδίου ἀπώθησε τοὺς αὐστριακοὺς καὶ ὠχύρωσεν ἐτι μᾶλλον τὴν πόλιν ταύτην μεθ' ὃ ἐπανήλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1694. Κατ' αὐγουστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1693 ἐτέρα πυρκαϊὰ ἀπετέφρωσε μέγα μέρος τῆς πρωτευούσης ἐκραγεῖσα παρὰ τὸ Ἀγιάσμα καπουσοῦ καὶ διακρέσασα εἰκόσιν ὥρας πνέοντος σφοδροῦ βορείου ἀνέμου.

Τῇ 13 μαρτίου ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης ἀντικτασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ διοικητοῦ Τριπόλεως, ἐπικαλουμένου Σουρμελῆ. Οὗτος ἀποκρούσας πᾶσαν περὶ εἰρήνης πρότασιν τῶν μεσολαβοῦντων πρεσβευτῶν τῆς Ἀγγλίας καὶ Ὁλλανδίας, ἐξεστράτευσε μέχρι Βελιγραδίου καὶ ἐπανεκάμφεν ἐκεῖθεν εἰς Ἀδριανούπολιν χωρὶς νὰ συνάψῃ ἀποφασιστικὴν τινα μάχην· ὁ πόλεμος ἐξηκολούθει ἐν τούτοις ἐν Πολωνίᾳ καὶ Δαλματίᾳ καὶ ἡ τύχη τῶν ὀπλῶν ἦν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἰσόρροπος.

Τῇ 8 σεπτεμβρίου 1694 βενετικὸς στόλος ἐβομβάρδισε καὶ ἐκυρίευσε τὴν νῆσον Χίον.

Ἐνῷ δὲ κατὰ διαταγὴν τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐλαμβάνοντο τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς ἀνάκτησιν τῆς νήσου ταύτης καὶ κατέπαυσιν τῶν ἐν Ἀλγερίᾳ, Τύνιδι καὶ Τριπόλει τῆς Ἀφρικῆς ἐκραγείσων ταραχῶν, ὁ Σουλτάνος πᾶσων ἐξ ὕδρωπος ἀπέθανε τῇ 6 φεβρουαρίου 1695.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων πλεονεκτημάτων, ἃ εἶχεν ὁ ἀποθανὼν Σουλτάνος, ἦν καὶ ἄριστος καλλιγράφος.

22^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο Β'.

Βασιλεύσας 8 ἔτη.

('Ἔτος Ἑγείρας 1106—1114 ἢ 1695—1703 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:
 Νίκαί παρὰ τὴν Αἰππαν καὶ Λουγγον. — Νίκαί ἐν Ὀλάς. — Μάχη παρὰ
 τὴν Ζένταν. — Εἰρήνη τοῦ Κάρολιτζ. — Διοίκησις τοῦ Κιοπροουλῆ
 Χουσεῖν πασσᾶ. — Θάνατος αὐτοῦ. — Παραίτησις τοῦ Σουλτάνου.

Ὁ νέος Σουλτάνος Μουσταφᾶς ὁ Β' υἱὸς τοῦ Σουλτάνου
 Μωᾶμεθ τοῦ Δ' ἄμα τῇ εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσει του ἐξέ-
 δωκε προκήρυξιν (χάτι-σερίφ) δι' ἧς ἐδήλου τὴν ὀριστικὴν
 του θέλησιν γὰ βαδίσαι αὐτοπροσώπως κατὰ τῶν ἐχθρῶν
 τοῦ Κράτους ὡς ἔπραττε τοῦτο Σουλεϊμάν ὁ Μεγαλοπρεπής.

Ἐνῶ δὲ προπαρασκευάζετο εἰς τοῦτο, ὁ μὲν μέγας Βεζύ-
 ρης Ἀλῆ πασσᾶς Σουρμελῆς ἐπαύθη καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέ-
 θανε, καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Ἑλμάς Μεχμέτ πασσᾶ,
 ὁ δὲ ὀθωμανικὸς στόλος δύο ἄλλεπαλλήλους συνάψας ναυ-
 μάχίας κατὰ τοῦ βενετικοῦ πλησίον τῆς Χίου κατετρόπω-
 σεν αὐτὸν καὶ ἀνεκτήσατο τὴν νῆσον. Ταυτοχρόνως δὲ καὶ
 ὁ Χάνης τῆς Ταυρικῆς μετὰ 60,000 Τατάρων εἰσῆλθεν εἰς
 Πολωνίαν καὶ ἐκέρδισε διαφόρους μᾶχας.

Ὁ Σουλτάνος ἐκστρατεύσας ἐν τῷ μεταξὺ διὰ Φιλιπ-
 πουπόλεως καὶ Σοφίας ἐφθάσεν εἰς Βελιγρᾶδιον καὶ διαβάς
 τὸν Δούναβιν ἐκυρίευσεν τὴν Αἰππαν καὶ τῇ 22 Σεπτεμ-
 βρίου 1695 ἐνίκησε τὸν στρατηγὸν Βετερχκην συλλαβὼν
 αὐτὸν αἰχμάλωτον· μετὰ τὴν μάχην ταύτην ἐκυριεύθη καὶ
 τὸ φρούριον Λουγγον. Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος διανείμας
 πολλὰ δῶρα εἰς τοὺς διαφόρους στρατηγοὺς καὶ διοικητάς
 ἐπανῆλθε κατὰ νοέμβριον ἐν θριάμβῳ εἰς Κων/πολιν.

Ταυτοχρόνως καὶ ὁ ὀθωμανὸς ἀρχινάυαρχος ἐπικαλούμε-
 νος Μιζομόρτζ συνῆψε δύο ναυμαχίας κατὰ τῶν Βενετῶν
 κατατροπώσας αὐτοὺς, διασκορπίσας τὸν στόλον των καὶ

συλλαβών ικανά πλοία· μεθ' ὃ ἐπανάκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐν δόξῃ καὶ τιμαῖς.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν Πέτρος ὁ Μέγας Τσάρος τῆς Ῥωσσίας ἐπολιορκήσεν ἐπὶ τρεῖς μῆνας τὴν Κριμαίαν, ἀλλ' ἠναγκάσθη ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν ἀφοῦ ἀπώλεσε 30,000 ἄνδρας.

Μετὰ τὰς ἀναγκαίας προπαρασκευάς ὁ Σουλτάνος ἐξεστράτευσε καὶ αὖθις τῇ 8 ἀπριλίου 1696 καὶ μετὰ τισσαρακονθήμερον διαμονὴν ἐν Ἀδριανουπόλει, ἔφθασεν εἰς Βελιγράδιον τῇ 6 αὐγούστου ὅτε ἔμαθε καὶ τὴν γέννησιν υἱοῦ ὀνομασθέντος Μαχμούτ. Ἐκεῖθεν διηυθύνθη κατὰ τῶν αὐστριακῶν πολιορκούντων τὸ Τεμεσβάρ καὶ ἀναγκάσας αὐτοὺς νὰ λύσωσι τὴν πολιορκίαν τοὺς κατεδίωξε μέχρι τοῦ Ὀλάς ὅπου συνέφας κρατερὰν μάχην ἀπέβη νικητὴς καὶ ἐπανάκαμψεν εἰς Ἀδριανούπολιν.

Ἐν τούτοις αἱ ἐχθροπραξίαι ἐξηκολούθουν πανταχοῦ καὶ οἱ μὲν Τάταροι ἐξεπύρθουν τὴν Πολωνίαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως αὐτῆς Ἰωάννου τοῦ Σοβιέσκη, ὁ δὲ Πέτρος ὁ Μέγας πολιορκήσας καὶ αὖθις τὴν Κριμαίαν ἐκυρίευσεν αὐτήν.

Τῇ 30 ἀπριλίου 1697 ὁ Σουλτάνος ἐξεστράτευσε τὸ τρίτον καὶ ἔφθασεν εἰς Βελιγράδιον κατὰ σептέμβριον. Ἐκεῖθεν ὁ μέγας Βεζύρης προχωρήσας συνῆψε μάχην πλησίον τῆς Ζέντας κατὰ τῶν αὐστριακῶν ἥτις δὲν ἀπέβη ὑπὲρ τῶν ὀθωμανῶν, πεσόντος ἐν αὐτῇ καὶ τοῦ μεγάλου Βεζύρου. Ἀντικαταστάτης αὐτοῦ διωρίσθη ὁ Χουσεῖν πασσᾶς Κιοπρουλῆς, ὁ δὲ Σουλτάνος ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν· τῇ μεσιτείᾳ δὲ τοῦ Παγμέτ πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας ἐξουσιοδοτήθησαν ὁ Ρεῖζ ἐφέντης Ῥαμῆ καὶ ὁ μέγας διερμηνεὺς Σκαρλάτος Μαυρογορδάτος νὰ ἐπαναλάβωσι τὰς μετὰ τῆς Αὐστρίας περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεις· ταυτοχρόνως ὁμῶς ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἐνίκα ἐκ νέου τὸν βενετικὸν πλησίον τῆς Μιτυλήνης.

Κατὰ δεκεμβρίον τοῦ 1697 ἡ ἐντὸς τῆς Κωνσταντινου-

πόλεως πυριτιδαποθήκη ἀνατιναχθεῖσα προϋξένησε μεγίστης ζήμιας· ἡ ἐκρηξίς ἦν τοσοῦτον ἰσχυρά ὥστε πλείστοι ἄνθρωποι ἐφονεύθησαν καὶ 425 οἰκίαι ἐκρημνίσθησαν· ἐνεκα τοῦ συμβάντος τούτου διέταξεν ὁ Σουλτάνος νὰ μετενεχθῇ ἡ πυριτιδαποθήκη ἔξω τῆς πόλεως παρὰ τὸ Μικροχώριον ὅπου εὐρίσκεται μέχρι τῆς σήμερον.

Μετὰ μακράς διπραγμακτείσαις συνῆλθον τέλος τῇ 23 ὁκτωβρίου 1698 ἀντιπρόσωποι Τουρκίας, Αὐστρίας, Βενετίας, Ρωσσίας καὶ Πωλωνίας ἐν Κάρλοβιτς πρὸς συζήτησιν τῶν ὅρων τῆς εἰρήνης. Ἐβδομήκοντα δύο ἡμέρας διήρκεσαν αἱ συζητήσεις αὗται καὶ τριάνοντα ἕξ συνεδριάσεις ἐγένοντο ἐπὶ τούτῳ· ἐπὶ τέλους ὑπεγράφη ἡ εἰρήνη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μέχρι τῆς λήξεως τοῦ πολέμου κηβεστώτος, ἑκαστος δηλονότι τῶν συμβαλλομένων κρατῶν διετήρησε τὰς χώρας ὅσας εἶχε κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης. Ἡ διάρκεια αὐτῆς διὰ μὲν τοὺς αὐστριακοὺς ἀνῆρχετο εἰς εἴκοσι πέντε ἔτη, διὰ τοὺς Βενετοὺς καὶ Πολωνοὺς τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα δὲν ἦτο ὑποχρεωτικόν, διὰ δὲ τοὺς Ρώσους περιωρίζετο μόνον εἰς διετὴ ἀνακωχὴν. Ἡ συνθήκη αὕτη, εἰ καὶ ὀριστική, ἔφερε προκαταρκτικὸν χαρακτῆρα μέλλουσα ἐπικυρωθῆναι καὶ ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων διαφόρων βασιλείων.

Ὁ μέγας Βεζύρης Χουσεῖν πασῶς Κιοπρουλής ὁ ἐπὶ νομασθεὶς συνεπὸς ἐπωφελοῦμενος τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν σχετικὴν ἐξημέρωσιν τῶν ἡθῶν ὡς ἐπῆνεγκεν ἡ συνθήκη τοῦ Κάρλοβιτς ἀπασχολήθη εἰς μεταρρυθμίσεις δι' ὧν προσεπῆλθε νὰ ἐδραιώσῃ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους. Ἀνὴρ γενναϊόφρων, ἐλευθέριος καὶ φίλος τῆς εἰρήνης, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων τὴν πρῶτην αὐτοῦ μέριμναν κατέβαλεν ὑπὲρ τῆς διαρρυθμίσεως τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Κράτους· ἡύξησε καὶ ἀνέπτυξε τὰς ναυτικὰς δυνάμεις, ἐπεχείρησεν ἔργα δημοσίου ὠφελείας, οἷον γεφύρας, διώρυγας, ὑδραγωγεία, τεμένη, στρατῶνας καὶ σχολὰς εἰσαγαγὼν μέλιστα ἐν τῷ Κράτει καὶ τὴν τυ-

πογκρικήν τέχνην. Κατέβαλε πρὸς τούτοις τὰς φιλοταρ-
ρχούς διαιρέσεις καὶ τάσεις τῶν γιανιτσήρων καὶ ἐδείξε
πρὸς τοὺς ὑπηκόους τοῦ Σουλτάνου εὐμενεστάτας διαθέσεις.

Ὁπαδοὶ καὶ συνεργάται τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἦσαν ὁ
ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Ῥαμὴ ἐφέντης δεινότητος καὶ ἀρίστη-
τος εἰς τὸ γράφειν τὰ διπλωματικὰ καὶ ἄλλα ἔγγραφα καὶ
ὁ μέγας διερμηνεύς Ἀλῆξανδρος Μαυρογορδάτος. Περαιτώ-
σας οὗτος τὰς σπουδὰς του καὶ ὡς φιλόσοφος καὶ ὡς ἱα-
τρός ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Παδούης, ἐγένετο διάστημα
ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ὡς καθηγητὴς τῆς Μ. τοῦ Γέ-
νους Σχολῆς καὶ ὡς ἱατρός προσελκύσας δ' οὕτω τὴν εὐ-
νοίαν τοῦ Ἀχμέτ Κιοπρουλοῦ πασσᾶ εἶχε διορισθῇ μέγας
διερμηνεύς μετὰ τὸν θάνατον Παναγιώτου τοῦ Νικασίου.
Ἐπῆρξεν ἡ ψυχὴ οὕτως εἰπεῖν τῶν διαπραγματεύσεων με-
ταξὺ τῆς Πύλης καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων καὶ ἐνεκα
τῶν ἀρετῶν του τούτων καὶ τῆς διπλωματικῆς του δεινύ-
τητος ὑπὸ μὲν τῆς Ὁθ. Κυβερνήσεως ἐτιμήθη διὰ τοῦ τί-
τλου τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων καὶ τοῦ Ἐκκλημπροτάτου. παρὰ δὲ
τοῦ Αὐσπολάου αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας ἔλαβε τὸν τί-
τλον Κόμητος τοῦ αὐστριακοῦ Κράτους. Οὕτω λοιπὸν ὁ
μέγας Βεζύρης Χουσεῖν πασσᾶς Κιοπρουλῆς, ὁ Ῥαμὴ ἐφέντης
καὶ Ἀλῆξανδρος ὁ Μαυρογορδάτος ἀπετέλουσαν τριανδρίαν
καὶ εἰργάζοντο ἐκθύμως ὑπὲρ τῆς εὐθυμερίας τοῦ Κράτους,
ἔχοντες ὅμως ἀντίζηλον σπουδαῖον τὸν Σεῖχηλάμην Φιλ-
ζουλλάκ ἐφέντην ὅστις ἦν παντοδύναμος ἀπολαύων ἐκτά-
κτου εὐνοίας παρὰ τῷ Σουλτάνῳ· φίλοι δ' αὐτοῦ ἦσαν ὁ
διοικητὴς Βαγδάτης Μουσταφᾶ πασσᾶς Δαρταμπάν, ὁ Κα-
γᾶς ἡ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν Χατάν πασσᾶς καὶ ὁ
τοποτηρητὴς ἡ Καζιμκᾶμης τοῦ μεγάλου Βεζύρου Χατάν
πασᾶς, γαμβρός τοῦ Σουλτάνου ἐπ' ἀδελφῇ. Ἰσχυρον ταυ-
τοχρόνως τότε καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν Χουσεῖν πα-
σσᾶς Μεζουμάρτο, καὶ ὁ ἀρχιμενοῦχος ἡ Κιζλάραγας Νεζίρ
διακονούμενος ἐπὶ πολυμυθείᾳ καὶ ἐλευθεριότητι.

Ἀνχιμενομένην ἤδη τῶν ἐκτάκτων προσδευτῶν οἱ τινες

ἐμελλον κομίσαι τὴν συνθήκην τοῦ Κάρολι-¹⁷ ἐπικεκρω-
μένην ὑπὸ τῶν ἐνδικοφερομένων βασιλέων, ἀπεφασίσθη ὅπως
ὁ Σουλτάνος δεχθῇ αὐτοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει. Πρὸς
τοῦτο ἀνχωρήσεν ἐξ Ἀδριανουπόλεως μετὰ μεγίστης πομ-
πῆς ἀφικόμενος εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐντὸς δέκα πέντε ἡ-
μερῶν τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1699 καὶ ἀτχοληθεὶς καθ' ὁδὸν
εἰς τὴν θήραν.

Κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1700 ἀφικόντο σχεδὸν ταυτο-
χρόνως εἰς Βιέννην μὲν ὁ ἐκτακτὸς πρεσβευτὴς τοῦ Σουλ-
τάνου Ἰβραὴμ παστῆς μετὰ συνοδίας ἐξ ἐπικραστῶν ἀνδρῶν
κομίζων πλουσιώτατα δῶρα τῷ αὐτοκράτορι Λεοπόλδῳ
καὶ γενόμενος δεκτὸς μετ' ἐκτάκτων τιμῶν, εἰς Κωνσταν-
τινούπολιν δὲ ὁ ἐκτακτὸς πρεσβευτὴς τοῦ Λεοπόλδου κό-
μης Ἑστιάγγελν μετὰ λαμπρῆς συνοδίας ἐκ τῶν εὐγενεστά-
των τῆς Αὐστρίας ἀνδρῶν, κομίζων καὶ οὗτος πλούσια
δῶρα καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ὀθωμανικοῦ
Κράτους μετὰ πρωτοφανοῦς πομπῆς ταυτοχρόνως ἀφικόν-
το καὶ αἱ τῆς Πολωνίας, Βενετίας καὶ Ρωσσίας πρεσβευταί.
Μετὰ δεκαμήνου συζητήσεις, δεξιώσεις, ἐορτὰς καὶ ἐστιά-
σεις αἱ συνθήκαι ἐπεκρωώθησαν, ἀνενεώθησαν δὲ καὶ αἱ ἐμ-
πορικαὶ συμβάσεις.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ἦλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν νέοι πρε-
σβευταὶ τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας. Καὶ ὁ μὲν Γάλλος Φεριόλ
μὴ θελήσας νὰ ἀφικρέσῃ τὸ ξίφος του ὅτε ἐμελλε νὰ πα-
ρουσιασθῇ τῷ Σουλτάνῳ μ' ὅλκας τὰς παρατηρήσεις τοῦ
μεγάλου Βεζύρου καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυρογορδάτου δὲν
ἤξιώθη τῆς τιμῆς ταύτης, ὁ δὲ Ἀγγλὸς Σούτταν συμμορ-
φωθείς πρὸς τὰ ἐπικρατοῦντα ἔθιμα τῆς ὀθωμανικῆς αὐ-
λῆς οὐ μόνον ἐγένετο δεκτὸς ἀλλ' ἤξιώθη καὶ εὐμενῶν λό-
γων αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου.

Ὁ μέγας Βεζύρης πύσχων ἤδη ὑπὸ δυσίατου νοσή-
ας παρητήθη οἰκειοθελῶς τοῦ ἀξιώματός του καὶ μετέβη εἰς
τὸν Σιλυβέρη κατήματά του ὅπου καὶ ἀπέθανε τρεῖς ἡμέ-
ρας μετὰ τὴν παρτίτησίν του τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1702.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ ὁρίσθη κατ' ἐισήγησιν τοῦ Σεῖχσάκη οὐκειακῆς Β. γὰρ τῆς Δαρταμπάν Μουσταφᾶ πασσᾶς, ὅστις μεταβὰς εἰς Ἰστανουπόλιν, ὅπου διέμενον ὁ Σουλτάνος, ἔλαβεν ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τὴν σφραγίδα τοῦ Κράτους καὶ διάφορα δῶρα· ἀλλ' ἄμοιρος παιδείας καὶ λίαν ὀξύθυμος περιωρίσθη μόνον εἰς τὸ νὰ ἐπιβᾶλῃ αἶδν ἐνδυμάτων εἰς τοὺς χριστιανούς ὑπηκόους καὶ εἰς τοὺς ὀθωμανούς καὶ μετὰ πεντάμηνον διοίκησιν ἐπαύθη ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Ραμῆ ἐφέντη προδίδασθέντος εἰς πασσᾶν καὶ Βεζύρην.

Ὁ Ραμῆ πασσᾶς φίλος τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐσωτερικῆς εὐημερίας τοῦ κράτους ἔλαβε πλείστα σωτήρια μέτρα πρὸς ὀριστικὴν διακανόνισιν τῶν οἰκονομικῶν καὶ ἐκρίψαν τῶν στασιαστικῶν ἔξεων, ἀλλὰ συνεπεία ῥαδιουργιῶν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει γιαντιστᾶροι προέβησαν εἰς ταρχᾶς διευθυνόντες μέχρις Ἀδριανουπόλεως.

Τότε προκητῆθη ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς ὁ Β' καὶ ἀνῆλθε τὸν θρόνον τῇ 22 αὐγούστου 1703 ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Σουλτάνος Ἀχμέτ ὁ Γ'.

23ος ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΧΜΕΤ Ο Γ'.

Βασιλεύσας 27 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 1115—1143 ἢ 1703—1730 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας αὐτοῦ εἰσὶ τὰ ἑξῆς:

Φιλοδοξία τῆς Ρωσσίας.—Πόλεμος κατὰ τοῦ Μ. Πέτρου.—Κάρολος ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας ἐν Διδυμοτείχῳ.—Ἥττα τῶν Ρώσσων παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Προύθου.—Εἰρήνη ἐν Φάλκσεν.—Συνθήκη ἐν Ἀδριανουπόλει.—Στάσις τῶν Μαυροβουνίων.—Πόλεμος μετὰ τῆς Αὐστρίας καὶ Βενετίας.—Ὁ Ἰβράῒμ πασσᾶς μέχρι Βεζύρης.—Εἰρήνη ἐν Πασσάροβιτς.—Ἐκστρατεία κατὰ τῆς Περσίας.—Κατακτήσεις τῶν ὀθωμανῶν.—Θάνατος τοῦ Ἰβράῒμ πασσᾶ.—Παραίτησις τοῦ Σουλτάνου.

Ἡ βασιλεία τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ τοῦ Γ' δυνάμει δι-βερσιὰν αἰρεθῆναι εἰς δύο περιόδους. Κατὰ τὴν πρώτην ἀπὸ τοῦ

1703—1718 τὸ ὀθωμανικὸν κράτος προέβη εἰς συνεχεῖς πολέμους κατὰ τῆς Ῥωσσίας, Αὐστρίας καὶ Βενετίας· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἀπὸ τοῦ 1718—1730 ὁ μέγας Βεζίρης Ἰβραήμ πασσᾶς ἀνυψώνει τὸ στρατιωτικὸν τῶν ὀθωμανῶν γόητρον καὶ ἀναλαμβάνει μακρὰν καὶ νικηφόρον ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Περσῶν. Πρώτην δὲ φορὰν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ τοῦ Γ' καθίσταται καταφανεῖς αἱ φιλόδοξοι τῆς Ῥωσσίας διαθέσεις.

Πέτρος ὁ Μέγας, αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας, ἀπὸ τῆς ἀναβίσεώς του εἰς τὸν θρόνον ὠνειροπόλει κατακτήσεις ἐν τῷ ὀθωμανικῷ Κράτει. Κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ Πύλη δὲν ἀνητύχει ἐπὶ τούτοις, ὅτε ὅμως διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Κάρλοβιτς ἡ Κριμαία παρεχωρήθη τοῖς Ῥώσοις καὶ ἤρξαντο οὗτοι ἀνεγείροντες ἰσχυρὰ φρούρια ἐν ταῖς παραλίοις καὶ κατὰ τὴν εἰσοδὸν τῆς Ἀζοφικῆς θαλάσσης ἤρξατο ἀνησυχοῦσα ἡ Πύλη καὶ μεριμνῶσα σπουδαίως περὶ τῶν τοιούτων τάσεων.

Ἐν τοιαύταις λοιπὸν περιστάσεσιν ἀνῆλθε τὸν θρόνον ὁ νέος Σουλτάνος ἀνχωρήσας ἀμέσως ἐξ Ἀδριανουπόλεως καὶ ἐγκαταστάθεις ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔνθα περιεζώσθη τὴν σπάθην μετὰ μεγίστης πομπῆς.

Ὁ πρῶτος Σουλτάνος Μουσταφᾶς μετὰ τῶν τεσσάρων ἀνηλικίων τέκνων του ἐγκατεστάθη ἐν τοῖς νέοις ἀνακτόροις, αἱ δὲ γυναῖκες αὐτοῦ καὶ ἡ λοιπὴ θεραπεία ἐν τοῖς παλαιοῖς.

Ὁ μέγας Βεζίρης Ῥαμὴ πασσᾶς ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Ἀχμέτ πασᾶ ἀνδρὸς ἀνικάνου, ἀντικατασταθέντος μετ' ὁλίγον ὑπὸ τοῦ Χασάν πασᾶ γαμβροῦ τοῦ Σουλτάνου ἐπ' ἀδελφῇ.

Ὁ πρῶτος Σεῖχσλάμης Φεῖζουλᾶχ ἐφέντης ὑπέστη ὀδυνηρὸν θάνατον ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι μὴ εὐνοούμενοι ὑπὸ τῶν γιαννιστῶρων. Ἀλλ' ὁ Σουλτάνος πρὸς καταστολὴν τῶν παραχῶν τούτων, τοὺς μὲν ἀρχηγούς τῶν στασιαστῶν ἐτιμώρησεν ἐξορίσας, διέλυσε δὲ τὸ τῆγμα τῶν Βουταντζίδων. Πολλοὶ συνᾶμα ἐκ τῶν λαβόντων ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς ἐπὶ

τῆς τελευταίας βασιλείας ταραχῆς ἐπαύθησαν τῶν θέσεών των καὶ ἐξωρίσθησαν ἄλλοι μὲν εἰς Προῦσαν καὶ ἄλλοι εἰς Κύπρον.

Ἄπαντες οἱ ἄσσανοὶ καὶ εὐρωπαῖοι βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες συνεχάρησαν δι' ἐκτάκτων ἀπισταλμένων τῷ Σουλτάνῳ ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει του.

Μετ' ὀλίγον ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης Δαμὰτ Χασάν πασᾶς ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Καλχίλῃ Ἀχμέτ πασᾶ. Καίτοι ἐπὶ ἐνδεκκ μῆνας μόνον διαμείνας ἐν τῷ πρώτῳ ἄξιωματι τοῦ Κράτους, προέβη οὐχ ἥττον εἰς ἔργα ἄξια λόγου καὶ θὰ καθίστατο ἐπωφελέστερος τῷ Κράτει ἐάν δὲν ἦθελε περῆ. Ἐκτὸς τῶν στάσεων αὐτὸς κατέβαλεν ἐν τῇ Μικρῇ Ἀσίᾳ, ἐκτὸς τῆς ἀσραλείας ἣν παρέσχεν εἰς τοὺς προσκυνητάς τῆς Μέκκας διὰ τῆς ἀνεγέρσεως καθ' ὅδον φρουρίων καὶ στρατιωτικῶν σταθμῶν, ἐκτὸς τῶν δημοσίων φιλανθρωπικῶν καταστημάτων ἅτινα ἀνήγειρεν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ διεκανόνισε ταυτοχρόνως τὴν τρέχουσαν τιμὴν τῶν νομισμάτων συμφώνως τῇ πραγματικῇ ἀξίᾳ τοῦ μετᾶλλου, ἐπ' αὐτοῦ δὲ ἐωρτάσθη πρῶτῳ τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1704 καὶ ἡ γέννησις τῆς πρώτης θυγατρὸς τοῦ Σουλτάνου.

Ὁ διάδοχος αὐτοῦ Καλχίλῃ Ἀχμέτ πασᾶς οὐδὲν ἔξιον λόγου πράξεις καὶ περιορισθεὶς μόνον εἰς συρμούς, εἰς διατάξεις περὶ ἐνδυμάτων καὶ μετὰθέσεις ὑπὸ καλλήλων, ἐπαύθη μετὰ τρίμηνον διοίκησιν καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Βελτατζῆ Μεχμέτ πασᾶ, ὅστις ἐπαύθη ὡσαύτως μετὰ διετὴ ἄσσηον διοίκησιν ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐκ Τσορλού Ἀλῆ πασᾶ, ἀνδρὸς ἱκανοῦ καὶ δραστηρίου.

Ἐν τούτοις οὐδὲν ἄξιοσημείωτον πολιτικὸν ἢ στρατιωτικὸν γεγονός ἐπάρχει κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα, ἐκτὸς τῶν συνεχῶν εἰς Κωνσταντῖνον ἐλεύσεων διαφόρων ξένων πρεσβευτῶν, καὶ τῆς καταταλῆς διαφόρων στάσεων ἐν Συρίᾳ καὶ Ἀραβίᾳ ὡς καὶ μιᾶς τοιαύτης ἥτις ἐμελλεν ἐκραγῆναι ἐν αὐτῇ τῇ πρωτεύουσῃ. Ὁ Σουλτάνος διετέλες δικαιοφύκων καὶ μεταβιβίων ἀπὸ ἀνικτόρου εἰς ἀνικτόρον εὐτυχίης δὲ

ἐπὶ πολυτεχνίᾳ ἔτχεν ἐν διαστήματι πέντε ἐτῶν ὑπὲρ τοὺς δώδεκα υἱοὺς καὶ θυγατέρας ἐκ διαφόρων συζύγων. Κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1709 ὁπλόνδρευσε τὰς δύο του ἀνεψιάς, καὶ θυγατέρας τοῦ πρώην Σουλτάνου Μουσταφᾶ, μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἀλῆ πατῆα καὶ τοῦ διοικητοῦ Κρήτης Νουουμὲν Κιοπρουλοῦ· καὶ υἱοῦ Κιοπρουλοῦ τοῦ ἐνχερέτου. Ταυτοχρόνως ἐτέλεσε καὶ τοὺς ἀρραβῶνας τῆς τετρατέιδος θυγατρὸς του μετὰ τοῦ ἀγαπητοῦ καὶ εὐνοουμένου του Σιλικτάρ πιασᾶ Ἰβραήμ. Ἀμύθητος πλοῦτος ἐπέδειχθη κατὰ τὰς τελετὰς ταύτας· πρώτην δὲ φορὰν ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου τούτου εἰσῆλθαι καὶ ἡ ἐορτὴ τοῦ ἔκρος. Δὲν ἔλειπον ὅμως καὶ ἀξιολύπητα γεγονότα οἷα πυρκαϊαὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκρήξεις τῶν πυριτιδαποθηκῶν Ἀἰνίου καὶ Καλλιπόλεως, πανώλης καὶ πείνα ἐν διαφόροις ἐπαρχίαις καὶ σεισμοί· τότε ἀνέδυσεν ἐκ τῆς θαλάσσης συναπεία ὑποχθονίου ἡραιστερικῆς ἐκρήξεως καὶ ἡ παρὰ τὴν Σαντορίνην νῆσον *Καυμμένη*.

Ὁ ἐπὶ τοῦ πρώην Σουλτάνου Μουσταφᾶ τοῦ Β' μέγας Βεζύρης Ραμῆ πασᾶς διορισθεὶς διοικητὴς Αἰγύπτου ἐπαύθη καὶ ἐξωρίσθη ἐν Ρόδῳ ὅπου καὶ ἀπέθανεν.

Ὁ Σουλτάνος Ἀχμέτ παθὼν εὐλογίαν ἐθεραπεύθη μετὰ τινας ἡμέρας.

Οἱ στόλοι τῶν αὐτονόμων ἐπαρχιῶν Μορόκου, Φεζ, Τριπόλεως καὶ Ἀλγερίας ἐνίκησαν τοὺς Ἰσπανοὺς καὶ Ἰταλοὺς καταλαβόντες τὸν λιμένα Ὀράν.

Ἐν τούτοις Κάρολος ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας καὶ Μαξιέππας ὁ ἡγεμὼν τῶν Κοζάκων νικηθέντες ἐν Πουλταβα ὑπὸ Πέτρου τοῦ Μεγάλου κατέφυγον εἰς τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος καὶ ᾐτήσαντο τὴν προστασίαν τοῦ Σουλτάνου· ὁ Κάρολος ἐγκατεστάθη ἐν τῇ μεθορικῇ πόλει Βένδερ καὶ ἐκεῖθεν προώρουνε τὴν Πύλην εἰς πόλεμον κατὰ τῶν Ρώστων· ἀπ' ἐτέρου Πέτρος ὁ Μέγας ἐπέμψεν στολίσκον ἀρμυρόμενον μέχρι τοῦ Βισπόρου καὶ διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτοῦ του Τολττάχ ᾐτήσαντο τὴν

παράδωκεν τοῦ Μαζέππα καὶ τὴν ἔξωσιν τοῦ Καρόλου, τῆς Πόλης δ' ἤρνηθείσης κατηγορηματικῶς, ἐπεκυρώθη ἡ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ρωσσίας εἰρήνη διὰ τῆς προσθήκης ἐνὸς κερθροῦ δυνάμει τοῦ ὁποῖου ἐξασφαλίζετο ἡ ἐλευθέρα διόδος τοῦ Καρόλου καὶ τοῦ Μαζέππα εἰς τὰ κράτη των, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας ἔχων ἰσχυροὺς φίλους ἐν Κωνσταντινουπόλει προπατευόμενος δὲ καὶ ὑπὸ τῆς Βασιδῆ Σουλτάνας ἠρνήθη νὰ ἀναχωρήσῃ· ὁ μέγας Βεζύρης Ἀλῆ πασᾶς βιάζων αὐτὸν εἰς τοῦτο ἐπέσυρε τὴν δυσμένειαν τοῦ Σουλτάνου καὶ ἐπύθη ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Νουρουμάν πασᾶ Κιοπρουλουζαδῆ· οὗτος καίτοι δίκαιος, ἱκανὸς καὶ δραστηριώτατος ἀνὴρ ἔπεσεν ὅμως θύμα αὐτῆς τῆς μεγάλης του δραστηριότητος, διότι ἠθέλησε νὰ συγκεντρώσῃ εἰς χεῖράς του ἀπάσας τὰς ὑποθέσεις τοῦ Κράτους ἵνα μὴ ἐπισυμβαίνωσιν ἀδικήματα· ἡ ἐκ τούτου ἐπελθοῦσα μεγάλη βραδύτης εἰς τὴν διεκπεραίωσιν τῆς ὑπηρεσίας ἐπὶνεύγων ἀμέσως τὴν πτώσιν του καθ' ὅσον καὶ οὗτος, ὡς καὶ ὁ προκατοχὸς του, προσηπλήσῃ, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς εἰρήνης, νὰ ἀπομακρύνῃ ἐκ τοῦ κράτους τὸν βασιλεῖα Κάρολον.

Ὁ παντοδύναμος Σιλικτάρης Ἰβραὴμ πασᾶς ἐπιθυμῶν σφόδρα τὸν κατὰ τῆς Ρωσσίας πόλεμον προέτεινεν ὡς μέγαν Βεζύρην τὸν καὶ πρῶτον τοιοῦτον Μεχμέτ Βαλτατζή πασᾶν. Ἀμα δὲ τούτου ἀναλαβόντος κατὰ σептέμβριον τοῦ 1711 τὴν διοίκησιν τοῦ Κράτους, αἱ ὑπὲρ τοῦ πολέμου διαθέσεις τῶν ἰσχυρῶν τῆς αὐλῆς ἐγένοντο καταφανέστεραι. Τέλος δὲ τῇ 20 νοεμβρίου 1711 συγκληθέντος μεγάλου συμβουλίου ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Σουλτάνου ἀπεφασίσθη ἡ κήρυξις τοῦ κατὰ τῆς Ρωσσίας πολέμου, καὶ σύντανοι διαταγαὶ ἐδόθησαν ἵνα συναχθῇ ὁ στρατὸς καὶ ὁ στόλος.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ ἐπιόντος ἔτους 1712 ὁ μέγας Βεζύρης ἡγούμενος πολυαρίθμου στρατοῦ καὶ στόλου ἀνεχώρησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πρὸς συνάντησιν τῶν Ρωσικῶν στρατευμάτων ἧτις διῶκει αὐτοπροσώπως ὁ Τσάρος

Πέτρος· οἱ δύο στρατοὶ συνηντήθησαν πέραν τοῦ Προύθου παρὰ τὴν πόλιν Φατσὴ· μάχης δὲ γενομένης κατὰ μάχον οἱ Ῥῶσοι ἐνίκηθησαν κατὰ κράτος, αὐτοὺς δὲ ὁ Πέτρος μετὰ τοῦ ἐπιλοῖπου στρατοῦ περικυκλωθεὶς ὑπὸ τῶν Τατάρων καὶ ὀθωμανῶν πανταχόθεν ἦν ἐτοιμὸς νὰ παραδοθῇ. Τότε ἡ σύζυγος αὐτοῦ Αἰκατερίνη ἡ Β' ἀπέστειλεν εἰς τὸ ὀθωμανικὸν στρατόπεδον τὸν ἀρχικαγγελάριον Σαφιρῶφ πρὸς τὸν Ὁσμάν ἄγχ' Κεχαγιῶ καὶ φίλον τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ διὰ τοῦτου κατώρθωσε νὰ τύχῃ τῆς εἰρήνης μ' ὅλας τὰς ἀντιστάσεις τοῦ χάνου τῆς Ταυρικῆς Δοβλέτ Γκιράι καὶ τοῦ Ποκατόβσκη πρέσβεως τοῦ Καρόλου τῆς Σουηδίας· ἡ εὐνομολογηθεῖσα εἰρήνη ἦν μὲν ταπεινωτικωτάτη διὰ τὴν Ῥωσίαν ἀλλ' ὅμως μεγαλητέραν δύσιν καὶ ὠφέλειαν ὅα προσεπορίετο τὸ ὀθωμανικὸν κράτος ἔάν ὁ μέγας Βεζύρης ἀντὶ νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν παραδοχὴν τῶν ὄρων τῆς εἰρήνης ἤθελε συλλάβει αἰχμάλωτον Πέτρον τὸν Μέγαν.

Οἱ κυριώτεροι ὅροι τῆς συνθήκης ταύτης εἰσὶν οἱ ἐξῆς· Παράδοσις τοῦ Ἀζόφ καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ τῇ Πόλῃ· κατεδάφισις τῶν ὑπὸ τοῦ Πέτρου ἀνεγερθέντων φρουρῶν Καμινέσκας, Σαμάρας καὶ Ταϊγανίου καὶ παράδοσις τοῦ πυροβολικοῦ αὐτῶν. Ἐκτὸς τούτων ἡ Ῥωσσία δέν ἠδύνατο πλέον νὰ ἀναμειγνύηται εἰς τὰς υποθέσεις τῶν Κοζάκων, δέν εἶχε τὸ δικαίωμα τοῦ διατηρεῖν πρεσβευτὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπεχρεοῦτο νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν εἰς τὸ κράτος του ἐλευθέραν ἐπάνοδον τοῦ Καρόλου βασιλέως τῆς Σουηδίας.

Ἐν τούτοις ἀποδοκιμασθείσης καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆς ἐν τοιαύταις περιστάσεσι συνομολογηθείσης εἰρήνης ὁ μὲν μέγας Βεζύρης ἐπαύθη, ὁ δὲ κεχαγιῶς αὐτοῦ Ὁσμάν ἄγχ' κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Ἀπόδειξις δ' ὅτι ἡ εἰρήνη δέν ἔπρεπε νὰ συνομολογηθῇ εἶναι ἡ ἀδιαφορία καὶ ἀμέλεια Πέτρου τοῦ Μεγάλου εἰς τὸ νὰ ἐκτελέσῃ τοὺς ὅρους αὐτῆς, ἐνεκαθὲ ταύτου ἄγχανκότηας καὶ δικαίως ὁ Σουλτάνος ἐ-
κέρυξε καὶ αὐθις τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ῥωσσίας αὐτοπρο-

σώπως μεταβὰς εἰς Ἀδριανούπολιν τῇ 9 νοεμβρίου 1712 ἀφ' οὗ κατελήφθη ὑπὸ φρικώδους καταιγίδος πλησίον τοῦ Μπαμπᾶ-Ἐσκᾶ.

Ἐν τῷ μεταξὺ καὶ μετὰ τὴν παῦσιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μπαλτατζή Μαχμέτ πασᾶ διωρίσθησαν ἄλλεπαλλήλως τρεῖς τοιοῦτοι ἕκαστος τῶν ὁποίων ἐπ' ὀλίγας μόνον ἡμέρας διετίλεσεν ἐν τῇ ἀρχῇ. Ὅριστικῶς δὲ διωρίσθη ὁ γαμβρὸς τοῦ Σουλτάνου Δαχμέτ Ἀλῆ πασᾶς.

Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ὡσαύτως Κάρολος ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας καίτοι δις λαβὼν δῶρα καὶ προσκληθεὶς νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν χώραν του, ἠρνήθη ἐπὶ μυρίαῖς προφάσεσι καὶ ἐπὶ τέλους ἐκδυσχελεῖς καὶ ἀντιτάξας τὴν βίαν ἤχθη εἰς Αἰδουμόττειον.

Ὁ νέος μέγας Βεζύρης πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ νέου κατὰ τῆς Ῥωσσίας πολέμου εἰσήκουσε τῶν μεσολαβήσεων τῶν πρέσβειων Ἀγγλίας καὶ Ὁλλανδίας καὶ ὑπέγραψεν ἐν Ἀδριανουπόλει τῇ 27 ἀπριλίου 1713 μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων Πέτρου τοῦ Μεγάλου νέαν συνθήκην ἧς διάρκεια ὠρίσθη μία εἰκοσιπενταετία.

Τῇ 1 ὁκτωβρίου 1714 καὶ ὁ Κάρολος τῆς Σουηδίας πεισθεὶς ἀνεχώρησεν εἰς τὴν χώραν του λαβὼν καὶ αὐτὸς πλείστα δῶρα καὶ πολυάριθμον συνοδίαν.

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον οἱ Μαυροβούνοι ἐπαναστατήσαντες ὑπετάγησαν ἐκ νέου, ὁ δὲ ἀρχηγὸς αὐτῶν κατέφυγεν εἰς Κάτταρον πόλιν ἀνήκουσαν τῇ Βενετίᾳ· ἐπειδὴ δὲ ὁ διοικητὴς αὐτῆς ἠρνήθη νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τοὺς ὀθωμανοὺς στρατηγούς καὶ ἐπειδὴ ταυτοχρόνως βενετικὰ πλοῖα διήρπασαν τοὺς θησαυροὺς τοῦ διοικητοῦ τῆς Κρήτης Χασάν πασᾶ ἐκηρύχθη ὁ πόλεμος κατὰ τῆς Βενετίας.

Ὁ Σουλτάνος ἀναδείξας ἀρχιστράτηγον τὸν μέγαν Βεζύρην συνώδευσεν αὐτὸν καὶ τὸν στρατὸν μέχρι Θεσσαλονίκης· ἐκίθην ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ στόλος ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ στρατὸς κατέκλυσεν τὴν Πελοπόννησον καὶ ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου διαστήματος ἐπολιορκήσαν καὶ ἐκυρίευσαν τὰ ὑπὸ

τῶν Βενετῶν κατεχόμενα τότε φρούρια, τὴν Κόρινθον, τὸ Ναύπλιον, τὸ Παλαμῆδιον, τὸ Ἄργος, τὴν Μεθώνην, Κορώνην καὶ ἄλλα εἰς τρόπον ὥστε κατεκτήθη ὁλόκληρος ἡ Πελοπόννησος· οὐδ' αὐτῆς τῆς ὀρεινῆς Μάνης ἐξαίρουμένης· ἐκυριεύθησαν ὡσαύτως καὶ δύο ὄχυραὶ θέσεις ὅς κατεῖχον εἰσέτι οἱ Βενετοὶ ἐν Κρήτῃ. Τὰς νίκας ταύτας μαθὼν ὁ Σουλτάνος ἐν Σέρραις τότε διχμέων διέταξε τριήμερον φωταψίαν ἀνὰ σύμπασαν τὴν αὐτοκρατορίαν καὶ ἐπανεῆλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν τῇ 15 Ἀπριλίου 1715· ὁ δὲ μέγας Βεζύρης διοργανώσας τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τῆς Πελοποννήσου ἐπανεῆλθε καὶ αὐτὸς νικητὴς καὶ ὀριζμεύων εἰς Ἀδριανούπολιν.

Μετὰ τινὰς μῆνας ὁ πρίγκιψ Εὐγένιος τῆς Αὐστρίας ἐγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν μέγαν Βεζύρην μετολαβὼν ὑπὲρ τῆς εἰρηνεύσεως μετὰ τῆς Βενετίας καὶ δηλῶν συνάμα ὅτι ὁ μετ' αὐτῆς πόλεμος παρεβίαζε τὴν συνθήκην τοῦ Κάρλσβιτς ἧς εἶχε πρωτίστως συμφυεῖν καὶ ἡ Αὐστρία.

Ὁ μέγας Βεζύρης εἰτε παρεξηγήσας τὴν ἐπιστολὴν ταύτην εἰτε πράγματι ἐπιθυμῶν τὸν κατὰ τῆς Αὐστρίας πόλεμον συνεκρότησε δύο μεγάλα συμβούλια ἐν οἷς καίτοι οὐλεμάδων τινῶν ἀντειπόντων ὥς μὴ ὑπαρχούσης ἀρμυῆς πρὸς πόλεμον, ἐκηρύχθη ὁ πόλεμος κατὰ τῆς Αὐστρίας καὶ ἅμα τῷ ἔαρι τοῦ 1716 ὁ μέγας Βεζύρης ἀρχιστράτηγος καὶ αὐτὸς διορισθεὶς ἐξεστράτευσε· τῇ 3 Αὐγούστου πλησίον τοῦ Πετερβάρδιν συνεκροτήθη μάχη μεταξύ ὀθωμανῶν καὶ αὐστριακῶν λυτσωδεστέτη, μάχη διαρκέσασα ἐπὶ ὥρας καὶ ἐν ἣ κατ' ἀρχὰς ἐνίκησαν οἱ ὀθωμανοὶ ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὑπεχώρησαν εἰς Βελιγράδιον· ὁ μέγας δὲ Βεζύρης βλέπων τὴν ὑποχώρησιν ταύτην ὤρμησεν εἰς τὸ κέντρον τῶν ἐχθρῶν καὶ βληθεὶς ὑπὸ σφαίρας κατὰ τὸ μέτωπον ἔπεσε νεκρὸς· τὸ σῶμά του μετηνέχθη ἐν Κάρλσβιτς καὶ ἐκείθεν εἰς Βελιγράδιον ὅπου καὶ ἐτάφη.

Διὰ τοιοῦτον αὐτοῦ διαπίσθη ὁ Χαλὴλ πασάς, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ ὁ πρίγκιψ Εὐγένιος πολιορκήσας ἐκνέμει τὸν Τεμεσβάρ. Τρυτοχρόνως ὁ πολιορκῶν τὴν Κέρκυραν ὀθωμαν-

νικός στρατός ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὰ πλοῖα καὶ νὰ διευθυνθῇ εἰς Ἀλκιματίαν καὶ Ἀλβανίαν ὅπου ὠσαύτως ὑπῆρχον βενετικαὶ κτήσεις.

Ἐν τούτοις ἡ Πύλη προπαρασκευάζετο διὰ νέαν κατὰ τῆς Αὐστρίας ἐκστρατείαν. Ὁ δὲ εὐνοούμενος τοῦ Σουλτάνου Ἰβραὶμ πατσᾶ, μεταβὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν παρέλκεν ἐκ τῶν ὑπογείων τῶν ἀνακτόρων διάφορα ἀργυρᾶ καὶ χρυτᾶ σκεύη βάρους χιλίων ὀκτάδων ἔτινα μετετρέπησαν εἰς νομισματὰ χάριν πολεμικῶν παρασκευῶν.

Ὅτε ὁ μέγας Βεζύρης ἀνεχώρησεν ἐκστρατεύων ἐξ Ἀδριανουπόλεως κατὰ ἰούνιον 1717 ὁ αὐστριακὸς στρατὸς ἐπολιόρκει ἤδη τὸ Βελιγραδίον. Ἐν πρώτῃ αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀφίκετο καὶ ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς συγκεκείμενος ἐξ 150,000 ἀνδρῶν ἐκτός τῆς ἐν Βελιγραδίῳ φρουρᾶς ἀριθμούσης 30,000, ἐνῷ ὁ ἐχθρικός στρατὸς μόλις ἤριθμει 80,000. Ὁ μέγας Βεζύρης καίτοι δυνάμενος καὶ ὀφείλων νὰ συνάψῃ ἀμέσως μάχην ἀπώλεσε τὸν κατέλληλον καιρὸν εἰς πολεμικὰ συμβούλια ὅτε τῇ 16 αὐγούστου ἐκλιπόντος καὶ τοῦ δικῆς τοῦ ἑπταεὶς ἀναγκαίου χρότου ἠναγκάσθη νὰ συνάψῃ μάχην ἄλλ' ἐπέτυχεν συνέπειαν τῆς ἀποτυχίας ταύτης ἦν καὶ ἡ ἄλωσις τοῦ Βελιγραδίου.

Πευθίντος ἐπὶ τούτῳ τοῦ μεγάλου Βεζύρου, διεδέξατο αὐτὸν ὁ Νισαντζὶ Μαχμέτ πατσᾶς, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐπ' ὀλίγους μόνον μῆνας ἔμεινεν ἐν τοῖς πράγμασιν ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ εὐνοουμένου τοῦ Σουλτάνου Ἰβραὶμ πατσᾶ, ἀνδρὸς εὐγενούς, δικαίου, δραστηρίου, φιλανθρώπου, φίλου καὶ προστάτου τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων, διατηρήσαντος τὴν ἀρχὴν μέχρι τέλους τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ· οὗτος μάλιστα πρὸς ἐνδειξιν τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης καὶ εὐνοίας τοῦ ἀντὶ νὰ τῷ ἀποστείλῃ τὴν συνθήκην χρυσῇ σφραγίδι τοῦ Κράτους τὴν ὁποίαν οἱ κατὰ καιρὸν μεγάλοι Βεζύρηι ἔφερον ἀνηρτημένην ἀπὸ τοῦ τραχήλου των, τῷ ἐνχαίρειν· ἀντὶ ταυτοῦ, θαυμάλιον μετὰ σκεπτερίου φέροντος τὰ αὐτοκρατορικὰ γράμματα, τὸν ὁ-

ποτον ὁ νέος μέγας Βεζύρης ἔφερε περὶ τὸν δάκτυλόν του.

Ἀμὲν ἀναλαβὼν τὰς ἡνίας τοῦ Κράτους ὁ νέος μέγας Βεζύρης ἐμερίμνησεν ἀμέσως περὶ τῆς εἰρηνεύσεως, καὶ οὕτω κατὰ ἰούλιον τοῦ 1718, μεσολαβούσης τῆς Ἀγγλίας, συνήχθησαν ἐν Πισσάροβιτζ, πόλει παρὰ τὸν Μοράβαν, οἱ πληρεξούσιοι Πύλης, Αὐστρίας, Βενετίας καὶ Ἀγγλίας καὶ μετὰ δώδεκα συνεδικασεῖς διαρκεσάσας δύο μῆνας υπέγραψαν τὴν εἰρήνην ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μετὰ τὸν πόλεμον καθεστῶτος.

Μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης ὁ μέγας Βεζύρης ἡχορήγηται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ κράτους διοίκησιν, ἐτιμώρησε πλείστους καταχραστάς ὑπαλλήλους μεγάλους καὶ μικροὺς, κατήργησε διαφόρους στρατιωτικοὺς μισθοὺς ἀδίκως καὶ πλεονόμως πληρωνομένους, ἐπήνεγκε μεγάλας οἰκονομίας, περιώρισε τὴν σπατάλην τῶν διοικητῶν, κατέστειλε πολλὰς στασιαστικὰς ταραχὰς ἐν τε Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ, ἀνεκίνησε τὰ ἐν Κανδιλῇ καὶ Βεσικτὰς ἀνέκτορα, ἀνήγειρε διάφορα φιλανθρωπικὰ κατεστήματα καὶ ἐπετεύχας τὰ φρονύρια τῆς Νύσσης καὶ Βιδύνης.

Τῷ 1719 συνέβησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει δύο ἄλλες πᾶλληλοι πυρκαϊαὶ καταστρέψασαι μέγιστον μέρος τῆς πόλεως καὶ φοβερός σεισμὸς γενόμενος τῇ 19 ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους κατέρριψε μέγα μέρος τῶν τειχῶν ἰδίᾳ πρὸς τὸ Ἑπταπύργιον.

Ὁ μέγας Βεζύρης μεριμνῶν ταυτοχρόνως καὶ περὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς διετήρει φιλικωτάτας σχέσεις μετὰ τῶν κρατῶν τῆς Ῥωσσίας, Πολωνίας καὶ Γαλλίας· ἐχορήγησε δὲ τὴν ἄδειαν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ νὰ ἐπισκευάσῃ τὰ θρησκευτικὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἱδρύματα.

Ἐπιστάντος τοῦ ὀρισμένου χρόνου πρὸς ἐπικύρωσιν τῆς ἐν Πισσάροβιτζ συνομολογηθείσης εἰρήνης ἀναχώρησαν ἐκ Βιέννης καὶ Κωνσταντινουπόλεως οἱ οἰκείοι πρεσβευταὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ Ἱβραὴμ πασὰς δεύτερος, πεφτερδὰ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ κόμης Βερμόντ.

Οὐδέποτε ὀθωμανὸς πρεσβευτὴς περιεβλήθη διὰ πλουσίας πομπῆς καὶ ἐκόμισε τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα δῶρα, ὅσα τὴν φορὰν ταύτην ὁ Ἰβραὴμ πασσαῆς, διότι αὐτὸς ὁ Σουλτάνος ἠθέλησε νὰ ἀντιπροσωπευθῇ ἐν Βιέννῃ διὰ πάσης τῆς ἀπαιτουμένης λαμπρότητος. Ἐν τούτοις ἀμφοτέρωι οἱ πρεσβευταὶ ἐγένοντο δεκτοὶ μετὰ μεγάλων τιμῶν καὶ ἡ συνθήκη ἐπεκυρώθη.

Ταυτοχρόνως καὶ ῥώσσοις πρεσβευτὴς μεταβὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀνενέωσε τὴν συνθήκην τοῦ Προῦθου τυχῶν ἐκ νέου τῆς ἀδείας τοῦ νὰ ὑπάρχῃ διαρκῶς ἐν τῇ ὀθωμανικῇ πρωτεύουσῃ ῥώσσοις πρεσβευτὴς καὶ μὴ ὀρίσας οὐδεμίαν διάρκειαν τῆς συνθήκης ἥτις ἕνεκα τούτου ἐχαρακτηρίσθη ἐν τῷ οἰκίῳ ἐγγράφῳ ὡς αἰωνία.

Τῷ 1721 ὁ Σουλτάνος ἐτέλεσε τοὺς γάμους τριῶν θυγατέρων του, δύο ἀναιψίωντου καὶ τὴν περιτομὴν τεσσάρων υἱῶν του.

Μετὰ τρία ἔτη ἐτέλεσε τοὺς γάμους καὶ ἄλλων τριῶν θυγατέρων του διότι μέχρι τοῦ 1724 εἶχεν ἀποκτήσει εἴκοσι τέσσαρας υἱοὺς καὶ θυγατέρας. Οὕτως αἱ ἑορταὶ καὶ αἱ πολυτελέσταται πομπαὶ καὶ τελεταὶ διεδέχοντο ἀλλήλας.

Τότε ὁ μέγας Βεζύρης ὑποδομήσατο καὶ τὰ ἐν Κεατχανὲ ἀνάκτορα ὡς καὶ τὸν κήπον μετὰ τῶν παιδῶν κατ'ἀπομίμῃσιν τοῦ ἐν Βερσαλίαις τῆς Γαλλίας κήπου τοῦ βασιλέως.

Μετ' ὀλίγον χρόνον ἀποθνήσκοντος τοῦ Σάχου τῆς Περσίας Χουσεῖν ἐξηρράγησαν ἀνταρσῖαι καὶ παραχαὶ περὶ τῆς διαδοχῆς, τὰς ὁποίας ἐπωφελοῦμενος ὁ μέγας Βεζύρης ἀπέστειλε στρατὸν ὅστις εἰσελάσας εἰς τὰς περσικὰς χώρας ἤρξατο κατακτῶν πόλεις καὶ φρούρια, ἀλλ' ἀφ' ἐτέρου καὶ Πέτρος ὁ Μέγας τῆς Ῥωσσίας διηύθυνε πολυάριθμον στρατὸν ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ καὶ πρὸς τοῦτο ἐπῆλθε συνεννόησις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Πύλης πρὸς διανομὴν τῶν πλείστων χωρῶν τοῦ Περσικοῦ Κράτους.

Ὁ πόλεμος κατὰ τῆς Περσίας ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τρία ἔτη μέχρις ὀκτωβρίου 1727 κατὰ τὸ διχαστικὸν τοῦ ὀποίου οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ ἐκυρίευσαν τὰ ἰσχυρότερα φρούρια

τῆς Περσίας Χαμαδάν, Ταυρίδα, Ἐρβίλ, Τιφλίδα καὶ πλείστα ἄλλα· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ Ἀφγανία ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς Περσίας μετέσχε τοῦ πολέμου ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἡγεμόνος αὐτῆς Ἑσρέφ καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἀφγανοὶ ἤσαν καὶ εἰς αἱ καθαροὶ Μουσουλμάνοι, ὁ μὲν Πέρσης Σάχης Ταχμασίπ ἀπεξενώθη τῆς ἀρχῆς, ὁ δὲ Ἑσρέφ ἐπικαλεσθεὶς τὴν εἰρήνην διὰ πρεσβείας πεμφθείτης εἰς Κωνσταντινούπολιν κατ' ἀρχάς μὲν ἀπέτυχεν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἔτυχεν αὐτῆς ἀνακηρυχθεὶς καὶ Σάχης τῆς Περσίας· δυνάμει δὲ τῆς εἰρήνης ταύτης ἡ Πύλη διετήρησεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς πάσης τὰς κατακτηθείσας χώρας.

Ἐν τῷ μεταξύ ἐν Κωνσταντινουπόλει διάφοροι διπλωματικαὶ πράξεις ἐγένοντο μεταξύ τῆς Πύλης καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ἐκάστη τῶν ὁποίων ἀνενέωσε τὰς ἐμπορικὰς τῆς συνθήκας· ἡ Αὐστρία μάλιστα ἐπέτυχεν ὅπως τὰ πλοῖα αὐτῆς τε καὶ τῶν λοιπῶν δυνάμεων μὴ προσβῇ ἄλλωνται ὑπὸ τῶν πειρατικῶν στόλων Τύνιδος, Τριπόλεως καὶ Ἀλγερίας ἐγκαταστήσασα πρώτην φοράν καὶ προσζένους ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταύταις. Τότε ἡ Πύλη ἐπέμψε πρεσβευτὴν εἰς Παρισίους τὸν Μωχαμέτ ἐφέντην γενόμενον δεκτὸν μετὰ μεγάλων τιμῶν.

Μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης μετὰ τοῦ Ἑσρέφ ἤν ἐχαράχθησαν ἐπιτοπίως καὶ αἱ ὁροθετικαὶ γραμμαὶ μεταξύ Πύλης καὶ Ῥωσσίας ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἀπὸ τῆς Περσίας ἐκτέρωθεν ἀποσπασθείσας χώρας.

Διὰ τοιοῦτον ἔτι τοῦ Περσικοῦ πολέμου ὁ μέγας Βεζύρης Ἰβραὴμ πασῶς διετέλει διοργανίζων τὴν ἐσωτερικὴν κατὰστασιν τοῦ Κράτους. Ἐν δικαστήματι τριῶν ἐτῶν δώδεκα πυρκαϊαὶ εἶχον συμβῆ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ μεγίστην ἐπενεγκούσαι φθοράν· πρὸς περιορισμὸν τοῦ κακοῦ ὁ μέγας Βεζύρης τὸ πρῶτον συνέστησε πυροσβεστικὸν σῶμα, μετ' ἰδιαιτέρως καταλλήλου στολῆς, ἐκ τῶν νεωτέρων καὶ εὐρωστατέρων γαλιτσάρων· τὸ σῶμα τοῦτο συνέμετο ἐξ ἑκατὸν τεσσαρῶν ἀνδρῶν· ἀπηγορεύθη ὡσαύτως ἡ ἰδρυσις ἐπὶ

τῆς στέγης τῶν οἰκιῶν τῶν λεγομένων *κιοσκιῶν* ἢ ἡλιακῶν, ὅπου οἱ κάτοικοι ἐν καίρῳ θέρους καὶ πρὸ πάντων τὰς νύκτας διχιδνόμενοι ἔδιδον ἐξ ἀπροσεξίως ἀφορμὴν εἰς τὰς πυρκαϊάς.

Πολλὰ ὠσχύτως καθ' δρόμους ἀνηγέρθησαν ἐπὶ τοῦ Ἰβραήμ πασσά ἐν οἷς καὶ ἡ μετατροπὴ τοῦ Βυζαντινοῦ ἀνακτόρου Ἐβδύμου (Τεκροῦρ-σερχί) εἰς ἐργαστήσιον πηλίνων ἀγγείων, τοὺς ἐργάταις τῶν ὁποίων μετέφερεν ἐκ Ταυρίδος· ὧραι δὲ ἀγγεῖα ἐξήρχοντο τότε τοῦ ἐργασταρίου ὅπερ καὶ σήμερον ὕφίσταται, ἀλλ' ἐξέχει κοινοτάτας ὑαλίνους φιάλας.

Ἐν ταῖς ἱεραῖς πόλεσι Μέκκῃ καὶ Μεδίῃ ᾠκοδομήθησαν καὶ ἐπεσκευάσθησαν πολλοὶ ναοὶ καὶ δημόσια ἰδρύματα. Ἐν Σουίῃ ἐπεσκευάσθησαν ὠσχύτως αἱ ἀποθήκαι καὶ τὰ νεώρια χάριν τοῦ μετὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τῶν Ἰνδιῶν ἐμπορίου καὶ νέα πλοῖα ἐναυπηγήθησαν.

Ἐν Αἰγύπτῳ ἀφοῦ κατεστάλησαν πολλὰ ταρχαὶ τῶν Μιμελούκων, ἐγένοντο πλείστα δημόσια ἔργα καὶ ἰδίᾳ δύο εἰσέτι προχώματα παρὰ τὸν Νεῖλον.

Πέντε νέαι ὑδραγωγεῖα (μπόντια) ᾠκοδομήθησαν πλησίον τῆς πρωτευούσης παρὰ τὴν κώμην Βελ-γιάδιον καὶ πάντα τὰ ἄρχαία ἐκαθαρίσθησαν καὶ ἐπεσκευάσθησαν.

Πρῶτος ὁ Σουλτάνος Ἀχμέτ ὁ Γ' διέταξε νὰ καταρτισθῶσι βιβλιοθήκαι ἐν ταῖς τοῖς ἀνακτόροις καὶ ἐν διαφόροις τεμένεσιν· αὐτὸς τε καὶ ὁ μέγας Βεζύρης ἰσχυνάζον πάντοτε εἰς τὰς ὁμηγύρεις τῶν Οὐλεμάδων συζητούντων θεολογικά καὶ φιλοσοφικά ζητήματα, ἐνεθάρρουν καὶ ὑπεστήριζον αὐτοὺς χρηματικῶς· ἰδημοσιεύθησαν δὲ τότε πλείστα ἀξιόλογα συγγράμματα ἰδίως δύο Πηγακόμιοι Ἱστορίαι περὶ σὺν καὶ ἀραβίστι γεγραμμέναι μεταρρυσθῆσαι δὲ καὶ εἰς τὴν ὀθωμανικὴν.

Πρῶτος ὁ μέγας Βεζύρης Ἰβραήμ κατήρτισεν ὀθωμανικὸν τυπογραφεῖον ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἡ πρώτη ἐν αὐτῷ ἐκτυπωθεῖσα βιβλος ἐστὶν ἡ μετάφρασις τοῦ ἀραβικοῦ λεξικοῦ τοῦ Διέχρη ὑπὸ Βανκούλη. Εἰς τὴν αὐτὴν δὲ α-

νέρονται οἱ ἐπὶ τῆς δωδεκαετοῦς Βεζυρίας τοῦ Ἰσραὴλ πασ-
σά ἀμύσαντες συγγαρεῖς, ποιηταὶ δηλαδὴ καὶ πεζογράφοι.

Ἐν τούτοις ὁ ἐκπτώτος Σάχης τῆς Περσίας Ταχμασίπ
ὄχι μόνον εἶχε κατορθώσει διὰ τινων πιστῶν αὐτῷ φυλῶν
νὰ καταδιώξῃ καὶ νικήσας νὰ θανατώσῃ τὸν ἀντίζηλον του
Ἑσρέφ χάν, ἀλλὰ πέμψας πρεσβευτὴν εἰς Κωνσταντινου-
πολιν ἀπῆλθε τὴν ἀπόδοσιν τῶν κατὰ κτεθεισῶν χωρῶν του.

Ἐνθὺ δὲ ὁ μέγας Βεζύρης ἀρχομένου τοῦ σεπτεμβρίου
τοῦ 1730 διαβὰς μετὰ τοῦ Σουλτάνου εἰς Χρυσόπολιν ἐ-
μαλλεν ἐκστρατεύσῃ αὐτοπροσώπως κατὰ τῆς Περσίας εὐχ-
ριθμοὶ γιανίτσαροι, τὸν ἀριθμὸν 17, ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἑλ-
θανοῦ τινος τοῦ Πατρίνα Χαλήλ προτρεπόμενοι ὑπὸ ἐκ-
πτώτων τινῶν σέχηδων ἐστασίασαν.

Ὁ Σουλτάνος καὶ ὁ μέγας Βεζύρης ἐπέστρεψαν εἰς τὴν
πρωτεύουσαν, ἀλλ' αὐτοῦς ἡ ἀνταρσία ἔλαβε μεγάλαν δια-
στάσει· καὶ ὁ μὲν μέγας Βεζύρης ἀπέθανεν, ὁ δὲ Σουλτάνος
Ἀχμέτ ὁ Γ' παρητήθη τοῦ θρόνου τῇ 30 σεπτεμβρίου
1730 καὶ ἀπεχώρησε μετὰ τῶν υἱῶν του εἰς τὰ ἐπὶ τούτῳ
ἐν τοῖς ἀνακτόροις διακίτιζ ἐν ἡλικίᾳ ἐξοδυμῆκοντα ἐτῶν.

Διάδοχος αὐτοῦ ἀνεκνήρυχθη ὁ ἀνεψιὸς του καὶ υἱὸς Μου-
σταφᾶ τοῦ Β' Σουλτάνος Μαχμουτ ὁ Α'.

Ἡ βασιλεῖα τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ τοῦ Γ' χάρις τῇ ἱκα-
νότητι τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἰσραὴλ πασά, ὑπῆρξεν ἐκ τῶν
ἐνδοξοτέρων τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ὑπὸ τῇ ἐπο-
φῇ τῆς τε ἐξωτερικῆς καὶ ἐσωτερικῆς πολιτικῆς.

Ὁ δὲ Σουλτάνος Ἀχμέτ ὡς ἄτομον θεωρούμενος εἶχε
γλυκυτάτην καὶ μεγαλοπρεπὴ τὴν φυσιογνωμίαν, μελωδι-
κὸν καὶ ἐνάρκτον τὸν ἦχον τῆς φωνῆς· φιλόστοργος οἰκο-
γενειάρχης ἀπέκτισε τριῶντα δύο υἱούς καὶ θυγατέρας
καὶ συνεκράτει πλήρη ἁρμονίαν καὶ ὁμόνοιαν ἐν τῇ πολυα-
ριθμῷ οἰκογενείᾳ του.

ΕΠΟΧΗ ΕΒΔΟΜΗ.

Περικλεμάνουσιν 78 ἔτη.

(Ἔτος Ἑγείρας 1143—1222 ἢ 1730—1808 μ. Χ.).

Ἀνάπτυξις.

Οἱ πόλεμοι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἰσὶ σχεδὸν ἰδιάλειπτοι μετὰ τῶν Αὐστριακῶν, Οὐγγρων, Ῥώσων, Βενετῶν καὶ Περσῶν εἰ καὶ ἡ ἐκρχαίετα μεγάλη γαλλικὴ ἐπανάστασις ἀπερρόρησε περὶ τὰ τέλη πᾶσαν τὴν προσοχὴν τῆς δυτικῆς Εὐρώπης.

24^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΑΧΜΟΥΤ Ο Α'.

Βασίλευσας 21 ἔτη.

(Ἔτος Ἑγείρας 1163—1163 ἢ 1730—1754 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς.
Πόλεμος μετὰ τῆς Περσίας — Εἰρήνη μετ' αὐτῆς. — Τουρκο-γαλλικὴ πολιτικὴ. — Ἐχθροπραξίαι μετὰ τῆς Ῥωσσίας. — Πόλεμος μετὰ τῆς Αὐστρίας. — Συνθήκη ἐν Βελιγραδίου. — Ἀνανέωσις τῶν συμβάσεων. — Ἀποστολὴ πρεσβευτοῦ εἰς Γαλλίαν. — Πόλεμος τῶν κληρονόμων τοῦ αὐστριακοῦ θρόνου. — Μαρὰ Θηροσία. — Συνθήκη μετὰ τῆς Ῥωσσίας καὶ Αὐστρίας. — Μίτρα περὶ Βλαχίας καὶ Μολδαβίας. — Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ.

Τῇ 6 ὀκτωβρίου 1730 ὁ νέος Σουλτάνος περιέζωσθη μετὰ τῆς συνήθους πομπῆς τὴν προγονικὴν σπᾶθην διχναίμας ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ πέντηκοντα πούγγια χρυσοῦ εἰς ἐλεημοσύνας ἀντὶ τῶν 12 ἡ διένεμον συνήθως ἄλλοτε τὴν συνοδίαν παρηκολούθουν ἔριπποι καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῆς στρατιᾶς Πατρῶνας Χελίλ καὶ Μουσλὴς ἑμποῦροι ἀνυπόδητοι.

(ΕΠΙΤΟΜ. ΒΙΟΓΡΑΦ. ΙΣΤΟΡΙΑ)

Μέγας Βεζύρης διορίσθη ὁ σιλικτάρ. Μεχμέτ πασσᾶς γαμβρός ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ πρώην Σουλτάνου καὶ πὺν τοῦτο παρηκολούθησαν οἱ διορισμοὶ καὶ μεταθέσεις τῶν κυριωτέρων ὑπουργῶν, μεγιστάνων καὶ διοικητῶν ὡς ἄλλως τε ἐπράττετο τοῦτο κατὰ πᾶσαν νέαν βασιλείαν. Μεταξὺ τῶν παυθέντων ἦσαν καὶ οἱ δύο ἡγεμόνες Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, ὁ Κωνσταντῖνος Μαυρογορδάτος ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Ριχάρδου Ρακοβίτζα καὶ ὁ Γρηγόριος Γκέικας ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τινος Γιαννάκη, φίλου καὶ συμπατριώτου τοῦ Πατρῶνα Χαλίλ.

Ὁ Πατρῶνας Χαλίλ ἠτήσατο καὶ ἔλαβε πρὸς κατοικίαν ἀνάκτορον ἴδιον ἐν Κεχτχανέ καὶ ἐβουλεύετο τὴν παῦσιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ τὸν διορισμὸν αὐτοῦ εἰς τὴν θέσιν ταύτην· ἡ κατάστασις αὕτη διήρκεσεν εὐτυχῶς δύο μῶνις μῆνας καθότι συνεννοηθέντες οἱ ὑπουργοὶ καὶ λοιποὶ μεγιστάνες κατεδίκασαν εἰς θάνατον τὸν Πατρῶνα Χαλίλ καὶ τὸν Μουσλὴν καὶ οὕτως οἱ λοιποὶ στασιασταὶ ἀπολέσαντες τοὺς ἀρχηγούς των ἡσύχασαν. Ὁ λαν συντελέσας εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἦν καὶ ὁ ἀρχιθαλαμηπόλος τοῦ Ἰβράημ πασσᾶ Καμπακουλάκ ὅστις διορίσθη μέγας Βεζύρης καὶ ἐξηκολούθησεν ἐξολοθρεῦων τοὺς στασιαστὰς οἵτινες ἐκ νέου εἶχον προβῆ εἰς ταραχάς.

Τότε ἀνέλαβον τὰς ἡγεμονίας των καὶ οἱ παυθέντες κατὰ τὴν στήσιν πρίγκηπες τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας Κωνσταντῖνος Μαυρογορδάτος καὶ Γρηγόριος Γκέικας.

Παυθέντος τοῦ Καμπακουλάκ Ἰβράημ τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1731 διορίσθη μέγας Βεζύρης ὁ Γοπάλ Ὁσμάν πασσᾶς (χωλός), ὅστις ἀνέλαβε μετὰ δραστηριότητος τὸν κατὰ τῆς Περσίας πόλεμον. Πράγματι δὲ οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ πολλὰς κατὰ τῶν Περσῶν ἤσαντο νίκας καὶ ἠνέγκασαν αὐτοὺς νὰ ζητήσωσι τὴν εἰρήνην· ἥτις καὶ ἐγένετο ἀποδεκτή ὑπὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου Ἀχμέτ πασσᾶ ἐπιδιοκιμασθεῖσα ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ τοῦ Σουλτάνου περὶ τὰ τέλη Φεβρουαρίου 1732· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῇ συνθήκῃ ἀνέ-

σην ἢ ἀπόδοσις τοῖς Πέρσαις τῆς Ταυρικῆς κατεχομένης τότε ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν, ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ Χειμζαδὲ υἱοῦ τοῦ διασῆμου ἱατροῦ τοῦ Σουλτάνου Νούχ ἐφέντη.

Τότε ἀνευῶθησαν αἱ ἀπαγορεύσεις κατὰ τῶν πολυτελῶν καὶ διαφανῶν ἐνδυμασιῶν καὶ πέπλων τῶν γυναικῶν.

Ὅκτω μῆνας μετὰ τὴν μετὰ τῶν Περσῶν συνομολογηθεῖσαν εἰρήνην ὁ Ναδὶρ Ταχμάν Κουληχάν ἀρχιστράτηγος τοῦ Σάχου Ταχμασίπ ἐξεθρόνισεν αὐτὸν καὶ βουλευόμενος ἀρπάσσει τὸν θρόνον ἤρξατο πρῶτον τὰς ἐχθροπραξίας κατὰ τῶν ὀθωμανῶν καὶ προχωρήσας ἐπολιορκεῖ τὴν Βαγδάτην· ἀλλ' ὁ πρῶην μέγας Βεζύρης Τοπάλ Ὁσμάν πασᾶς διορισθεὶς ἀρχιστράτηγος συνεκρότησε τῇ 19 ἰουλίου 1733 κρατερὴν μάχην μετὰ τῶν Περσῶν ἣν διηύθυνεν ὁ ἴδιος ἑφιππος, καίτοι πλήρης ἀρχαίων πληγῶν, καὶ κατενίκησε τοὺς Πέρσας ἐξ ὧν ἔπεσαν ὑπὲρ τὰς 20,000· ἡ μάχη αὕτη ἐνεποίησε μεγίστην χαρὰν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ Σουλτάνος ἔλαβε τὸν τίτλον Ραζή (νικητοῦ) καὶ ἐγένοντο δημοτελεῖς ἑορταὶ καὶ φωταΐαι.

Περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1733 ὁ ὀθωμανὸς ἀρχιστράτηγος ἤρατο νέαν νίκην κατὰ τῶν Περσῶν ἐν ᾗ ὁμῶς ἔπεσεν ἡρωϊκῶς μαχόμενος. Ὁ Ὁσμάν Τοπάλ πασᾶς ἦν ἄριστος πολεμιστὴς, δίκαιος διοικητὴς καὶ πρὸ πάντων, ὁ σπανιώτατος πάντοτε, εἰς ἄσπονδῶν ἡνθρώπων.

Ὁ μέγας Βεζύρης Ἀλῆ πασᾶς Χειμζαδὲς ἐξηκολούθη διαικῶν δίκαιως καὶ φιλανθρώπως τὸ Κράτος, ἀλλ' ἐπισύρας τὴν δυσμένειαν τοῦ εὐνοουμένου καὶ ἀρχικυνοῦχου Μπεσῆρ ἀγὰ ἐπαύθη ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Γεωργιανῶν Ἰσμαὴλ πασᾶ, ἀλλὰ καὶ οὗτος μετὰ εἰς ἐξ ὀδυμῆδας συνεπίει κατὰχρήσεων ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Σελικτάρη Μαχμέτ πασᾶ.

Ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ διατέλει ἐν τοῦτοις διασκαδίζων καὶ τερπόμενος ἐν τῇ διαφόρῃ ἐναλλάξ ἐκ τῶν ἑσπερίων πτέρους τοῦ Βοσπόρου. Αἱ πολυθύμους ἑορταὶ αἵτινες εἰς τὴν

ήχθησαν ἐν ταῖς ἐθίμας ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ τοῦ Γ' κατεργήθησαν, διετηρήθη δὲ ἐξ αὐτῶν μόνον ἡ τῆς γεννήσεως τοῦ Προφήτου (Μεβλούτ) ἥτις μέχρι σήμερον ἐορτάζεται μετὰ μεγίστης πομπῆς καὶ λαμπρότητος.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1732 ὁ Χάνης τῆς Ταυρικῆς διετάχθη νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Περσιῶν ἄλλ' ἐπειδὴ ὦρπαιεν ἐκὼν ἤκων νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ ῥωστικοῦ ἐδάφους τῆς ἐπαρχίας Κωνσταντινουπόλεως, οἱ Ῥώσοι στρατηγοὶ παρεκώλυσαν τὴν πορείαν τοῦ ἀποκρούσαντες αὐτὸν διὰ τῆς βίας. Ἡ Πύλη διατάχσασα τὸν Χάνην νὰ μὴ παραβιβάσῃ τὸ ῥωσικὸν ἔδαφος ἤρξατο διαπραγματευομένη διπλωματικῶς τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ἀποθνήσκοντος τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας Αὐγούστου, ἐξελέγη διχδοχὸς του ὁ Στανίσλαος Λεζίσκας προστατευόμενος τῆς Γαλλίας· τὴν ἐκλογὴν ὁμοῦ ταύτην ἀποκρούσασα ἡ Ρωσσία κατέλαβε στρατιωτικῶς τὴν πρωτεύουσιν τῆς Πολωνίας Βαρσοβίαν καὶ ὑπεστήριξεν ὡς βασιλεῖα τὸν υἱὸν τοῦ Αὐγούστου.

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας Βέλ-νεβ προεπάθει πάσαις δυνάμεσι νὰ ὠθήσῃ τὴν Πύλην εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Ρωσσίας, ἀλλ' οἱ πρεσβευταὶ Ἀγγλίας καὶ Ὁλλανδίας ἀντέπραπτον αὐτῷ πρὸς διατήρησιν τῆς εἰρήνης.

Αἱ διαπραγματεύσεις περὶ τῆς κατοχῆς τῆς Πολωνίας καὶ περὶ τῆς διαδόσεως τοῦ Χάνου τῆς Ταυρικῆς διὰ τοῦ ῥωστικοῦ ἐδάφους διήρκεσαν τέσσαρα ἔτη μέχρι τοῦ 1736. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ μὲν Πύλη ὡς ἐπικυρίαρχος δυνάμις ἐπῆλθε τὴν ἐκκένωσιν τῆς Πολωνίας καὶ τὴν ἀδείκνυ τῆς διαδόσεως τοῦ Χάνου τῆς Ταυρικῆς, ἡ δὲ Ῥωσσία οὐδαμῶς ὑπεχώρει.

Τότε καὶ ὁ Σίμων Κονταρίνης ἀντιπρόσωπος τῆς Βενετίας ἐπωφελοῦμενος τὴν ἀνώμαλον θέσιν τῶν πραγμάτων, ἀνενέωπεν ἐπ' ἑαρίστῳ τῇ συνθήκῃ τοῦ Παττάρβιτζ κατὰ μέτρον τοῦ 1733· ἡ συνθήκη αὕτη ἐστὶν ἡ τελευταία μεταξὺ Πόλης καὶ Βενετίας.

Παυθέντος τοῦ εἰρηνοφίλου Ἀλῆ πασᾶ Χειμῶνι διὰ-
 δοχὸς τοῦ διωρίστη ὁ Μωχχμέτ πασᾶς, ἐπὶ τῆς βεζυ-
 ρίης δὲ τούτου, νικησασκῶν ἐντελῶς τῶν διαπραγμα-
 τεύσεων μετὰ τῆς Ῥωσσίας, ἐκηρύχθη ἐπιστήμως ἐν μεγά-
 λῳ συμβουλίῳ τῇ 6 μαΐου 1736 ὁ κατὰ τῆς Ῥωσσίας πό-
 λεμος, καὶ διετράχθη ὁ Ῥώσσοις πρεσβευτῆς νὰ συνοδεύσῃ
 τὸν ὀθωμανικὸν στρατὸν.

Τῇ 6 ἰουνίου παρήλασεν ὁ στρατὸς ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ
 Σουλτάνου κατευθυνόμενος εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Δαούτ
 πασᾶ προπορευομένων τῶν διαφόρων συντεχνιῶν, τῇ δὲ 16
 ἰουνίου σκεθῆται ὁ μέγας Βεζύρης ἡγούμενος τοῦ στρατοῦ
 ἀνεχώρησεν.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἀπέθανεν αἴ-
 φνης ὁ ἐν τοῖς ἀνακτόροις δικιτῶμενος πρῶτος Σουλτάνος
 Ἀχμέτ ὁ Γ'.

Ἐν τούτοις ὁ Ναδὶρ Σῆχ, μὴ ὑπάρχοντος ἐπικρατοῦς ὀ-
 θωμανικοῦ στρατοῦ, εἶχε προβῇ εἰς διάφορα πολεμικὰ ἔρ-
 γα ἄλλα λόγου, ἀνηγορεύθη Σῆχης τῆς Περσίας καὶ προῦ-
 βάλεν ὅρους εἰρήνης· οἱ πρεσβευταὶ αὐτοῦ ἀφίκαντο εἰς
 Κωνσταντινουπόλιν κατὰ ἰούλιον τοῦ 1736 καὶ μετὰ ὁκτώ
 συνεδριάσεις διαρκεσάσας μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου συμφωλο-
 γήθη ἡ μετὰ τῶν Περσῶν εἰρήνη, ἥς βάσεις ἦσαν ἡ ἀναγνώ-
 ρις τοῦ Ναδὶρ χάν ὡς Σῆχου, τὸ μετὰ τὸν πόλεμον καθε-
 στῶς, ἡ ἀπόδοσις ἐκατέρωθεν τῶν αἰχμαλώτων, ἡ διαρ-
 κὴς διαμονὴ Πέρσου πρεσβευτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ
 προστασία ἐνεργὸς ἀπὸ μέρους τῆς Πύλης διὰ τὴν ἐλευθέραν
 καὶ ἀνενόχλητον διέβασιν τῶν εἰς Μίγκαν καὶ Μεδινὰν
 μεταβαίνοντων κατ' ἔτος Περσῶν προσκυνητῶν.

Μόλις εἶχε κηρυχθῇ ὁ πόλεμος καὶ πρὶν ἢ ὁ μέγας Βεζύ-
 ρης ἀναχωρήσῃ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁ Ῥώσσοις στρατάρ-
 χης ἐπωφελοῦμενος τὸ ἀπροσάσκειον τῶν ὀθωμανῶν εἰς-
 ἤλασεν αἰφνης εἰς Κριμαίαν καὶ ἐκυρίευσεν τὸ φρούριον καὶ
 τὰς πόλεις αὐτῆς.

Παυθέντος ὑπὸ τῆς Πύλης τοῦ Χάνου τῆς Ταυρικῆς ὡς

μὴ δυνηθέντος νὰ ὑπερκατίσῃ τὴν χώραν τοῦ ὁ διὰδοχος αὐτοῦ Φέξ Γερχλὶ ἔλαβε τὰ ἀντίποινα νικῆτας τοῦ ῥώσους καὶ αἰχμαλωτίσας 30,000 κατοίκους τῆς Οὐκρανίας.

Ὁ μέγας Βεζύρησ στρατοπεδεύων ἐν Μπαμπιραδάγῃ καὶ κατόπιν ἐν Ἰσταντζῇ παρὰ τὸν Δούναβιν ἐξηκολούθει διαπραγματευόμενος μετὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτοῦ τῆς Αὐστρίας Γαλμὺν καθότι ἡ αὐστριακὴ κυβέρνησις σύμμαχος τῆς Ῥωσσίας κατὰ τὴν συνθήκην τοῦ Κέρλοβιτζ διετύπου τῇ Πύλῃ ὅτι καθ' ἣν περίστασιν δὲν ἀπεφεύγετο ὁ πόλεμος, θὰ ἠναγκάζετο καὶ αὕτη ἐκοῦσα ἄκουσα νὰ ἐκστρατεύσῃ μετὰ τῆς Ῥωσσίας κατὰ τῶν ὀθωμανῶν. Πρὸς τοῦτο μάλιστα αἱ δύο αὗται δυνάμεις ὑπέγραψαν τῇ 9 Ἰανουαρίου 1737 ἔγγραφον νωότερον συνθήκης συμμαχίας καὶ ἐπιμαχίας· ἡ δὲ αὐστριακὴ κυβέρνησις παρεχώρησε προθεσμίαν τῇ Πύλῃ μέχρι τοῦ μηνὸς μαΐου καὶ προσέτρεψεν αὐτὴν διὰ τελευταίαν φορὰν εἰς συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης χωρὶς νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἀνάκτησιν τοῦ Ἀζώφ καὶ τῶν ἄλλων προυρίων τῆς Κριμαίας, ἅτινα εἶχον κυριεύει οἱ Ῥώσοι.

Ἐν τῷ μεταξὺ παυθέντος τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ ἀντικατασταθέντος ὑπὸ τοῦ Μοχσινζαδέ Ἀπτουλλάχ πασᾶ αἱ διαπραγματεύσεις περὶ εἰρήνης ἐξηκολούθησαν καὶ τέλος οἱ πληρεξούσιοι Πύλης, Ῥωσσίας καὶ Αὐστρίας καὶ οἱ τῶν μεσολαβούτων κρατῶν Ἀγγλίας, Ὀλλανδίας καὶ Σουηδίας συνήλθον τῇ 8 Ἀυγούστου 1737 ἐν συνεδρίῳ ἐν Νισμυρόβ πόλει Πολωνικῇ ἐν ξυλίνῃ οἰκίᾳ, ἐπὶ τούτῳ οἰκοδομηθείσῃ.

Αἱ προτάσεις Ῥωσσίας καὶ Αὐστρίας, ἥτις ἐθεωρήθη ἀπὸ τοῦ μηνὸς μαΐου ὡς ἐμπόλεμος καὶ οὐχὶ ὡς μεσολαβούσα, ἐξέπληξαν τοὺς λοιποὺς ἀντιπροσώπους καὶ διέφεραν τὴν ἀγανάκτησιν τῶν ὀθωμανῶν. Αἱ τῆς Ῥωσσίας πρὸ πάντων προτάσεις ἦσαν ἀπροσδόκητοι καὶ ἀπαράδεκτοι.

Ἀηξάνης ἄνευ ἀποτελέσματος τῆς διμήνου προθεσμίας

ἥτις παρεχωρήθη τοῖς ὀθωμανοῖς ἀντιπροσώποις ἵνα λαμβάνοντες τὰς διατμήκας τῆς Πύλης ἀπκντήσωσιν εἰς τὰς προτάσεις ταύτας τὸ ἐν Νιμιρόβ συνέδριον διελύθη ἀπρακτον κατὰ νοέμβριον τοῦ 1737.

*Ἦρξαντο λοιπὸν ἐκκτέρωθεν αἱ ἐχθροπραξίαι διαρκίσασα μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου 1739. Διέφραξί εἰσι τὰ ἐπεισόδια τοῦ πολέμου τούτου ἐξ ὧν σημειοῦμεν τὰ κυριώτερα. Οἱ μὲν Ῥῶσοι ὑπὸ τὰς ὁδηγίας καὶ αὐθις τοῦ στρατάρχου Μοῦνκεν ἐκυρίευσαν τὰ φρούρια τοῦ Ὀκτακώφ καὶ Κιλιπουρνού, καὶ εἰσελάσαντες εἰς Βασσαράβιαν, Βλαχίαν καὶ Μολδαβίαν συνήψαν ἄλλεπαλλήλους μάχας μετὰ τῶν ὀθωμανῶν στρατηγῶν ἀποβάσας ἰσορρόπους· οἱ δὲ αὐστριακοὶ εἰσέλασαν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις εἰς τὴν Βοσνίαν, Σερβίαν καὶ τὴν βόρειον Βλαχίαν κυριεύσαντες κατ' ἀρχῆς διαφόρους πόλεις καὶ φρούρια.

Ὁ μέγας Βεζύρης Μοχσινζαδὲ Ἀπτουλλάχ πασᾶς καί-τοι νίκησας τοὺς αὐστριακοὺς ἐπκνείλημμένως ἐπαθή ἅμα ἐπκνακίμψας εἰς Κωνσταντινουπόλιν καὶ ἀντικατεστήθη ὑπὸ τοῦ Γκεγκέν Μεχμέτ πασιᾶ κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1737.

Ὁ νέος μέγας Βεζύρης ἐκστρατεύσας ἐκ νέου ἤρατο κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1738 πολλὰς νίκας κατὰ τῶν αὐστριακῶν ταυτοχρόνως ὁ πρῶτος μέγας Βεζύρης Χακίμζαδὲ Ἀλῆ πασᾶς διοικητὴς τῆς Βοσνίας κατενίκησεν ἐπκνείλημμένως αὐτούς. Πλείσται προτάσεις περὶ εἰρήνης ἐγένοντο ἐν τούτοις τῇ Πύλῃ ὑπὸ τε τῆς Αὐστρίας καὶ Ῥωσσίας, ἄλλοτε μὲν ὑπὸ τῶν οἰκείων πρεσβευτῶν καὶ στρατηγῶν, ἄλλοτε δὲ διὰ τῶν πρέσβειων τῶν οὐδετέρων εὐρωπαϊκῶν δυναμειῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ τῆς Γαλλίας· ἀλλ' ἅφ' ἑνὸς μὲν ἢ ἐπιμονῇ τοῦ μεγάλου Βεζύρου, ἅφ' ἑτέρου δὲ αἱ ἀντιφάσεις εἰς αἷ περιέπιπτον οἱ προτείνοντες καὶ μεσολαβοῦντες παρέλυσαν πᾶν αἴσιον περὶ εἰρήνης ἀποτέλεσμα.

Αἱ ἐπιτυχίαι τῶν ὀθωμανῶν κατὰ τῶν αὐστριακῶν ἀπέβηκινον ὅλον ἐπιφανέστεραι διότι οἱ στρατοὶ τοῦ Σουλ-

τάνου ἀπεδιώξαν ἀλληλοδιζούως τοὺς αὐστριακοὺς ἐκ Νύσσης, Κραϊώδας, Σεμενδρίας, Μιχαδίας, Ὁρσοβας, κατενίκησαν αὐτοὺς ἐν Βοσνίᾳ παρὰ τὴν Βανιαλούκαν, ὡς καὶ παρὰ τὴν Κρόσκαν· παυθέντος δὲ τοῦ Γκαγκέν Μεχμέτ πασσᾶ διωρίσθη μέγας Βεζίρης ὁ Χατζῆ Μεχμέτ πασσᾶς ὅστις ἐκστρατεύσας κατὰ τὸν μάρτιον τοῦ 1739 καὶ μετὰ πολλὰς νίκας περιζώσας τὸ ὑπὸ τῶν αὐστριακῶν κατεχόμενον Βελιγραδιον ἠνάγκασεν αὐτοὺς εἰς ὑπογραφὴν εἰρήνης ἣτις καὶ συνωμολογήθη τῇ μεσολαβήσει πρὸ πάντων τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας ὡς καὶ τῶν τῆς Ἀγγλίας καὶ Ὁλλανδίας.

Ἡ συνθήκη αὕτη ὑπογραφεῖσα κατὰ σептέμβριον τοῦ 1739 ὑπῆρξεν ἐνδοξαπάτη διὰ τὸ ὀθωμανικὸν κράτος, διότι δι' αὐτῆς ἡ Πύλη ἀνεκτήσατο τὰ κυριευθέντα φρούρια ἐν οἷς καὶ τὸ Βελιγράδιον ὑπὸ τὰ τεῖχη τοῦ ὀποίου ὑπεγράφη· ἐν τῇ συνθήκῃ συμπεριελήφθη καὶ ἡ Ῥωσσία ὑποχρεωθείσα νὰ ἐκκενώσῃ τὴν Βεσσαραβίαν, Μολδαβίαν καὶ Βλαχίαν, νὰ κατεδαφίσῃ τὰ κυριευθέντα ὑπ' αὐτῆς φρούρια Ἀκζακῶφ καὶ Κιλμπουργοῦ καὶ νὰ μὴ δύνηται νὰ διατηρῇ στόλον ἐν τῇ Ἀζοφικῇ θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ Εὐξείνῃ· ἐτήρησε μόνον τὸ φρούριον Ἀζόφ ἄλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον καὶ τούτου τὰ τεῖχη νὰ κατεδαφισθῶσι.

Τὸν μέγαν Βεζίρην ἐπανακάμψαντα ἐν θριζμῷ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐτίμησεν ὑπερβαλλόντως ὁ Σουλτάνος ἐπικυρώσας συνάμα τὴν εἰρημένην συνθήκην ἧς ἡ διάρκεια διὰ μὲν τοὺς αὐστριακοὺς ὥρισθη εἰς 27 ἔτη διὰ δὲ τοὺς Ῥώσσοις ἐπ' ἀόριστον.

Ἡ Γαλλία ἀμειβομένη διὰ τὰς πρὸς τὴν συνωμολόγησιν τῆς εἰρήνης ἐκδουλεύσεις τῆς ἐτυχῇ τῆς ἀνανεώσεως τῶν συμβάσεων τροποποιηθεισῶν ἐπὶ τὰ βελτίω συμφώνως τοῖς γαλλικοῖς συμφέρουσιν.

Ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας Βιλνέβ ἀπέβη οὕτως ἰσχυρότατος, ἐξήλασε μεγίστην ἐπιρροὴν καὶ μέσῳ αὐτοῦ τὰ λοιπὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη διεπραγματεύοντο μετὰ τῆς Πύλης

τὰς διαφορὰς συμβάσεις καὶ συνθήκας τῶν ὧν ἡ σπουδαιοτέρα κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐστὶν ἡ μετὰ τῆς Σουλτίας συνομολογηθεῖσα πραγματικὴ συμμαχία καὶ ἐπιμαχία συνθήκη.

Ἀποκατασταθείσης οὕτω τῆς εἰρήνης ἐν τῷ ἑξωτερικῷ, ὁ Σουλτάνος ἐπέδωκε εἰς διαφορὰς τέρψεις καὶ διασκεδάσεις ἐπισκεπτόμενος καθ' ἑκάστην ἄλλοτε μὲν τὰ παρὰ τὰς ὁχθὰς τοῦ Βοσπόρου περίπτερα ἄλλοτε δὲ τὰ τεμένη καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ συστήθεισαν βιβλιοθήκην κειμένην ἐν Ἀγίᾳ Σοφίᾳ καὶ ἥτις μεταξύ ἄλλων ἀρχαιοτάτων χειρογράφων περιεῖχε δύο Κοράνια γεγραμμένα ὑπὸ τῶν καλιφῶν Ὁσμάν καὶ Ἀλῆ καὶ τρία ἄλλα γεγραμμένα διὰ τοῦ γραφικοῦ εἰδους Νεσχῆ ὑπὸ τοῦ Γιακούτ τοῦ δικηματοῦρου καλλιγράφου ἐν τῷ εἶδει τούτῳ. Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ταύτῃ ὑπῆρχον εἰδικοί ἀναγνώσται καὶ ἱεροκήρυκες ἀναγινώσκοντες καὶ κηρύττοντες ἢ ἐξηγοῦντες τὸ Κοράνιον κατὰ πᾶσαν Τρίτην καὶ Πέμπτην.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1740 ὁ Σουλτάνος ἐτέλεσε μεγαλοπρεπῶς τοὺς γάμους τῶν τριῶν θυγατέρων τοῦ Σαφνέ, Σαλιχῆ καὶ Αἰσέ μετὰ πασσάδων, διοικητῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν.

Κατὰ ἰούνιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ταραχαὶ τινες συνέβησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει καταβληθεῖσαι μὲν ἀμέσως, ἀλλ' ἐπενεγκοῦσαι τὴν πτώσιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἀντικατασταθέντος ὑπὸ τοῦ Νισαντζῆ Ἀχμέτ πασσά.

Τὰ δύο ἐπόμενα ἔτη 1740 καὶ 1741 καίηναλώθησαν εἰς συζητήσεις μετὰξὺ Πίλης ἀφ' ἑνὸς, Αὐστρίας δὲ καὶ Ρωσσίας ἀφ' ἑτέρου διὰ τὴν διαμάχαν τῶν συνόρων καὶ ἐκτέλεσιν τῶν κατεπειγόντων διατάξεων τῆς ἐν Βελιγραδίου συνθήκης. Πρεσβευταὶ ἐναλλὰξ ἀνεχώρησαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, Βιέννης καὶ Πετροπόλεως ἐπὶ τούτῳ, καὶ μύρια διπλωματικὰ τεχνάσματα ἐπενοήθησαν ὑπὸ τῶν εὐρωπαϊῶν ἀντιπροσώπων πρὸς παρερμηνευσιν τῆς συνθήκης καὶ κάρπωσιν ὠφελείας. ἀλλὰ καὶ οἱ ὑπουργοὶ τῆς Πίλης

πρὸ πάντων ὁ μέγας Βεζύρης καὶ ὁ τῶν ἐξωτερικῶν (Βελζ-
 ἐφέντης) Ῥαγκίπ ἀμφότεροι νουνεχεῖς, φίλοι τῆς δικαιοσύ-
 νης καὶ μετρίφρονες, ὁξυνοῦνται ὅμως εἰς τὸ νὰ μνη-
 τεύωσι τὰ συμφέροντα τῶν εὐρωπαϊκῶν συναδέλφων των
 καὶ νὰ καταπολεμῶσιν αὐτὰ, κατάρθωσαν τὴν ἐκτέλεσιν
 τῆς συνθήκης κατὰ γράμμα, καὶ ἐπωφελήθησαν ἐν τούτῳ
 τὸν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας, τὴν ἀνάστα-
 σιν εἰς τὸν θρόνον τῆς βασιλείας Μαρίας Θερεσίας καὶ τοὺς
 ἐκ τούτου προκύψαντας ἐμφυλίους πολέμους ἐν Αὐστρίᾳ.

Πέρσης πρεσβευτὴς ἔχων συνοδίαν 5000 ἀνδρῶν μετέβη
 τῷ 1741 εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τῆς ἐντολῆς τοῦ Να-
 διρ Σάχ νὰ αἰτήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν ἄρθρων τινῶν τῆς τελευ-
 ταίας συνθήκης· ἐγένετο μὲν δεκτὸς μετὰ μεγάλων τιμῶν,
 παρουσιάσθη τῷ Σουλτάνῳ καὶ ἔλαβε παρ' αὐτοῦ διάφορα
 δῶρα, ἀλλὰ ταυτοχρόνως τοσαύτην ἀλαζονείαν ἐπέδειξεν εἰς
 τὰς μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ λοιπῶν ὑπουργῶν συν-
 εντεύξεις του ὥστε ἐπανεκάμψεν ἄπρακτος.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ Σουλτάνος ἐπεμψεν εἰς Μίκκην πλου-
 σιώτατα δῶρα κατὰ μίμησιν τῶν Σουλτάνων Ἀχμέτ τοῦ
 Α' καὶ Μουράτ τοῦ Δ'. Τὰ δῶρα ταῦτα κυρίως συνίσταντο
 εἰς τιμωρεστάτους λίθους, ἀδάμηντας καὶ σαπφείρους ἀ-
 παρτίκοντας σχῆμα ἡλίου. Ταυτοχρόνως ἐτετέλεθησαν οἱ
 γάμοι καὶ ἄλλης θυγατρὸς τοῦ Σουλτάνου τῆς Ἐμπετου-
 λῆ καὶ ἐδόθησαν συμπόσια εἰς τοὺς εὐρωπαίους πρεσβευ-
 τὰς· αἱ ἐορταὶ αὗται ἐταράχθησαν ὑπὸ συνεχῶν πυρκαϊῶν
 κατερημωσασῶν μέγα μέρος τῆς πόλεως.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἔστακτον φωτεινὸν μετέωρον
 ἐθεάθη ἀπὸ τῆς πόλεως· Ἐξαργράδ ἐν Τρηνσουλθανίᾳ τὸ με-
 τέωρον τοῦτο ἐν μέσῳ παρταταμένων ἀστραπῶν καὶ βρον-
 τῶν διεσχίσθη εἰς δύο μεγάλους ἀερολίθους συνθέσεως σιδη-
 ροῦχου· τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐξήγησαν οἱ τῆς ἐποχῆς ἀστρο-
 λόγοι ὡς προαγγέλιμα τοῦ θανάτου δύο ἡγεμόνων βορείων
 χωρῶν καθότι, ὡς διεικνύοντο, οἱ λίθοι οὗτοι παρήρχοντο
 ἐκ τῶν ἀντέρων τῆς Μεγάλης Ἀρχῆς παρὰ δὲ δι' ἡ

ἐρμηνεία ἐπηλήθυσσε, διότι μετ' ὀλίγον ἀπέθανον ὁ αὐτοκράτωρ Κρόλος τῆς Αὐστρίας καὶ ἡ Τσαρίνα τῆς Ρωσσίας Ἀννα.

Ὁ μέγας Βεζύρης ἐπέκυθη τῇ 7 ἀπριλίου 1742 καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ Χεκμιζαδὲ καὶ ἄλλοτε χρηματίσκανε, ἐν τῇ θέσει ταύτῃ.

Κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1743 ὁ Σουλτάνος ἐτέλεσε τὰ ἐγκαινία μεγάλου πτωχοκομείου ἰδρυθέντος ἰδίαις δαπάναις ἀντικυ τῆς βιβλιοθήκης ἐν Ἀγίᾳ Σοφίᾳ, καὶ μετὰ ἓνα μῆνα τοὺς γάμους τετάρτης θυγατρὸς του τῆς Ἀασιμᾶ Σουλτάνας.

Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ὁ Ναδὶρ Σάχ τῆς Περσίας νέας προβάλλων ἀπειθήσεις, μὴ γενομένας παραδεκτάς, ἐκήρυξε τὸν πόλεμον καὶ μετὰ πολυκρίθμου στρατοῦ ὤδυσσε κατὰ τῆς Βαγδάτης, Διαρβεκίρ καὶ Ἐρζερούμ. Ἡ Πόλις ἀμέσως ἀπέστειλε χρήματα εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς διοικητὰς τῶν διχμερισμῶν τούτων πρὸς ἐξόπλισιν ἰκανοῦ στρατοῦ, διώρισεν τὸν διοικητὴν Διαρβεκίρ ἀρχιστράτηγον (σερασκέρην) καὶ ἀνεκήρυξε πομπωδῶς σάχην τῆς Περσίας, τὸν Σαρχή Μιρζὰ ὅστις διατείνεται ὅτι εἶναι υἱὸς τοῦ πρώην σάχου τῆς Περσίας Χουσεῖν Χάν, καὶ ἐγένετο δεκτὸς εἰς ἀκρόασιν δημοτελῇ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου.

Ἐνῷ ταῦτα ἐγένοντο κατ' αὐγουστον τοῦ 1743, ὁ Ναδὶρ Σάχ ἐπολιόρκει τὴν Βαγδάτην καὶ Βασσόρην, ἡ δημοσία γνώμη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξήπτετο, ὁ δὲ μέγας Βεζύρης Ἀλῆ πασᾶς Χεκμιζαδὲ ἐπέκυστο τοῦ ἀξιώματος, τῇ 20 σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Πρώτην φορὰν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ ἐπετράπη εἰς πρεσβευτὴν χριστιανικῆς δυνάμεως νὰ ἐγχειρίσῃ αὐτῷ τῷ Σουλτάνῳ τὰ διαπιστευτήριά του γράμματα, τοιοῦτος δ' ἦν ὁ τῆς Αὐστρίας Πένηλερ, πρώτην ὡσχύως φορὰν ἐπατράπη εἰς πρεσβευτὴν ἡ ἐπίσκοπος τμημάτων τινῶν τῶν σουλτανικῶν ἀνακτόρων, τοιοῦτος δ' ὑπῆρξεν ὁ τῆς Γαλλίας Καστέλλαν ὅστις ἠξιώθη τῆς ὑψίστης

τιμῆς ταύτης λαβὼν ἐπὶ τούτῳ, ὡς καὶ οἱ συνοδεύοντες αὐτόν, τεσσαράκοντα δοῦκάτα χρυσᾷ ἢ μετὰλλια φέροντα τὸ μονόγραμμα τοῦ Σουλτάνου ἐπετράπη δὲ τούτῳ τῷ πρεσβευτῇ τῆς Γαλλίας κατὰ μίμησιν τῆς γαλλικῆς αὐλῆς καθότι καὶ ὁ Μεχμέτ Σαῖτ ἐφέντης πρὸ τινος καιροῦ μεταβάς εἰς Γαλλίαν ὡς ἔκτακτος πρεσβευτῆς ἔλαβε τὴν ἀδειαν καὶ ἐπεσκέψατο τὰ ἀνάκτορα τῶν Βερσαλλιῶν, βασιλεύοντος Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ', λαβὼν καὶ κομίσας ὡσαύτως εἰς Κωνσταντινούπολιν πλούσια δῶρα, μετὰξὺ τῶν ὁποίων ἦν τράπεζα μικρὰ πεποικιλμένη δι' ἀδάμάντων· εἰκοσι δύο πυροβολιστὰι Γάλλοι ἐνεγράφησαν ταυτοχρόνως κατ' αἰτησιν τῆς Πύλης καὶ κατὰ διαταγὴν τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως ἐν τῷ οἰκίῳ ὀθωμανικῷ σώματι μεταβάντες εἰς Κωνσταντινούπολιν· σημειωτέον δὲ ὅτι πρώτη ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις συνετέλεσεν εἰς τὸν ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον διοργανισμόν τοῦ ὀθωμανικοῦ πυροβολικοῦ.

Πρῶτος ὡσαύτως ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ εἰσήγαγε καὶ τὴν εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν ἐν τοῖς ἀνακτόροις πέμψας εἰς Γαλλίαν ἕνα τῶν ὑπασιπιστῶν του πρὸς ἐκμάθησιν τῆς τέχνης.

Ὁ νέος μέγας Βεζύρης Ἑσπεῖτ Χασάν πασσᾶς ἐμερίμνησεν ἰδίᾳ περὶ τοῦ κατὰ τοῦ Ναδὶρ Σάχ πολέμου· οὗτος ἄφ' ἑνὸς μὲν πολιορκήσας τὴν Μοσσοῦλην ἠναγκάσθη μετὰ τινος εὐσθους νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν ἀπολέσας καὶ 30, χιλ. ἄνδρας, ἄφ' ἑτέρου δὲ ἐπαράχθη ἀκούσας ὅτι ὁ ὑπὸ τῆς Πύλης ἀνακηρυχθεὶς Σάχης Σαφὴ Μιρζά ὤδευε κατ' αὐτοῦ, καὶ θελήσας νὰ ὁπισθοδρομήσῃ κατελήφθη ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν παρὰ τὰ στενά τοῦ Σεννέ καὶ κατενικήθη.

Ἐντεῦθεν αἱ ἐχθροπραξίαι ἐγένοντο διαρκέστεραι καὶ ἐξηκολούθουν τῷ 1744, 1745 καὶ 1746, ἐν καὶ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο πολλαὶ ἀπόπειραι πρὸς συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης ἐγένοντο ἐκ μέρους τοῦ Ναδὶρ Σάχ εἰς οὐδὲν ἀποτέλεσμα καταλήξασαι· κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τῶν ἐχθροπραξιῶν ὁ πρῶτος μέγας Βεζύρης Γκεγκέν Μεχμέτ πασσᾶς,

ὁ Ἐλχατζή Ἀχμέτ πιασᾶς καὶ ὁ Ἀλῆ Χαιμζάδὲ πιασᾶς ἔλαβον ἀλληλοδιχαδῶς τὴν ἀρχιστρατηγίαν τοῦ πολέμου, ὁ δὲ πρῶτος αὐτῶν ἀπέθανε κατὰ τινα μάχην.

Κατὰ ἰούλιον τοῦ 1746 ἀπέθανε καὶ ὁ ἀρχικαὶσάρχης Μπεσῆρ ἄγῃς ὁ ἐπὶ τριακονταετίαν παντοδύναμος ἐν ἡλικίᾳ 96 ἐτῶν, καταλιπὼν κρύβητον περιουσίαν καὶ μόνον τὸ χρηματικὸν μέρος ἀνῆλθεν εἰς εἴκοσιν ἑκατομύρια δίκαια ὀκτὼ χιλιάδας πούγγια ἀργύρου, καὶ μετὰ τῶν ἑλλων ἀντικειμένων ἠριθμοῦντο ὀκτακόσια ὠρολόγια πεποικιμένα δι' ἀδαμάντων, καὶ ἑκατὸν πεντήκοντά χρυσοπέρρυφα καὶ ἀδαμαντοκόλλητα ἐρίππια ζηλωτῆς τῆς ἡρσικίας καὶ φίλος τῶν γραμμάτων εἶχεν ἰδρύσει το τέμενος τοῦ Ἀγᾶ (Ἀγᾶ τοχμισί) ἐν Ἐγιοῦπ, τέσσαρας σχολὰς καὶ μίαν βιβλιοθήκην.

Κατ' αὐγούστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπαύθη καὶ ἡ μάχη Βεζύρης ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἐλχατζή Μεχμέτ πιασᾶ.

Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὑπεγράφη καὶ ἡ μετὰ τοῦ Ναδὶρ σάχ εἰρήνη ἐπὶ τῇ βάσει τῆς αὐτῆς ὁρθοστάς ἥτις εἶχεν ὁρισθῇ ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Δ', καὶ μετὰ τῆς προσθήκης τριῶν νέων ἄρθρων ἥτοι τῆς ἀμοιβῆς ἀπρωτολής πρεσβευτῶν ἀλλασσομένων κατὰ τριετίαν, τῆς ἐλευθερίας καὶ προστασίας ἐκ μέρους τῆς Πύλης τῶν εἰς Μένικαν μεταβαίνόντων προσκυνητῶν καὶ τῆς κατέρωθεν ἀποδόσεως τῶν αἰχμαλώτων.

Κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1747 ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ ἐπεμψε τὸν οἰκίον πρεσβευτὴν εἰς Περσίαν ὃν περιέβαλε διὰ πρωτοφανοῦς πομπῆς καὶ ὅστις ἐκόμισε πλουσιώτατα δῶρα εἰς τὸν Ναδὶρ-σάχ.

Τῷ 1747 κατὰ μάχιν ἀνενεώθη καὶ ἐπεκυρώθη ἐκ νέου ἡ μετὰ τῆς Ρωστίας καὶ Αὐστρίας διαρκὲς εἰρήνη. ὁ δὲ Σουλτάνος Μαχμούτ πρῶτος δι' ἐγκυκλίων αἰς ἀπέστειλεν εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς αὐλὰς προέτεινε τὴν μεσολάθεσιν καὶ ἀνάμειξιν τῆς Ὁθωμ. Κηβερνήσεως ἐν τῷ μέλλοντι εἰς τὰς μετὰ τῶν διαφορῶν κρατῶν διανομὰς τὸ διάδημα

τοῦτο κατεθρόνισεν τὰ διάφορα κράτη καὶ ἅπαντα ἔσπευσαν δι' ἀπεσταλμένων νὰ διαβεβαιώσωσι τὴν Πύλην περὶ τῆς φιλίας των.

Ἐξησφαλισμένης οὕσης ἤδη τῆς εἰρήνης ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ὁ Σουλτάνος ἀπασχολεῖτο καὶ αὖθις εἰς τὸ προσφιλεῖς αὐτῷ ἔργον τοῦ ἀνεγείρειν νέα πολυτελῆ καὶ πλούσια οἰκοδομήματα. Ἐπ' αὐτοῦ ἤρξατο καὶ ἀπεπερατώθη ἡ οἰκοδομὴ τῶν ἀνακτόρων ἐν Βεσικτῆς, ἅτινα ἐκτὸς τῶν ἄλλων κοσμημάτων περιείχον καὶ θρόνον ἀργυροῦν τεχνικῶς ἐπεξεργασμένον. Καθωραίσθη ὡσαύτως ἡ ἐν τοῖς παλαιοῖς ἀνακτόροις αἰθουσα τῶν θρησκευτικῶν κειμηλίων ἥς τὸ φάνωμα καὶ οἱ τοίχοι παριστάνοντες τὸν ἑναστρον κυανοῦν οὐρανὸν ἀπῆστραπτον ἐκ πολυτίμων λίθων, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου· ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ ἦσαν ἅπαντα τὰ κειμήλια περιτυλιγμένα ἐντὸς τεσσαράκοντα περικαλυμμάτων.

Κατ' αὐγουστον τοῦ 1747 παυθεὶς ὁ μέγας Βεζύρης Ἐλ-χαιζή Μεχμέτ πασᾶς, ὁ ἐπικληθεὶς *Τεριακή*, ἕνεκα τῆς μεγάλης χρήσεως τοῦ ὀπίου, ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Σαῖτ Ἀπουλλάχ πασᾶ, ὅστις ἀφοῦ προέβη εἰς τὰς συνήθεις μεταθέσεις τῶν ὑπουργῶν καὶ διοικητῶν, ἀπηγόρευσε τὴν δημοσίαν πώλησιν τοῦ οἴνου ἐν Πέρχ καὶ Γαλατῇ. Τὸ δὲ πρῶτον τῶν Ὑψωμαθείων ἐνθα εὗρίσκοντο τὰ περισσώτερα κηπηλεῖα ἀπετεφρώθη συνεπέχ πυρκαϊᾷ.

Κατ' αὐγουστον ὡσαύτως ἐδολοφονήθη ὑπὸ τῶν ὑπουργῶν τοῦ ὁ Ναδὶρ σάχ, ὁ δὲ Σάμ Μιρζά υἱὸς τοῦ Χουσεῖν σάχ ἀνηγόρευσε ἑαυτὸν Σάχην τῆς Περσίας. Ἡ φέρουσα τὰ πλούσια δῶρα ὀθωμανικῆ πρεσβεία μόλις εἶχε διέλθει τὰ σύνορα ὅτε, γνωσθεῖσης τῆς δολοφονίας, ἐπέστρεψεν εἰς Βαγδάτην ἀσφαλῶς καίτοι καταδιωχθεῖσα ὑπὸ τῶν στρατευμάτων τοῦ νέου Σάχη σκοποῦντος τὸν σφετερισμὸν τῶν δώρων, ἅτινα ἦσαν προωρισμένα διὰ τὸν Ναδὶρ σάχ.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπαχὴν καὶ ὁ διοικητὴς τῆς Λιβύης Ραγκίπ πασᾶς κατέστειλε νέαν στάσιν τῶν πανισχυρῶν

βέηδων Μαμελούκων πολλούς ἐξ αὐτῶν καταδικάσαι εἰς θάνατον.

Ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ ὁ ὀθωμανικὸς στόλος δι-
τέλει ἐν ἀνθηροτάτῃ καταστάσει καὶ πολλὰ μεγάλα πλοῖα
τρίκροτα ἐναυπηγήθησαν.

Τῷ 1748 καὶ 1749 ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι πολλῶν Σουλ-
τανίδων μετὰ διαφόρων μεγιστάνων, ἐξεργάγησαν ἐν Ἀρα-
βίᾳ ταραχαί τινες θρησκευτικὸν ἔχουσαι χαρακτηῖρα καὶ
κατασταλεῖσαι, ἰδρῦθη ἑτέρα βιβλιοθήκη ὑπὸ τοῦ Σουλτά-
νου καὶ ἀναγνωστήριον δημοσίον, ὠκοδομήθησαν δύο τιμέ-
νη καὶ ἀπεστάλησαν εἰς Μένκιν τὰ πλουσιώτατα τῶν δώ-
ρων, ἐξ ὧων οἱ κατὰ καιρὸν Σουλτάνοι εἶχον ἀποστείλει
τὰ δῶρα ταῦτα ἐν σχήματι ἡλίου συνέκειντο ἐκ τῶν ἐξα-
γώνων μεγάλων ἀδαμάντων ζυγίζόντων ἅνω τῶν 2000
καρατίων, ἑτέρων 100 ἀδαμάντων καὶ 350 μεγάλων μαρ-
γαριτῶν.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἀνεκαλύφθησαν ἐν Μοσσούλῃ
ὑπὸ τινων γεωργῶν δύο ἀγγεῖα μεγάλα πλήρη χρυσῶν νο-
μισμάτων ἀρχαίων.

Κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1750 ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης
Σαῖτ Ἀπουλλάχ πασσᾶς ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Μεχ-
μέτ Ἑμὶν πασσᾶ.

Ἐκλείψαι τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης κατὰ τὸ ἔτος
τοῦτο καὶ συνεχεῖς πυρκαϊαὶ διαφοροτρόπως ὑπὸ τῶν δει-
σιδαιμόνων ἐρμηνευθεῖσαι προέκλεισαν ταραχὰς τινὰς ἐν τῇ
πρωτευούσῃ, εὐκόλως ὅμως κατασταλεῖσας ἐν τινι τῶν πυρ-
καϊῶν τούτων διακρίσθη 50 ὥρας ἀπετεφρώθησαν 7000
οἰκίαι καὶ ἐργαστήρια ἐν οἷς καὶ τὸ μέγιστον τῶν Γιαντισά-
ρων ὅπερ ἀνικοδομήθη ἀμέσως δαπάναις τοῦ Σουλτάνου.

Τῷ 1752 ἰουνίου 30 ἐπαύθη καὶ ὁ μέγας Βεζύρης Μεχμέτ
Ἑμὶν πασσᾶς ἐξορισθεὶς εἰς Κρήτην διότι ἐκράτησε μέρος
τῶν μισθῶν τῶν γιαντισάρων πρὸς οἰκοδομὴν τῶν πυρπο-
ληθέντων στρατιῶν ἐν τινι πυρκαϊᾷ ἀντικατασταθῆναι
ὑπὸ τοῦ σταυλάρχου Μουσταφᾶ πασσᾶ. Τότε δὲ πρῶτῃν

φορὰν ἐπεκράτησεν ἔθος, διατηρηθῆν μετὰ ταῦτα, ὅπως ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ διατάγματι τῆς παύσεως αἰτιολογῆται καὶ κατακρίνεται ἡ διαγωγή τοῦ πυρρμένου.

Τῇ 30 ἰουλίου 1752 μέγας σεισμός κατέτρεψεν ἐκ θαλασσίων τὴν πόλιν Χάρσιν ἐν Θράκῃ καὶ ἔβλαψε σπουδαίως τὰ μέγιστα τεμῆνη τῆς Ἀδριανουπόλεως· ταυτοχρόνως ῥαγδαία βροχὴ μετὰ καταιγίδος διακρέσασα δέκα ὥρας ἐπέφερε πλημμύραν τῶν γλυκίων ὑδάτων καὶ τὴν κατατροπὴν τοῦ Ἐγιοῦπ, Χάσκιοι καὶ Κασίμ πασῶν. Κατ' ὁκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἑτέρα θύελλα ἐνσκήψασα μετὰ πρωτοφανοῦς ὁρμῆς ἀνέτρεψε τεσσάρκοντα πλοῖα ἐν τῷ λιμένι τῆς Νικομηδείας (Ισμίτ) καὶ πλείω τῶν διακρίσων ἐν τῇ θαλάσῃ τοῦ Μαρμαρᾶ.

Ἐν τούτοις ὁ νέος μέγας Βεζύρης Μουτταπαῖ πασᾶς, ἀνὴρ δραστήριος, ἱκανὸς καὶ φίλος τῆς εἰρήνης, διηύθυνεν ἐπιτυχῶς τὸ κράτος, ὑποστήριζον τὴν ἀγχιλὴν καὶ δικαίαν διοίκησιν. Οὐδόλως ἀνταρχίζον εἰς τοὺς ἐμφυλίους πολέμους οἵτινες ἐμάστιζον τὴν Περσίαν ἐνεκα τῶν πολλῶν μνητηρίων τοῦ θρόνου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ναδὶρ σάχ, καὶ οὐδόλως εἰσκακῶσας τῶν εἰσηγήσεων καὶ τῶν ραδιουργιῶν τῶν πρεσβευτῶν τῆς Γαλλίας καὶ Πρωσίας οἵτινες τὸν ὑπρεκίνησαν εἰς συμμαχίαν ἀρμενικὴν καὶ ἐπιθετικὴν μετ' αὐτῶν καὶ εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Ρωσίας καὶ Αὐστρίας, ἐξωμάλυνε συμβιβαστικῶς καὶ ἀξιοπρεπῶς τὰς ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς ἐκάστοτε ἀνταρξινόμενας διενέξεις.

Τῷ 1753 ἐνεκλίνας τρίτην βιβλιοθήκην ἐν Γαλατᾷ ἣν ἐπλούτισε διὰ σπανίων χειρογράφων καὶ ἄλλων βιβλίων ληφθέντων ἐκ τῶν ἀνκιστρῶν· ἡ βιβλιοθήκη αὕτη ὑπῆρξε τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ Σουλτάνου ὅστις γέρων ἤδη ἦν καταβεβλημένος τὴν ὕλην.

Δύο ἀλλεπάλληλοι σεισμοὶ προξενήσαντες μεγίστης ζημίας ἐν τε Ἀδριανουπόλει καὶ Κωνσταντινουπόλει κατὰ σептемβρίον τοῦ 1754 κατελύπησαν τὸν πόσοντα Σουλτάνον· ὁ τελευταῖος μέγιστος σεισμός συνέβη τῇ νυκτὶ τῆς

2 πρὸς τὴν 3 Σεπτεμβρίου κατέρριψε μέρος τῶν τειχῶν τῆς πρωτεύουσας, καὶ ἓνα τῶν ἐπὶ τὰ πύργων· τὰ τεμένη τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ τοῦ Πορθητοῦ ὑπέστησαν σπουδαϊοτάτας βλάβης καὶ πολλοὶ ἄνθρωποι ἐτάφησαν ὑπὸ τὰς οἰκίας τῶν· ὁ Σουλτάνος διέταξε τὴν τέλεσιν δημοσίων προσευχῶν καὶ λιτανειῶν.

Τῇ 13 δεκεμβρίου 1754 ὁ Σουλτάνος καίτοι πάσχων ἠθέλησε νὰ μεταβῇ εἰς τὸ τέμενος χάριν τοῦ προσκυνήματος τῆς Περσικῆς· ὁ Σιλικτάρ καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχαὶ τῶν ἀνακτόρων μετὰ κόπου ἀνεγείραντες ἀνέβιβσαν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ ὑποστηρίζοντες καὶ ὁδὸν ὠδήγησαν εἰς τὸ τέμενος. Ἐπιστρέψας μόλις διήλθε τὴν δευτέραν πύλιν τῶν ἀνακτόρων καὶ ἐξέπνευσεν, ἁμέσως δὲ τὰ τηλεβόλκ ἀνήγγειλαν τὴν ἀνάρρησιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν υἱοῦ τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ τοῦ Β'.

Ἡ βασιλεία τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ ὑπῆρξεν εὐτυχὴς ἐν γένει ὁ ἡγεμὼν οὗτος γλυκὺς τὸν χαρακτήρα καὶ φίλος τῆς εἰρήνης ὑπεστήριξε τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας καὶ διέταξε τὴν οἰκοδομὴν πολλῶν τερπνῶν ἀνακτόρων καὶ περιπτέρων, τεμενῶν καὶ βιβλιοθηκῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων. Ἐκτός τῆς ἐπωρευοῦς καὶ ἐνδοῦρου τῇ Κράτει συνθήκης τοῦ Βελγγραδίου, ἡ βασιλεία τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ τοῦ Α' διακρίνεται διὰ τὰς συνεχεῖς εὐρωπαϊκὰς καὶ ἀσιατικὰς πρὸς τὴν ἐπιτεταμέναν τὴν πρωτεύουσάν καὶ καταληφθῆσας εἰς αἰσία ἀποτελέσματα· ὁ ζῆλος τοῦ Σουλτάνου πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ ἐκπολιτισμὸν τῶν ὑπηκόων του ἔστιν ἄξιος ἰδιαιτέρως μνήκης ἐν τῇ Ἱστορίᾳ.

25^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΟΣΜΑΝ Ο Γ'.

Βασιλεύσας 5 ἔτη.

(Ἔτος Ἑγείρας 1168—1171 ἢ 1754—1757 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:
 Ἀνάρρησις τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν.—Παῦσις τοῦ μεγάλου Βεζύρου
 καὶ τοῦ Σεῖχολάμη.—Πρεσβεΐαι Αὐστρίας, Ῥωσσίας καὶ Ἀγγλίας.
 —Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν.

Ἡ ἀνάρρησις τοῦ νέου Σουλτάνου ἐγένετο μετὰ πάσης
 τῆς ἀπαιτουμένης πομπῆς. Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἔγκλειστος
 ἐν τοῖς ἀνακτόροις εἶχε σπουδάσαι ἀσχολούμενος εἰς θρη-
 σκευτικὰς καὶ πολιτικὰς μελέτας καὶ ἐξηκοντούτης περί-
 που ἀνέλαβε τὰς ἡνίας τοῦ κράτους. Ἐχων βραχύτατον
 τὸν τράχηλον καὶ τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῶν ὤμων παρίστα-
 νεν ὑπὸ μὲν φυσικὴν ἐξωτερικὴν ἔποψιν φυσιογνωμίαν ἀνώ-
 μαλον, ὁ χαρακτήρ του ὅμως ἦν σπουδαῖος καὶ ὀξύθυμος
 ταυτοχρόνως, ἀγαθὸς ὅμως κατὰ βέθος.

Τῇ πέμπτῃ τῆς ἀναρρήσεώς του ἡμέρᾳ μετέφερεν ἐκ τῶν
 παλαιῶν ἀνακτόρων, ἐνθα ἐφυλάττετο, εἰς τὰ νέα τὴν μη-
 τέρα του, καὶ τῇ ἐνάτῃ, τέσσαρας ἡμέρας βραδύτερον τοῦ
 συνήθους, περιεζώσατο ἐν Ἐγιοῦπ τὴν προγονικὴν σπᾶθην·
 τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπεσκέψατο τὸν τάφον τοῦ πορθητοῦ καὶ
 τὴν βιβλιοθήκην τοῦ προκατόχου καὶ ἀδελφοῦ του, ὅτε
 καὶ ἀνέγνω δέκα ἐδάφια τοῦ ὑπὸ τούτου ἀντιγραφέντος
 Κορανίου. Ἐπανελθὼν εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐξέδωκε τὸ σχετι-
 κὸν διάταγμα περὶ πληρωμῆς τοῖς στρατεύμασι τοῦ συνή-
 θους δώρου ἀνελθόντος εἰς 2,400 πουργία καὶ διέταξε τὴν
 ἀποστολὴν ἐκτάκτων πρεσβευτῶν εἰς τὰς διαφόρους εὐρω-
 παϊκὰς καὶ ἀσιατικὰς αὐλὰς ἵνα ἀγγείλωσι τὴν ἀνάρ-
 ρησίν του.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας διέταξεν αὐστηρῶς, ὅπως κλεισθῶ-
 σιν ἅπαντα ἀνεξαιρέτως τὰ καπηλεῖα, ἀπαγορευθῶσιν οἱ

δημόσιοι περίπατοι εἰς τὰς γυναῖκας, καὶ κανονισθῇ τὸ εἶδος τῆς ἐνδυμασίας τῶν μὴ μουσουλμάνων ὑπηκόων του.

Ὁ χειμὼν τοῦ 1755 ὑπῆρξε δριμύτατος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὥστε ὁ Κεράτιος κόλπος ἐπηξεν· εἶπομεν ἤδη ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν τοῦ Β' εἶχε πῆξει ὁ Βόσπορος· οἱ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν δριμεῖς χειμῶνες δὲν συνέβησαν ἕκτοτε· ἐπτάκις, ὡς ἀναφέρει ἡ Βυζαντινὴ ἱστορία, ὁ Βόσπορος ἐπηξεν ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων καὶ μεγάλα τεμάχια πάγου κατὰ τὴν διάλυσιν ἐβλάψαν τὰ παράλια τείχη τῆς πρωτεύουσας.

Κατὰ φεβρουάριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπαύθησαν ὁ μέγας Βεζύρης Μουσταφᾶ πασσᾶς καὶ ὁ Σεῖχσλάμης. Μέγας Βεζύρης διωρίσθη τὸ τρίτον ἤδη ὁ Ἀλῆ πασσᾶς Χακιμζαδὲ ὑπὲργηρως πλέον, ἀλλὰ μετὰ δύο μῆνας ἐπαύθη ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ εὐνοουμένου τοῦ Σουλτάνου Σιλικτάρη καὶ Νισαντζή Ἀλῆ πασσᾶ.

(1) Σουλτάνος Ὁσμάν εἶχεν ἰδιαιτέραν κλίσιν εἰς τὸ νὰ περιέρχεται μετημφισμένος τὴν πρωτεύουσαν καὶ συνομιλῶν μετὰ τοῦ λαοῦ νὰ μακθάνῃ τὰς τῆς διοικήσεως ἐλλείψεις.

Κατὰ ἰούλιον τοῦ 1755 δύο ἀλλεπάλληλοι πυρκαϊαὶ ἡ μὲν πρώτη διαρκέσασα 16 ὥρας, ἡ δὲ δευτέρα 36, κατέστρεψαν μέγιστον μέρος τῆς πρωτεύουσας ἀποτεφρώσασαι καὶ αὐτὸ τὸ μέγαρον τῆς Υ. Πύλης καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν.

Δύο μῆνας μετὰ ταῦτα ὁ μέγας Βεζύρης καίτοι εὐνοούμενος ἐπαύθη καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Μεχμέτ Σαῖτ πασσᾶ.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1755 πρὸςβιβαται τῆς Αὐστρίας, Ρωσσίας, Πολωνίας καὶ λοιπῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν μετέβησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ συνεχάρησαν τῷ Σουλτάνῳ ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει του συσφίγγαντες ταυτοχρόνως τὰς φιλικὰς σχέσεις τῶν κυβερνήσεων τῶν μετὰ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Πρώτη πρᾶξις τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μεχμέτ Σαῖτ πασσᾶ

ἦν ἡ ἐγκαινίασις τοῦ τεμένους *Nouri 'Osmani*· τὸ ὅποιον ἤρξατο οἰκοδομοῦμενον ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου *Μαχμουτ* ἄλλ' ἀποπερατωθὲν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς βασιλείας 'Οσμάν τοῦ Γ' ἔλαβε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὅστις αὐτοπροσώπως μεταβάς καὶ προσκυνήσας διένειμεν εἰς τοὺς ὑπουργοὺς καὶ λοιποὺς μεγιστᾶνας πολυτίμους σισύρας καὶ μηλωτάς.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1756 ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης *Μεχμέτ Σαῖτ πασᾶς* καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ καὶ ἄλλοτε τοιοῦτου *Μουσταφᾶ πασᾶς*, ὅστις μολὶς ἐλθὼν ἐκ Πελοποννήσου καὶ ἀναλαβὼν τὰς ἡνίας τοῦ κράτους ἔσχε τὸ ἀτύχημα νὰ τῷ ἐκρηγνυομένης δόω ἄλλεπαλλήλου· πυρκαϊῆς ὧν ἡ τελευταία ὑπῆρξε φρικώδης, ἀποτεφρώσασα χιλιάδας οἰκίων, καταστρημάτων, 180 μύλους καὶ φούρνους, 70 λουπρώνας καὶ 210 τεμένη· εἶχε δὲ συμπεριλάβει ἅπαν τὸ δίκαστημα ἐκ τῶν *Πυλῶν Τσιθάλιου*, *Ἀγιᾶς* καὶ *Φαναρίου* μέχρι τῶν συνοικιῶν *Σουλτάν Βαγιαζίτ*, *Σελῶν*, *Σουλτάν Μεχμέτ*, καὶ *Σουλτάν Σελίμ*.

Κατὰ δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1756 ἐπαύθη καὶ αὖθις ὁ μέγας Βεζύρης· διεδέξατο δ' αὐτόν ὁ Ῥαγκιπ *Μεχμέτ πασᾶς* διατηρήσας τὸ ἀξίωμα καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σουλτάνου, ἀνὴρ δραστήριος καὶ περινούστατος διπλωμάτης, κατορθώσας νὰ διατηρήσῃ τὴν δόξαν, ἰσχὺν καὶ ἡσυχίαν τοῦ κράτους ἐν τε τῷ ἐξωτερικῷ καὶ ἐσωτερικῷ καὶ προστατεύσας τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας.

Τῷ 1757 ἐρίδες καὶ ταραχαὶ συνέβησαν ἐν Ἱερουσαλὴμ μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων καὶ λατίνων ἱερέων, τὰ ὑπὸ τῆς Γαλλίας ὑπὲρ τῶν λατίνων ἐπιτευχθέντα προνόμια ἠκυρώθησαν καὶ ἡ Πύλη ἐπροστάτευσεν τοὺς ὀρθοδόξους.

Ὁ Σουλτάνος 'Οσμάν ἀπέθανεν πρὸ αὐτῷ ἔτει καὶ διάδοχος αὐτοῦ ἀνεκηρύχθη ὁ Σουλτάνος *Μουσταφᾶς ὁ Γ'*, ἀνεψιὸς αὐτοῦ καὶ υἱὸς τοῦ Σουλτάνου *Ἀχμέτ τοῦ Γ'*.

[26^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο Γ'.

Βασιλεύσας 17 ἔτη.

[Έτος Έγείρας 1171—1188 ἢ 1767—1754 μ. Χ.]

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας τούτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:
 Ἀνάρρησις τοῦ Σουλτάνου.—Πόλεμος μετὰ τῆς Ῥωσσίας.—Εἰσδρομὴ
 τῶν Ῥώσσιων.—Ταραχαὶ ἐν Ἀσίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ.—Ἀλῆ βέης.—
 Πολιορκία τοῦ Χοκάν.—Στάσις ἐν Πελοποννήσῳ.—Ναυμαχία ἐν
 Τσεσμέ.—Μάχη ἐν Καχούλ.—Ἀνακωχὴ ἐν Γιουρτέβ.—Συνέδριον
 ἐν Φοτάνῳ.—Νίκη ἐν Ρουσσουκίῳ.—Πολιορκία τῆς Σιλιστρίας.
 —Νίκη ἐν Καϊρώ.—Βομβαρδισμός ἐν Βηρυτῷ.—Παράδοσις τῆς Ἰόπ-
 πης.—Θάνατος τοῦ Ἀλῆ βέη.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Μουστα-
 φᾶ τοῦ Γ'.

Ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς ὁ Γ', υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Ἀχ-
 μέτ τοῦ Γ', ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον πεντηκοντούτης περί-
 που μετὰ πολυχρόνιον διαμονὴν ἐν τοῖς ἰδιαιτέροις δώμασι
 τῶν ἀνακτόρων. Τῇ ἐννάτῃ τῆς ἀναρρήτεώς του ἡμέρᾳ,
 ἐπορεύθη εἰς Ἐγιοῦπ πρὸς περιζῶσιν τῆς σπῆθης ἐν πομπῇ
 μεγαλοπρεπεστέρᾳ τοῦ συνήθους· καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Σαῖχ-
 σλάμης καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἐμιρῶν τοῦ Ἰκονίου περιζῶ-
 σαν αὐτὸν διὰ τῆς σπῆθης, ἐβουιάσθησαν πεντήκοντα πρό-
 βατα ἐν τῷ προκαλείῳ τοῦ τεμένου, οἱ δὲ οὐλεμάδεις ἀνέ-
 πεμψαν τὴν ἐξῆς δέησιν: ἀχτινοβόλον ἔστω τὸ πρόσωπόν
 του καὶ νικηφόρος ἡ σπῆθίς του». Κατὰ τὴν ἐπὶ νοδὸν του
 χαιρετιζὼν διὰ τῆς κεφαλῆς τοὺς στοιχηδὸν παρατεταγ-
 μένους γκιαντισάρχους ἔστη πρὸ τῆς πύλης τοῦ μεγάρου τοῦ
 ἀρχηγοῦ των καὶ ἔλαβε παρ' αὐτοῦ, ὡς ἔθος, ποτήριον ἀνα-
 ψυκτικοῦ ποτοῦ ὑπερέπεστρεψε πλήρες χρυσῶν νομισμάτων·
 λέγουσι δ' ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀποτεινόμενος
 πρὸς τοὺς γιαντισάρχους εἶπεν: «ἔλπίζω κατὰ τὸ προσεχὲς
 ἔαρ νὰ πῶ μεθ' ὑμῶν ἐκ τοῦ ποτηρίου τούτου ὑπὸ τὰ τεί-
 χη τοῦ Βαγδέρ» ὑπαντιττόμενος διὰ τούτου τὸν μέλλον-
 τα κατὰ τῆς Ῥωσσίας πόλεμον.

Ὁ νέος Σουλτάνος ἐμβριθῶς σκεπτόμενος ἐτήρησεν ἐν τῷ ἀξιώματι τὸν ἱκνὸν καὶ δοκαστήριον μέγαν Βεζύρην Μεχμέτ Ραχλίπ πασσῶν. Ἀφοῦ δὲ διένειμεν εἰς τὸν στρατὸν τὸ σύνθηρες δῶρον, ἐκοινοποίησε δι' ἐγκυκλίων εἰς τὰ ἀσιατικὰ καὶ εὐρωπαϊκὰ κράτη τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησίν του· μόνον δὲ εἰς τὴν Αὐστρίαν, Ῥωσίαν καὶ Πολωνίαν ἐπεμψεν ἐκτάκτους ἐπὶ τούτῳ πρεσβευτάς.

Σπουδαῖος ἀντίζηλος τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἦν ὁ ἀρχιευνούχος Ἀμπουκούρ ἄγῃς, ἀλλ' οὗτος ὄχι μόνον ἐπαύθη τῶν καθηκόντων του, ἀλλὰ καὶ κατεδικάσθη εἰς ἐξορίαν, διότι ἀπέκρυψε καὶ δὲν ἀνεκοίνωσε τὴν ὑπὸ τῶν ἀράων γενομένην διαρπαγὴν τῆς συνοδίας τῶν εἰς Νέκκαν μεταβαίνοντων προσκυνητῶν καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ἐθεωρήθη ἔνοχος τούτου καθ' ὅσον προκαλέσας τὴν παῦσιν τοῦ ἀρχιεγῆ τοῦ συνοδίας διώρισεν ἀντ' αὐτοῦ ἀνίκανον καὶ ἄγνωστον προστατευόμενόν του. Ἡ κατὰ δίκην τοῦ ἀρχιευνούχου τούτου ἀπηγγέλθη ἐν μεγάλῃ συμβουλίᾳ παρόντος καὶ τοῦ Σουλτάνου, ὅστις διεκήρυξε τότε ἐπισήμως ὅτι γνωρίζων τὴν κακὴν διαχείρησιν τῆς περιουσίας τῶν δύο ἱερῶν πόλεων καὶ θεωρῶν αὐτάς ὡς παρακαταθήκην ἱερὰν ληφθεῖσαν παρὰ τοῦ Θεοῦ θὰ ἀνελέμβανε τὴν διοικήσασιν καὶ τὴν προστασίαν τῶν συμφερόντων των καὶ ἂν ἀκόμη ἤθελε γίνοιαι ἀνάγκη νὰ ἐκβάλῃ ἐκ τοῦ δακτύλου του τὸ χρυσοῦν δακτύλιόν του διὰ νὰ μετατρέψῃ αὐτὸ εἰς νόμισμα.

Πράγματι ἀπὸ πολλοῦ χρόνου τὰ βιβλία τῆς διαχειρήσεως τῶν δύο ἱερῶν πόλεων ἦσαν ἐν μεγίστῃ συγχύσει καὶ ἀταξίᾳ, πολλὰ ἐπαύλει παρεχωροῦντο σχεδὸν δωρεὰν εἰς διαφόρους εὐνοομένους. Ὁ μέγας Βεζύρης κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου ἐτακτοποίησε πάντα ταῦτα διατάξας ἵνα ἐν τῷ μέλλοντι αἱ διάφοροι ἐπαύλεις καὶ ἄλλα εἰσοδήματα τῶν ἱερῶν πόλεων παραχωρῶνται διὰ τακτικῆς καὶ ἀκριβοῦς δημοπρασίας.

Ὁ Σουλτάνος φιλόνηθρωπος ἐν γένει, γλυκὺς τὴν συμπεριφορὰν καὶ γενναῖοδωρος διέταξεν αὐστηρῶς τὴν κατήρησιν

τῶν πολυτελῶν ἐνδυμάτων εἰς ἅπαντας ἐν γένει τοὺς ὑπηκόους του καὶ ἀπηγόρευσε τοὺς συνεχεῖς περιπλάτους τῶν γυναικῶν ὀθωμανίδων τε καὶ μὴ ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ ἐν ταῖς ἀγοραῖς. Ἐδώρησεν ἐκ τοῦ ἰδιαίτερου του ταμείου ποσὰ ὑπέρογκα πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς διὰ χρεὴ κρατουμένων, προεκάλεσε τὴν ἀπλλαγὴν τῶν ὀθωμανῶν αἰχμαλώτων ὅσοι συνεπεῖχ τῶν προγενεστέρων ἐπὶ τοῦ προκατόχου του πολεμικῶν γεγονότων διατέλουν ἐν ταῖς φυλακαῖς τῶν ξένων κρατῶν, ἀπένειμε πλούσια δῶρα εἰς τοὺς ἀξιοματικούς τοῦ ναυστάθμου, ὅτε ἐπεσκέφθη αὐτὸν τὸ πρῶτον, καὶ παρέστη αὐτοπροσώπως ἐν τῇ καθελικύσει εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ πρώτου μεγάλου πλοίου, ὅπερ ἐναυπηγήθη περὶ τὰς ἀρχάς τῆς βασιλείας του καὶ ὠνομάσθη Χοσρουνπαχρή «φρούριον τῆς θαλάσσης».

Ὁ Σουλτάνος ἦν διαρκῶς ἐν ἐνεργείᾳ καὶ κινήσει, περιήρχετο πανταχοῦ ὅτι μὲν ἔφιππος, ὅτι δὲ ἐπὶ τοῦ πολυκώπου ἀκτιῶν του, καὶ πολλάκις μετημαρμισμένος διέτρεχε τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ἀγορὰς τῆς πρωτευούσης διαπυθνόμενος περὶ πάντων.

Κατὰ μῆρτιον τοῦ 1758 ἐτέλεσε τοὺς γάμους τῶν δύο ἀδελφῶν του Ἀἰσέ καὶ Σαλιχὰ σουλτανίδων, τῆς μὲν πρώτης μετὰ τοῦ Σιλιχτάρου καὶ Βεζύρου Μεχμέτ πασᾶ, τῆς δὲ δευτέρας μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μεχμέτ Ραγκίπ πασᾶ· οἱ γάμοι ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπῶς καὶ πλείστα βαρύτιμα δῶρα ἀντηλλάγησαν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ὅτε ἐξεδηλώθη καὶ ἡ μεγίστη εὖνοια καὶ ὑπόληψις τοῦ Σουλτάνου πρὸς τὴν ἀνεψιάν του Χανούμ σουλτάν, σύζυγον τοῦ διοικητοῦ Ρούμελης, ἥτις πεπροικισμένη διὰ τε φυσικῶν καὶ ἐπικτήτων πλεονεκτημάτων καὶ βαθυτάτης κρίσεως ἦν ἄξια ἐκτιμήσεως.

Μετ' ὀλίγον αἱ ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν εἰσοδημάτων τῶν ἱερῶν πόλεων Μίκκας καὶ Μεδινᾶς ἐπενεχθεῖσαι τροποποιήσεις ἀπέδωκν τὸ ποθαύμενον ἀποτέλεσμα, διότι ἤρξ μόνον αἱ δαπάναι ἅπασαι ἐκαλύφθησαν, ἀλλὰ καὶ σπουδαῖον ἔ-

πέμνειν περίσσευμα· ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὁ μέγας Βεζύρης ἔλαβε πλούσια δῶρα καὶ τιμητηρίους ἐσθίτας παρὰ τοῦ Σουλτάνου, οἵαι δὲν ἀπενεμήθησαν εἰς ἄλλους ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ τοῦ Γ'. ταυτοχρόνως πολλοὶ μεγιστάνες διατελοῦντες ἐν ἐξορίᾳ ἐπὶ τῶν προκατόχων του ἀνεκλήθησαν εἰς τὴν πρωτεύουσαν.

Ὁ Σουλτάνος ἑκδοτος πάντοτε εἰς τὴν κίνησιν, ἐπεσκέπτετο συνεχῶς τὸ ἐν Καραγάτζ' ἐν τῇ ἀκρῇ τοῦ Κερατίου Κόλπου κείμενον ἀνάκτορόν του, καὶ τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ Βουγιούκδερε καὶ Βελιγραδίου· δαπανῶν δ' ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου του ταμείου καὶ ποιούμενος τὰς ἀναγκὰς οἰκονομίας ἐπεσκεύασε τὸ ἐν Ἀδριανουπόλει ὑπὸ τοῦ τελευταίου σεισμοῦ κατερειπωθὲν ἀνάκτορον.

Πολλὰι συμμορίαι ληστανταρτῶν λυμαινόμεναι τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ Μεσοποταμίαν ἐξωντώθησαν διὰ τῶν αὐστηρῶν διαταγῶν τοῦ μεγάλου Βεζύρου ὅστις διηνηκῶς εἰργάζετο κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Σουλτάνου πρὸς βελτίωσιν τοῦ κράτους.

Τῇ 14 αὐγούστου 1758 ἀπέθανεν ὑπέργηρος ὁ τρίς χρηματίας Μ. Βεζύρης Ἀλῆ πασᾶς Χειμιζαδὲ διοικητὴς τότε τῆς Κιουτάχιας· ὁ ἀνὴρ οὗτος συνήνως πλείστας ἀρετὰς καὶ ὡς πολιτικὸς καὶ ὡς στρατιωτικὸς καὶ εἶναι ἄξιος ἰδιαιτέρως μνείας ἐν τῇ ὀθ. ἱστορίᾳ· ἦν φίλος καὶ προστάτης τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ὁμωνύμῳ του τεμένει πλησίον τῆς συνοικίας τῶν Ἑξ Μαρμάρων ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Διασκοῦντος τοῦ αὐτοῦ ἔτους κατετροπώθησαν καὶ αἱ ἐξ Ἀράβων νομάδων ἀπαρτιζόμεναι συμμορίαι, αἵτινες παρηνώχλουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς εἰς Μένκκαν μεταβαίνοντας ἐν συνοδίᾳ προσκυνητᾶς.

Κατὰ μάρτιον τοῦ 1759 ἐγεννήθη τῷ Σουλτάνῳ πρῶτον τέκνον ἡ ἡγεμονόπρις Ἐμπετουλλά Σουλτάνα· ἐπὶ τούτῳ ἑπταήμερος φωταΐα ἐγένετο ἐν τε Κωνσταντινουπόλει καὶ ταῖς ἐπαρχίαις καὶ δημοτελέσταισι ἰσραήλ νυ-

χθημερόν αἱ ὁδοὶ τῆς πρωτευούσης ἔβρισθον παντοίου κόσμου, ἐκ τούτου δὲ κατιδὼν ὁ Σουλτάνος τὴν αὐξήσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως διέταξε τὴν οἰκοδομὴν τριῶν εἰσέτι μεγίστων ἀποθηκῶν πρὸς ἀποταμίευσιν σίτου χωρητικότητος 100,000 κοιλῶν· ἐκτὸς δ' αὐτῶν ὑπῆρχον ὁκτώ τοιαῦται ἀποθήκαι.

Ἐνῷ δὲ ὁ Σουλτάνος ἐπετῆρει τὴν ἡσυχίαν τῆς πρωτευούσης καὶ τὴν αὐστηρὰν τήρησιν τῶν διαφόρων τοῦ διατάξεων περιερχόμενος συνεχῶς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ἀγορὰς, ὁ μέγας Βεζύρης Ραχίπ πασσάς ἐφρόντιζε περὶ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ προέβη εἰς πλείστας σπουδαίας μεταθέσεις ἐν αἷς τὴν τοῦ Χάνου τῆς Ταυρικῆς καὶ τῶν χριστιανῶν διοικήτων Βλαχίας καὶ Μολδαβίας· ὁ Νικόλαος Μαυρογορδάτος ἐξορισθεὶς εἰς Μιτυλήνην ἀντικαταστάθη ὑπὸ τοῦ Σακρλάτου Γκίκα, αὐθέντου τῆς Μολδαβίας, ἐν τῇ θέσει δὲ ταύτῃ διωρίσθη ὁ μέγας διερμηνεὺς τῆς Πύλης Καλλιμάχης ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Γκίκα.

Ὁ μέγας Βεζύρης ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ τάπητος τὸ καὶ ἐπὶ ἄλλης βασιλείας μελετηθὲν σχέδιον τῆς ἐνώσεως δηλονότι διὰ διώρυγος τοῦ κόλπου τῆς Νικομηδείας μετὰ τῆς Μαύρης θαλάσσης· εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ ἔργου τούτου ὁ Σουλτάνος κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν ὁρίσας τὴν δαπάνην εἰς 600 πούγγια χρυσοῦ κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν ὀθωμανῶν μηχανικῶν, οἵτινες μεταβάντες ἐπὶ τόπῳ κατέστρωσαν τὸ απαιτούμενον σχέδιον. Ὁ μέγας Βεζύρης ἀπέστειλε τοὺς ὑπουργοὺς τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν καὶ ἓνα γεωμέτρην χριστιανὸν ἵνα ἐπιστατήσωσιν εἰς τὰς ἐργασίας· μὲντοι δ' ἤρξαντο αὐταὶ κατ' αὐγουστον τοῦ 1752, παρετηρήθη ὅτι ἐπικειμένου ἤδη χειμῶνος τὰ ὕδατα θὰ κατικλύζον τὰς παρακειμένας ἐπαύλους καὶ οὕτως ἀνεβλήθη τὸ ἔργον διὰ τὸ ἐπόμενον ἔαρ, ὅτε ὅμως ἄλλοι περισπασμοὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν ὀλοσχερῇ ἐγκατάλειψιν τοῦ ἔργου· εἰς μελετηθῇ τὸ ἔργον τοῦτο ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος, ἦτοι ἐπὶ τῶν ἀρχαίων βασιλείων τῆς Βιθυνίας ἐπὶ τοῦ

Τραϊανού αυτοκράτορος Ρώμης, καὶ ἐπὶ τῶν Σουλτάνων Σουλεϊμάν τοῦ μεγάλου, Μουράτ τοῦ Γ', Μεχμέτ τοῦ Δ' καὶ Μουσταφᾶ τοῦ Γ'.

Κατὰ νοέμβριον τοῦ 1759 μέγας σεισμὸς ἐπήνεγκε τρομερὰν θραύσιν ἐν Συρίᾳ καὶ ἰδίως ἐν Δαμασκῷ ὅπου πολλὰ κτίρια κατεκρημνίσθησαν· ὁ Σουλτάνος διέταξε τὴν ἐπισκευὴν τῶν ἐτοιμορρόπων, ταυτοχρόνως δὲ κατέθηκε τὰ θεμέλια ἰδίου τεμένους ἐν τῇ συνοικίᾳ Αλλελῆ-τσεσιμὲ κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ τεμένους Σελιμιέ· ἐν τῇ οἰκοδομῇ ταύτῃ μετεχειρίσθησαν πέντε μαχαρίνους στήλας ὧν τὰς μὲν τρεῖς ἔλαβον ἐκ τῶν ἐρειπίων τοῦ Βυζαντινοῦ ἀνακτόρου Βουκολείου παρὰ τὴν πύλην Τσατλαδί, τὰς δὲ δύο ἄλλας εὔρον παρὰ τὸ τέμενος τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ· ὡσαύτως ἐν Χρυσοπόλει ἀνήγειρε τέμενος ἐπ' ὀνόματι τῆς μητρὸς τοῦ Σουλτάνου Μιρχάμ· ἐνθερμος δὲ ζηλωτὴς τῆς θρησκείας, ἐμερίμνα πάντοτε ὑπὲρ τῶν ἱερῶν πόλεων Μέκκας καὶ Μεδίνας δωρησάμενος τιμωρέστατον ἐξάγωνον ἀδάμαντα βάρους 400 καρατίων τοποθετηθέντα ἐν τῇ ὀροφῇ τοῦ ἐν Μέκκῃ νκοῦ καὶ δαπανήσας παλλὰ πρὸς εὐημερίαν τῶν κατοίκων καὶ προσκυνητῶν, καὶ διοχέτευσιν ἀφθόνων ὑδάτων εἰς τὰς δύο πόλεις.

Ἔνεκα τῆς παρατεινομένης εἰρήνης, τὰ στρατεύματα μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀπέβαλλον τὴν πολεμικὴν αὐτῶν ζέσιν· πρὸς ἐπανόρθωσιν δὲ τούτου διέταξεν ὁ Σουλτάνος γυμναστικά καὶ συχνὰ γυμνάσματα τοῦ στρατοῦ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ περυσίᾳ του, καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις.

Τῷ 1760 25 μαΐου συνέβη ὀλικὴ ἐκλειψὶς τοῦ ἡλίου ἐν Κωνσταντινουπόλει διρκέσασα δύο ὥρας· τὸ γεγονός τοῦτο προεκάλεσε καὶ αὐτῇ διάφορα σχόλια καὶ προρρήσεις παρὰ τῷ λαῷ, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος διέταξε τοὺς ἱεροκλήρυκας τῶν τεμενῶν νὰ ἐξηγήσωσι τοῖς ἀκροαταῖς τὴν αἰτίαν τοῦ φαινομένου καὶ νὰ παρκαλώσωσιν αὐτῶ τὰς ἀγυρτικὰς διαδόσεις.

Ὁ Σουλτάνος ἐξέδωκεν ὡσαύτως κώσταρτον διάταγ-

μα κατὰ τῆς χρήσεως πλουσίων διφθερῶν καὶ ὑφασμάτων τῆς Βενετίας ἐν τῇ κατωτέρᾳ τάξει τοῦ λαοῦ προτρέψας νὰ μεταχειρίζωνται τὰ ἐγγύρια ὑφάσματα· κατεδίωξεν ὡσαύτως τοὺς ὀπιοφύγους, ὧν τὸ συνεντευκτῆριον ἦτο ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ τεμένους Σουλεϊμανιέ, ἐνθα καθ' ἑκάστην ἑσπέραν συνερχόμενοι ἰσχυροὶ καὶ τρέμοντες παρεδίδοντο εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ θανατηφόρου δηλητηρίου νομίζοντες ἐν τῇ φαντασίᾳ τῶν ὅτι ἀπελκόμενον ἐν τῇ ἐκστάσει τῶν οὐ μόνον ἀπασῶν τῶν γηίνων ἡδονῶν ἀλλὰ καὶ τῶν οὐρανίων.

Κατὰ τὸν μᾶρτιον τοῦ 1761 συνωμολογήθη ἡ πρώτη εὐρωπαϊκὴ σύμβασις μεταξὺ Πύλης καὶ Πρωσσίας ὅκτῳ περιλαμβανούσα ἄρθρα· πολλάκις ἡ Πρωσσικὴ κυβέρνησις εἶχε προσπαθῆσαι νὰ τύχῃ τοιαύτης, ἀλλὰ πάντοτε παρεκώλυνον τὸ αἶσιον ἀποτέλεσμα οἱ λοιποὶ πρεσβευταί· τὴν φορὰν ταύτην ἡ ἐπιτυχία ἀφίεται εἰς τὴν μισολάβησιν καὶ εἰλικρινῇ συνενελησθῆναι τοῦ Ἀγγλοῦ πρεσβευτοῦ Πόρτερ, συνεννοηθέντος μετὰ τοῦ ἀπεσταλμένου τῆς Πρωσσίας Ρέζιν καὶ τηρήσαντος ἀπόλυτον ἐχεμύθειαν.

Τῇ 24 ἀπριλίου 1761 ὑπὸ ἀνεκλαλήτου κατελήφθη χαρὰς ὁ Σουλτάνος διότι ἐγέννησεν υἱὸν τὸν πρίγκηπα Σελίμ καὶ σχεδὸν ταυτοχρόνως θυγατέρα τὴν Σάχ-Σουλτάναν· ἑπταήμεροι κῆθις φωταΐζαι καὶ μεγαλοπρεπέσταται ἑορταὶ ἐγένοντο καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἂν καὶ ἡ χαρὰ μετὰ τινος ἡμέρας ἡλαττώθη κατὰ πολὺ, ἀποθανούσης τῆς πρώτης θυγατρὸς τοῦ Σουλτάνου, Ἐμπιτουλάχ Σουλτάνας ἐν βρεφικῇ εἰσέτι ἡλικίᾳ.

Ὁ μέγας Βεζύρης Μεχμέτ Ραγκίπ πασῶς ἀπέθικεν ἐξηκονταπενταετῆς τὴν ἡλικίαν, ἀφ' οὗ διώκησε συνετῶς καὶ δραστηρίως τὸ κράτος· ὁ ἀνὴρ οὗτος συγκαταριθμεῖται μετὰ τῶν δικηματοτέρων μεγάλων Βεζυρῶν τῆς ὀθ. αὐτοκρατορίας· βαθύνους διπλωμάτης, δεινότητος εἰς τὴν σύνταξιν τῶν ἐγγράφων καὶ φιλόλογος ἐκ τῶν σπανίων ἀρῆκε κενὸν δυσαναπλήρωτον· ἐπροστάτευσε τὰς ἐπιστήμας καὶ ἰδίᾳ τὴν φιλολογίαν καὶ ἐκοδόμησε τὴν λαμπροτέραν δημοσίαν βιβ-

βιβλιοθήκην· ἐτάφη ἐν τῇ παρὰ τὴν βιβλιοθήκην ὁμωνύμῳ του μαυσωλείῳ.

Πολλοὶ ὀθωμανοὶ λογογράφοι καὶ ποιηταὶ διάσημοι ἀπέθανον κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν.

Ὁ Μεχμέτ Ραγκίπ πασσᾶς ἐμελέτα διπλωματικώτατον σχέδιον, τὴν συνομολόγησιν δηλαδή ἀμυντικῆς καὶ ἐπιθετικῆς συμμοχίας μετὰ τῆς Πρωσσίας καὶ τὴν ἐκμηδένισιν τῆς Αὐστρίας, ἥτις θὰ περιήρχετο τοιοῦτοτρόπως μεταξὺ τῶν ἐχθρῶν· πρὸς τοῦτο μάλιστα εἶχε διαδώσει ἐν ταῖς πρεσβείαις τοῦ Πέραν ὅτι ἡ Αὐστρία ὤφειλε νὰ ἀνανεώσῃ τὴν πλητίζουσαν νὰ λήξῃ συνθήκην τοῦ Βελιγραδίου, τῆς ὁποίας ἡ διάρκεια εἶχεν ὀρισθῇ ἄλλοτε εἰς 27 ἔτη κατόπιν δὲ ἐπ' ἀορίστῳ· τὸ ἀόριστον δὲ τοῦτο μὴ παραδεχόμενος ὁ Μεχμέτ Ραγκίπ πασσᾶς ἐζήτηε ἀφορμὴν πρὸς ἑνσῶριν διαπραγματεύσεων ἵνα ἐπιφέρῃ τὸ ναυάγιον αὐτῶν, κηρύξῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Αὐστρίας καὶ ἀνακτήσῃ τὰς προτέρας χώρας, ἀλλ' ὁ θάνατος ἐματαιώσε τὸ σχέδιόν του.

Διάδοχος τοῦ Μεχμέτ Ραγκίπ πασσᾶ ἐγένετο ὁ ἔμπιστος αὐτοῦ Χιμζὰ Χιμίτ πασσᾶς, διαμείνας ὁμοῦς μόλις ἑξ μῆνας ἐν τῇ αἰῶματι. Ἐπὶ τῆς βεζυρίας αὐτοῦ οὐδὲν ἄξιον σημειώσεως ἐγένετο ἐκτὸς μεταθέσεων τινων, ὧν τὴν πρωτοβουλίαν ἔσχεν αὐτὸς ὁ Σουλτάνος.

Διαρκουσῶν τῶν νηστειῶν τοῦ Ραμαζανίου ἐγίνοντο καθ' ἐκάστην ἑσπέραν θεολογικαὶ συζητήσεις ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου· ἐν μὲν δ' αὐτῶν εἰς τῶν οὐλεμάδων, Τατάρ ἐφάντης, ἐξιμθεις προσσηέχθη κακῶς κατὰ τινος τῶν συναδέλφων του καὶ ἐξωρίσθη ἕνεκα τούτου ἀμέσως εἰς Τένεδον κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν σουλτανικῶ διατάγματι κατηδαρσίθησαν πλείστα καρενεῖα κείμενα ἐν Ἰντζίρ κισαὶ παρὰ τὸ Βέηκοζ ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς παρχίας τοῦ Βοσπόρου, διότι ἦσαν συνεντευκτήρια τῶν αἰσχρῶν καὶ κακοήθων. Ἀπηγορεύθη τευτοχρόνως ὑπὸ αὐστηροτάτας ποινᾶς ἡ ἐλάττωσις τοῦ βέρους τῶν χρυσῶν νομισμάτων ἕτινα οἱ ἀρμαγκινοὶ καὶ τοκογλύφοι περιέκοπτον διὰ ψαλίδος.

Διάδοχος τοῦ Χαμῖζ Χαμίτ πασᾶ ἀνεδείχθη ὁ Μπαχρά Μουσταφά πασᾶς ὅστις ἔδειξεν ἀμέσως αὐστηρότητα σω-
τήριον καὶ ἀσυνήθη, διότι ἐπετέθη ἀμέσως κατὰ τῶν διοι-
κητῶν ὅσοι κατεπίεζον καὶ ἐφορολόγουν πικρὰν ὁμωσιν τὸν
λαόν· τινὲς μάλιστα ἐξ αὐτῶν αὐστηρῶς δικασθέντες κατε-
δικάσθησαν καὶ δικαίως εἰς θάνατον ὡς ὁ Σουλταὺν πασ-
ᾶς, διοικητῆς Ἰνδιανίνων καὶ ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἀρχιναύα-
ρχου· παραχρῆ τινες ἐκρχεῖσσι ἐν Βαγδάτῃ, Χίω, Κύπρῳ,
καὶ ἄλλαις ἐπαρχίαις κατεστῆλθον, πολλὰ δὲ ληττρικὰ
συμμορία διεσκορπίσθησαν φονευόντων τῶν ἀρχηγῶν των.

Ταυτοχρόνως ἀπέθανον ὑπὸ φυσικοῦ θανάτου καὶ διά-
σημοί τινες ἄνδρες ἐν οἷς ὁ ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάνου ἡγεμονό-
παις Νουρὺν διὰ πολλῶν πεποικισμένους ἀρετῶν, τισσα-
ρακονταετῆς τὴν ἡλικίαν, ὃν οἱ πάντες ἐβρήκησαν, τῇ 9
ἰανουαρίου 1764, καὶ ἡ τετραετία τοῦ Σουλτάνου θυγάτηρ
Σουλτάννα Μιρμὰχ παθεῖσα ἐν τῷ τεμένει Ἀχλελῆ, ὅπερ εἶ-
χεν ἤδη ἀποπαρτῶθῃ δαπανηθέντων 2,000,000 γροσιῶν
ἦτοι 80,000 περίπου σημερινῶν χρυσῶν λιρῶν.

Τῇ 30 αὐγίου 1765 ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης ἐξορισθεὶς
εἰς Μιτυλήνην ὅπου καὶ ἀπέθανεν μετ' ὀλίγον καὶ ἀντικατε-
σταθῇ ὑπὸ τοῦ Μοχσινζαδὲ πασᾶ, γαμβροῦ τοῦ Σουλτάνου,
νομφευθέντος τὴν χήραν τοῦ Βαχλίπ πασᾶ.

Ἀποθανόντος ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας
Αὐγούστου τοῦ Γ' ἀνηγορεύθη διάδοχος αὐτοῦ ὁ Στανί-
σλαος Ποκατόβσκις καὶ ὁ διορισμὸς αὐτοῦ ἐκοινοποιήθη ἐπι-
σήμεως τῇ Πύλῃ, ἥτις πάντοτε διετῆρει ἐπὶ τῆς Πολωνίας
δικαιώματα κηδεμονίας καὶ προστασίας· ἐπειδὴ ὅμως ἀφ'
ἐτέρου ἡ Ρωσσία μετὰ τῆς Πρωσίας ἐπωφελήμων τὴν κα-
τάκτησιν τῆς Πολωνίας, ῥωσικὰ στρατεύματα εἰσέβαλον
εἰς τὴν χώραν ταύτην καὶ περιεκύκλωσαν τὴν πρωτεύου-
σαν Βαρσοβίαν ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι ἐσκόπουσαν νὰ ἐπιτη-
ρήσωσι τὴν ἐλευθέραν ἐκλογὴν τοῦ νέου βασιλέως· τοσοῦ-
τῳ δὲ μᾶλλον τὰ ῥωσικὰ διαδήματα ταῦτα ἐγένοντο ἐν-
τονώτερα καθ' ὅσον ἀποθανόντος καὶ τοῦ Τσάρου Πέτρου

τοῦ Γ' διάδοχος αὐτοῦ ἀνεκηρύχθη Αἰκατερίνη ἡ Β', διάσημος γυνὴ τρέφουσα ὅχι τόσο ἐίλικρινῇ αἰσθήματα πρὸς τὴν ὀθ. αὐτοκρατορίαν. Ἐνεκα τούτου ἡ 'Υ. Πύλη ἀφ' ἐνὸς μὲν διεμαρτυρήθη ἐγγράφως ἐνώπιον ἀπασῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπεμψε πρεσβευτὴν ἐκτακτον εἰς Βερολίνον, τὸν Ἀχμέτ Ρεζιμή ἐφέντην, μετὰ πλουσιωτάτων δώρων πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Γουλιέλμον τὸν Β' καὶ μετὰ τῆς ἐντολῆς νὰ ἐξουδετερώσῃ τὰς ῥωσσικὰς προθέσεις καλλιεργῶν τὴν ἰδέαν ἀμυντικῆς καὶ ἐπιθετικῆς συμμαχίας, ἣν πολλὰκις προτείνειν ἡ Πρωσσία τῇ Πύλῃ, ἀλλ' εἶχεν ἀποτύχει. Ἰκανὴ λοιπὸν διπλωματικὴ κίνησις ἐξεδηλώθη τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκ μέρους τῶν εὐρωπαϊῶν πρεσβευτῶν, ἡκάστου ἐξ αὐτῶν ἐνεργούντος κατὰ τὰ συμφέροντα τοῦ ἰδίου του κράτους· ταυτοχρόνως καὶ ὁ Χάνης τῆς Ταυρικῆς Σελίμ Γκιραϊ μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα διαφωτίσῃ τὸν Σουλτάνον περὶ τῶν προθέσεων τῆς Ῥωσσίας· καὶ ἐγένετο μὲν δεκτός μετὰ μεγίστων τιμῶν περιβληθεὶς ἐσθῆτα ὅμοιον τῇ τοῦ Σουλτάνου, ἀλλ' ἡ Πύλη οὐδὲν ὀριστικῶς ἀπεφάσισε χρονοτριβοῦσα καὶ ἀναμένουσα τὴν ἐκβασιν τῶν γεγονότων. Σημειωτέον ὅτι ἀνέκαθεν οἱ Χάναί τῆς Ταυρικῆς ὡς γείτονες τῷ ῥωσσικῷ ἰδάφει εἶχον κατανοήσει τοὺς ἐχθρικοὺς σκοποὺς τῆς κυβερνήσεως ταύτης καὶ πάντοτε διεφώτιζον προσηκόντως τὴν Πύλην περὶ τῶν συμβαινόντων.

Κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1766 ὁ Σουλτάνος ἐγέννησε σχεδὸν ταυτοχρόνως ἐκ δύο διαφόρων συζύγων υἱὸν καὶ θυγάτριον, δημοτελῶς δὲ καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐπανηγυρίσθη τὸ γεγονός τοῦτο· κατὰ μάρτιον δὲ ἐγένετο ἐπισήμως ἡ ἑναρξίς τῶν σπουδῶν τοῦ ἡγεμονόπαιδος Σελίμ παρόντων τοῦ Σουλτάνου καὶ πάντων τῶν μεγιστάνων.

Τῇ 22 ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1766 μέγας σεισμός κατεκλόνησε τὴν Κωνσταντινούπολιν σημαντικὰς ἐπενεγκῶν ζημίας· ἰδίως ἔπαθε τὸ πύργος τοῦ πορθητοῦ Σουλτάν Μεχμέτ, τὸ Σουλεϊμανιέ, ἡ Ἁγία Σοφία, τὸ τοῦ Σουλ-

τάνου Σελίμ, τὸ τῶν ἡγεμονοπαίδων (Σεχζαδελέρ), τὸ νεό-
δημητον Αλαελή καὶ πλείστων ἄλλων οἱ μιν αἰρέδεις κατέ-
πεσον· μέγα μέρος τῶν τειχῶν ἐκρημνίσθη ὡς καὶ πολλὰ
μέρη τῆς μεγάλης ἀγορᾶς, τῶν ἀνακτόρων, καὶ τῶν στρα-
τώνων τῶν γιαντισάρων· ἡ δαπάνη τῆς ἐπισκευῆς ἀπάν-
των τούτων ὑπελογίσθη εἰς 11,000,000 γροσίων ἢ 45,
χιλ. σημερινῶν χρυσῶν λιρῶν· τὸ ποσὸν τοῦτο γενναίως
προσῆνεγκεν ὁ Σουλτάνος καὶ αὐτοπροσώπως παρέστη ἐν
ταῖς ἐργασίαις τῶν ἐπισκευῶν· καὶ τὰ ὑδραγωγεία ὡσαύ-
τως βλαβέντι ἐπισκευάσθησαν· ὁ δὲ Σουλτάνος μετὰ τὴν
ἀποπεράτωσιν πᾶσων τῶν ἐπισκευῶν, ἐπιθεωρήσας τὰς γε-
νομένας ἐργασίας ἀντήμειψε γενναίως τοὺς ἐπιστάτησαντας.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1767 καθειλύσθη ἐκ τῶν νεωρίων
νέον μέγα πλοῖον, παρόντος τοῦ Σουλτάνου καὶ μετ' ὀλίγας
ἡμέρας ὁ ἀρχιναύαρχος καὶ γαμβρὸς αὐτοῦ Μεχμέτ πασσᾶς
ἀπῆρε μετὰ τοῦ στόλου χάριν τῆς ἐνιαισιᾶς ναυτικῆς ἐκ-
δρομῆς πρὸς εἰσπράξιν τῶν ἐκ τῶν νήσων φόρων καὶ κατα-
δίωξιν τῶν πειρατῶν· ἦν δὲ ἔθος ὅπως ὁ στόλος πρὸ τῆς
ἀναχωρήσεώς του παρτάσσεται ἀπέναντι τῆς ἀκτῆς τοῦ
Διπλοκιονίου πρὸς ἀνέμνησιν τοῦ ἐνδόξου ὀθωμανοῦ ἀρχι-
ναύαρχου Χαϊρεδδίν πασσᾶ Βαρθρόση, τοῦ δοξάσαντος
ποσάκις τὰ ὀθωμανικὰ ὅπλα καὶ οὐτινος ὁ τάφος ἔκειτο
ἐπὶ τῆς εἰρημένης ἀκτῆς.

Τὸ Διβάνιον ἢ μέγα συμβούλιον τῶν Βεζυρῶν ἀπὸ πολ-
λοῦ χρόνου εἶχε παύσει τακτικῶς συνεδριάζειν· ὁ Σουλτά-
νος διέταξεν αὐστηρῶς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος τού-
του καὶ ὥρισε τὰς συνεδριάσεις ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος.

Τῇ 27 ὀκτωβρίου 1767 πυρκαϊὰ κατηνέλωσεν ἐν Πέρε
τὰ μέγαρον τῆς Ῥωσικῆς, Ὁλλανδικῆς καὶ Νεαπολιτα-
νικῆς πρεσβείας καὶ πλείστας οἰκίας· τὸ τῆς γαλλικῆς πρε-
σβείας μέγαρον μόλις ἐσώθη διὰ τῶν προσπαθειῶν τῶν
ναυτῶν τῶν ἐν τῇ λιμένι σταθμευόντων τότε γαλλικῶν
ἐμπορικῶν πλοίων.

Φίλος τῶν τελετῶν ὁ Σουλτάνος ἐμνήστευσε κατὰ λα-

νουάριον τοῦ 1768 τὴν ἑνναετίδα θυγατέρα του Σαχ-σουλτάναν μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μεχμέτ Ἐλιν πασᾶ Νισαντζήμπασα ἀποστείλαντος εἰς τὴν μνηστὴν του πλουσιώτατα καὶ πρωτοφανῆ δωρῶς καὶ εἰς τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς τὴν πενταετίδα Μπειγάν Σουλτάναν καὶ εἰς τοὺς ἡγεμονόπαιδας Σελίμ καὶ Μεχμέτ. Κατὰ μίτον δὲ ὁ Σουλτάνος ἐγέννησε καὶ ἑτέραν θυγατέρα τὴν Κατιτζέ Σουλτάναν.

Ὁ Σουλτάνος δραστήριος πάντοτε μετέβαινε συνεχῶς εἰς τὴν Ὑ. Πόλιν καὶ συνεσκέπτετο ἰδιαιτέρως μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου, τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ. Πρωίαν τινὰ ὁ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργος (κεχαγὰ μπέης) Κιαζήμ ἐφέντης ἐξερχόμενος μίᾳς τοικύως συνεδριάσεως προσεβλήθη ὑπὸ τῆς πανώλους καὶ ἀπίθανον ὁ θάνατός του ὑπῆρξε πραγματικὴ ἀπόλαυσις διὰ τὸ κράτος, διότι ἦν ἀνὴρ δραστηριώτατος καὶ περινούστατος· τοσοῦτον ἐφρόντισεν ὁ Σουλτάνος ὥστε ἀσθενούντος εἰσέτι τοῦ Κιαζήμ ἐφέντη. Ὑπεσχέθη πλουσιωτάτην ἀμοιβὴν εἰς τοὺς ἰατροὺς ἐάν ἠδύναντο νὰ τὸν σώσωσι, καὶ μετὰ τὸν θάνατον δ' ἐξεδήλωσεν ἀδημονίαν μεγίστην· ἐπειδὴ δὲ τότε ὑπῆρχεν ἐν Κωνσταντινουπόλει πληθὺς ἰμπειρικῶν καὶ ἄγυρτων οἰτινες ἄνευ διπλώματος μετήρχοντο τὸν ἰατρὸν καὶ πολλοὺς ἐθυσίαζον οὕτως, ὁ Σουλτάνος ἐξέδωκεν αὐστηρὰν διαταγὴν καταδικάζουσαν εἰς θάνατον πάντα ὅστις μετήρχετο τὸν ἰατρὸν ἄνευ διπλώματος καὶ σχετικῆς ἐπὶ τούτῳ ἀδείας· αὐτὸς δὲ ὁ ἡγεμὼν διερωτῆζετο ἐκαστοτε περὶ τῶν προσόδων τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης καὶ κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ ὁ Ἐρθερτ, ἰατρός καὶ διερμηνεὺς τῆς αὐστριακῆς πρεσβείας, καὶ ὁ Σουπχὴ ἐφέντης μετέφρασαν τουρκιστὶ τοὺς ἀφορισμοὺς τοῦ διασήμευ ἰατροῦ Βαερχαβίου· ἐκ τῶς δὲ τούτου ὁ Σουλτάνος ἐφρόντιζε πάντοτε περὶ τῆς ὁλονέν βελτιώσεως καὶ διοργανώσεως τῆς ἰατρικῆς σχολῆς, ἥτις ἔκειτο ἐν τῷ τεμένει τοῦ Σουλεϊμανιέ διότι ἀνέκαθεν καὶ μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Μεχμούτ τοῦ Β', οἱ ἀναγκαστικὸι ἰδιῶς ἰατροὶ ἦσαν οὐλεμᾶδες

οἵτινες ὁμῶς συνεκρότουں συμβούλιον καὶ μετὰ Εὐρωπαίων ἱκτῶν, τινὲς τῶν ὁποίων ἐξήκουν μεγίστην ἐπιρροὴν ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἀναμιγνύμενοι καὶ εἰς τὰ τῆς πολιτικῆς τοιοῦτοι ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ τοῦ Γ' ὀπῆρξαν ὁ ἱκτὸς Κάρο καὶ ὁ γερμανὸς Χόβις.

Ἐν τούτοις προφανῆ ἀφορμὴν πολέμου παρέχουσα ἡ Ῥωσσία εἰσέβαλεν ἄνευ αἰτίας εἰς τὴν Πολωνίαν καὶ κατέλαβε τὴν πρωτεύουσάν αὐτῆς Βαρσαβίαν καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ Πόλη διπλωματικῶς ἐνεργοῦσα ἦται ἐπανειλημμένως ἐξηγήσεις παρὰ τοῦ Ῥώσου πρεσβευτοῦ Ὁμπρεσκῶφ ὅστις ἄλλοτε μὲν προσεποιεῖτο ἀγνοεῖν τῶν συμβαινόντων καὶ ἄλλοτε διεβεβαίοντο περὶ τῶν φιλικῶν προθέσεων τῆς κυβερνήσεώς του πρὸς τὴν Πόλην, ἀποδίδων τὴν εἰς Πολωνίαν εἰσβολὴν εἰς ὀρθοκευτικὰ μᾶλλον ζητήματα· ἐν τῷ μεταξὺ ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης Μοχσινζαδὲ τῇ 7 αὐγούστου 1768 ἐξορισθεὶς εἰς Τένεδον καὶ ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Χαμζᾶ πασᾶ διοικητοῦ Ἀϊδινίου, ἀνδρὸς ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας.

Ἄμυ ἀρκεόμενος οὗτος εἰς Κωνσταντινούπολιν συνεκρότησε κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου μέγα συμβούλιον τῇ 4 ὁκτωβρίου 1768 ὑπὲρ συνασκήθη περὶ τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου κατὰ τῆς Ῥωσσίας καὶ ἀπεράσισε πρὸ τῆς κηρύξεως αὐτοῦ νὰ προσκληθῇ ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ῥωσσίας Ὁμπρεσκῶφ καὶ νὰ υποχρεωθῇ ἐγγράφως ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεώς του ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι ἡ Ῥωσσία δὲν θὰ ἀνemiγνύετο εἰς τὰ τῆς Πολωνίας καὶ θὰ ἀπέσυρὲν ἀμέσως τὸν στρατὸν αὐτῆς, ἐν περιπτώσει δὲ ἀρνήσεως τοῦ πρεσβευτοῦ θὰ ἐκηρύττετο ἀμέσως ὁ πόλεμος.

Ὁ Ὁμπρεσκῶφ ἠτήσθη ἰδιαιτέρην ἀκρόασιν παρὰ τοῦ Μ. Βεζύρου ἀλλ' ἀπέτυχε, τῇ δὲ 6 ὁκτωβρίου 1768 προσεκληθὲν ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου προεδρευομένου ὑπὸ τοῦ Μ. Βεζύρου· οὗτος καὶ τὰ λοιπὰ μέλη ὑπέδειξαν αὐτὸν χωρὶς νὰ ἐγερθῶσι τῆς θέσεώς των. Ἐνῶ δὲ ὁ Ῥώσος πρεσβευτὴς ἤρξατο διαβεβαιῶν περὶ τῆς φιλίας καὶ τῶν ἀγαθῶν προθέσεων τῆς κυβερνήσεώς του ὁ Μ. Βεζύρης διακόψας αὐτὸν τῷ εἰδείξει

ἔγγραφον, ὅπερ ὁ Ὁμπρεσκόφ εἶχεν ὑπογράψει πρὸ τεσσάρων ἐτῶν καὶ δι' οὗ ὑπεχρεοῦτο ἡ ῥωσικὴ κυβέρνησις νὰ διατηρῇ παρὰ τὰ Πολωνικὰ σύνορα ἐπιτηρητικὸν στρατὸν ἐξ 7000 μόνον, καὶ τὸν ἡρώτησε πόσους στρατιώτας διετήρει κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην· ὁ Ὁμπρεσκόφ ὡμολόγησεν ὅτι εἰς 25,000 ἀνῆρχετο ὁ ἐν Πολωνίᾳ ῥωσικὸς στρατὸς καὶ τότε ὁ Μ. Βεζύρης κατακρίνων αὐτὸν τὸν προσεκάλεσε νὰ ὑπογράψῃ τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν δῆλωσιν πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ πολέμου· τοῦ ῥώσσου πρεσβευτοῦ ἀρνηθέντος ὡς μὴ ἐξουσιοδοτημένου εἰς τοῦτο, ὁ πόλεμος ἐκηρύχθη αὐθιμερόν.

Ὁκτὼ ἡμέρας μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου, ἐτέθη ὑπὸ συνταξιν ὁ ὑπέργηρος Χάνης τῆς Ταυρικῆς ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Κρίμ. Γκιράϊ, ἀνδρὸς πολεμικωτάτου, ὃν ἐφοβοῦντο οἱ ῥώσσοι, διότι καὶ ἄλλοτε χρηματίσας Χάνης κατεπολέμησεν αὐτούς· οὗτος ἐγένετο δεκτὸς μετὰ μεγάλων τιμῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἠξιώθη ἀκροάσεως παρὰ τῷ Σουλτάνῳ τῇ 18 ὁκτωβρίου.

Τῇ 20 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης Χαμζά πασσᾶς ἐξορισθεὶς εἰς Καλλιόπολιν εἴτε ὡς λίαν ἐλευθέρως εἴτε ὡς πᾶσχων τὴν υἰεὶαν καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Μεχμέτ Ἐμὶν πασσᾶ Γαγκλικτζίκδε γαμβροῦ τοῦ Σουλτάνου ἐπὶ θυγατρὶ.

Ὁ νέος μέγας Βεζύρης ἤρξατο ἀμέσως ὥθων τὰς παρασκευὰς τοῦ πολέμου καὶ ἀπέστειλε διακόσια φεριζάνια εἰς τοὺς διαφόρους διοικητὰς τῶν ἐπαρχιῶν διαταπτομένους αὐστηρῶς νὰ παρευρεθῶσι τὸν ἐπόμενον μᾶρτιον 1769 ἐν Ἀδριανουπόλει ὅπου προὔτιθετο νὰ μεταβῇ καὶ ὁ Σουλτάνος.

Ἐκτὸς τῆς Γαλλίας πᾶσαι αἱ λοιπαὶ δυνάμεις Αὐστρία, Ἀγγλία, Πρωσσία, Ὁλλανδία, Σουηδία, Δανιμαρκία καὶ Βενετία διὰ τῶν οἰκείων πρεσβευτῶν προὔτειναν τὴν μεσολαβητικὴν των· ὁ Σουλτάνος οὐδὲ λέγειν περὶ εἰρήνης ἠθέλησε νὰ ἀκούσῃ μὴ δεξιόμενος εἰς ἀρχαίαν οὐδένα των πρεσβευτῶν, αἱ δὲ προπαρασκευαί δραστηριώτερον προήγοντο.

Ἐκτός τοῦ Χάνου τῆς Ταυρικῆς ὅστις εἶχεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ 100,000 περίπου Τατάρους τὸ πλεῖστον ἱππεῖς, ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ὁ διαταχθεὶς νὰ σπεύσῃ εἰς τὰ Πολωνικὰ σύνορα ὑπερέβαινε τοὺς 150,000 ἄνδρας παντὸς ὅπλου καὶ πάσης τάξεως ἐξ ὧν οὐκ ὀλίγοι ἦσαν ἐθελονταί· ἡ ἐξάρτησις ὡσαύτως τοῦ στόλου ἐγένετο ἐντελὴς προστεθέντων δύο εἰσέτι πλοίων νεωστὶ καθελευσθέντων ὧν τὰ ὀνόματα ἦσαν *Νίκη* καὶ *Κατάκτησις*. Τῇ 20 δὲ μαρτίου ἤρξετο ἐξερχόμενος ἐκ τῆς Πύλης Τόπ-καπού καὶ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει στρατὸς.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ ἰανουαρίου ὁ Χάνης τῆς Ταυρικῆς Κερίμ Γκιρκί εἶχεν εἰσβάλλει νικηφόρος εἰς τὰς μεσημβρινὰς ἐπαρχίας τῆς Ρωσσίας πολλοὺς αἰχμαλωτίσας· ἀλλ' ἐπανακάμψας κατὰ μάρτιον ἀπέθανεν αἰφνὴς διηλητηριασθεὶς, ὡς λέγουσιν, ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ του, ὅστις Σιρόπουλος τοῦνομα ἐνῆργησε κατ' εἰσῆρσιν τοῦ αἰθέντου τῆς Βλαχίας ἔχθρου τοῦ Χάνου· ὁ θάνατος οὗτος τὴν μέγιστην ἐπηρεάσας τύχας τοῦ πολέμου καθ' ὅσον διάδοχος τοῦ Κερίμ Γκιρκί διωρίσθη ὁ Δεβλέτ Γκιρκί οὐχὶ τοσοῦτον ἱκανός.

Ὁ μέγας Βεζύρης Μεχμέτ Ἐμὴν πασσαῆς, γενικὸς ἀρχιστράτηγος, ἤρατο κατ' ἀρχὰς ἐπιτυχίας τινὰς διασκορπίσας τοὺς Ρώσσους πολιορκοῦντας τὸ φρούριον Κοσίμ, ἀλλὰ τῇ 2 αὐγούστου 1769 ἐπιάθη τῆς ἀρχῆς καὶ μετηνέχθη εἰς Ἀδριανούπολιν ὡς ἄπειρος τῶν πολεμικῶν καὶ κατακραπτῶν ἀχρησιμοποίητα τὰ διὰ τὴν ἐκστρατεῖαν προωρισμένα χρήματα ἐνῶ ὁ στρατὸς ἐστερεῖτο ζωοτροφῶν· ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦν ἄπειρος πράγματι τῶν πολεμικῶν, ὡς καὶ ὁ ἴδιος τὸ ὡμολόγει, καὶ δις ἔδωκε τὴν παραίτησίν του ἐκ τῆς ἀρχιστρατηγίας· ἦν ἄριστος καλλιγράφος καὶ φιλόλογος διακεκριμένος ἐν τε τῷ πεζῷ λόγῳ καὶ ἐν τῇ ποιήσει.

Ἐν τούτοις οἱ Ρῶσσοι ἐκτός τοῦ κυρίου στρατοῦ, μεθ' οὗ εἰσέβαλον εἰς τὴν Πολωνίαν, ὑπεκίνησαν εἰς πόλεμον τοὺς ἡγεμόνας τῆς Γεωργίας, τοῦ Καυκάσου καὶ τοῦ Μικρο-Βουνίου.

Μέγας Βεζύρης διορίσθη ὁ Ἀλῆ πασᾶς ὁ ἐπιλεγόμενος Μολδοβαντζής ὅστις δις διαβὰς τὸν Ἀνίστερ καὶ ἐκ πέντε διευθύνσεων προσβαλὼν τοὺς Ῥώσους ἤρατο δύο νίκας ἀξιολόγους κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1769· κατὰ τὴν τρίτην ἡμῶς τοῦ ποταμοῦ διέβασιν τὰ ὕδατα εἶχον ὑψωθῆ καὶ παρσυνθείησι τῆς γεφύρας πολλοὶ τῶν ὀθωμανῶν ἀπώλοντο, οἱ δὲ λοιποὶ ἡγουμένου τοῦ μεγάλου Βεζύρου ὑπεχώρησαν· ἐν τῇ μεταξὺ δὲ τούτῳ οἱ Ῥώσοι ἐπωραιοῦμενοι τὸ ἀνέλπιστον ἀτύχημα τῆς πτώσεως τῆς γεφύρας ἐπρωχώρησαν καὶ ἐκυρίευσαν τὸ Κοσίμ, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσέβηλον εἰς Βλαχίαν καὶ Μολδαβίαν.

Ὁ μέγας Βεζύρης Ἀλῆ πασᾶς Μολδοβαντζής ἐπαύθη κατὰ δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1769 ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Χαλίλ πασᾶς, ὅστις ἀμέσως ἔπαυσε τὸν Χάνην τῆς Ταυρικῆς Δεδιέτ Γκιράι ὡς ὅλως ἀδέξιον, ἀντικαταστήσας αὐτὸν διὰ τοῦ Καπλάν Γκιράι.

Ἀρξάμενου τοῦ 1770 ὁ ὀθωμανικὸς στόλος διετάρχη νᾶ πλείστη εἰς Μεσόγειον, διότι ὁ Ῥωσικὸς ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ναυάρχου Σπιριδῶρ καὶ τῶν στρατηγῶν Θεοδώρου Ὁρλώφ καὶ Ἀλεξίου Ὁρλώφ καταπλεύσας ἐκ τῆς Βαλτικῆς προσωρμίσθη εἰς τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου καὶ διὰ μυρίων μέσων διήγειρε τοὺς κατοίκους αὐτῆς· ἄλλ' ὁ πρῶν μέγας Βεζύρης Μοχσινζαδὲ διορισθεὶς ἀρχιστράτηγος διηυθύνθη κατ' αὐτῶν καὶ κατέστειλε τὴν ἀνταρσίαν.

Ὁ Ῥωσικὸς στόλος διηυθύνθη ἐκεῖθεν εἰς Κρήνην παραλίαν πόλιν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ παρὰ τὸ ἀκρωτήριον τῆς Μυκῆλης ἐγένετο ἡ γνωστὴ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου ναυμαχία τῇ 5 ἰουλίου 1770 ὅτε ἀμφοτέραι αἱ ναυαρχίδες ἢ τε Ῥωσικὴ καὶ ἢ ὀθωμανικὴ συγκρουσθεῖσαι ἐπυρπολήθησαν, τῶν ἐν αὐταῖς ναυάρχων καὶ λοιπῶν ἀξιωματικῶν διασωθέντων ἢ κολυμβώοντων ἢ ἐπὶ λέμβων. Ἀρχινάυαρχος ὀθωμανὸς ἦν ὁ Χουσαμεδὶν πασᾶς, ὑποναύαρχος δὲ ὁ Χασάν πασᾶς ἐξ Ἀλγερίας· ὁ τελευταῖος οὕτως μετ' ὀλίγον ὅχι μόνον ἀπώθησε τὸν Ῥωσικὸν στόλον

ὅστις πρὸ τῆς Τενέδου περιπλέων ἠπειλεί νὰ ἐκβιάσῃ τὸν Ἑλλήσποντον, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀἴημον ἔσωσεν ἣν ἐπολιόρησεν εἰς μάτην ἐπὶ ἐξήκοντα ἡμέρας ὁ Ὀρλώφ καὶ κατώρθωσεν οὕτω νὰ ἐκδιώξῃ τὰ ρωστικὰ πλοῖα ἐκ τοῦ Αἰγαίου καὶ τοῦ Ἀρχιπελάγους.

Αἱ πολεμικαὶ ἐργασίαι ἐν Βλαχίᾳ καὶ Μολδαυίᾳ ἐξηκολούθησαν ἐν τούτοις μέχρι τοῦ νοεμβρίου τοῦ 1770· κατὰ τὸ δίκαστμα τοῦτο οἱ ῥωσσοὶ ὅτε μὲν ἀπωθοῦντες ὅτε δὲ ἀπωθούμενοι ἐκέρδισαν μίαν μάχην παρὰ τὸ Καχοῦλ καὶ ἐκυρίευσαν τὸ Βενδέρ, Ἀνκερμαν, Βραίλαν, Γαλάζιον καὶ Κιλίαν, ἀλλ' ἀπέτυχον νικηθέντες μετὰ ταῦτα ἐν Κρυκάτῳ καὶ παρὰ τὴν Τραπεζοῦντα.

Ὁ ἀρχιστράτηγος Ῥομαντσώφ τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1770 ἔπεμψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν μέγαν Βεζύρην προτείνων εἰρήνην ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως οὐδεμία ἄλλη εὐρωπαϊκὴ δύναμις μεσολαβήσῃ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον· τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἔπεμψεν ὁ μέγας Βεζύρης πρὸς τὸν Σουλτάνον εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Τῇ 4 δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης Χαλίλ πασᾶς ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Σιλικτάρ Μεχμέτ πασᾶ, ὅστις ἀπεφάσκει νὰ διαχειρίσῃ ἐντεῦθεν τοῦ Δουνάβεως ἐν Μπαμπᾶ δ'αὖ λαμβάνων ταυτοχρόνως πάντα τὰ ἀνγκυλὰ μέτρα πρὸς ἀναδιοργάνωσιν τοῦ στρατοῦ, ἰδίᾳ τοῦ πυροβολικοῦ, καὶ κατήχρισιν καὶ ἄλλων ἐπικουρικῶν ταχυμάτων.

Ἐν τούτοις οἱ πρεσβεύται τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκίνουν γῆν καὶ θάλασσαν περὶ τοῦ τίς πρῶτος νὰ προτείνῃ καὶ καταστήσῃ παριδεκτὴν τὴν περὶ εἰρήνης μεσολαβησίνου τὰ συμφέροντα τῶν δυνάμεων συνεκρούοντο πρὸς ἄλληλα· καὶ ἡ μὲν Γαλλία ὑπέσχετο νὰ ἀποστείλῃ στόλον ἀξιόμαχον συντηρούμενον δαπάναις τῆς Πύλης καὶ ἰσπανικὸν στρατὸν, ἡ Ἀγγλία ὑπεβόηθη τὰ ρωσικὰ συμφέροντα, ἡ δὲ Αὐστρία ἐφάνετο μὲν συμβαδίζουσα μετὰ τῆς Πρωσίας, ἀλλ' ἰδιαιτέρως προέτινε τῇ Πύλῃ νὰ

ἐνεργήσῃ τὴν εἰς αὐτὴν ἀποδοσιν τῶν ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας καταληφθεῖσων χωρῶν ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ τῇ ἐκχωρηθῇ ἡ μικρὰ Βλαχία.

Ὁ Σουλτάνος ἔκλινε μᾶλλον πρὸς ἀποδοχὴν τῶν προτάσεων τῆς Αὐστρίας ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ συμμαχήσῃ μετ' αὐτῆς κατὰ τῆς Ῥωσσίας καὶ ὡς ἀντάλλαγμα νὰ διανεμηθῶσι τὴν Πολωνίαν· ταυτοχρόνως ἐπιστολὴ ἐνυπόγραφος τῆς αὐτοκρατείας τῆς Ῥωσσίας Αἰκατερίνης τῆς Β' ἐκομίσθη ὑπὸ τοῦ Βασιλῆος ἐφέντη ἱστοριογράφου τῆς ἐποχῆς, αἰχμηλωτισθέντος ἐν τῇ πολέμῳ καὶ ἀπολυθέντος ἐνα κομίσῃ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην. Ἡ αὐτοκράτειρα προέτεινε τὴν εἰρήνην, ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως οὐδεμιᾶς ἑλλῆς δυνάμεως, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος οὐδεμίαν ὀριστικὴν ἀπάντησιν ἔδωκε.

Τῇ 24 ἰανουαρίου 1771 ἀπέθανεν αἰρνης ὁ ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάνου πρίγκιψ Βαγιζζίτ.

Ἀμὰ τῷ ἔαρι τοῦ 1771 ἐπανελήθησαν αἱ ἐχθροπραξίαι· ὁ μέγας Βεζύρης ἀπωθήσας τοὺς Ῥώσσους κατῴρθησε τὴν ἀνάκτησιν τῶν πόλεων Γιουργέβου ἐκείθεν τοῦ Δουνάβεως, Τούλτσας καὶ Ματσὶν ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ, τὰς ὁποίας προηγουμένως εἶχον κυριεύσει οἱ Ῥώσσοι· ἀλλ' ἐν Κριμαίᾳ ἡ ἀκατονόμηστος διαγωγὴ καὶ ἀνανδρία τοῦ Χάιου αὐτῆς Σελίμ Γκιρὰ, διορισθέντος εἰς τὴν θέσιν ταύτην πρὶ τινος, περιήγαγε τὴν χώραν ταύτην ὑπὸ τὴν Ῥωσικὴν ἐπικυριαρχίαν κατ' ἀρχὰς ἔως οὗ κατόπιν προσηρητήθη ὀριστικῶς εἰς τὴν Ῥωσικὴν αὐτοκρατορίαν· ὁ Σελίμ Γκιρὰ ἔφυγεν εἰς Κωνσταντινούπολιν παρὰ στήσας τὴν ἀπώλειαν τῆς Κριμαίας ὡς παθόντιον τῆς τύχης.

Τῇ 11 δεκεμβρίου 1771 ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης Σελικτάρ Μεχμέτ πασᾶς ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ καὶ ἄλλοτε τοιοῦτου Μοχισινζαδὲ πασᾶ, ὅστις πᾶσις δυνάμει καὶ διὰ πάντων τῶν ἐφικτῶν μέσων προσεπύλησε νὰ ἀναδιοργανώσῃ τὸν στρατὸν καὶ νὰ ἐπαναγάγῃ ἐν αὐτῷ τὴν αἰσθητὴν πειθαρχίαν.

Ἡ ἐπελθούσα συνάντησις μεταξὺ Αὐστρίας, Ῥωσσίας καὶ

Ρωσσίας πρὸς διαμελισμὸν καὶ διανομὴν τῆς Πολωνίας συνετέλεισεν ἵνα διὰ τῆς Αὐστρίας ἐπιτευχθῇ ἡ μεταξὺ Ρωσσίας καὶ Πύλης ἀνακωχὴ ὁπλων κατὰ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν ἥτις καὶ ὑπεγράφη ἐν Γουργέβω τῇ 10 ἰουνίου 1772 μεταξὺ τῶν οἰκείων ἀντιπροσώπων τοῦ Ἀπτοῦλ Καρίμ ἐφέντη ἐκ μέρους τῆς Πύλης καὶ τοῦ Σιμωλὲν ἐκ μέρους τῆς Ρωσσίας τὴν κατὰ θάλασσαν ἀνακωχὴν ὑπέγραψαν ἅψ' ἐνὸς ὁ Μουσταφᾶ βέης καὶ ἅψ' ἐτέρου ὁ ναύαρχος Σπιριτόφ.

Τῇ 21 Σεπτεμβρίου συνῆλθον ἐν Φωξάνῳ τῆς Μολδαβίας οἱ ἀντιπρόσωποι Πύλης καὶ Ρωσσίας, ὁ Ὁσμὰν ἐφέντης εὐνοούμενος τοῦ Σουλτάνου καὶ ὁ Σέχης τῆς Ἀγίας Σοφίας Γιαζίτζιζάδης ἅψ' ἐνὸς, καὶ ὁ κόμης Γρηγόριος Ὁρλώφ μετὰ τοῦ Ἀλεξίου Μιχαήλοβιτς καὶ Ὁμπρεσκώφ ἅψ' ἐτέρου. Εἶχον ἡδὴ ἀναχωρήσει ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διὰ Φωξάνιον καὶ οἱ πρεσβεῦται τῶν μεσολαβουσῶν δυνάμεων ὁ τῆς Αὐστρίας Τουγκούτ καὶ ὁ τῆς Πρωσσίας Ζεγκελὲν ἀλλ' ἀπεκλείσθησαν τῶν συνεδριάσεων, καθ' ὅτι οἱ ῥῶσσοι ἀντιπρόσωποι ῥητῶς ἐδήλωσαν ὅτι ἐπεθύμουν νὰ συζητήσωσιν ἄνευ μεσιτῶν. Καίτοι παραταθείσης τῆς ἀνακωχῆς πρὸς ἀνεωτέραν συζήτησιν, οὐδεμία ἐπῆλθε συνεννόησις. Ἐνεκα τῶν ὑπὸ τῆς Ρωσσίας προτεινομένων ὅρων καὶ τὸ συνέδριον διελύθη.

Τῇ 17 ὁκτωβρίου παραταθείσης καὶ αὖθις τῆς ἀνακωχῆς συνεδρίασαν ἐκ νέου ἐν Βουκουρεστίῳ περὶ εἰρήνης παρόντων τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν (Ρεῖζ ἐφέντη) Ἀπτούριζ μετὰ τῶν γραμματέων τοῦ καὶ τοῦ Ὁμπρεσκώφ. Αἱ συνεδριάσεις περὶτάθησαν μέχρι φεβρουαρίου τοῦ 1773 ἀλλ' ἄνευ οὐδενὸς ἀποτελέσματος, διότι ἡ Ρωσσία ἐπέμεινε νὰ διατηρήσῃ ὀριστικῶς ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῆς τᾶ φρούρια Κερτσίου καὶ Γενικιλέ.

Ἐν τούτοις ὁ ἀρχηγὸς τῶν Μαμελούκων Ἀλῆ βέης συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ Ἀλεξίου Ὁρλώφ τοῦ διοικοῦντος μίαν μοῖραν τοῦ ῥωστικοῦ στόλου καὶ μετὰ τοῦ διοικητοῦ τῆς Ἀκρῆς (Παλιμαλίδος) ἐνέβαλεν εἰς παρακλῆς τὴν Σουλτάν

πολιορκήσας καὶ τὴν Ἰσπην, ἥτις παρεδόθη μετὰ μακρὰν καὶ ἀνδρείαν ἀντίστασιν, ἐνῷ ἀπ' ἐτέρου ὁ Ῥωσσιὸς στόλος ἐβομβαρδισέ τοι τὴν Βηρυτόν. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ὀλίγον διήρκεσαν χρόνον διότι ἀπ' ἐνὸς μὲν ὁ Μαμελούκος Ἐμποὺ Σὲλ ἐχθρὸς ἀσπονδὸς τοῦ Ἀλῆ βέη, ἀπ' ἐτέρου δὲ ὁ διοικητὴς τῆς Δαμασκού Ὁσμάν πασσᾶς κατανικήσαντες καὶ κατατροπώσαντες τὸν ἀντάρτην Ἀλῆ βέην συνέλαβον καὶ ἀπήγαγον εἰς Κάϊρον, ὅπου καὶ ἀπέθανε συνεπείρ τῶν τραυμάτων του. Οὕτως ἡ Συρία καὶ ἡ Ἀἴγυπτος καθουσύχασαν καὶ ἀποκατεστάθη αὐθις ἡ πρὸ τῶν ταραχῶν διοίκησις καὶ τάξις.

Ἀποτυχουσῶν τῶν περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεων, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, ἐπανελήφθησαν αἱ ἐχθροπραξίαι.

Διοργανωθέντος τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατοῦ ὁ μέγας Βεζύρης ἐκίνησεν ἐκ Σούμλας, ὅπου διεξείμασε, πρὸς τὸ Ρουτσούκιον, διότι οἱ Ῥῶσοι διαβάντες τὸν Δούναβιν ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν ταύτην· ἀλλὰ προλαβὼν τὸν μέγαν Βεζύρην ὁ Ἀλῆ πασσᾶς εἶχε δράμει εἰς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων καὶ συνάψας μάχην πρὸς τοὺς Ῥῶσσους ἐνίκησεν αὐτοὺς συλλαβὼν καὶ χιλίους αἰχμαλώτους ἐν οἷς καὶ τὸν πρίγκηπα Ρεπνέν ὅστις ἐστάλη εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Οἱ Ῥῶσοι παρακλῆψαντες ἐπροχώρησαν μὲν μέχρι τοῦ Παζαρτζίκι ἀλλὰ θελήσαντες νὰ πολιορκήσωσι καὶ κυριεύσωσι τὴν Σιλίστριαν, ὅχυρόν προὔριον, ἀπέτυχον ἐντελῶς. Ὁ ἀρχιστράτηγος (Σερασκέρ) Ὁσμάν πασσᾶς κατετρόπωσε αὐτοὺς ὑπὸ τὰ τεῖχη τῆς Σιλίστριας νικήσας νίκην λαμπράν. Καίτοι οἱ Ῥῶσοι εἶχον συγκεντρώσει κατὰ τὴν μάχην ταύτην τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ, ἐν διόκει αὐτοπροσώπως ὁ στρατάρχης Ῥομαντζῶφ, οὐχ ἥττον ἔπεσαν ἐξ αὐτῶν νεκροὶ 9,000 καὶ πλείστοι ἡχμαλωτίσθησαν. Ὁ Ὁσμάν πασσᾶς ἐπεκλήθη Γαζή (νικητὴς) λαβὼν πλείστα δῶρα παρὰ τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ μεγάλου Βεζύρου.

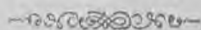
Ὁ πόλεμος ἐξηκολούθει οὕτω καὶ αἱ μάχαι ἦσαν ἰσόρροποι ὅτε κατὰ ἐκτωβρίον τοῦ 1778 ἀπ' ἐνὸς μὲν ἐνίκη-

θησαν οἱ Ῥῶσσοι ὑπὸ τὰς τείχῃ τῆς Βάρνης, τὴν ὅποιαν ἐπολιορκήσαν, σπεύσαντος εἰς βοήθειαν αὐτῆς τοῦ ναυάρχου Κελλετζή 'Οσμὴν πασᾶ, ὃς ἐτέρου δὲ ἐτράπησαν εἰς ἀτακτον φυγὴν παρὰ τὸ Παζαρτζίκ καταδιωκόμενοι ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν 'Απτούλ Ρίζᾶ ἐφέντη· τοσοῦτον δὲ κατεσπευσμένως ἔφυγον ὥστε οἱ ὀθωμανοὶ κυριεύσαντες τὸ στρατόπεδόν των εὗρον τὰς χύτρας τῶν στρατιωτῶν πλήρεις ἡμιβρόστων κρεάτων.

Ὁ Σουλτάνος ἀπαυδῆσας ἐκ τῆς παρατάσεως τοῦ πολέμου ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ αὐτοπροσώπως ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ, ἀλλ' ἐνεκα τῆς νοσηρᾶς του καταστάσεως δὲν ἐνεκρίθη ἡ ἀναχώρησις του ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τῶν ὑπουργῶν καὶ τῶν οὐλεμάδων. Ἡ ἀσθενεία του εἶχε χαρακτηρισθῇ ὡς ὕδρωψ κατ' ἄλλους δὲ ἰατροὺς ὡς πολύπους παρὰ τὴν καρδίαν. Ἀτυχῶς δὲ ἡ ἀσθένεια κατίσχυσε τοῦ ἰσχυροῦ χαρακτῆρός του καὶ τῇ 24 δεκεμβρίου 1773 ἡμέραν Παρασκευὴν ἀπέθανεν ὑποστάς πολλὰς ὁδύνας ἐπὶ 6 ἑβδομάδας.

Ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἐκέκτητο πλείστας ἀρετάς· ἐμόχλησεν ὑπὲρ τῆς ἀναδιοργανώσεως τοῦ Κράτους, ἵδρυσεν πλείστα πτωχοκομεῖα καὶ σχολὰς, τιμένῃ καὶ μυσσωλεῖα. Ἐκτὸς τούτων ἵδρυσεν ὁλόκληρον συνοικίαν ἔξω τῶν τειχῶν παρὰ τὸ Γενί-καπού.

Διᾶδοχος αὐτοῦ ἀνηγορεύθη ὁ ἀδελφὸς του καὶ υἱὸς τοῦ Σουλτάνου 'Αχμέτ τοῦ Γ' Σουλτάνος 'Απτούλ Χιρμίτ ὁ Α'.

27ος ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΠΤΟΥΛ ΧΑΜΙΤ Ο Α'.

Βασιλεύσας 16 ἔτη.

('Ἔτος Ἐγείρας 1188—1203 ἢ 1774—1789 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς βασιλείας αὐτοῦ εἰσὶ τὰ ἑξῆς.
 Πρῶται πράξεις τοῦ Σουλτάνου.—Εἰρήνη ἐν Καϊναρτζή.—Αναδιοργάνωσις τοῦ ὁθωμανικοῦ ναυτικοῦ.—Ἐπιτυχία κατὰ τῶν Ῥώσων καὶ Γερμανῶν.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου.

Πενταετὴς ὅτε ἀπέθανεν ὁ πατὴρ του καὶ μετὰ διαμονὴν τεσσαρῆκοντα τριῶν ἐτῶν ἐν τοῖς ἀνακτορείοις ὁ νέος Σουλτάνος ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον ἄγων τὸ 48^{ον} ἔτος τῆς ἡλικίας του.

Ἀμα ἀναγορευθεὶς Σουλτάνος ἐπεκύρωσε δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος τὸν μέγαν Βεζύρην καὶ λοιποὺς ὑπουργοὺς ἐν ταῖς οἰκείαις θέσεσι καὶ τὴν ἑκτὴν τῆς ἀνγκυρώσεως του ἡμέραν ἐπορεύθη εἰς τὸ τέμενος τοῦ Ἐγιοῦπ ἐνθα περιεζώσθη τὴν σπῆλην ἐν μεγίστῃ πομπῇ.

Πρῶτος ὁ Σουλτάνος Ἀπτούλ Χαμίτ κατήργησε τὸ ἔθιμον τῆς διανομῆς χρηματικῶν δώρων εἰς τὸν στρατὸν κατὰ πᾶσαν ἀνγκυρῆσιν καὶ ἕκτοτε δὲν ἐπανελήφθη πλέον τὸ ἔθος τοῦτο.

Μετὰ τὴν περιζώσιν τῆς σπῆλης ὁ Σουλτάνος προέβη εἰς παύσεις καὶ μεταθέσεις ὑπουργῶν τινῶν ἐν οἷς καὶ τοῦ Σεχσλάμη καὶ τοῦ διαρμηνέως τῆς Πύλης Σκαρλάτου Ἀλεξάνδρου Καρατζῆ ἀντικατασταθέντος ὑπὸ τοῦ Ὑψηλάντου, ἀνδρὸς δικαίου καὶ τιμίου.

Τῇ δεκάτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν ἀνγκυρῆσιν του ὁ Σουλτάνος παρέστη ἐν Κεατχανέ εἰς γυμνάσια τοῦ πυροβολικοῦ, ἐγκυμανασθέντων τῶν στρατιωτῶν κατὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν τέχνην καὶ μετὰ τοῦτο καθ' ἑκάστην διέτρεχε τὴν πρωτεύουσάν διαπυρηνόμενος περὶ πάντων, καὶ διατῆξας τὴν συγκρότησιν συμβουλίου τῶν ὑπουργῶν καὶ οὐλεμάδων δις τῆς ἐβδομάδος.

Τῇ 14 Ἀπριλίου 1774 ἐπανελήφθησαν παρὰ τὸν Δούνα-
βιν αἱ ἐχθροπραξίαι, ἀλλὰ δὲν διήρκεσαν ἐπὶ πολὺ διότι τῇ
10 ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους συνωμολογήθη μετὰ ἐπτάωρον
μόνον συζήτησιν ἡ ἐν Καϊναρτζὴ εἰρήνη ἐξ εἰκοσιν ὀκτὼ δια-
φόρων ἄρθρων ἀπαρτιζομένη, ὧν τὰ κυριώτερα ἦσαν ἡ ἀπό-
δοσις τῇ Πύλῃ τῶν περαδουναβίων ἐπαρχιῶν Βλαχίας,
Μολδαβίας καὶ Βεσσαραβίας, ἡ ἀπόδοσις τῆς Γεωργίας, ἡ
ἀναχώρησις τοῦ ῥωστικοῦ στόλου ἐκ τῆς Μεσογείου, ἡ ἀνεξ-
αρτησία τῶν Τατάρων τῆς Ταυρικῆς ἀναγνωρίζοντων τὸν
Σουλτάνον ὡς ὀρθοσκευτικὸν μόνον ἀρχηγόν, ἡ κτήσις ὑπὸ
τῶν ῥώσων τῶν φρουρῶν Κερτσίου καὶ Γενικαλέ, ἡ ἀπε-
λευθέρωσις ἐκατέρωθεν τῶν αἰχμαλώτων, ἡ ἐλευθέρωσις ναυσι-
πλοῖα ἐν τῇ Μαύρῃ θαλάσῃ καὶ ἐν τῇ Μεσογείῳ, καὶ ἡ
ἀκύρωσις πασῶν τῶν προηγουμένων συνθηκῶν. Οἰδεὶς λό-
γος ἐγένετο ἐν τῇ συνθήκῃ περὶ τῆς Πολωνίας ἔν καὶ ἐνεκα
αὐτῆς εἶχε κηρυχθῆ ὁ πόλεμος.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν συνωμολόγησιν τῆς συνθήκης
ὁ μέγας Βεζύρης Μοχσινζαδὲ πασσᾶς ἐπαύθη καὶ ἀσθενῶν
ἀπέθανεν ἐνῶ ἐπανεκκμπτεν εἰς Κωνσταντινουπόλιν.

Μετὰ τὴν ἐν Καϊναρτζῇ συνθήκην ὁ Σουλτάνος ἐρησυ-
χάζων καὶ ἀπονέμων πλήρη ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν τοποτη-
ρητὴν τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μολικ πασσᾶν διέταξε τὰς ἡμέ-
ρας ἐν ἑορταῖς καὶ διασκεδάσει, μίαν μόνον ἔχων θλίψιν
ὅτι ἔμενεν εἰσέτι ἄτεκνος.

Ὁ ἀρχινάρχος ὅμως Γαζῆ Χασάν πασσᾶς, ἀνὴρ πολε-
μικώτατος καὶ δραστήριος, συνελάμβανε τὸ κολασσιαιὸν
σχέδιον τοῦ νέου καταρτίσαι τὸν ὀθωμανικὸν στόλον καὶ κα-
ταστήσαι αὐτὸν ισχυρότατον ὡς ἄλλοτε. Συνέλεξε πρὸς
τοῦτο ἐπιτηδεύους καὶ ἱκανοὺς ναύτας ἐν Τριπόλει τῆς Βαρ-
βαρίας καὶ ἄλλαις παραλίαις ἀφρικανικαῖς πόλεσι καὶ ἐπε-
σκεύασε τὰ πλοῖα ναυπηγήσας καὶ πλεῖστα νέα τασχύτην
δ' αὐστηρότητα κατέδειξεν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ὥστε
πᾶς πλοίαρχος ὅστις αὐτοπροσώπως δὲν ἤθελε διατελεῖ
παρὼν κατὰ τὴν ἐπιδιόρθωσιν καὶ ναυπηγήσιν τῶν πλοίων

ἐποπτεύων καὶ συντελῶν εἰς τὴν ταχυτέραν τοῦ ἔργου διεκπεραίωσιν ἐτιμωρεῖτο διὰ θανάτου.

Οὗτω λοιπὸν ὁ Χασάν πασσᾶς καταρτίσας τὸν στόλον ἐξέδραμεν εἰς τὴν Μισύγειον, περιέπλευσε τὰς νήσους καὶ τὰ παράλια τῆς Συρίας, νικήσας καὶ τιμωρήσας τὸν Σέχην Ἀάχιρ, ὅστις ἐπὶ κεφαλῇς πλήθους Δρούσων καὶ ἄλλων συριακῶν καὶ ἀραβικῶν φυλῶν εἶχε τολμήσει νὰ ἄρῃ τὰ ὅπλα κατὰ τῶν διοικητῶν τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης· κατέλαβε δὲ τὴν Πτολεμαίδα καὶ ὀχυρώσας αὐτὴν διὰ τεραστίων τηλεβόλων ἀνθίστατο εἰς τὰς καταδιώξεις τῶν διοικητῶν, ὅτε ὁ ἀρχιναύαρχος Χασάν πασσᾶς ἄγων τὸν στόλον καὶ περιφρονῶν τὰ τηλεβόλα τοῦ Σέχη ἠγκυροβόλησε πρὸ τῆς Πτολεμαίδος καὶ ἀποβάς ἐνίκησε τὸν ἀντάρτην ρονεύσας αὐτόν.

Ἐν τούτοις ἡ Ῥωσσία, καίτοι εἰρήνης ὑπαρχούσης, δὲν ἐσέβητο τὰς προσφάτους συνθήκας καὶ διὰ παντοίων μέσων προσεπάθει νὰ κατακτήσῃ ὀριστικῶς τὴν Ταυρικὴν χερσονήσον· πρὸς τοῦτο δὲ προεβόλκεσε τὸν Σελίμ Γκιρᾶ, πρίγκιπα τέταρτον, καὶ ὑπεκίνησεν αὐτὸν κατὰ τοῦ νομίμου Χάνου Δοβλέτ Γκιρᾶ, ὅστις κατέφυγεν εἰς Κωνσταντινούπολιν αἰτούμενος τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Σουλτάνου. Παρ' ὀλίγον δὲ νέος πόλεμος ἐκηρύττετο μεταξὺ τῆς Πύλης καὶ Ῥωσσίας, ἀλλὰ τῇ μεσολαβήσει τῆς Γαλλίας προελήθη.

Ἡ Ῥωσσικὴ κυβέρνησις ὁμῶς ἐξαικολουθοῦσα τὰς ἐν τῇ Ταυρικῇ ἐνεργείας τῆς καὶ ὑποχλόπουσα ταραχὰς ἐν τε τῇ χώρῃ ταύτῃ καὶ ἐν Βλαχίᾳ, Μολδαυίᾳ καὶ Βεσσαραβίᾳ ἐκνήρθισε τὴν Πύλην· ὁ δὲ ἀρχιναύαρχος Χασάν πασσᾶς ἄγων τὸν στόλον ἀνέπλευσε τὸν Εὐξείνιον καὶ διηρυθύνθη εἰς τὴν Ἀζοφικὴν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς κινδυνευούσης Ταυρικῆς χερσονήσου, καὶ κατέλαβε τὴν νῆσον Ταμάν.

Ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Πρωσσία, αἰτίνας νεωστὶ εἶχον διανεμηθῇ μετὰ τῆς Ῥωσσίας τὴν Πολωνίαν, δὲν ἠδύναντο διὰ λόγους συμφέροντος νὰ ἀντιταχθῶσιν εἰς τὴν κατὰληψιν τῆς Ταυρικῆς· ἡ Γαλλία ἐπικαχολομένη ἤδη ὑπὸ τῶν

ἐσωτερικῶν ταρχῶν αἵτινες ἐμελλον νά καταλήξωσιν εἰς τὴν μεγάλην Γαλλικὴν ἐπανόστασιν δὲν ἠδύνατο νά ἐπιβάλῃ θέλησιν ἰσχυράν καὶ νά παρλύσῃ τὰ ῥωσικὰ σχέδια. Μόνη ἡ Ἀγγλίκα ἀντίεστι καὶ διεκήρυξε μέλιστα τὴν ἐνοπλον αὐτῆς ἐπέμβασιν, ὅτε ὅμως ἡ Πύλη ἐνδίδουσα ἔκρινεν ἀναγκάσιον νά ἀναγνωρίσῃ τὴν προσκρτήσιν τῆς Ταυρικῆς διὰ νέας συνθήκας ὑπογραφείσας τῷ 1784 ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῷ Σουλτανικῷ περιπτέρῳ τῶν καθερηπτιῶν (*Αἶνὰλὴ Κιόσι).

Αἰκατερίνη ἡ Β' προσκρτήσασα οὕτω τὴν Ταυρικὴν περὶ ἡλθεν αὐτὴν ἐν πομπῇ καὶ παρτάξει καὶ διαρκούσης τῆς περιόδου ταύτης συνωμολόγησε μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας Ἰωσήφ τοῦ Β' συνθήκην συμμαχίας καὶ ἐπιμάχους κατὰ τῆς Πύλης.

Τότε ὁ Σουλτάνος καταναῶν τὰς ἐπιβούλους προθέσεις τῆς Ρώσσης ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατ' αὐτῆς· στρατός ἐξ 150,000 ἀνδρῶν ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην διοίκησιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου Γιουσούφ πασᾶ διηυθύνθη πρὸς τὰς ὀχθὰς τοῦ Δουνάβειος καὶ τοῦ Δνίστερ, ὁ δὲ στόλος ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Χασάν πασᾶ ἀπέπλευσεν ὡσαύτως πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας ἐπόμενος τῇ μετὰ τῆς Ρωσσίας συνθήκῃ κατήλθε καὶ οὗτος εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ προσεπέθετε νά ἐκπολιορκήσῃ αἶφνης τὸ Βελιγράδιον, ἀλλ' ὁ μέγας Βεζύρης αὐξήσας ἐν τῷ μεταξὺ τὸν στρατὸν εἰς 250,000 ἀνδρῶν ἤρξατο πολεμῶν κατὰ τοὺς τῶν Ρώσων καὶ Αὐστριακῶν ταυτοχρόνως· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ ἐθριζόμευσαν· πολλὰί πόλεις τῆς Αὐστρίας ἐν Οὐγγαρίᾳ ἐξεπολιορκήθησαν καὶ ἐκυριεύθησαν καὶ πλείστοι αἰχμάλωτοι ἀπεστάλησαν εἰς Ἀσίαν· παρ' ὀλίγον μέλιστα συνελαμβάνετο αἰχμάλωτος καὶ αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ ἐν τινὶ μάχῃ· ἀλλ' οἱ ῥῶσοι στρατηγοὶ Πότεκμιν Ρομαντζῶφ καὶ Σουβζλόφ ὑποκινήσαντες παραχᾶς ἐν Μολδαβίᾳ καὶ ἐπωφελοῦμενοι αὐτὰς ἐκυρίευσαν τῇ 17 ὁκτωβρίου 1788 τὸ φρούριον Χούρμ. καὶ

τῇ 6 δεκεμβρίου τὸ 'Ουσακώφ· ὁ ἀρχιναύαρχος Χασάν πασᾶς ἔδειξε κατὰ θάλασσαν μεγίστην ἀνδρείαν καὶ καρτερίαν, ἀλλ' ὑπεχώρησεν εἰς τὸν ἐχθρικὸν στόλον.

Ὁ δὲ Σουλτάνος Ἀπτούλ Χαμίτ ὁ Α' ἀπέθανεν ὑπὸ γήρατος τῇ 7 ἀπριλίου 1780 καταλιπὼν τὸ κράτος ἐν πολέμῳ καὶ κρίσιμῳ θέσει, ἀποφέρων ὁμῶς τὴν ἐλπίδα τοῦ μέλλοντος ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ διαδόχου καὶ ἀνεψιοῦ του Σελίμ τοῦ Γ' καὶ τὴν χαρὰν ὅτι εἶχεν ἀπολαύσει κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου του δύο υἱοὺς τοὺς πρίγκηπας Μουσταφᾶν καὶ Μαχμούτ.

28^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΣΕΛΙΜ Ο Γ'.

Βασιλεύσας 19 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 1203—1222 ἢ 1780—1808 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:
 Χαρακτήρ καὶ πρῶται πράξεις τοῦ Σουλτάνου.—Συνεδριάσεις ἐν Φωξανίῳ.—Συμμαχία καὶ ἐπιμαχία τῆς Πύλης, Ἀγγλίας, Πρωσσίας καὶ Σουηδίας.—Εἰρήνη ἐν Σιστοβίῳ.—Συνθήκη ἐν Ἰασιῳ.—Κατάρτησις τοῦ νέου ὁθ. στρατοῦ.—Διακοπὴ σχέσεων μετὰ τῆς Γαλλίας.—Εἰρήνη ἐν Παρισίοις.—Στρατιωτικαὶ μεταρρυθμίσεις.—Διακοπὴ σχέσεων μετὰ τῆς Ρωσσίας καὶ Ἀγγλίας.—Ἀποχώρησις τοῦ Σουλτάνου Σελίμ.

Ὁ Σουλτάνος Σελίμ ὁ Γ' υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ τοῦ Γ' ἦν εἰκοσιπενταετὴς τὴν ἡλικίαν ὅτε ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον· εἶχε δὲ πλήρη γνῶσιν τῆς καταστάσεως τοῦ Κράτους, διότι ὁ Σουλτάνος Ἀπτούλ Χαμίτ ὁ Α' διαρῶν τὴν ἰκανότητα αὐτοῦ τὸν ἐκράτει ἐνήμερον τῶν ὑποθέσεων· ὁ χαρακτήρ ἄλλως τε τοῦ νέου Σουλτάνου ἦν τοιοῦτος ὥστε καθίστατο ἀξιοκρίτης.

Ἡ φυσιογνωμία αὐτοῦ χαριεστίατη, συμπαθὴς καὶ σώφρων κατεδείκνυε τὴν ἐν ταῖς ιδέαις του ἐπικρατοῦσαν τάξιν καὶ φρόνησιν. Μέτωπον σύννου, ὀφθαλμοὶ μέλανες νεύοντες πρὸς τὰ κάτω καὶ σκιεζόμενοι ὑπὸ μεγάλων μελαινῶν βλεφαρίδων, ῥίς ἀέτειος ὡς ἡ τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν τοῦ Α', στόμα μέτριον καλυπτόμενον ὑπὸ μελαίνης γενειάδος ἐπιμελῶς διευθετημένης, παρειαὶ ῥοδοκόκκιναι ἐξ αἵματος ἀκμαίου μὲν ἀλλὰ γαληνιαίου, ἐπιδερμὶς σιτόχρους καὶ φέρουσα ποῦ καὶ ποῦ ἐλαφρὰ στίγματα τῆς νόσου εὐλογίας, ἀνάστημα μᾶλλον ὑψηλὸν ἄλλ' ἀνεπαισθῆτως κεκυφός· ἡ περιβολὴ αὐτοῦ καθίστα τὴν φυσιογνωμίαν του ἐτι γλυκεῖαν καὶ ἐπιβλητικὴν· ἔφερε συνήθως διφθέραν σαμουρίου ἐκ λευκοῦ μεταξωτοῦ ὀφάσματος· ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς τουρβάνιον πρᾶσινον χρώματος περιτετυλιγμένον ὑπὸ ταινιῶν λευκοῦ λινοῦ ὀφάσματος· τὸ τουρβάνιον τοσοῦτις πρὸς τὴν κορυφὴν κατέληγεν εἰς ὀγκώδεις πτυχάς· ἐπὶ τοῦ τουρβανίου ὑπῆρχε πόρπη ἀδάμαντινος ἐν σχήματι πολυφύλλου ἐξ ἀνθίων κλάδου ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποῦτο ὑψοῦτο πτερόν ἐρωδίου· ἡ λαβὴ περικοῦ ἐγγειριδίου πεποικιλμένη δι' ἀδάμαντος καὶ σαπφείρων ἐξείχε κατὰ τὰ ἡμισυ ἐκ τῆς ζώνης του καὶ τῶν πτυχῶν τοῦ χιτῶνός του.

Ὁ νέος Σουλτάνος περιζωσθεὶς ἐν Ἐγριούπ τὴν σπέθην τῶν προγόνων του ἐπέδωκε ἀμέσως εἰς τὰ τοῦ Κράτους πράγματα, καὶ δι' αὐτοκρατορικῆς ἐκκλησίως ἐκέλευεν εἰς τὰ ὄπλα ἐκ τοῦ βᾶθους τῆς Ἀλβανίας, Βοσνίας καὶ Ἀσίας ὑπὲρ τοῦς 200,000 μαχητάς, καὶ ταυτοχρόνως ἀνεκάλεσεν ἐκ τῆς ἐξορίας ἢ ἀπέλυσεν ἐκ τῶν φυλακῶν τοὺς ἀναξιοπαθοῦντας. Μεριμνῶν περὶ τῆς ἡσυχίας καὶ εὐημερίας τῶν ὀπληκῶν του ἐξέδωκεν αὐτῇρας διαταγὰς πρὸς τοὺς διαφόρους ἐν ταῖς ἐπαρχίαις διοικητάς, αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος διέτρεχε νυχθημερόν τὰς ὁδοὺς τῆς πρωτευούσης καὶ ἐπιμύρει αὐστηρῶς τοὺς παραβάτας τῶν διαταγῶν του.

Τὸν μέγαν Βεῦζην Γιαντούρ πρᾶσεν πανθίγα διεδῆξαι τὸ ὁ Γαζή Χασάν πρᾶσας, ὁ πολεμικώτατος καὶ δραστήριος

τατος ναύαρχος, ἀναδαιχθείς καὶ ἀρχιστράτηγος (σερασκέρης) τῶν στρατευμάτων καὶ ἀναλαβὼν τὴν ἐξασκοπούμενην τοῦ κατὰ τῆς Ρωσσίας καὶ Αὐστρίας πολέμου.

Τῇ μεσολαβήσει τῆς Γαλλίας ἤρξαντο διαπραγματεύσεις ἐν Φωξάνῳ ἄλλ' ἐμπαταίσαν αὐτάς· αἱ πρωτόκουστοι ἀπαιτήσεις τῆς Ρωσσίας καὶ Αὐστρίας. Ἐπαναληρωθεῖσιν τῶν ἐχθροπραξιῶν ὁ Σουλτάνος ἠθέλησεν αὐτοπροσώπως νὰ ἐκστρατεύσῃ ἵνα διὰ τῆς παρουσίας του ὑπεκκαύσῃ τὸν ζῆλον τοῦ στρατοῦ, ἀλλ' ἄτυχως ὁ Σεῦσλάμης καὶ λοιποὶ οὐλεμάδες προσβάλλοντες ὀρησκειτικούς λόγους παρεκώλυσαν αὐτὸν τοῦ σκοποῦ.

Ἦρξαντο λοιπὸν αἱ ἐχθροπραξίαι ἐκ νέου καὶ κατ' ἀρχάς ἐπετύγχανον οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ ἀλλ' οὗτοι μὴ ὄντες διαωργνωμένοι ὥς οἱ τῆς Ρωσσίας καὶ Αὐστρίας ὑπεχώρησαν ἐπὶ τέλους· μάχη δ' ἐκ νέου ἐγένετο τῇ 21 Ἰουλίου 1789, συνεπείχ' δὲ ταύτης οἱ μὲν ῥωσσοὶ ἐκυρίευσαν τὸ Βινδέρ, Ἀκχεριμν, τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ὁζακώφ, τὴν Βεσσαρβιάν, τὸ Ἰσμαίλιον καὶ τὸ Γαλῆζιον, οἱ δὲ αὐστριακοὶ εἰσέβαλον εἰς Σερβίαν, Μολδαυίαν καὶ Βλαχίαν κυριεύσαντες καὶ τὸ Βελιγράδιον.

Ἀξία θαυμασμοῦ ὑπῆρξε πρὸ πάντων ἡ ἀνδρεία καὶ καρτερία τῶν ὀθωμανῶν κατὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰσμαιλίου· οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης ἄνδρες γυναῖκες καὶ αὐτοὶ οἱ παῖδες ἀντίστησαν ἐπὶ ἡμέρας κατὰ τῶν ῥώσεων πρὸς τοὺς ὀποίους, καίτοι ἐντὸς τῆς πόλεως ὀρμήσαντας, διεφιλόνεικουν πᾶσαν οἰκίαν καὶ πᾶσαν γωνίαν τῶν ὕδων· πολλοὶ ῥωσσοὶ ἔπεσαν, ἀλλ' οἱ ὀθωμανοὶ ὑπεχώρησαν ἐπὶ τέλους πρὸ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ.

Ἐπὶ τοῖς γεγονόσι τούτοις ἡ Ἀγγλία συμπαραλαβούσα πρὸς τὸ μέρος τῆς τῆν Πρωσσίας καὶ Σουηδίας συναμολύγησε τῷ 1790 μετὰ τῆς Πόλης συνθήκην συμμαχίας καὶ ἐπιμαχίας συνεπείχ' τῆς ὑποίας ἡ Σουηδία ἐξαστράτευσε κατὰ τῆς Ρωσσίας· οἱ στρατοὶ αὐτῆς ἀφίκοντο πρὸ τῆς Πετρούπολεως καὶ ἠπειλήσαν τὴν πρωτεύουσαν ταύτην, ἡ δὲ

ἀγγλοσουηδικὸς στόλος προσέβηκε τὰς περσικὰς τῆς Ῥωσσίας πόλεις ἐν τῇ Βαλτικῇ θαλάσῃ· ταῦτα καὶ ἡ ἐκτραγικὰ Γαλλικὴ ἐπανάστασις ἥτις ἠπειλεῖ τὴν Αὐστρίαν ὥς καὶ ὁ ἐπελθὼν θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος αὐτῆς Ἰωσήφ τοῦ Γ' ἠνάγκασαν τὸν διαδόχον τοῦ Λεοπόλδου νὰ υπογράψῃ ἐν Σιστοβίῳ ἐντιμὸν εἰρήνην μετὰ τῆς Πόλης, τῇ 4 ἀπριλίου 1791, δι' ἧς ἀνεκτέσται ὁ Σουλτάνος τὰς κατεχομένας ὑπὸ τῶν αὐστριακῶν χώρας. Ἀπομονωθείσα οὕτως ἡ Ῥωσσία ὑπέγραψε καὶ αὕτη τὴν εἰρήνην ἐν Ἰασίῳ κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1792, δι' ἧς ἐκράτησε χώρας τινὰς ἐν αἷς καὶ τὴν θέσιν ἐν ἣ ὑποδόμησε κατόπιν τὴν Ὀδησσόν, ἐμπορικωτάτην πόλιν, τὴν Σμύρνην, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Ἐκτραγικὴς τῆς Μεγάλης γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ὁ Σουλτάνος Σελίμ διετέλεσεν ἀπαθὴς θεατὴς τῶν γεγονότων καὶ ἐθαύμαζε τὰς νίκας αἱ ἐδρεπεν ὁ μέγας Ναπολιὼν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας· τοσοῦτῃ δὲ μᾶλλον εἶχεν ἀνάγκη τῆς ἡσυχίας ταύτης κατ' ὅσον ἠδύνατο νὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ τῶν ἐσωτερικῶν πραγμάτων τοῦ Κράτους ἐν πολλαῖς ἐπαρχίαις τοῦ ὁποίου οἱ διοικηταὶ εἰδὲκνουον τάςτις περικοπὰς καὶ μάλιστα ὁ διάστημος Ἀλῆ πασῆς ὁ Τεπελενλῆς (ὡς καταγόμενος ἐκ Τεπελενίου, κώμης τῆς Ἡπείρου) γενικὸς διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας Ἰωννίνων.

Ἐπὶ τινὰ μόνον καιρὸν ἐψυχράνθησαν αἱ μεταξὺ Τουρκίας καὶ Γαλλίας σχέσεις, διότι ὁ Ναπολιὼν ἄνευ οὐδεμιᾶς εὐλογοφανοῦς αἰτίας ἐξίστραψεν τῷ 1798 καὶ εἰσέηλθεν εἰς Αἴγυπτον ἀναγκάσας οὕτω τὸν Σουλτάνον νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον καὶ νὰ συμμαχήσῃ μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας· καὶ κατ' ἀρχάς μὲν οἱ γαλλικοὶ στρατοὶ ἐφάνησαν νικηταί, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐσυνθηκολόγησαν καὶ παρέδωκαν τὸ Κάϊρον εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν Ἀγγλοὺς τῇ 2 Σεπτεμβρίου 1801. Ὁ δὲ Ναπολιὼν, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε μεταβῆ εἰς Παρισίους ἐνα ἀνκηρυχθῇ αὐτοκράτωρ τῆς Γαλλίας, συνεφιλέσθη μετὰ τοῦ Σουλτάνου αἰτησάμενος τὴν ἀποστολὴν ὀθωμανοῦ πρι-

σθευτοῦ διαρκῶς ὀφείλοντος διαμένειν ἐν τῇ γαλλικῇ πρωτευούσῃ· τοιοῦτος ἐπέμψθη ὁ Ἑσσέτ Ἀλὴ ἐφέντης ὅστις καὶ ὑπέγραψε τῇ 7 10βρίου 1801 τὴν μετὰ τῆς Πύλης καὶ Γαλλίας συνθήκην διαμείνας ἐν Παρισίοις μέχρι τοῦ 1802. Ἐκτοτε δὲ ἡ Πύλη ἐξηκολούθησε νὰ πέμπῃ εἰς Παρισίους ἰδίον διαρκῆ πρεσβευτὴν καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπέμψθησαν τοιοῦτοι καὶ εἰς τὰς λοιπὰς εὐρωπαϊκὰς πρωτευούσας.

Ἐποχῆς οὕτως ὁ Σουλτάνος καὶ ἐκ τοῦ μέρους τοῦτου ἐπεδόθη συντονώτερον καὶ δραστηριώτερον εἰς τὴν διοργάνωσιν τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοῦ σκοπεύων νὰ διαλύσῃ μικρὸν κατὰ μικρὸν τὰ τάγματα τῶν γιανιτσάρων, τὰ ὁποῖα, ὡς καὶ ἄλλοτε εἶπομεν, ἀποβαλόντα τὴν ἀρχαίαν αὐστηρὰν πειθαρχίαν καὶ λοιπὰς ἀρετάς, ἐβλαπτον καὶ ἐζητυέλιζον μᾶλλον τὸ στρατιωτικὸν γόητρον τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας· πρὸς τοῦτο δὲ εἶχον προσκληθῆ ἀπὸ τοῦ 1792 ἐκ Παρισίων γάλλοι τινὲς ἀξιωματικοὶ οἵτινες προέβησαν εἰς τὴν σύστασιν τῶν πρώτων στρατιωτικῶν τακτικῶν ταγμάτων, ὅτινα ἐπωνομάσθησαν Νιζάμι Δζεντί· τὰ τάγματα ταῦτα κηταρισθέντα ἐπὶ τῇ βῆτι τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ καὶ ὑπὸ τῆς διαταγῆς τοῦ γάλλου στρατηγοῦ Ἀμπέρ δὲ Μποαγιέ (Aubert Dubayet) ἀπετέλεσαν κατὰ πρῶτον ἵλας τινὰς ἐρίπτου πυροβολικοῦ καὶ τακτικοῦ ἱππικοῦ. Οἱ γιανίτσαροι ὁμῶς ἀνθίσταντο εἰς τὸ νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην καὶ τὰ πάντα κατέβαλον ἵνα ἐπιφέρωσι τὸ ναυάγιον τῆς στρατιωτικῆς ἀνοργανώσεως τοῦ Κράτους. Ἀλλ' ὁ Σουλτάνος κωφεύων εἰς τοὺς γογγυσμοὺς αὐτῶν ἔλαβεν ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν του προστασίαν τὰ νέα τάγματα, ἠύξησεν αὐτὰ κατὰ τὸ δυνατόν καὶ ὥκοδόμησε χάριν αὐτῶν ἰδιαιτέρους στρατῶνας ἕνα μὲν παρὰ τὴν Χρυσόπολιν ὀνομαζόμενον ἔτι καὶ νῦν Σελιμίε καὶ ἕτερον ἐπὶ τῆς ἐκ Πέρων εἰς Μπουγιούκ-δερέ ἀγούσης λεωφόρου ἐν τῇ θέσει Λεβέντ τσιφλίκι. Εὐπειθέστατος εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Σουλτάνου καὶ συμπεριζόμενος ἐντελὲς τῆς περὶ τῆς στρατιωτικῆς διοργανώσεως σκέψεως αὐτοῦ ἦν ὁ ἀρχι-

ναύαρχος Χουσεΐν πασᾶς, ἀνὴρ ἐπίμονος καὶ δραστηριώτατος· χρώμενος οὗτος τῷ δικιῳμάτι τοῦ ἀρχιναύαρχου προσ-
εἴλκυσε καὶ παρέλαβε πολλοὺς στρατιώτας καὶ δι' αὐτῶν
κατήρτισε νέα τάγματα, ἅτινα ἐξεγυμνάζοντο καθ' ἐκάστην
ἐν τῷ ναυστάθμῳ ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ λαοῦ, ὅστις ἐθαύμα-
ζε τὰ γυμνάσια καὶ ἤρξατο κατανοῶν τὴν ἀνάγκην καὶ
τὴν ὠφέλειαν τῆς στρατιωτικῆς ἀνοργανώσεως.

Γινὰ τῶν ταγμάτων τούτων ἀποσταλέντα μάλιστα εἰς
Συρίαν καὶ νικήσαντα τοὺς εἰσβαλόντας γάλλους ἐθεωρήθη-
σαν κατὰ τὴν ἐπάνοδόν των εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς
σωτῆρες τοῦ Ἰσλαμισμοῦ καὶ ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ λαοῦ ἤ-
ξησεν ἐπὶ μᾶλλον.

Ὁ Σουλτάνος προσελκύσας ὑπὲρ τῶν σκοπῶν του καὶ
τὸν Σεῖχσλάμην Βελήζαδέ, ἄνδρα ἀγγέλιου καὶ ἀφωσιωμέ-
νον, διέταξε τὴν συγκρότησιν ἐν Ἀσίᾳ περισσοτέρων ταγ-
μάτων τακτικοῦ στρατοῦ. Ἐντὺς ὀλίγου χρόνου ὁ Καδῆ
πασᾶς, διοικητὴς τῆς Καραμανίας, ἀνδρείως καὶ δραστή-
μιος ἀνὴρ, συνέλεξε 16,000 ἄνδρας πεζοῦς καὶ ἵππεις, ἐξε-
γύμνασεν αὐτοὺς καὶ τῇ 6 ἰουνίου 1806 ἀφίκετο μετ' αὐ-
τῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ κατέλυσεν ἐν τῷ στρατῶνι
τοῦ Λεβέντ τσιφλικίου· ἐν τῷ μεταξύ ὅμως οἱ γιγνίσσασθαι
τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας καὶ πρὸ πάντων οἱ ἐν Ἀδριανου-
πόλει καὶ Ραιδεστῷ ἤρξαντο σφοδρότερον γογγύζοντες
καὶ προέβησαν εἰς ἀποδοκιμασίαν τῆς ἀνοργανώσεως τοῦ
στρατοῦ. Ὁ Καδῆ πασᾶς, χρονοτριβήσας ἐν Κωνσταντι-
νουπόλει διηυθύνθη παρακαίρως κατὰ τῶν στασιαστῶν, οἵ-
τινες πολυκριθμότεροι γενόμενοι καὶ στρατοπαδεύοντες πα-
ρὰ τὸ Μπαμπά-Ἐσκῆ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀδριανουπόλεως παρε-
κώλυσαν τὴν διόδον εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Καδῆ πασᾶ, ὅστι
παρακμήψας διηυθύνθη εἰς Ρουστουκίον αἰτούμενος τὴν ἐ-
πικουρίαν τοῦ διοικητοῦ τῆς πόλεως Μουσταφᾶ πασᾶ
Μπαϊράκτάρη, ἄλθαναυ τὸ γένος, ἀνδρειοτάτου καὶ ἀφω-
σιωμένου τοῦ Σουλτάνου Σελίμ· μέχρι Ἀκτσέρας.

Ἐν τούτοις ἡ στάσις ἐξηπλοῦτο μέχρι Κωνσταντινου-

πύλῳ, ὃ δὲ Καδὴ πασσῆς μεταβαλεῖν σχέδιον ἐπέστρεψε καὶ διπυθύνθη εἰς Σηλυβρίαν μαχομένος καθ' ὁδὸν μετὰ τῶν στασιαστῶν· ἀφικόμενος δὲ ὑπὸ τὰ τεῖχη τῆς Σηλυβρίας ἤττησато ἐπικουρίαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐνῶ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ μόλις συνεκρατεῖτο ἡ τάξις. Ἐπὶ τέλους ὁ Σεῦσλῆμης Βελιζαδὲ πρὸς πρόληψιν περισσotέρων ταραχῶν προεκάλεσε τὸν διορισμὸν τοῦ Ἀγᾶ τῶν γιαντισῶρων εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς Μεγάλης Βεζυρίας, αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος ἀπεχώρησεν εἰς Προῦσαν ἐκ εὐαρεστήτη τῷ λαῷ. Οὕτω λοιπὸν ἐπῆλθε σχετικὴ ἡσυχία ἐν τῷ Κράτει καὶ ὁ Καδὴ πασσῆς μετὰ τῶν νέων τοῦ ταγμάτων ἀνενόχλητος διεξεπαιώθη διὰ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ἀσίαν.

Ἡ Εὐρώπη ἦν τότε ἀνίστατος ἐνεκὰ τῶν νικῶν τοῦ Μεγάλου Ναπολεόντος πολεμοῦντος κατὰ πάντων, οἱ δὲ πρεσβεῦται Ἀγγλίας καὶ Ρωσσίας ἐν Κωνσταντινουπόλει μετήρχοντο πᾶν μέσον ὅπως παρακωλύωσι τὰς ἀγαθὰς σχέσεις καὶ συνεννοήσεις τῆς Πόλεως μετὰ τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως· ἐκτὸς τούτου, ἡ Ρωσσία διὰ τῶν πρακτόρων της ὑπέβαλλε ταραχὰς ἐν Μολδαβίᾳ, Βλαχίᾳ καὶ πρὸ πάντων ἐν Σερβίᾳ· ταῦτα πάντα βλέπων ὁ Μέγας Ναπολεὼν ἐπεμψεν ὡς πρεσβευτὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν φίλον του καὶ συμπατριώτην, στρατηγὸν συνάμη καὶ ἐπιδέξιον διπλωμάτην, τὸν Σεβαστιάνην, μετὰ τῆς ἐντολῆς νὰ ἐδραιώσῃ τὴν μεταξὺ Γαλλίας καὶ Πόλεως φιλίαν καὶ συντελέσῃ εἰς τὴν στρατιωτικὴν τοῦ ὅθ. κράτους ἀνορχάνωσιν. Ὁ Σεβαστιάνης συνοδευόμενος ὑπὸ πλείστων διπλωματῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀφίκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ μετὰ πρωτοφανοῦς πομπῆς παρουσιάσθη αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου ἀπαγγείλας φιλικώτατον λόγον· ὁ Σουλτάνος κατὰ τὴν ὑποδοχὴν τυχόντη φιλοφρόνως καὶ διαρκῶς ὑπομειδίων ἐχαίρετισεν ἐπανειλημμένως διὰ τῆς κεφαλῆς τὸν πρεσβευτὴν τοῦ Ναπολεόντος.

Δημόσιον λαμπρὸν αὐτῇ ὑποδοχὴν ἀντιστάσας τὴν Ἀγγλίαν καὶ Ρωσσίαν, τὰς ὁποίας ἀντεπροσώπευον τότε ἐν Κωνσταν-

τινους πόλει ὁ Ἀμπουτνό καὶ ὁ Ἰταλίνσκης· ὁ πρῶτος μά-
λιστα καταδεικνύων τὴν ψυχρότητά του ἐπέβη ἀγγλικῆς
φρεγάτας καὶ ἀπῆλθεν εἰς Τένεδον, ἐνθα ἐναυλόχει ὁ ἀγγλι-
κὸς στόλος ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ νυκάρχου Δουκδὸρθ· ἡ
δὲ Ρωσσία προτελευταία τοὺς ἡνεμόνας Βλαχίας καὶ Μολ-
δαυίας Μοροζίνην καὶ Ὑψηλάντην διήγειρε τὴν ἀγανάκτη-
σιν τοῦ Σουλτάνου, ὅστις ἐρωτῶν καὶ τὴν γνώμην τοῦ Σε-
βαστιάνη δὲν ἀνιγνώρισε τὴν ἐκλογὴν τῶν διαληφθέντων
ἡγεμόνων καὶ ἀντιτάσσων τὴν μεγαλειτέραν δραστηριότητα
ἐπαυσε παραχρῆμα τὸν ἡγεμόνα Ὑψηλάντην.

Ταῦτα συνέβαινον ὅτε τῇ 20 φεβρουαρίου 1807 ὁ ἀγ-
γλικὸς στόλος ἐκ δεκατεσσάρων μεγάλων καὶ μικρῶν πλοί-
ων ἀποτελούμενος, ἄρ' οὗ κατεδίωξε τὸν ὀθωμανικόν, παρε-
βίβασε τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐφάνη αἰφνης παρὰ τὰς Πριγ-
κηπονήσους. Σὺν τῷ νυκάρῳ ἐπανήρχετο καὶ ὁ πρεσβευ-
τὴς τῆς Ἀγγλίας· ἀμφοτέροι δ' ἀπῆλθον παρὰ τῆς Πύλης
τὴν ἀπομακρυνσιν τοῦ Σεβαστιάνη.

Ἡ ἄριξις τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου κατετάραξε τὴν πρω-
τεύουσιν καὶ πρὸς στιγμὴν ἐγένετο σκέψις περὶ ἀπομακρύν-
σιως τοῦ Σεβαστιάνη· ἀλλ' ὁ Σουλτάνος Σελίμ αἰσθανόμε-
νος καὶ κατὰ νῦν ἐντελῶ τὰ ἐπιβαλλόμενα δικαιώματα
τῆς φιλοξενίας προσέτιμησε μᾶλλον νὰ ἀντιστῇ ἢ νὰ παρα-
εἰσῇ τὸ ἔστυλον τοῦ γάλλου πρεσβευτοῦ καὶ σύμπασα ἡ
αὐλή καὶ ἡ πρωτεύουσα ἐπόμενοι τῷ παραδείγματι τοῦ
μεγαλοφύχου Σουλτάνου ἐκράγασαν ὑπὲρ τοῦ πολέμου.

Ὁ Σουλτάνος αὐτοπροσώπως παρῆν, διασκορπίζων χρή-
ματα καὶ ἐνθαρρύνων τὸν στρατὸν πρὸς ὑπερίσπισιν καὶ ἐξ-
οπλισμὸν τῶν τειχῶν τῆς πρωτευούσης· ὁ Σεβαστιάνης
μετὰ τῶν γάλλων ἀξιομαχικῶν ἐτέθησαν ἀμέσως ὑπὸ τὰς
διαταγὰς τοῦ Σουλτάνου καὶ διηύθυνον τὰς ὀχυρωματικὰς
καὶ λοιπὰς πολεμικὰς ἐργασίας· ἐντὸς δὲ ἡμερῶν τινῶν ἡ
Κωνσταντινούπολις ἐτέθη ἐν καταστάσει ἀμύνης καὶ τὰ
ἐπὶ τῶν τειχῶν τηλεβόλα ἔσαν ἐτοιμα νὰ προσβάλλωσι
τὸν ἐχθρόν· ταυτοχρόνως δὲ διακρίτοι πυροβοληταὶ μετὰ

γάλλου ἀξιοματικῷ διηυθύνθησαν εἰς Δαρδανέλλια πρὸς διαίκτησιν τῶν ὀχυρωμάτων.

Ὁ ἀγγλικὸς στόλος διετέλει ἐν ἀπραξίᾳ παρὰ τὰς Πριγκιπωνήσους· αἷτιον δὲ τῆς ἀπραξίας ταύτης ἐγένετο ἅψ' ἐνὸς μὲν αἱ ὑπὸ τῆς Πύλης μετὰ τοῦ ναυάρχου ἀρξάμενοι πρὸς χρονοτριβὴν διαπραγματεύσεις, ἅψ' ἐτέρου δὲ ὁ πνέων κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας ἄνεμος. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἅμα τῇ ἀφίξει τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου κατεπαρχύθη καὶ ὁ Σεβαστιάνης καὶ προὔτιθετο ν' ἀνχωρήσῃ κρύφα διὰ ξηρᾶς. ἔκαστος μάλιστα πάντα τὰ διπλωματικὰ ἔγγραφα καὶ ἐσκόπει νὰ ἐμπιστευθῇ δι' ἐπιστολῆς τὴν ἐγκυμονοῦσαν σύζυγόν του εἰς τὴν ἀγγλικὴν πρεσβεῖαν· ἀλλ' ὁ διερμηνεύς τῆς γαλλικῆς πρεσβεῖας Ρουφέν, ἀνὴρ πρὸ πολλῶν ἐτῶν διαμένων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκποταμιεύσας σὺν ἄλλαις καὶ μετεωρολογικῶς γνώσεις, ἐπληροφόρησε τὸν Σεβαστιάνην ὅτι ἅμα τῇ ἀφίξει τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου εἶχε κοπᾶσαι ἡ νοτιοδυτικὸς ἄνεμος καὶ ἤρξατο πνέων βορειοανατολικὸς ὅστις συνήθως διήρκει κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπὶ δέκα ἢ δεκαπέντα ἡμέρας καὶ ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἦν ὅλως ἀδύνατον εἰς τὸν ἀγγλικὸν στόλον νὰ προσεγγίσῃ εἰς Κωνσταντινουπόλιν εἰς ἀπόστασιν βολῆς τηλεβόλου, τοσούτῃ μᾶλλον καὶ ὅσον καὶ τὰ ἐκ Βασπόρου θαλάσσια ρεύματα ἦσαν ὅλως ἐναντία εἰς εὐανδήθητε πρὸς τὴν Κωνσταντινουπόλιν κίνησιν τοῦ στόλου· τῶν παρατηρήσεων τούτων ἐπωφεληθεὶς ὁ Σεβαστιάνης καὶ ἀναλαβὼν ἑάρος συνεννοήθη μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν Γκαλὴπ ἐφέντη· λαβόντες δὲ καὶ τὰς διαταγὰς τοῦ Σουλτάνου ἤρξαντο ἅψ' ἐνὸς μὲν προπαρσχέοντες τὴν πρωτεύουσιν καὶ τὸν λιμένα αὐτῆς εἰς ἄμυναν, ἅψ' ἐτέρου δὲ βρυκαλιζόντες τὸν ἄγγλον ναύαρχον διὰ διαπραγματεύσεων καὶ ὑποσχέσεων περὶ ἐκχωρήσεως εἰς τὰς ἀπαιτήσεις του· ὅτε δὲ τὰ ἀμυντικὰ ἔργα ἀπεπερατώθησαν διεμήνυσαν ἀνεπιφυλάκτως τῷ ναυάρχῳ ὅτι ἀπέριπτον πλῆξιν του αἰτήσιν καὶ ἦσαν ἐτοιμοὶ εἰς ἀντίστασιν· ὁ Δουκδὸρφ κατανοήσας τὸ τέχνασμα καὶ φοβούμενος μὴ ἰσχυρῶς ὀχυρουμένων καὶ

τῶν Δαρδανελλίων ἀποκλεισθῇ πανταχοῦθεν ἔσπευσε νά ἀναχωρήσῃ διὰ νυκτός τῇ 2 μυχτίου καὶ τῇ 4 ἐξήρχετο τῶν στενῶν ὑπὸ τὸ πῦρ τῶν ὀθωμανικῶν τηλεβόλων· ἔσχε δὲ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ 137 στρατιώτας φονευθέντας καὶ 412 τραυματιθέντας· ἀπώλεσεν ὡσαύτως δύο κορβέττας καὶ μίαν φρεγάταν.

Οὕτω λοιπὸν ἀπέτυχεν ἡ ἀγγλικὴ αὐτὴ ἐκστρατεία, ἡ δὲ ἐπιρροή καὶ εὐνοία τοῦ Σεβαστιάνῃ ηὔξησεν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν ἐνεκα τοῦ ἐκτελεσθέντος σχεδίου.

Ὁ ἀγγλικὸς στόλος ἀρῶς συνεκρούσθη μετὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ παρὰ τὴν Τένεδον διηυθύνθη εἰς Αἴγυπτον ὅπου προσεκάλουν αὐτὸν οἱ Μωμελουκοὶ πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ νεωστὶ διορισθέντος γενικοῦ διοικητοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ πασᾶ. Οἱ ἄγγλοι κατέλαβον εὐχερῶς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῷ 1807, ἀλλ' ἀπέτυχον πρὸ τῆς Ροζέττης, ὃ δὲ Μεχμέτ Ἀλῆ πασᾶς περικυκλώσας αὐτοὺς τοὺς ἠνάγκασεν εἰς συνθηκολογήσιν καὶ ἀπόπλουν.

Ἐν τούτοις ὁ Σουλτάνος Σελίμ δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἐκέλευσεν ὑπὸ τὰς σημαντικὰς γενικὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Ρωσσίας καὶ ἀπέστειλεν εἰς Σουμάλκν τὸν μέγαν Βεζύρην Ἰβραὶμ πασᾶν ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ στρατοῦ, ὃ δὲ διοικητὴς Ρουσσουκίου Μουσταφᾶ πασᾶς Βαϊρακτάρης συλλέξας 15,000 ἀνδρῶν μαχητῶν καὶ ἑξοπλίσας αὐτοὺς ὑπέσχετο νά συντελέσῃ τὰ μέγιστα πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς σχεδιαζομένης ἐκστρατείας.

Τοποτηρητὴς τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐν Κωνσταντινουπόλει διωρίσθη ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς· ἐπειδὴ δὲ τὰ τάγματα τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ διέμειναν ἐν Κωνσταντινουπόλει, προσεκληθῆσαν κατ' εἰσήγησιν τοῦ τοποτηρητοῦ τούτου, κακὰ βουλευομένου, ἐξ χιλιῶδες περίπου Λαῶν ἐκ τῶν παραλίων τοῦ Εὐξείνου πόντου, οἵτινες ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Γιαμάκ ἐτοποθετήθησαν ὡς φρουροὶ τῶν ἐπὶ τοῦ Βασπόρου φρουρίων καὶ προωρίζοντο νά συγχωνευθῶσιν ἐν τοῖς νέοις τάγμασι.

Συνεπείρ δὲ κινήματων τινῶν τῶν Λαῶν τούτων ὑπὸ

τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Καμπакτῆ ὄγλου ὁ Σουλτάνος Σελίμ ἀπεχώρησε τοῦ θρόνου δὸς πλείστας πατρικᾶς συμβουλὰς τῷ διαδόχῳ καὶ ἐξαδέλφῳ τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ τῷ Δ', υἱῷ τοῦ Σουλτάνου Ἀπτούλ Χαμίτ. Ὁ Σουλτάνος Σελίμ ἀφικόμενος εἰς τὴν διὰ τοὺς πρίγκηπας ὠρισμένην αἴθουσαν συνήντησεν ἐκεῖ τὸν ἐξαδέλφον τοῦ Μαχμούτ μόλις ἔφηθον τὴν ἡλικίαν, αἰσθημάτων εὐγενῶν καὶ κάτοχον πολλῶν πλεονεκτημάτων· μόλις οὗτος εἶδε τὸν Σουλτάνον Σελίμ ἐρχόμενον ἵνα συμμερισθῇ μετ' αὐτοῦ τὴν ἡσυχίαν καὶ γαλήνην τοῦ ιδιωτικοῦ βίου ἔπεσεν ἀμέσως εἰς τοὺς πόδας τοῦ καὶ μετὰ μεγίστου σεβασμοῦ καὶ ἀπεριορίστου τρυφερότητος ἡσπάζετο καὶ ἔβρεχεν αὐτοὺς διὰ τῶν δακρύων του· ὁ ἀποχωρήσας Σουλτάνος δὲν ἠδυνήθη νὰ συγκρατήσῃ τὰ δάκρυα ἀπέναντι ἐγνωμοσύνης ἐν τοιαύτῃ στιγμῇ ἐκδηλουμένης, κατησπάζατο τὸν πρίγκηπα Μαχμούτ ὡς ἄλλον υἱὸν καὶ ἤρξατο συμβιβῶν καὶ διδάσκων αὐτὸν τὰς διὰ τὸ κράτος ἀνγκαίαις μεταρρυθμίσεις.

29^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο Δ'.

Βασιλεύσας 1 ἔτος.

(Ἔτος Ἐγείρας 1222—1223 ἢ 1807—1808 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:
 Πρῶται πράξεις τοῦ Σουλτάνου.—Συνωμοσία τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ Μπαϊρακτάρη.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Σελίμ.—Αποχώρησις τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ.

Ὁ νέος Σουλτάνος ἀμφιρρέπων ἐνεκὰ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἔκλινε μᾶλλον πρὸς διατήρησιν τοῦ ἀρχαίου στρατιωτικοῦ καθεστώτος· δι' ὃ τοὺς μὲν Γκιζὰκ μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Καμπакτῆ ὄγλου ἐπεκύρωσεν ὡς φορο-

ροὺς τῶν ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου φρουρίων διανείμας καὶ δῶρα αὐτοῖς, τοὺς δὲ νέους στρατιώτας (Νιζάρ. Τζεδιδ) ἀπέστειλεν εἰς τὰς οἰκείας πατρίδας διαλύσας τὰ τάγματα αὐτῶν. Δικτηρήσας ὡσαύτως ἐν ταῖς οἰκείαις θέσει τὸν ἐν Σούμλα ἀπόντα μέγαν Βεζύρη καὶ τοὺς λοιποὺς ὑπουργοὺς περιζώσατο ὁκτῶ ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνάρρησιν τὴν προγονικὴν σπάθην ἐν Ἐγιοῦπ καὶ μετὰ τῆς συνήθους πομπῆς διανύσας τὴν μεγάλην ὁδὸν τῆς Σταμπούλ ἐγκατεστάθη ἐν τοῖς ἀναιτέροις καὶ ἀνέλαβε τὰς ἡνίας τοῦ Κράτους. Ἐπειδὴ δὲ ὁ μέγας Βεζύρης ἐπαύθη, ἀρχιστράτηγος τοῦ ἐν Σούμλα στρατοῦ διορίσθη ὁ Χιλμὴ πασᾶς, ἀρχαῖος ὑπουργός. Πάντα ταῦτα ὁμῶς παρεκώλυσαν τὰς στρατιωτικὰς ἐνεργείας καὶ ἐνεθάρρουν τοὺς Ῥώσους οἵτινες κατακλύσαντες τὴν Βλαχίαν καὶ Μολδαυίαν παρεσκευάζοντο νὰ διέλθωσι τὸν Δούναβιν, ὅτι ἐκωλύθησαν ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος, ὅστις καθυποτάξας τὴν Γερμανίαν ἐμελίτα τὸν κατὰ τῆς Ῥωσσίας πόλεμον.

Ὁ μέγας Ναπολεὼν κατεβλήθη ἐπὶ τῇ ἀποχωρήσει τοῦ Σουλτάνου Σελίμ, ὃν ἐγάπη καὶ ἐσέβητο, καὶ ἐξέφρασε δικαίαν ἀγκνικτησίαν διατάξας τῷ πρεσβευτῇ τοῦ Σεβαστιάνη νὰ πολιτευθῇ ἀναλόγως ἐν τῷ μέλλοντι πρὸς παλιν-ὀρθωσιν τοῦ Σουλτάνου καὶ φίλου του. Ταυτοχρόνως δὲ καὶ ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις διὰ τοῦ πρέσβειός της προσεπάθει νὰ παρεκτρέψῃ τὴν Πύλην εἰς συμμαχίαν κατὰ τῆς Γαλλίας. Μελὼν καὶ τοῦτο ὁ Σεβαστιάνης διέκοψε τὰς διπλωματικὰς του σχέσεις, ῥήτητο τὰ διαβατήριά του καὶ προσελκύσας τὸν πανίσχυρον τότε Κεμπιακτοῦ ὀγλοῦ ἀνέτρεψε τὸ σχέδιον τῆς Ἀγγλίας καὶ ἀνεκτέλεστο τὴν πρώ-την ἐπιτροπὴν καὶ εὖνοικον. Ὁ μέγας διερμηνεύς τῆς Πύλης Σούττος, κατηγορηθεὶς ὡς διακονώσας τὰ μυστικά τοῦ Κράτους τῷ Σεβαστιάνη, ἐπαύθη τῆς θέσεώς του. Ἐλαβε τότε τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας του καὶ ὁ τοποτηρητὴς Μουσταφᾶ πασᾶς, διότι ὁ Σαῦσλάκης θελήσας νὰ συγκεντρώσῃ τὴν ἐπιτροπὴν του ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς αὐτοκρατο-

ρίας και ἀναγκαίαν θεωρῶν πρὸς τοῦτο τὴν ἀνατροπὴν τοῦ Μουσταφᾶ πασσᾶ ἐνέηργησε τὴν ἐξορίαν αὐτοῦ εἰς μεμακρυσμένην κώμην τῆς Συρίας. Διάδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ Ταγιάρ πασσᾶς, ἀνὴρ ἀφωσιωμένος τῷ Σεῖχσλάχμῃ καὶ τὰ πάντα περὶβλέπων χάριν τῆς διατηρήσεώς του ἐν τῇ ἐξουσίᾳ.

Ἐν τούτοις ἡ κατὰστασις αὐτῇ καθίστατο ἀφόρητος καθότι τὰ τῆς αὐτοκρατορίας διετέλουν σχεδὸν ἐν περὶ πρηνείᾳ· ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ μέγας Βεζύρης Ἰβράιμ πασσᾶς εἰ καὶ παυθεὶς ἐν τῷ μεταξῷ, μὴ ἀντικατασταθεὶς ὁμοῦ, διετέλει ἐν Ἀδριανουπόλει μετὰ τῶν λοιπῶν ὑπουργῶν ἀπρακτος, ὁ δὲ Σεῖχσλάχμης ἐν Κωνσταντινουπόλει ὡς καὶ ὁ Καμπакτση ὀγλοῦς διηθύνον τὰ πράγματα κατὰ βούλησιν. Ὁ τοποτηρητὴς Ταγιάρ πασσᾶς περιπεσὼν καὶ αὐτὸς εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν δύο τούτων ἐπαύθη καὶ ἐξωρίσθη εἰς Ρουσσουίκιον οὐτινος, ὡς εἶπομεν, διοικητὴς ἦν ὁ Μουσταφᾶ πασσᾶς Μπαϊρακτάρης, ἀφωσιωμένος τῷ Σουλτάνῳ Σελίμ.

Ὁ ἐξόριστος Ταγιάρ πασσᾶς μένει πνέων κατὰ τοῦ Σεῖχσλάχμῃ καὶ τοῦ Καμπакτση ὀγλοῦ ἐκέρδισε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Μπαϊρακτάρῃ καὶ κατέστη κοινωὸς τῶν σχεδίων του· ὁ πασσᾶς τοῦ Ρουσσουίκιου πρὸς βολεδοσκοπήσιν τοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει μεγάλου Βεζύρου καὶ τῶν ὑπουργῶν ἐπεμφε τὸν Μπετση ἐφέντην τροποδότην τοῦ στρατοῦ καὶ ἀφωσιωμένον τῷ Σουλτάνῳ Σελίμ· οὗτος μεταβὰς εἰς Ἀδριανούπολιν καὶ συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἔλαβε πρὸς αὐτοῦ συστατικὰ γράμματα διὰ τοῦς ἐν Κωνσταντινουπόλει φίλους, συνεννοήθη καὶ μετ' αὐτῶν καὶ ἐπανεκάμψεν εἰς Ρουσσουίκιον ἐκθέσας τὰ πάντα τῷ Μπαϊρακτάρῃ.

Παραλαβὼν οὗτος τὸν στρατὸν του συγκείμενον ἐξ 16000 ἀνδρείων καὶ πιστῶν ἀλδωνῶν διηθύνθη εἰς Ἀδριανούπολιν συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ τῶν ὑπουργῶν καὶ ἐπειδὴ ὁ μᾶλλον ἐπίφοδος ἐν Κων/πόλει ἦν ὁ Καμπакτση ὀγλοῦς ἐπέμφθη ὑπὸ τοῦ Μπαϊρακτάρῃ ἀλδωνικὸν ἀπόσπασμα ὑπὸ τῷ διαταγῇ τοῦ αξιωματικοῦ Χατζή

Ἀλῇ βέη, ὅπερ νυχθημερόν ὁδεύον ἔφθασεν εἰς Φαναρχίον τοῦ Βοσπόρου, ἐνθα διέμενεν ὁ Καμπακτῆ ὀγλός· οὗτος αἰφνης καὶ διὰ νυκτὸς καταληφθεὶς ἐθανατώθη παραχρῆμα· τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἔπεμψεν ἀμέσως ὁ Χατζῆ Ἀλῇ βέης τῷ Μπαϊρακτάρη, ὅστις ἔφθασε μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου, τῶν ὑπουργῶν καὶ τοῦ στρατοῦ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν πλησίον τοῦ Μεγάλου Τσεκμετζέ· ἐκείθεν ἐστῆλκε πρὸς τὸν Σουλτάνον ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν Γαλήπ ἐφέντης καὶ ἠτήσατο τὴν ἀποπομπὴν τοῦ Σεῦχσλάμη· ἐν τῷ μεταξὺ γνωσθέντος καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Καμπακτῆ ὀγλοῦ ὁ Σουλτάνος ἐξώρισεν ἀμέσως τὸν Σεῦχσλάμην καὶ διέταξε τὴν διάλυσιν τοῦ σώματος τοῦ Γιαμάκ, ἅπαντες δὲ οἱ ἀποστατήσαντες ἐτιμωρήθησαν.

Ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς μετέβη κατόπιν μέχρι τοῦ Μεγάλου Τσεκμετζέ καὶ ἐκείθεν ἀκολουθοῦμενος ὑπὸ τοῦ Μπαϊρακτάρη, τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ τῶν λοιπῶν ὑπουργῶν καὶ τοῦ στρατοῦ ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν· ἐπελθούσης οὕτω σχετικῆς τιнос ἡσυχίας ὁ Μουσταφᾶ πασσᾶς Μπαϊρακτάρης μελετῶν πάντοτε τὴν παλινόρθωσιν τοῦ Σουλτάνου Σελίμ προσεκάλεσεν ἐν τῷ στρατῶνι τοῦ Δαούτ πασσᾶ καὶ τοὺς μᾶλλον πιστοὺς τοῦ κόμματος τοῦ πρὸς συνδιάσκεψιν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ μέγας Βεζύρης Ἰβράημ πασσᾶς εἰδείξε σημεῖα τινα δειλίας ἀπέσπασε βίλα ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ τὴν σφραγίδα τοῦ Κράτους καὶ τὸν ἔθηκεν ὑπὸ προσωρινὴν αὐστηρὰν κρήτησιν. Αὐτὸς δὲ ἐπωφεληθεὶς ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς ἀπουσίαζεν ἐν ἐξοχικῇ τινι περιπτέρῳ τοῦ Βοσπόρου καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ γὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὰ ἀνάκτορα τὴν ἱεράν σημαίαν τοῦ προφῆτου εἰσῆλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐνθουσιωδῶς ἐπαιφημούμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἔφθασεν εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πρώτην αὐλὴν αὐτῶν· πρὸ τῆς θύρας ὅμως τῆς δευτέρας αὐλῆς ὁ ἀρχηγὸς τῶν μποσαντζιδῶν (φυλάκων τῶν ἀνακτόρων) τῷ ἀντέταξεν ἀντίστασιν· ἐν τῷ μεταξὺ εἰδοποιηθεὶς εἶχε φθάσει δι' ἄλλης ἐπορείας

παραλίας πύλης εἰς τὰ ἀνάκτορα ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς· ὁ Μπαϊρακτάρης ὑπέκων μᾶλλον τοῖς παλμοῖς τῆς καρδίας του καὶ ἀσυνέτως κατὰ συνέπειαν φερόμενος ἔσπευσε νὰ ἀνευφημῇ τὸν Σουλτάνον Σελίμ, ὅστις ἀγνοῶν τὰ διατρέχοντα προσήυχετο κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ τμήματι τῶν ἀνακτόρων.

Μετὰ τινὰς ὥρας ἤνεψύθησαν καὶ αἱ λοιπαὶ πύλαι καὶ ἐλεύθερος ὁ Μπαϊρακτάρης εἰσῆλθεν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν καὶ ἀπροσδοκῆτως εὐρέθη πρὸ τοῦ πτώματος τοῦ Σουλτάνου Σελίμ, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ἀποθάνει· ἀπερίγραπτος ἦν ἡ καταλαβοῦσα αὐτὸν θλίψις· ἤρξατο χέων πύρινα δάκρυα καὶ ἐπεκαλεῖτο ἐν τῇ ἀδημονίᾳ του τὸν θάνατον, ὅτε ὁ ἀρχιστράτηγος Σαῖτ πασσᾶς μάρτυς τῆς σκηνῆς ἐκείνης καὶ κατὰ τὸν τὸ σπουδαῖον τῆς περιστάσεως ἐπαρηγόρησε τὸν Μπαϊρακτάρην καὶ τὸν ἐνεθάρρυνε· τότε δὲ ὁ Μπαϊρακτάρης ἀνηγόρευσε Σουλτάνον τὸν πρίγκηπα Μαχμούτ, ἀποχωρήσαντος τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ εἰς τὰ ἰδιαίτερα δώματα. Ἀμα ἀναγορευθεὶς ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ ὁ Β' διώρισε μέγαν Βεζύρην τὸν Μουσταφᾶ πασσᾶν, Μπαϊρακτάρην.

Ταῦτα συνέβησαν τῷ 1808 μ. Χ.

ΕΠΟΧΗ ΟΤΤΟΜ.

Περίλαμβάνουσα 85 ἔτη.

(Ἔτος Ἑγείρας 1223—1277 ἢ 1808—1861 μ.Χ.).

Σύγχρονος ἱστορία.

Ἡ ἐνάτη ἐποχὴ αὕτη καὶ τελευταία, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἱστορικὸν ἡμῶν τοῦτο ἀπάνθισμα, ἐστὶν ἀξία λόγου τόσον διὰ τὰ διάφορα ἐπεισόδια αὐτῆς, ὅσον καὶ διὰ τὴν μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐπικράτησιν ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ Κράτει τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ καὶ διὰ πλείστας μεταρρυθμίσεις εἰσαχθείσας ἐν τοῖς διαφόροις κλάδοις τῆς διοικήσεως καὶ ἐν τοῖς ἥθεσι καὶ ἔθιμοις τῶν διαφόρων λαῶν τῶν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῶν Σουλτάνων βιούντων.

Ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ ὁ Β', πάππος τοῦ σήμερον εὐκλεῶς ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν Ὀσμανιδῶν ἱσταμένου Σουλτάνου Ἀπτοῦλ Χαμίτ Χάν τοῦ Β', ἀπερρόφησεν οὕτως εἰπεῖν διὰ τῆς μετὰ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ συναστροφῆς καὶ συμβιώσεως ἀπάσας τὰς μεγάλας ἐκείνου σκέψεις τὰς ἀφορώσας εἰς τὴν εὐημερίαν καὶ διοργάνωσιν τῶν τοῦ Κράτους.

Φύσει δὲ πεπρoικισμένος διὰ μεγαλοφυΐας, θελήσεως ἰσχυρᾶς καὶ πλείστων ἄλλων πλεονεκτημάτων δὲν κατεβλήθη ὑπὸ τῶν ἐπὶ τῆς βασιλείας του ἀναφύοντων διαφορῶν πολιτικῶν ἐπεισοδίων, ἀλλ' ἀκαμάτως εἰργάσθη πρὸς ἀνοργάνωσιν τοῦ κράτους του. Φρονῶν δέ, ὡς καὶ ὁ ἐξάδελφός του Σουλτάνος Σελίμ, ὅτι τὰ τάγματα τῶν γιανιτσάρων παρεκώλυον τὴν ἐκτέλεσιν τῶν μεγάλων καὶ σωτηρίων σκοπῶν του, οὐδὲ στιγμήν ἐδίστασεν, ἀλλὰ μετ' ἀπαρადειγματίστου τόλμης διέλυσεν ἐντελῶς αὐτὰ πατάξας τοὺς ἀκείθουντας καὶ στασιάζοντας.

Ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ αἰμνηστος Σουλτάνος Ἀπτούλ Μετζΐδ, ὁ ἀγαθὸς καὶ πρὸς ἐκείνους ἡγεμὼν, ἐσυνέχισε τὸ πατρικὸν ἔργον, πλείστα σωτήρια διατάξας μέτρα καὶ θὰ ἐξυκολούθει ἐργαζόμενος ἀπροσκόπτως ἐὰν ὄξεια νόσος δὲν ἀφῆρπαζεν αὐτὸν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἀνδρικῆς του ἡλικίας ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ πλανήτου τούτου.

Δὲν θέλομεν δὲ προβῆ εἰς τὴν ἀνέλιξιν τῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σουλτάνου Ἀπτούλ Μετζΐτ γεγονότων, τοῦτο μὲν, διότι ἡ ἱστορία γράφεται συνήθως ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων καὶ οὐχὶ ὑπὸ τῶν συγχρόνων, οἵτινες δὲν δύνανται πάντοτε ἀπαθῶς καὶ ἀμερολήπτως νὰ ἐκφράζωνται, τοῦτο δέ, διότι τὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ εἰρημένου Σουλτάνου συμβάντα, ὡς λίαν πρόσφατα, γνωστὰ τυγχάνουσιν ἐξ ἰδίᾳς ἀντιλήψεως τοῖς ζῶσι σήμερον, περιγραφέντα οὐχ ἦττον καὶ ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

30^{ος}: ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΑΧΜΟΥΤ Ο Β΄.

Βασιλεύσας 31 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 1223—1255 ἢ 1808—1839 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς: Πρῶται πράξεις τοῦ Σουλτάνου.—Στάσις τῶν Γιανιτσάρων.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ τοῦ Δ΄.—Πόλεμοι μετὰ τῆς Ῥωσσίας καὶ Ἀγγλίας.—Διάλυσις τῶν Γιανιτσάρων.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου.

Ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ ἄγων τὸ εἰκοστὸν τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας ὅτε ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῶν προγόνων του, ἦν ἐκτάκτου καὶ θαυμαστῆς καλλονῆς. Μετρίου ἄλλ' εὐλυγίστου καὶ χαρίεντος ἀναστήματος, εἶχε τὸ πρόσωπον ῥοδόλευκον, τὴν κόμην μέλαιναν, ὀφρὺς καὶ ὀφθαλμοὺς μελανὰς καὶ ἀγρώχους· σπινθῆρες γλυκεῖς μὲν διαπεραστικοὶ ὅμως ἐξεπέμποντο ἐκ τοῦ βλέμματός του· ἡ ρίς ἦτο ἀρμονικῇ,

τὰ χεῖλη μᾶλλον πεπιεσμένα, στόμα χαριέστατον καὶ μειδίαμα γοητευτικόν· ὁ πῶγων καὶ ὁ μύσταξ μέλανες μόλις ἀνεφαίνοντο· λεπτὸν δὲ νέφος μελγχολίας ἤωρετο, οὕτως εἶπειν, ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας του. Εἶχε τοὺς ὦμους πλατεῖς, τοὺς βραχίονας στιβαροὺς, καὶ τὰς κνήμας βραχείας μὲν ἀλλ' εὐκάμπτους· ἦν δὲ ἱππεὺς ἐκ τῶν ἀρίστων.

Πρῶτον ἔργον τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μουσταφᾶ πασᾶ Μπαϊρακτάρη ὑπῆρξε μεγαλοπρεπὴς κηδεῖα τοῦ Σουλτάνου Σελίμ καὶ αὐστηρὰ τιμωρία τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ.

Πύρινα δάκρυα χέοντες, ὁ τε Σουλτάνος καὶ ὁ μέγας Βεζύρης συνώδευσαν τὸ φέρετρον τοῦ πεφλημένου καὶ ἀγαθοῦ Σουλτάνου Σελίμ ἐν μέσῳ τῶν γαστρῶν κραυγῶν καὶ κλαυθμῶν τοῦ λαοῦ, ὅστις ὑπερηγάπα καὶ ἐσίβητο τὸν ἀποθανόντα, διότι εἶχε καταναήσει ὅτι οὗτος ἐμόχθησεν ὑπὲρ τῆς εὐημερίας του. Ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ Σουλτάνου Σελίμ, ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ ἐπορεύθη μετὰ μεγίστης πομπῆς εἰς Ἐγιοῦπ ἐνᾷ περιζωσθῆ τὴν προγονικὴν του σπάθην, πρῶτην δὲ φορὰν τότε ἐν τοιαύτῃ τελετῇ περηκολούθησαν καὶ ὀπλοφόροι τριακόσιοι περίπου τοὺς ὁποίους ὁ μέγας Βεζύρης παρέλαβε μετ' ἑαυτοῦ εἴτε πρὸς ἀποσάθησιν ἐνδεχομένων ἀταξιῶν τῶν γιανιτσαρῶν εἴτε χάριν στρατιωτικῆς δόξης· ἐν ἀπάσαις δὲ τοῦ τοιοῦτου εἵδους τελεταῖς πρότερον οὐδεὶς ἔφερεν ὄπλον, ἐκτὸς τοῦ Σουλτάνου.

Πανίσχυρος ὁ μέγας Βεζύρης ἀπὸ κατεδίκησεν εἰς θάνατον ἅπαντας τοὺς μετασχόντας ὅπως δήποτε ἐν ταῖς κατὰ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ σκευωρίαις, ἐσχημάτισε κατὰ βούλησιν τὸ ὑπουργεῖόν του ἀναδείξας τοὺς πιστοὺς καὶ ἀφωσιωμένους φίλους του Ραμίζ πασᾶν καὶ Μπεκτζή ἐφέντην, τὸν μὲν πρῶτον ἀρχιναύαρχον, τὸν δὲ δεῦτερον ὑπουργόν τῶν οἰκονομικῶν.

Μία ἐκ τῶν πρωτίστων σκέψεων τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἦν ἡ διάλυσις καὶ ἐκμηδένισις τῶν γιανιτσαρῶν, ἀλλ' ἐνίκη τῆς μεγάλῃς αὐτῶν ἐπιρροῆς ἐν ταῖς ἐ-

παρχίαις πρὸ πάντων, ἀπεφάσισαν νὰ ἐνεργήσωσι μικρὸν κατὰ μικρὸν καὶ μετὰ τῆς δεούσης περισκέψεως ἕως οὗ διὰ καταλλήλων μέτρων ἐξοικειώσωσι τὸν λαὸν μετὰ τοῦ μελετωμένου μεγάλου σχεδίου.

Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις πρὸ πάντων τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, ἐκτὸς τῶν συνήθων πολιτικῶν καὶ διοικητικῶν ἀρχῶν, ὑπῆρχον καὶ οἱ ἰσχυροὶ φεουδαλικοὶ οἰκοί, ὧν οἱ ἀρχηγοὶ ἐξήσκουν μερίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν πραγμάτων ἐν γένει τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ τὰ διάφορα τάγματα τῶν δερβισσῶν τῶν ὁποίων οἱ προϊστάμενοι σέχαι ἦσαν ὡσαύτως ἰσχυρότατοι. Χάριν λοιπὸν τῆς ἐκτελέσεως τῶν σκοπῶν τοῦ Σουλτάνου, ὁ μέγας Βεζύρης προσεκάλεσε δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἐκ πασῶν καὶ τῶν μὲλλον μεμακρυσμένων ἐπαρχιῶν τοῦ κράτους εἰς Κωνσταντινούπολιν τοὺς ἐπισημοτέρους καὶ ἰσχυροὺς ἐκ τῶν σημανόντων καὶ τῶν προύχόντων, οἵτινες ὑπὸ σμῆνους ἀκρολῶν συνοδευόμενοι καὶ ἐν μεγίστῃ ποικιλίᾳ γραφικωτάτων καὶ πλουσιῶν σταλῶν ἤρξαντο ἀφικνούμενοι εἰς τὴν πρωτεύουσιν καὶ κατέλυσαν ἄλλοι μὲν ἐντὸς τῆς πόλεως, ἄλλοι δὲ ἐκτὸς αὐτῆς ἐν τοῖς προαστείοις ἢ ὑπὸ σκηνάς· ὁ ἰσχυρότερος δ' αὐτῶν ἦν ὁ Καδὴ πασζ, οὗτινος ἐμνημονεύσαμεν ἤδη καὶ ὁ ὁποῖος ἀφρωσιωμένος τῇ μνήμῃ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ πλείστους εἶχε λόγους ἵνα ὑποδοθῇ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μελετωμένου σχεδίου.

Συναγαγὼν δὲ πάντας τούτους, ὁ μέγας Βεζύρης ἐν ἐκτάκτῳ συμβουλίῳ ὑπὸ τὴν ἐαυτοῦ προεδρίαν ἐξέπραξεν αὐτοῖς ἐν ὀνόματι τοῦ Σουλτάνου τὴν κατὰ τῶν γιανισκάρων ὑψηλὴν αὐτοκρατορικὴν δυσμένειαν καὶ πρότεινεν ὥπως τὰ τάγματα ταῦτα διοργανωθῶσι, χρησιμοποιουντα τὰ ὅπλα τοῦ νέου συστήματος καὶ ἀνταλαμβάνοντα τὴν πρῶν ἀντὶ τῶν πολεμικῆς ἱκανότητα καὶ δοξάν· πάντες οἱ συνεδριάζοντες ἀνεξαιρέτως ἐπεδοκίμασαν τὰς προτάσεις καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας ἀπέβησαν οἱ πλείστοι εἰς τὰς ἐπαρχίας μετὰ τῆς ἐντολῆς ἵνα ἐφαρμόσωσι καὶ ἐκεῖ τὰ δικταχθέντα μέτρα.

Μόνος δὲ ἔμεινεν ὁ Καδῆ πασσᾶς μετὰ 3,000 ὀπλοφόρων ἵνα ἀντιμετωπίσῃ ἐνδεχομένης ταραχᾶς.

Ὁ μέγας Βεζύρης ἤρξατο οὕτω τῆς διοργανώσεως τῶν γιαντισκῶν διαγρχῶν ἐκ τοῦ καταλόγου πάντας ὅσοι διεκρίναντο ἐπὶ στασιαστικῷ πνεύματι ἢ ὅσοι ἦσαν ἀπλῶς ἐγγεγραμμένοι ἵνα λαμβάνωσι τὸ ἡμερήσιον σιτηρῆσιον χωρὶς νὰ ἐργάζωνται· ἀλλ' ἀτυχῶς ὦν χαρακτηρὸς πολεμικοῦ καὶ κατὰ συνέπειαν βιαίου δὲν προέβη εἰς τὸ ἔργον μετὰ τῆς ἀπειτουμένης περισκέψεως καὶ προεκάλεσεν ἕνεκα τοῦτου δυσαρρεσκείας καὶ ὑποκόφους γογγυσμούς. Οἱ δυσαρρεστηθέντες ὀπισθοδουλῶς φερόμενοι προεκάλεσαν ληστρικός ἐπιδρομὰς παρὰ τὴν Φιλιππούπολιν καὶ τὴν Ἀδριανούπολιν μόνον καὶ μόνον ἵνα ἀναγκάσωσι τὸν μέγαν Βεζύρην νὰ ἀποστείλῃ πρὸς καταδίωξιν τῶν ληστῶν τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἄλβανοὺς στρατιώτας του καὶ ἐλαττωθῇ οὕτως ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν· ὁ μέγας Βεζύρης δὲν ἐμάντευσεν ἢ ἴσως καὶ περιεφρόνησε τὰς πλεκτάνας ταύτας ἐξακολουθῶν ἀφύβως τὸ ἔργον.

Ἀφοῦ δὲ ἐκ τῶν ἄλβανικῶν καὶ ἀφωσιωμένων αὐτῶν ταγματῶν τὰ περισσότερα ἀπεστάλησαν εἰς Θράκην πρὸς καταδίωξιν τῶν ληστῶν, δὲν ἀπέμειναν δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει πλέον τῶν 6000 ἀνδρῶν, καὶ τούτων διεσκορπισμένων ἔνθεν κἀκεῖθεν ἐντὸς τῆς πρωτεύουσας, οἱ ἀντιπολιτευόμενοι συντονώτερον ἐργαζόμενοι προεκάλεσαν τὴν ῥῆξιν. Ἡμέραν τινὰ τοῦ μηνὸς ραμαζανίου ὁ μέγας Βεζύρης κατ' ἀρχαίον ἔθος ἐπορεύθη εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Σείρχλαμη συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ τινων ἄλβανῶν ὀπλοφόρων· κατὰ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὸ μέγαρόν του πλήθος μέγα λαοῦ εἶχε συσσωρευθῇ κατὰ τὴν διέξασιν, ὡς συνήθως συνέβαινεν, ἀλλ' ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὑπῆρχον μεταξύ τοῦ πλήθους καὶ τινες οἱ ὅποιοι τοποθετηθέντες σκοπῆμας ἐν ταῖς πρώταις τάξεσι διεννοοῦντο νὰ προκαλέσωσι ῥῆξιν καὶ πρὸς τοῦτο ἐκλείσαν σχεδὸν τὴν δίοδον ὥστε ἦν ἀδύνατον νὰ διέλθῃ ἡ συνοδία τοῦ μεγάλου Βεζύρου· οὗτος δὲ ὑπὸ τὸ κρά-

τος πάντοτε τοῦ βιαίου χαρακτήρος του διέταξε τοὺς ἀλθανοὺς ὀπλοφόρους νὰ ἀπομακρύνωσι βίχ τὰ πλήθη· κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ὡς ἦν ἐπόμενον, πολλοὶ ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες ἔπαθον κάπως ἐκ τῆς ἀποτόκου τῶν Ἀλθανῶν διαβάσεως καὶ ἤρξαντο παραπονούμενοι πρὸς τοὺς γιανιτσαῖρους· καὶ ὁ μὲν μέγας Βεζύρης ἀμέριμνος εἰσῆλθεν εἰς τὸ μέγαρόν του, οἱ δὲ προκαλέσαντες τὴν ῥῆξιν ἤρεθισαν τὸν λαόν καὶ τῇ αὐτῇ ἐσπέρῃ 13 νοεμβρίου 1808 πλῆθος μέγα γιανιτσαῖρων πρὸ πάντων ὤρμησε πρὸς τὸ μέγαρον τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ ἐνέβαλε πῦρ. Ὁ Μουσταφᾶ πασσᾶς ἐν μέσῳ τῶν φλογῶν καὶ τῶν κραυγῶν τῶν διωκόντων καὶ διωκομένων οὐδεμίαν ἄλλην ὁρῶν διεξοδὸν κατέφυγε μετὰ τῆς συζύγου του καὶ τοῦ εὐνούχου του εἰς λίθινον πύργον στερεώτατον κείμενον ἐντὸς τῆς περιούχης τοῦ μεγάρου καὶ ἐκεῖ διέμεινεν· οὐδεὶς ὁ γινώσκων τί συνέβη ἐν τῷ πύργῳ κατὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας κατ' ἃς διετέλεσεν ἐν αὐτῷ ὁ μέγας Βεζύρης· ὅταν δὲ οἱ Γιανίτσαροι σθεσθεύσης τῆς πυρκαϊῆς ἤνοιξαν τὴν σιδηρὰν θύραν τοῦ πύργου, παραβιάσαντες αὐτήν, εὗρον τὸ πτώμα τοῦ Μουσταφᾶ πασσᾶ ἐν μέσῳ τῶν τῆς συζύγου καὶ τοῦ εὐνούχου του· ὑποτίθεται ὅτι ὁ θάνατος αὐτῶν προῆλθεν ἐξ ἀσφυξίας.

Ὁ Ῥαμίζ καὶ ὁ Καδὴ πασσᾶς διαρκουσῶν τῶν τριῶν τούτων ἡμερῶν ὑπερησπίσθησαν γενναίως τὰ ἀνέκτορα καὶ μεγίστην ἐπήνεγκον θραῦσιν τοῖς στασιασταῖς, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἀγγεληθέντος καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ τοῦ Δ', ἡ στάσις κατεβλήθη αὐθωρεὶ διότι μόνος ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ Ὁσμάν ὑπελείπετο ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ· ἀμέσως οὗτος ἐδέξατο τὴν μετάνοιαν, τὴν πίστιν καὶ τὴν ὑπακοήν τῶν στασιαστῶν καὶ ἡ τάξις καὶ γαλήνη ἀποκατεστάθησαν, πρὸς πρόληψιν δὲ ἀντεκδικήσεων, ὁ Ραμίζ πασσᾶς, ὁ Καδὴ πασσᾶς καὶ ὁ Μπεκτζὴ ἐφέντης ἀφωσιωμένοι τῷ μεγάλῳ Βεζύρῃ κατέφυγον εἰς Ρουσστούκιον.

Ἐν τούτοις αἱ ἐσωτερικαὶ παρεχφαί τοῦ Κράτους ἐνεθάρρυναν τοὺς Ρώσους οἵτινες κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1809 ἐπα-

νέλαβον τὰς ἐχθροπραξίας ἐν τῇ Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀσίᾳ εἰσβαλόντες εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ Μολδαβίαν καὶ καταλαβόντες τὴν Βραίλαν καὶ Ὀρσοβαν διέβησαν τὸν Δούναβιν καὶ ἐπροχώρησαν μέχρι Σούμλας· ταυτοχρόνως δὲ καὶ ὁ Κζέρνη Γεωργίος, ὅστις εἶχεν ἀναγνωρισθῆ ἀπὸ τοῦ 1803 ἡγεμὼν τῆς Σερβίας, συμμαχήσας τοῖς Ρώσσοις εἰσέβαλεν εἰς Βοσνίαν. Κατὰ μέγιστον τοῦ 1810 ὁ μέγας Βεζύρης Γιουσούρ πασσᾶς ἀπώθησε τοὺς Ρώσσους ἐκ τῶν περιχώρων τῆς Σούμλας καταδιώξας αὐτοὺς μέχρι Ρουστσοκίου.

Τῷ 1811 κατὰ τὸ ἔαρ ἐπαναληρθείσων τῶν ἐχθροπραξιῶν ὁ μέγας Βεζύρης Ἀχμέτ πασσᾶς, ἱκανὸς καὶ στρατηγικώτατος νικήσας τοὺς Ρώσσους ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ ἐκκενώσωσι τὸ Ρουστσοκίον καὶ διαβῶσιν εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τοῦ Δουνάβειος. Τὸ κατόρθωμα τοῦτο ἔσχεν ὡς συνέπειαν τὴν ὑπογραφὴν ἀναγκωῆς μεταξὺ τῶν δύο ἱμπερίων κρατῶν· τῇ δὲ 28 Μαΐου 1812 ὑπεγράφη ἐν Βουκουρεστίῳ ἡ ὀριστικὴ συνθήκη εἰρήνης καθ' ἣν ἡ Ρωσσία ἔλαβε τὴν Βισσαραβίαν.

Ὁ μετὰ τῆς Σερβίας ὁμοῦ πόλεμος διήρκεσεν εἰσέτι καὶ ἐπὶ τέλους οἱ στρατοὶ τοῦ Σουλτάνου υπέταξαν ἐκ νέου τὴν χώραν ταύτην, τοῦ Κζέρνη Γεωργίου καταφυγόντος εἰς Ρωσσίαν. Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1815 ἐξερράγησαν νῦν ταρχαὶ συνέπειαι τῶν ὁποίων ἡ Πόλις ἀνεγνώρισε τὴν Σερβίαν ἐκ νέου ἀνεξάρτητον καὶ φόρου μόνον ὑποτελεῖ ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Μιλῶ, Ὁβρένοβιτς, γαμβροῦ τοῦ Κζέρνη Γεωργίου.

Μετὰ ταῦτα ἤρξαντο μικρὸν κατὰ μικρὸν νὰ λαμβάνωσι σπουδαίον χαρακτῆρα τὰ ἐν Αἰγύπτῳ, ἧς γενικὸς διοικητὴς ἦν ὁ διάσημος Μεχμέτ Ἀλῆ πασσᾶς, τὰ ἐν Ἠπειρῷ τῆς ὁποίας γενικὸς διοικητὴς ἦν ὁ διαβόητος Ἀλῆ πασσᾶς ὁ Τραπεζηνλῆς καὶ τὰ ἐν Ἑλλάδι.

Ὁ Μεχμέτ Ἀλῆ πασσᾶς καταγόμενος ἐκ Καβάλλας εἶχε πορευθῆ εἰς Αἴγυπτον μετὰ τοῦ διοικητοῦ τῆς πόλεως ταύτης ὅστις ἄγων τριακοσίους ἡπειρώτας εἶχε διαταχθῆ

νά συνενωθῇ μετὰ τοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πεμφθέντος στρατοῦ πρὸς ὑποταγὴν τῶν ταραχοποιῶν Μαμελούκων· μετὰ τινα καιρὸν ὁ διοικητὴς τῆς Καβάλλας ἀναθέσας τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἀποσπασμάτος· του εἰς τὸν Μεχμέτ 'Αλῆν, διορισθέντα ἐπὶ τοῦτω χιλιάρχον (μπρίμπαση) ἐπανέκκμησεν εἰς Αἰγύπτου. Οὕτω λοιπὸν ὁ Μεχμέτ 'Αλῆ πρὸς διαιρέσας ἐν Αἰγύπτῳ καὶ διὰ πλείστων πολεμικῶν ἔργων ἀναδειχθεὶς διωρίσθη ἐπὶ τέλους γενικὸς διοικητὴς τῆς χώρας ταύτης, ἐνθα πλείστας εἰσήγαγε μεταρρυθμίσεις, μορφώσας, τῇ βοηθείᾳ γάλλων ἀξιωματικῶν, στρατὸν τακτικόν, κατάρτισας ναυσταθμὸν καὶ στόλον καὶ ἐκτελέσας πλείστα δημοσία ἔργα.

Διαταχθεὶς τῷ 1811 ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου νά διασκορπίσῃ τοὺς αἰρετικούς Βαχάβιτας, ἐπολέμησε κατ' αὐτῶν μέχρι τοῦ 1815, τοὺς ἐνίκησε καὶ ἀπαλλάξας ἀπὸ τῆς κατοχῆς των τὰς ἱερὰς πόλεις τῆς Μείκκας καὶ Μεδίνης ἀπέστειλε τὰς κλειδας αὐτῶν πρὸς τὸν Σουλτάνον, ὅστις ἐδιδόσας οὕτω τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν του. Ἐχὼν δὲ ἀξιότους συνεργάτας τοὺς ἰδίους υἱούς, Ἰβραὴμ πασσᾶν Τασσοῦν πασσᾶν καὶ Ἰσμαὴλ πασσᾶν ἐξηράνισε τοὺς Μαμελούκους φονεύσας ἐν μιᾷ ἐσπέρᾳ πεντακοσίους ἐκ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν καὶ ἐξασφάλισας οὕτω τὴν κυριότητα καὶ ἡσυχίαν τῆς χώρας ἦν αἰετοτε ἐτάραττον δι' ἀλλεπαλλήλων στάσεων οἱ Μαμελοῦκοι.

Τῷ 1821 ἐξεργάγησαν αἱ γνωσταὶ ἐν Ἑλλάδι ταραχαὶ ἡ ἀφήγησις αὐτῶν μετὰ τῶν διαφορῶν ἐπεισοδίων παραλείπεται, διότι σχεδὸν ἀνάγονται εἰς τὴν σύγχρονον ἱστορίαν· ἀρκούμεθα μόνον νά εἰπωμεν ὅτι ὁ ἀγὼν διήρκεσε μέχρι τοῦ 1829, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Μεχμέτ 'Αλῆ πασσᾶ Ἰβραὴμ πασσᾶς μεταβὰς εἰς Πελοπόννησον τῷ 1825 συνεκρούσθη τῷ 1827 μετὰ τῶν στόλων τῶν τριῶν Δυνάμεων Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσσίας παρὰ τὸ Ναβαρίνον καὶ ὅτι μετὰ τὸ ἐπεισοδιον τοῦτο ἡ ἐξωπλιστικὴ διπλοματία ἐπέταξε τὴν παύσιν τοῦ ἀγῶνος καὶ τὴν σύστασιν ἀνεξαρτή-

του Ἑλληνικοῦ βασιλείου ὑπὸ τὸν βασιλέα Ὁθωνα.

Σύγχρονοι ταῖς ταραχαῖς ταύταις ἦσαν καὶ αἱ ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ τοῦ Τεπελενλῆ ἐν Ἡπείρῳ προκληθεῖσαι. Ὁ Ἀλῆ πασσᾶς ἐπὶ τέλους νικηθεὶς ὑπὸ τοῦ Χουσεῖν πασσᾶ καὶ πολιορκηθεὶς συνελήφθη καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον.

Σύγχρονος τῷ μετὰ τῆς Ἑλλάδος πολέμῳ ὑπῆρξε καὶ ἡ ἐξόντωσις τῶν Γιαντισᾶρων ἐκτελεσθεῖσα τῷ 1826 κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ ὅστις, καίτοι περιστοιχιζόμενος ὑπὸ πλείστων περισπαυτῶν ἐν τε τῇ ἐσωτερικῇ καὶ ἐξωτερικῇ τοῦ κράτους, κατενόει ὅτι μίᾳ ἐκ τῶν κυριωτέρων πληγῶν τῆς αὐτοκρατορίας ἦσαν οἱ Γιαντισαροὶ οἱ ὅποιοι, ὡς καὶ ἄλλοτε εἶπομεν, ἀποβαλόντες τὴν πειθαρχίαν καὶ ἐκφυλισθέντες συνετέλουν μᾶλλον εἰς βλάβην τοῦ κράτους παρὰ εἰς τὴν εὐημερίαν αὐτοῦ· ἡ ἀναίδεια αὐτῶν εἶχε φθάσει εἰς τὸ μὴ περαιτέρω· ἡ δημοσία γνώμη ἐν τῷ κράτει ἦν κατ' αὐτῶν.

Βέβαιος δὲ ὢν περὶ τῆς ὑπακοῆς τῶν πρώτων λειτουργῶν τοῦ κράτους, τοῦ μεγάλου Βεζύρου, τοῦ Σεῦχλάμη καὶ τοῦ διοικητοῦ τῆς Β. δύνης Χουσεῖν πασσᾶ, ὅστις ἐν τῷ μετὰ εἶχε διοργανώσει νέα τάγματα τακτικῶν στρατιωτῶν, καὶ ἐπιθυμῶν πρὸς εὐόδωσιν τοῦ σκοποῦ του νὰ εὕρῃ πρόσφορον ἀφορμὴν ἵνα πατάξῃ τοὺς ἀπειθεῖς, συνεκάλεσεν εἰς ἑκτακτον συμβούλιον τὸν μέγαν Βεζύρην, τὸν Σεῦχλάμην, τοὺς πρωτίστους ἐκ τῶν Οὐλεμάδων, τοὺς λοιποὺς Βεζύρας, Χουσεῖν πασσᾶν, Ἰσλὲτ πασσᾶν καὶ Χοσρέφ πασσᾶν, καὶ προέτεινε τὴν εἰσαγωγὴν στρατιωτικῶν μεταρρυθμίσεων ἐν τοῖς τάγμασι τῶν Γιαντισᾶρων μετὰ τὴν λήξιν τοῦ συμβουλίου ἐδημοσιεύθη αὐτοκρατορικὸν διάταγμα περιέχον τεσσάρκοντα ἑξ ἄρθρα δὲ οὗ διατάσσεται ἡ διευθύρωσις τῶν Γιαντισᾶρων ἐπὶ τῇ βῆσει τοῦ νέου στρατιωτικοῦ συστήματος καὶ ἡ συγχώνευσις κατὰ συνέπειαν αὐτῶν ἐν τοῖς νέοις τάγμασιν.

Ἡ δημοσίευσις τοῦ φερمانίου τούτου προὐκάλλισεν, ὡς ἄλλως προέβλεπεν ὁ Σουλτάνος, τὴν ἀνταρξίαν τῶν Γιαντισᾶρων.

νιτσάρων, οἵτινες μετὰ τινες ὑποκόφους γογγυσμούς ἐστά-
σασαν.

Ἐν τῷ μεταξύ ὅμως ὁ, τε μέγας Βεζύρης καὶ οἱ λοιποὶ
συνελθόντες ἐν τοῖς ἀγκυτόροις τοῦ Σκράϊμπορνού προπαρα-
σκευάζοντο εἰς ἀντίστασιν κατὰ τῶν στασιαστῶν καὶ
ἐξώπιζον τοὺς τακτικούς στρατιώτας, τοὺς ναύτας καὶ
πάντας τοὺς προσερχομένους πιστοὺς τῷ Σουλτάνῳ πολί-
τας. Ὁ Σουλτάνος εὗρίσκετο κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐν
τοῖς ἐν Διπλοκιονίῳ ἀγκυτόροις, καὶ εἰδοποιηθεὶς περὶ τῶν
συμβαινόντων ἐπέβη χμέσῳ τοῦ ἀκατίου του καὶ μετέβη
εἰς τὰ ἑνέκτορα ἐν μέσῳ τῶν πιστῶν ὑπουργῶν καὶ θεα-
πόντων του, προσφωνήσας δ' αὐτοῖς καταλλήλως ἀνῆλθεν
εἰς περίπτερόν τι τῶν ἀγκυτόρων κείμενον ἐπὶ τῆς Μαγᾶλης
Πύλης καὶ ἐκεῖθεν ἐθεῖτο τῶν διαβαινόντων καὶ ταχύτε-
ρον ἐπληροφορεῖτο τὰ συμβαινόντα. Ὁ δὲ μέγας Βεζύρης,
ὁ Χουσεῖν πασᾶς, ὁ ἀληθὴς ἀρχηγὸς τῆς κινδυνώδους ἐπι-
χειρήσεως, ὁ Μωχαμέτ πασᾶς καὶ οἱ λοιποὶ ὑπουργοὶ καὶ
οὐλεμάδες συνῆλθον ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ τεμένους τοῦ Σουλ-
τάνου Ἀχμέτ καὶ περιστοιχισθέντες ὑπὸ πλήθους πιστῶν
μουτουλμάνων ἤρξαντο συσχεπτόμενοι ἐν ὧρειλον νὰ δια-
λύσωσιν εἰρηνικῶς τοὺς στασιαστὰς ἢ νὰ τοὺς πατάξωσιν·
ἀλλ' ὁ Χουσεῖν πασᾶς καὶ ὁ Μωχαμέτ πασᾶς μετ' ἀγα-
νακτῆσεως ἀποκρούσαντες πᾶσαν μετὰ τῶν στασιαστῶν
συνθηκολόγησιν καὶ ἀμφότεροι ἱππεύσαντες καὶ ἀκολου-
θούμενοι ὑπὸ τινων ταχυμάτων τοῦ πυροβολικοῦ καὶ ὀλί-
γων ναυτῶν ὤρμησαν πρὸς τὴν πλατεῖαν τοῦ ἱπποδρομίου
ἐνὰ προσδύλῳσι τοὺς στασιαστὰς· ὁ Σιῆχλᾶμης ἐνισχύων
τὸ κίνημα περῶτρυνε καὶ τοὺς λοιπούς, καὶ οὕτως ἄπαντες
ἦν καὶ τὸν αὐτὸν πλεον συνέλκον σκοπόν, τὴν ἐξόντωσιν
τῶν γιανιτσάρων.

Ὁ Χουσεῖν πασᾶς τὸ ὕστατον κατήκον ἐκκληρῶν προς-
εκάλεσε κατ' ἀρχὰς αὐτοῦ νὰ παραδοθῶσι καὶ αἰτήσων-
ται τὸ ἔλεος τοῦ Σουλτάνου, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἀρνήσει των διέ-
ταξεν ἁμέσῳ τοὺς πυροβολιστὰς νὰ τοὺς κλονοβολήσωσι.

Φονικωτάτη ἐγένετο ἡ προσβολή καὶ ἐντὸς ὀλίγων ὥρῶν ἐκ τῶν στασιαστῶν περὶ τὰς τρεῖς χιλιάδας ἔπεσον νεκροί, οἱ δὲ λοιποὶ φυγόντες κατεδιώχθησαν ἀπηνῶς καὶ ἐφρονεύθησαν· διάφοροι δὲ φρουροὶ ἐτοποθετήθησαν ἐν τε ταῖς συνοικίαις τῆς πρωτεύουσας καὶ ἐν τοῖς διαφόροις προαστείοις πρὸς σύλληψιν τῶν κεκρυμμένων φυγῶδων καὶ πρόληψιν πάσης νέας στασιαστικῆς συναθροίσεως.

Οὕτω λοιπόν ὁ ῥέκτης Σουλτάνος Μαχμούτ ἐξετέλεισε τὸ ἔργον τοῦ Σουλτάνου Σελήμ τοῦ Γ', καὶ ἐξεδίκησεν αὐτὸν ἀπαλλάξας ταυτοχρόνως τὸν τε θρόνον του καὶ τὸ κράτος ἀπὸ τῶν ταραχοποιῶν καὶ ἀπειθῶν γιαντισάρων, καὶ μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς κατάρτισας νέον στρατὸν ἐπὶ τῇ βῆσει τοῦ εὐρωπαϊκοῦ στρατιωτικοῦ συστήματος, περιβληθέντα νέα ἐνδύματα. Ἐκτοτε δὲ ἔπαυσεν ἡ ποικιλία τῶν καλυμμάτων τῆς κεφαλῆς τῶν κατοίκων τῆς ὀθ. αὐτοκρατορίας καὶ εἰσῆλθεν ἐν χρήσει τὸ γνωστὸν φέσιον.

Τῷ 1829 ὁ νέος αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας Νικόλαος ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Πόλης· Ῥωσικὸς δὲ στρατός ἐξ ἑκατὸν εἰκοσι χιλιάδων ἀνδρῶν ἀποτελούμενος διέβη τὸν Δούναβιν. Ὁ Σουλτάνος μ' ὅλους τοὺς σπουδαιότητας τοῦ Κράτους περισπασμοὺς ἠδυνήθη νὰ κατάρτισῃ στρατὸν ἐξ 100,000 καὶ ἀνταπήντησεν εἰς τὰς δηλώσεις τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου κηρύξας πικρῶς τὴν Ῥωσσίαν ὡς τὴν μόνην ἐχθρὰν τῆς ὀθ. αὐτοκρατορίας. Ὁ πόλεμος διήρκεισεν ὀλίγον χρόνον· οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ ἐπολέμησαν γενναίως ἐν τε Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ, ἀλλὰ νικῶντες εἰσέτι κατάρτισθέντες καὶ σχετικῶς κατώτεροι τὸν ἀριθμὸν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀντιμετωπίσωσι τὸν ἐχθρὸν ὡς ἔδει. Οἱ Ῥῶσοι διαβάντες τὸν Αἰμον ἀφίκοντο μέχρις Ἀδριανουπόλεως καὶ ἐν τῇ πόλει πύρρην ὑπεγράφη τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1829 ἡ περὶ εἰρήνης συνθήκη οὐδὲν ὅπως σχεδὸν διαφέρουσα τῆς προγενεστέρας ἐν Βουκουρεστίῳ ὑπογραφείσης.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ ἐπιδιώκων πάντοτε τὴν διοργάνωσιν τῶν τοῦ κράτους τοῦ πλείστας σωτηρίους μεταρρυθμίσεις εἰσήγαγεν ἐν τε τῇ πρωτεύουσῃ καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καταβαλὼν τοὺς ἀπειθοῦντας διοικητὰς καὶ τιμωρήσας αὐστηρῶς πάντα ὅστις παρέβη τὰς διαταγὰς τοῦ. Πρῶτος δὲ ἵδρυσε παράσημον τιμῆς τὸ *Nisâni İhtisâr* καὶ διέταξε τὴν δημοσίευσιν τῆς πρώτης ἐφημερίδος ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ κράτει ἥτις ὑπὸ τὸν τίτλον *«Ὀθωμανικὸς Μηνύτωρ»* ἐδημοσιεύετο μέχρι ἐσχάτων.

Σπουδαῖοι ἐν τούτοις περιστασμοὶ ἀπερρόφων τὴν προσοχὴν τοῦ Σουλτάνου ἐν τῷ ζητήματι τῆς Αἰγύπτου, ἧς ὁ γενικὸς διοικητὴς Μεχμέτ Ἀλῆ πασσᾶς, περὶ οὗ ἐμνημονεύσαμεν ἄνωτέρω, ἔχων ἱκανώτατον καὶ πολεμικώτατον στρατηγὸν τὸν ἴδιον υἱὸν Ἰβραὴμ πασσᾶν προσεπᾶθει δι' ἐπιδρομῶν νὰ ἐξασφαλίσῃ ἐκυτῷ οὐ μόνον τὴν ἀντιβασιλείαν τῆς Αἰγύπτου ἀλλὰ καὶ τὴν τῆς Συρίας καὶ μέρους τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐνῷ δὲ ὁ Ἰβραὴμ πασσᾶς εἰσβάλλων εἰς τὴν Συρίαν προήλασε τῷ 1832 μέχρις Ἰκονίου, οἱ δὲ πρόσκαποι αὐτοῦ ἐθεχθήσαν εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς Προύσης ἀπόστασιν, ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ τῇ 8 ἰουλίου 1833 συνῆψε συνθήκην συμμαχίας ἐν Χουνκιάρ Ἰσκελεσῇ τοῦ Βοσπόρου μετὰ τῆς Ρωσσίας, τῆς ὁποίας ὁ στόλος μετ' ὀλίγον ἠγχυροβόλησεν ἐν τῷ Βοσπόρῳ καὶ ἀπεβίβασε 30,000 ἐπικούρους ῥώσσους στρατιώτας εἰς Ἀσίαν πρὸς καταδίωξιν τοῦ Ἰβραὴμ πασσᾶ. Τότε ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις διέταξε τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Καῖρῳ ἀπεσταλμένους τῆς Ρουσσέν καὶ Βαρὲν νὰ προσφέρωσι τὴν μεσολάθεσιν των πρὸς ἐπίτευξιν τῆς εἰρήνης· ἀλλ' ἐπιμένοντος τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ παρεχωρήθησαν αὐτῷ ἡ Συρία καὶ ἡ ἐπαρχία τῶν Ἀδάνων, καὶ κατοπιν ἀνεγνωρίσθη καὶ δικαιώματι διαδοχῆς ἀντιβασιλεὺς ἀλλὰ τῆς Αἰγύπτου μόνης. Τῷ 1838 ὁ Μεχμέτ Ἀλῆ πασσᾶς εἰς νέας προεβή ἐχθροπραξίας, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Ἰβραὴμ πασσᾶς διαβάς τὸν Ταύρον ἐπροχώρησε μέχρι τῆς καὶλάδος τοῦ Εὐφράτου καὶ ἐπέτυχεν εἰς τὰς δύο

πρώτας μάχας παρὰ τὴν Νεζίπ· ἐνῷ δὲ τῇ μεσολαβήσει τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως ἐγίνοντο διαδήματα ὑπὲρ τῆς εἰρηνεύσεως τῶν ἐμπολέμων, ἀπέθανεν ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ ὁ Β'.

Οἱ περισπασμοί, ὑφ' ὧν διετέλεσε περικυκλωμένος ὁ Σουλτάνος, διαρκούσης τῆς βασιλείας του, ὑπῆρξαν τοσοῦτον σπουδαίοι, ὥστε ἠδύναντο νὰ ἐξαντλήσωσι τὴν δραστηριότητα καὶ ἐπιμονὴν οὐχὶ ἐνὸς ἀλλὰ καὶ δέκα μεταρρυθμιστῶν· μόνος δ' αὐτός ὑπεστήριξε τὸ πολεμούμενον κράτος του. Μὴ τυχὼν ὑπουργῶν οἶοι οἱ Κιοπρουλήδες προετίμησε νὰ ἀναλάβῃ μόνος του τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων καὶ νὰ διευθύνῃ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν μελετωμένων μεταρρυθμίσεων· κἀποκτοῦ ἐκτάκτου περινοίας ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἔζησεν, ἠσθάνθη ὅτι μόνον διὰ τῆς προόδου ἠδύνατο νὰ εὐημερήσῃ τὸ Κράτος. Μόλα ταῦτα ἔσχε καὶ τινες ἱκανοὺς εὐνοουμένους καὶ ἰδίᾳ τὸν Χαλίτ ἐφέντην, τὸν Περτιβ πασσᾶν καὶ τὸν Χοσρέφ πασσᾶν· καὶ οἱ μὲν δύο πρῶτοι ἀπέθανον, ὁ δὲ Χοσρέφ πασσᾶς, Κιρκάσιος τὸ γένος, ἐπὶ πλείστον χρόνον διετέλει ἐν ἀλληλοδιαδόχῳ ἐν διαφόροις σπουδαίοις ὑπουργήμασι τοῦ Κράτους· οἱ δὲ δύο θετοὶ υἱοὶ τοῦ Χαλίλ πασσᾶς καὶ Σαΐτ πασσᾶς ἐγένοντο καὶ γαμβροὶ τοῦ Σουλτάνου ἐπὶ θυγατρὶ. Ὁ Χοσρέφ πασσᾶς καίτοι ἀπομακρυνθεὶς τῶν πραγμάτων καὶ τιθεὶς ὑπὸ συνταξιν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Σουλτάνου ἐξακολουθεῖ οὐχ ἧττον ἀπολαύων τῆς εὐνοίας καὶ ἐμπιστοσύνης τοῦ κυρίου του καὶ συχνάκις προσεκαλεῖτο εἰς τὰ ἀνάκτορα ἵνα ἀποφανθῇ ἐπὶ σπουδαίων ζητημάτων· ἐπιζήσας μάλιστα, καίτοι ὑπὲρ γῆρας, διηύθυνε συνετῶς τὰ πρῶτα βήματα τοῦ νέου Σουλτάνου, τοῦ ἀειμνήστου Ἀμπούλ Μετζίτ Χάν.

Αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ ἦσαν μελancholicώταται. Συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Χοσρέφ πασσᾶ καὶ τῶν δύο γαμβρῶν τοῦ Χαλίλ καὶ Σαΐτ πασσᾶδων μετέβη εἰς τι τῶν περιπτέρων του εἰς Τσάμλιτζαν. Πάσγων μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ἡθικοῦ λεγομένου πυρετοῦ, ἀνέκτου ἐν-

σου καὶ προϋδὼν τὸν θάνατόν του ἐκλείσθη ἐν τινι αἰθούσῃ τοῦ περιπτέρου, καὶ ἐκείθεν θεώμενος τοῦ μηχανικοῦ πανοράμματος τῆς πρωτευούσης, τοῦ Βασπόρου καὶ τῆς Προποντιδὸς ἀπαξ μόνον ἐδῆξατο εἰς ἀκρόασιν τὸν Χοσρέφ πασσάν καὶ μετέδωκεν αὐτῷ τὰς ὑστάτας θελήσεις του. Περὶ τὴν αὐγὴν τῆς 1ης ἰουλίου 1839 εὗρέθη νεκρὸς ἐν τῇ αἰθούσῃ παρὰ τοὺς τὴν τελευταίαν πνοὴν ἐν πληρεστάτῃ μοναξίᾳ χωρὶς οὐδεὶς νὰ ἀκούσῃ τὸν ὕστατον αὐτοῦ στεναγμόν.

31^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΠΤΟΥΛ ΜΕΤΖΙΤ.

Βασιλεύσας 22 ἔτη.

(Ἔτος Ἑγείρας 1255—1277 ἢ 1830—1861 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς βασιλείας αὐτῆς εἰσὶ τὰ ἑξῆς. Πρῶται πράξεις τοῦ νέου Σουλτάνου.—Συνεταί μεταρρυθμίσεις.—Πόλεμος μετὰ τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ πασσά.—Συνθήκαι τοῦ 1840 καὶ 1841.—Στάσις ἐν Σερβίᾳ, Βλαχίᾳ καὶ Μολδαβίᾳ.—Σύμβασις ἐν Μπαλτά Λιμάν τοῦ Βασπόρου.—Διάτρησις τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ.—Ταραχαὶ ἐν Ἀλβανίᾳ.—Ὁ Κριματικὸς πόλεμος.—Συνθήκη τῶν Παρισίων.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου.

Ἄμα τῷ θανάτῳ τοῦ Σουλτάνου Μεχμῦτ, ὁ Χαλίλ πασσάς ἐπληροφόρησε περὶ τούτου τὸν υἱὸν καὶ διάδοχον Σουλτάνον Ἀπτούλ Μετζίτ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ· ὁ νέος Σουλτάνος μεταβάς ἀμέσως εἰς Τσάμλιτζαν ἐκκλυσσε πικρῶς πρὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ πατρὸς του, περὶ μεσημβρίαν δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρας τὰ κανονοστάσια ἤγγειλαν τῷ λαῷ τὴν ἀνάβασίν του εἰς τὸν θρόνον.

Πρῶτον ἔργον τοῦ νέου Αὐτοκράτορος τῶν Ὁθωμανῶν ἦν ἡ κήδευσις τοῦ πατρὸς, ὁ νεκρὸς τοῦ ὁποίου, καθ' ὑστάτην του θέλησιν, ἐτάφη παρὰ τὸ ἵπποδρόμιον ἐν μεγαλοπρεπεστάτῳ μαυσωλεῖῳ σωζομένῳ μέχρι σήμερον.

Περίωσάμενος κατόπιν ἐν πομπῇ τὴν προγονικὴν σπά-
θην ἤρξατο συνεχίζων τὸ πατρικὸν ἔργον. Μόλις δεκαεξαετῆς
τὴν ἡλικίαν ὅτε ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον, συμπληθητικωτάτης
φυσιογνωμίας καὶ διανοίας ἀνεπτυγμένης κατέδειξεν ἀμέτῳ
βαθυτάτην σύνεσιν, ὅφ' ἧς καθοδηγούμενος προέβη μικρὸν
κατὰ μικρὸν εἰς τὰς μεταρρυθμίσεις.

Ὁλίγον χρόνον μετὰ τὴν ἀνάβασιν τοῦ ὁ μέγας Βεζύ-
ρης αὐτοῦ Ρεσίτ πασᾶς ἀνέγνω εἰς ἐπήκοον τῶν πρώτων
λειτουργῶν τοῦ Κράτους καὶ τῶν ξένων πρέσβειων τὰ διέ-
σημον αὐτοκρατορικὸν διέταγμα (Χάττι-σερῖφιον) τοῦ Γκι-
ουλχανέ, ὅπερ ἐθεωρήθη ὡς τὸ πρόγραμμα τῶν διὰ τὴν πρό-
οδον καὶ εὐημερίαν τοῦ κράτους ἀναγκάσιων μεταρρυθμίσεων.
Διὰ τοῦ διατάγματος τούτου ἐχορηγοῦντο πᾶσι τοῖς ὑπη-
κόοις τοῦ Σουλτάνου ἄνευ διακρίσεως φυλῆς ἢ θρησκείας
ἴσα δικαιώματα ἐνώπιον τοῦ νόμου.

Ὁ Μεχμέτ Ἀλῆ πασᾶς τῆς Αἰγύπτου ἠθέλησε καὶ αὐ-
θις νέας νὰ προκαλέσῃ ἐσωτερικὰς παραχλές, ἀλλὰ τὴν φο-
ρὰν ταύτην δὲν τῷ τὸ ἐπέτρεψαν αἱ εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις·
καὶ ἡ μὲν Ἀγγλίᾳ συνέλαβε τὰ ἐν τῷ λιμένι τῆς Βηρυτοῦ
ὀρμιοῦντα αἰγυπτιακὰ πλοῖα, ὁ δὲ συμμαχικὸς στόλος τῆς
αὐτῆς δυνάμεως ὡς καὶ τῆς Αὐστρίας καὶ Ρωσσίας κατέ-
στρεψε τὴν Πτολεμαίδα, ἐν ᾗ ὁ Αἰγύπτιος σατράπης εἶχεν
ἐκποταμιεύσει πληθὺν πολεμοροδίων καὶ ζωοτροφῶν. Οὕ-
τω δὲ ἠναγκάσθη νὰ ὑπογράψῃ δύο ἀλληπαλλήλους συμβά-
σεις ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μετὰ τῶν γενικῶν προξένων τῆς Ἀγ-
γλίας, Ρωσσίας, Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας, τὴν μὲν πρώτην
τῇ 27 νοεμβρίου 1840, τὴν δὲ δευτέραν τῇ 13 ἰουλίου
1841, δι' ὧν ἀνεγνώριζεν ἐκυτὸν ὑποτελεῖν φόρου τῷ Σουλ-
τάνῳ, περιώρισε τὰ δικαιώματά του μόνον ἐν Αἰγύπτῳ καὶ
ἀπεσύρετο ἐκ Συρίας καὶ Μικρᾶς Ἀσίας.

Διέφοροι στήσεις ἐκρηγεῖται ἀλληλοδιαδόχως ἐν Σερβίᾳ,
Βοσνίᾳ, Βλαχίᾳ καὶ Μολδαβίᾳ κατεβλήθησαν ἅπασαι διὰ
τῆς ἀλλαγῆς τῶν οἰκειῶν ἡγεμόνων καὶ διοικητῶν ὅσον
δ' ἄφορᾷ τὴν Βλαχίαν καὶ Μολδαβίαν ἡ Πύλη ἐκ συνεννοήσεως

σεως μετὰ τῆς Ρωσσίας ὑπέγραψε τὴν ἐν Βαλτῇ Λιμᾷν σύμβασιν δι' ἧς ἐχορηγοῦντο προνόμια τινα εἰς τὰς ἐπαρχίας ταύτας.

Ἐπὶ τῆς ἀντιβασιλείας τοῦ Σχίτ πασσᾶ, τετάρτου υἱοῦ τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ πασσᾶ, εἰσῆλθον ἐν Αἰγύπτῳ πολλοὶ σωτήριοι μεταρρυθμίσεις καὶ ἤρξαντο σὶ προκαταβολικαὶ ἐργασίαι περὶ τῆς διατρήσεως τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ.

Ὁ Σουλτάνος Ἀβδούλ Μετζίτ ἐξηκολούθει ὅλον ἐν μερμῶν καὶ ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῆς προόδου τοῦ Κράτους· μετέβη δὲ καὶ μέχρι Θεσσαλονίκης, ἵνα ἐκ τοῦ συνέγγυς σπουδᾶς τὰ τῆς σπουδαίας ἐκείνης ἐπαρχίας· διέταξε τὴν συστάσιν μικτῶν ἐμποροδικείων ἐν τε τῇ πρωτεύουσῃ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις, τὴν κατάρτισιν ὀθωμανικῶν κωδίκων τοῦ τε πολιτικοῦ καὶ ποινικοῦ δικαίου καὶ τὴν ἰδρυσιν διαρκοῦς ἐπιτροπῆς ἐντολὴν λαβούσης νὰ ἐξετάζη τὰ κατὰ τῶν διαφορῶν ἐπαρχιακῶν ἀρχῶν παρὰ τὸν λαόν. Τὴν ἐπελθοῦσαν οὕτως ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ γαλήνην καὶ τὴν μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐκδηλουμένην προοδὸν ἐν τῇ ἐσωτερικῇ διοικήσει ἐτάραξαν τῷ 1853 νέαι τῆς Ρωσσίας αἰτιάσεις καταλήξασαι εἰς τὸν γνωστὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας Νικόλαος ὁ Α' ἀπέστειλεν ἑκτακτον ἀπεσταλμένον τὸν πρίγκηπα Μεντζικώφ, ὅστις ἀπῆλθον παρὰ τῆς Πύλης τὴν παραδοχὴν καὶ ἐκτέλεσιν προτάσεων τινῶν ἀφροσῶν τάξεις τινὰς τῶν ὀθωμανῶν ὑπηκόων.

Μετὰ τινὰς διαπραγματεύσεις εἰς οὐδὲν καταληξάσας ὁ Σουλτάνος, μέγαν Βεζύρην ἔχων τὸν διάσημον ἐπὶ πολιτικῇ περικοίᾳ καὶ συνέσει Ρεσίτ πασσᾶν, ἀπέριψε τὰς ῥωσικὰς αἰτιάσεις καὶ οὕτως ἐκερύχθη ὁ πόλεμος τῷ 1854.

Κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ ὀθωμανοὶ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ὁμέρ πασσᾶ ἀπέκρουσαν ἐπανειλημμένως τοὺς Ῥώσσους, μετὰ ταῦτα δὲ ἡ Πύλη ἐποίησεν ἐκκλησίαν εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις αἰτοῦσα τὴν ἐπικουρίαν των. Ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία καὶ τὸ Πεδεμόντιον ἔσπευσαν εἰς βοήθειαν αὐτῆς· τὸ δὲ κύριον θέατρον τοῦ πολέμου ἐγένετο ἡ Κριμαία. Οἱ

συμμαχικοί στρατοὶ ἔδρεψαν περιφανεῖς νίκας κατὰ τῶν Ῥώσσων ἐν Ἀλμα, Ἰγκερμαν καὶ Βαλουκλαβᾷ, οἱ δὲ στόλοι ἐβουρδοβοδίστησαν τὴν Ὀδησσὸν καὶ ἀπέκλεισαν πάντα τὰ ῥωσικὰ παράλια μέρη. Οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ ἀπ' ἐτέρου ἐνίκησαν ἐν Σιλιστρίᾳ, Καρκαχλ, Γιουργέβῳ καὶ Εὐπατορίᾳ.

Τῇ 5 μαρτίου 1855 ἀποθανόντος τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Ἀλέξανδρος ὁ Β'. ἐφάνη ἐμπορούμενος ὑπὸ εἰρηνικῶν διαθέσεων, ἀλλ' αἱ πρὸς τοῦτο ἐν Βιέννῃ ἀρξάμεναι διαπραγματεύσεις εἰς οὐδὲν ἀπέληξαν.

Τέλος μετὰ πολλὰς μάχας ἐν Κριμαίᾳ μετὰ τὴν πολιτορκίαν, βομβαρδοβολισμόν καὶ ἄλωσιν τῆς Σεβαστοπόλεως, ἥτις ἦν τὸ ἰσχυρότατον ῥωσικὸν φρούριον ἐν τῷ Εὐξείνῳ, ἐπανελήθησαν αἱ περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεις καὶ τῇ 31 μαρτίου 1856 ὑπεγράφη ἐν Παρίσις ἡ γνωστὴ συνθήκη μετὰξὺ τῶν ἐμπολέμων μερῶν. Διὰ τῆς συνθήκης ταύτης αἱ εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις ἡγγυήθησαν τὴν ἀκεραιότητα τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους, τὴν ἐλευθεροπλοίαν τοῦ Δουναβέως καὶ τῶν στενῶν τοῦ Ἑλλησπόντου ὑπὲρ τῶν ἐμπορικῶν μόνον πλοίων, ἀπηγόρευσαν τῇ Ῥωσίᾳ τὴν διατήρησιν στόλου ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ καὶ ἀρελοῦσαι παρ' αὐτῆς τὴν Βεσσαραβίαν προσήρτησαν αὐτὴν εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν.

Ὅλιγον μετὰ ταῦτα ἀπέθανεν ὁ μέγας Βεζύρης Ρεσίτ πασσᾶς, τὰς δὲ ἡνίας τῆς κυβερνήσεως ἀνέλαβον καὶ ἐκράτησαν ἐπὶ πολλὰ κατόπιν ἔτη καὶ ἀλληλοδιαδόχως οἱ διάσημοι πολιτικοὶ Φουάτ καὶ Ἀλῆ πασσάδες.

Μόλις ἀναπνεύσας ὁ Σουλτάνος ἐκ τοῦ τελευταίου πολέμου, κατελήφθη ὑπὸ ἀνιάτου νόσου ὑφ' ἧς κατεβλήθη ἐν τῇ ἀκμῇ ἔτι τῆς ἡλικίας του κατὰ ἰούνιον τοῦ 1861 ταφεὶς μεγαλοπρεπῶς ἐν ἰδίῳ μαυσωλείῳ, ὅπῃ ἀνήγειραν ἐν τῷ περιδῶλῳ τοῦ τεμένους τοῦ Σουλτάνου Σελίμ.

Πλείστοι βεβαίως οἱ ἐπιζῶντες καὶ ἀναπολυντες ἐν τῇ μνήμῃ τὴν γλυκεῖαν καὶ εὐγενῆ φυσιογνωμίαν τοῦ αὐτοκράτορος

μνήστου Σουλτάνου 'Απτούλ Μετζίτ Χάν, ἀληθὲς κάτο-
προν τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος. Δύναται τις νὰ εἴπῃ
ἀνεπιφυλάκτως ὅτι ὁ Σουλτάνος 'Απτούλ Μετζίτ Χάν διῆλ-
θε τὸν βίον αὐτοῦ εὐεργετῶν καὶ μεριμνῶν ὑπὲρ τῆς εὐημε-
ρίας καὶ εὐδαιμονίας ἀπάντων τῶν ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν Του
λαῶν.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

Περατοῦντες ἐνταῦθα τὸ παρὸν ἱστορικὸν ἡμῶν ἔρ-
γον δὲν προτιθέμεθα, δι' οὗς προεβάλομεν λόγους, ἀρξά-
μενοι τῆς ἀνελίξεως τῆς ὀγδόης ἐποχῆς αὐτοῦ, νὰ μνη-
μονεύσωμεν τῶν διαφορῶν ἐπεισοδίων τῆς βασιλείας
τοῦ Σουλτάνου 'Απτούλ 'Αζίζ καὶ τῶν μετὰ ταύτην
μέχρι τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ σήμερον εὐκλεῶς καὶ εὐδαι-
μόνως ἰθύνοντος τὰ τῆς ὀθωμανικῆς Ἀυτοκρατορίας Με-
γαλειστάτου Σουλτάνου 'Απτούλ Χαμίτ Χάν τοῦ Β'.
ἐπιτραπήτω οὐχ ἥττον ἡμῖν ἀποδιδῶσι τὸν φόρον τῇ ἀ-
ληθείᾳ νὰ ἐκφράσωμεν εὐσεβᾶστω τὴν βαθυτάτην ἡμῶν
εὐγνωμοσύνην καὶ τὸν ἀπερίγραφτον θαυμασμόν τῇ Α.
Αὐτοκρατορικῇ Μεγαλειότητι, τῷ ἐνδόξῳ Σουλτά-
νῳ 'Απτούλ Χαμίτ Χάν τῷ Β'. Ἡ Α.Α. Μεγαλειότης
οὐδὲ πρὸς στιγμὴν ἐδίστασεν οὐ μόνον νὰ συνεχίσῃ τὸ
ἐνδόξον ἔργον τῶν αἰορίμων προκατοχῶν Τῆς, τοῦ πάπ-

που Της Σουλτάνου Μαχμούτ τοῦ Β', τοῦ πατρός Της Σουλτάνου Ἀπτούλ Μετζίτ Χάν και τοῦ θείου Της Σουλτάνου Ἀπτούλ Ἀζίζ Χάν, ἀλλὰ και νὰ ἐδραιώσῃ αὐτὸ δι' αἰσίων και εὐτυχῶν ἀποτελεσμάτων.

Πεπροικισμένη ἡ Α. Α. Μεγαλειότης δι' αὐτοβουλίας ἐντελοῦς και συνέσεως βαθυτάτης τὰ πά ντα ἐπισκοπεῖ, τὰ πάντα μελετᾷ και σπουδάζει και οὕτως ἐπὶ τῆς ὁμολογουμένως ἐνδόξου Αὐτῆς Βασιλείας πλεῖσται μὲν ιδρύθησαν σχολαὶ και φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα ἐν τε τῇ πρωτεύουσῃ και ταῖς ἐπαρχίαις, ὠφελιμώτατα δὲ συνετελέσθησαν δημόσια ἔργα και πολλὰ εἰσέτι τοιαῦτα διατελοῦσιν ὑπὸ σπουδῇ και μελέτῃ καθ' ἣν στιγμή μὴν χαράττομεν τὰς γραμμὰς ταύτας.

Εὐχόμεθα ὅπως ὁ τῶν πάντων Κύριος κατὰ τὸ ἅγιον και πανυπέρτατον αὐτοῦ θέλημα διατηρήσῃ μακροημερεύουσιν τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα τὸν Σουλτάνον Ἀπτούλ Χαμίτ Χάν τὸν Β' και ἐνισχύῃ Αὐτὴν ἐν τῇ ὁδῷ τῆς εὐδαιμονίας και προόδου, ἣν διεχάραξεν ὑπὲρ τῶν λαῶν τοῦ

ΠΑΡΟΡΑΜΑ.

Ἐν τῷ Α' Τεύχει ἐν σελίδι 128 στίχος 1 ἀντὶ τοῦ
ΕΠΟΧΗ ΕΚΤΗ γράφει ΕΠΟΧΗ ΠΕΜΠΤΗ.

900

ΕΠΙΤΟΜΟΣ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

αριθ. χρ. 10660

Ημερομηνία
έπιστροφής

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

ΔΗΜΟΣΙΑ Β

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βασιλείας